

«КУЛЬТУРНА-ДЕРЖАВА»
Громадська організація

Чуриков Ю.І.

04071, м. Київ, вул. Верхній вал, 62, к.18
+380-098-043-57-52

E-mail: y_churikoff@ukr.net

код ЄДРПОУ 44952541

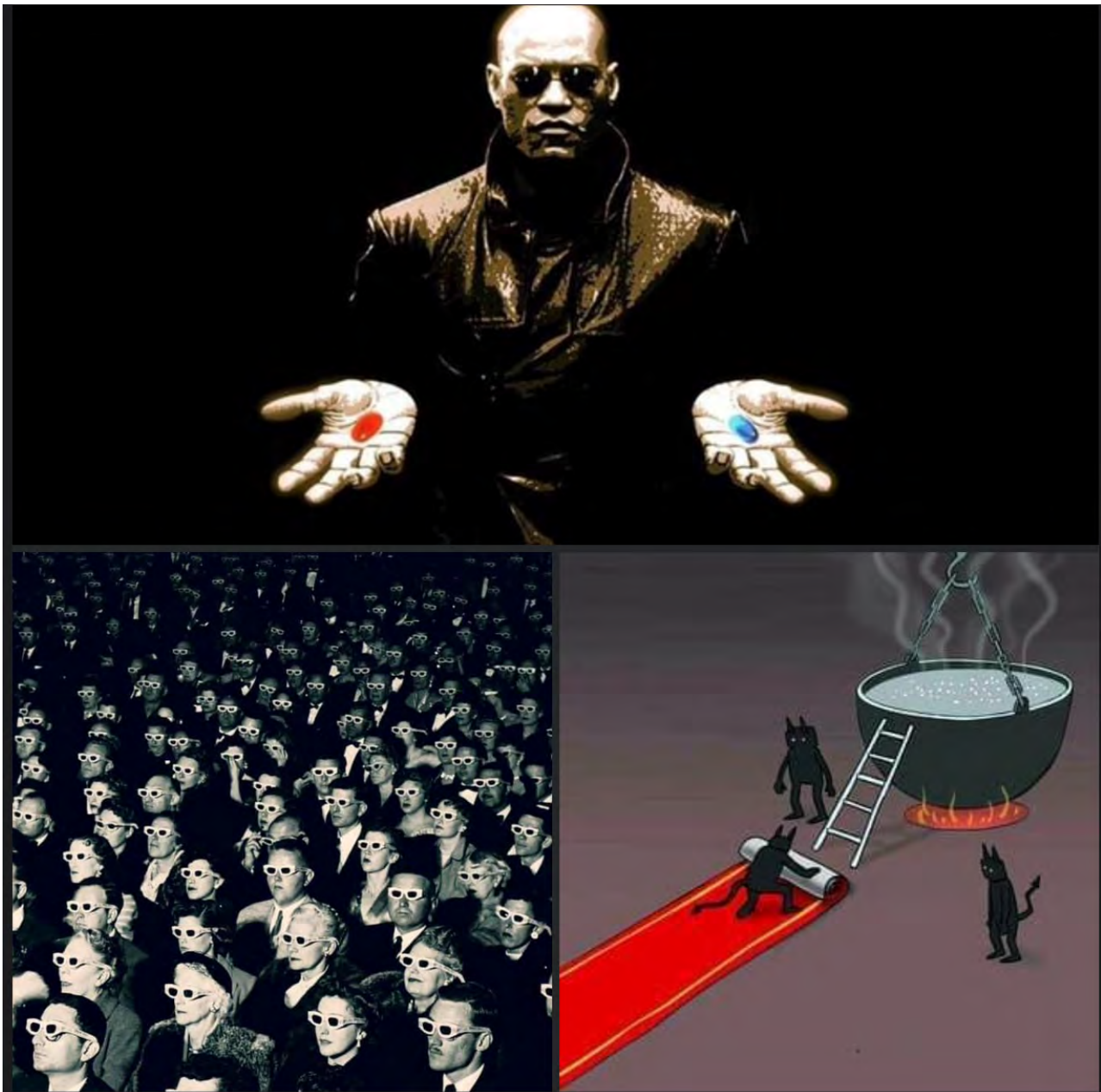
Тиж Ю.О.

Сертифікат на проектні роботи
Серія АА № 004182 виданий 21.12.2018 р.

www.kyiv-heritage.com

www.kyiv-heritage-guide.com

www.kyiv-landuse.com

Україна: ВИЗВОЛЕННЯ

Дайджест. Том 3

Книга 11. Статті та новини, № 2.001-2.200

Київ - 2026

1. АНОТАЦІЯ

1. Дайджест (преса)

Дайджест (англ. *digest* — стислий виклад, резюме) — інформаційний продукт (видання, стаття, *підбірка*), що містить виклад творів у вигляді витягів з оригіналу чи у формі його вільного перекладу або добірку у повному чи скороченому вигляді найцікавіших творів, вибраних з інших видань.

Як правило, до такого передруку систематично вдаються провінційні друковані газети, які мають слабку кореспондентську мережу і відчують брак інформації й поповнюють її недостаку за рахунок столичних видань. Наявність великої кількості дайджестів — ознака низького фахового рівня видання. Свідченням журналістської майстерності є наявність у газеті чи журналі значної кількості ексклюзивних матеріалів, тобто таких, що виготовлені саме для цього видання його кореспондентами та оглядачами.

Але навіть авторитетні газети з глибокими традиціями сьогодні не обходяться без передруків найбільш цікавих матеріалів з інших видань, вміщуючи їх у рубриках «Наші передруки», «Дайджест» тощо. Для читачів такі рубрики цікаві, оскільки в них часто із скороченням малоістотних частин уміщуються сенсаційні, непересічні твори та праці, які збагачують читача новими знаннями, несподіваними інтерпретаціями фактів.

Первісно дайджестами називалися адаптовані для масового читання твори світової класики. Великі за обсягом романи стискувалися до розміру брошурки, що потребувала невеликого часу для ознайомлення й дешево коштувала. За допомогою такого видання можна було за півгодини «пройти» «Сагу про Форсайтів» Д. Голсуорсі чи «Війну і мир» Л. Толстого. Зрозуміло, що такі дайджести могли дати тільки псевдознання і аж ніяк не знайомили читачів ні з реальною філософською концепцією, ні з образним світом творів. Тим паче, що будь-який переказ обов'язково містить у собі елементи вибіркості, а, отже, й інтерпретації.

2. Моніторинг ЗМІ

Підготовка дайджестів публікацій є однією з найбільш поширених послуг у галузі **професійного моніторингу** засобів масової інформації. Її зміст полягає у створенні **добірки найважливіших матеріалів за визначеною тематикою та за визначений період**. Такий інформаційний продукт надає змогу відслідковувати головні новини у певному напрямку, отримувати експертні оцінки та прогнози розвитку галузі, відстежувати діяльність конкурентів тощо. **Перевагою цього виду отримання даних є відсутність «інформаційного шуму».**

2. ПЕРЕДМОВА

***

3. ВСТУП

А. Авторитаризм

— это политический режим, при котором централизованная, несменяемая власть одного лица или группы (например, партии) сосредоточена в своих руках, при этом сохраняются отдельные экономические и гражданские свободы. В таком режиме оппозиция подавляется или не имеет возможности существенно влиять на политику, а граждане не могут влиять на смену власти через выборы. Основное отличие от тоталитаризма заключается в том, что авторитаризм не стремится контролировать все сферы жизни граждан, оставляя большую часть частной жизни без вмешательства государства.

1. Ключевые характеристики авторитаризма

- (1) **Централизация власти:** Вся или большая часть власти сосредоточена в руках одного лидера или узкой группы лиц.
- (2) **Подавление оппозиции:** Несистемная оппозиция полностью подавляется, а легальная оппозиция лишена возможности существенно влиять на политику.
- (3) **Сохранение свобод:** Отдельные экономические, гражданские и духовные свободы могут сохраняться, но под контролем государства.
- (4) **Отсутствие реального контроля:** Население не имеет возможности контролировать процесс принятия и исполнения политических решений.
- (5) **Невозможность смены власти через выборы:** Сменить авторитарного лидера в результате выборов практически невозможно.

2. Отличия от тоталитаризма

- (1) **Сфера контроля:** Тоталитаризм стремится к полному контролю над всеми аспектами жизни граждан, в то время как авторитаризм фокусируется на политической сфере и может не вмешиваться в частную жизнь.
- (2) **Идеология:** Тоталитарный режим требует идеологической однородности и мобилизует население вокруг государственной идеологии, тогда как в условиях авторитаризма идеология может отсутствовать или быть второстепенной, и чем аполитичнее население, тем лучше.
- (3) **Цель:** Тоталитаризм часто связан с построением утопического государства, тогда как авторитаризм в основном направлен на решение текущих задач и поддержание стабильности.

Б. Тоталитаризм

— это политический режим, при котором государство осуществляет абсолютный, полный (тотальный) контроль над всеми аспектами жизни общества и каждого человека. Он характеризуется наличием одной правящей партии, единой государственной идеологии, монополией на информацию и экономику, а также использованием идеологического террора и репрессий для подавления любого сопротивления.

1. Ключевые признаки тоталитаризма

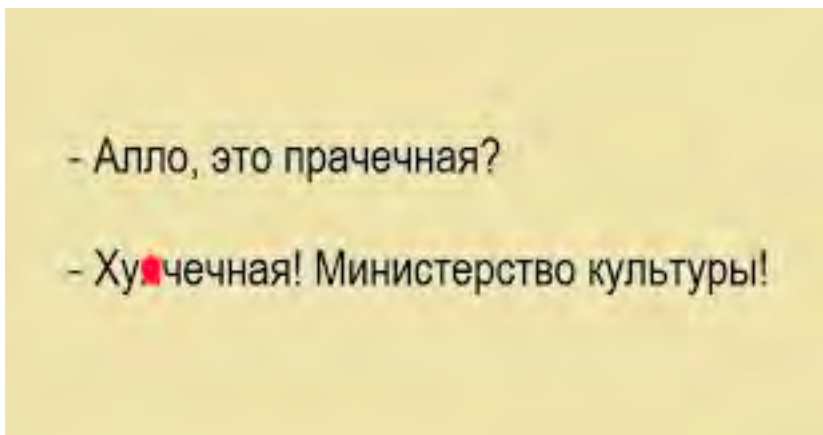
- (1) **Однопартийная система:** Существует только одна массовая партия, слитая с государственным аппаратом, которая обладает монопольным правом на политическую деятельность.
- (2) **Государственная идеология:** Разработана и навязывается единая идеология, которая объявляется абсолютной истиной. Любое несогласие с ней считается преступлением.
- (3) **Монополия на информацию:** Государство контролирует все средства массовой информации (печать, радио, телевидение), а также образовательные и культурные программы, создавая монополию на распространение «официальной» информации.
- (4) **Государственный контроль над экономикой:** Государство полностью контролирует экономическую и профессиональную деятельность, подчиняя её своим идеологическим целям.
- (5) **Идеологический террор и репрессии:** Используется как массовый террор и репрессии, так и идеологический террор для борьбы с любыми инакомыслящими и «врагами народа». Репрессии могут быть направлены не только на политических оппонентов, но и на тех, кто нарушает экономические или профессиональные нормы, которые превращаются в идеологические проступки.
- (6) **Культ личности:** Часто наблюдается культ личности вождя или правителя, который является воплощением идей партии.
- (7) **Мобилизация населения:** Регулярная мобилизация населения для достижения великих целей, которые ставит перед собой государство.

2. Отличие от авторитаризма

В отличие от авторитаризма, который стремится контролировать в основном публичное пространство и политическую сферу, тоталитарный режим пытается **полностью подчинить себе и частную жизнь граждан, а также их мысли.**

***

ДАЙДЖЕСТ

Міністерство культури України

Міністерство - Діяльність - Законодавство - Громадянам - Медіа блок -

Новини

Росіяни пошкодили 1783 пам'ятки культурної спадщини та 2540 об'єктів культурної інфраструктури

Культурна спадщина

ОБ'ЄКТИ + ЩОЙНО ВІЯВЛ.	ПАМ'ЯТКИ: - НАЦ. - МІСЦ.
------------------------------	--------------------------------

Станом на початок травня 2026 року через російську агресію в Україні зруйновано та пошкоджено 1783 пам'ятки культурної спадщини та 2540 об'єктів культурної інфраструктури.

Серед пошкоджених об'єктів культурної спадщини 161 мають статус національного значення, 1460 – місцевого, 162 – щойно виявлені. Повністю зруйновано 46 пам'яток культурної спадщини.

***

ЧЬИ ДЕНЬГИ, ТОГО И ВЛАСТЬ: Почему налоги должны оставаться в общине

2026-05-13

Warden Null

Допустим, вы победили. Допустим, произошло чудо, и левиафан дрогнул. У вас в сейфе легально лежит штурмовая винтовка, в судах сидят реальные

присяжные с правом нуллификации, а местным полицейским департаментом рулит жесткий, выборный шериф, который смотрит в рот только своим избирателям.

Вы выдыхаете. Вы думаете, что система сломана, а свобода, наконец, наступила.

Но рано открывать шампанское. С точки зрения физики власти, вы только что построили идеальную крепость, но забыли все запасы провизии снаружи. У вас есть право на сопротивление, но нет ресурсов на жизнь.

Ключ от этой крепости по-прежнему лежит на столе у столичного клерка.

Потому что свобода — это не только стволы и правильные законы. Свобода — это физика. Это калории. Это ресурсы.

Право на насилие, не подкрепленное суверенным правом на собственные деньги, — это просто карнавал для инфантилов.

Пока вы радуетесь новому шерифу, столичная бюрократия усмехается, глядя на вас из окон Министерства финансов. Ей не нужно посылать спецназ, чтобы усмирить ваш мятежный округ. Ей не нужно с вами воевать. Ей достаточно сделать один звонок в Государственное казначейство.

Бензин для патрульных машин вашего шерифа. Зарплата его помощникам. Патроны для тренировок. Все это стоит денег.

И если эти деньги собираются в вашем районе, отправляются наверх, в бездонный котел столичного бюджета, а затем спускаются вам обратно в виде «дотаций» и «субвенций» — вы ничем не управляете.

Ваш шериф на поводке. Ваша громада — не политический субъект, а стадо на откорме. Как только ваш местный правоохранительный щит попытается заблокировать незаконный интерес столичных элит, вам просто отключат финансирование. Бюрократический вентиль перекроют. Через два месяца патрульные машины встанут на прикол, а помощники шерифа разбегутся искать работу, чтобы кормить семьи.

Физика безжалостна: кто контролирует калории, тот контролирует мышцы. Кто распределяет бюджет, тот диктует приговоры.

Современное постсоветское государство построено на фискальной архитектуре Золотой Орды.

Это гигантский экстрактивный насос.

Он запрограммирован так, чтобы

1) — выкачивать произведенную на местах добавленную стоимость в единый центр,

2) — превращать ее в инструмент политического шантажа и раздавать обратно в обмен на абсолютную, рабскую лояльность.

В этой схеме мэр, глава общины или начальник полиции не могут быть самостоятельными фигурами по определению.

Они — вассалы.

Их главная компетенция — не развитие территории, а способность выбить, выпросить, вылизать себе строчку в государственном бюджете.

Пока налоги уходят в центр, любая местная власть будет лояльна центру, а не вам.

Это не вопрос плохих людей. Такова математика выживания.

Хотите настоящей субъектности? Хотите, чтобы ваш округ превратился в крепость, в юрисдикцию, где права собственности железобетонны? Тогда вы обязаны перерезать фискальную пуповину.

Налоги должны генерироваться, собираться и оставаться на земле. Там, где ходит ваш шериф и где стоит ваш дом.

И здесь мы упираемся в самый грандиозный развод XX века.

В инструмент, который сделал граждан политическими импотентами.

В налог на добавленную стоимость — НДС.

О нем мы поговорим отдельно и подробно, но сейчас нужно зафиксировать базу.

— НДС — это идеальное оружие экстрактивного государства. Это финансовое снотворное.

Его прелесть для Левиафана заключается в невидимости.

Вы платите его каждый день — покупая хлеб, заправляя машину, оплачивая интернет. Государство залезает к вам в карман трижды в день, но ваш мозг этого не фиксирует, потому что налог трусливо зашит в ценник.

Вы не чувствуете боли расставания со своими деньгами. А раз нет боли — нет и гнева.

Раз нет гнева — нет запроса на жесткий аудит государства.

Именно поэтому обыватель может искренне возмущаться коррупцией, но в глубине души считать, что дороги, школы и полицию оплачивает какое-то абстрактное «государство».

Институциональная свобода требует другой психики. Психики злого акционера. А она формируется только через прямые, видимые, болезненные местные налоги.

Представьте, что НДС отменен.

Вместо него вы платите *Sales Tax* (местный налог с продаж) в бюджет вашего города и *Property Tax* (налог на недвижимость/землю) в бюджет вашего округа.

И главное — вы платите это не невидимыми транзакциями на кассе. Раз в год вы получаете счет на несколько тысяч долларов за свой дом. И вы вынуждены своими руками перевести эту сумму на счет округа.

Вот тут начинается магия.

— В момент, когда вы своими руками отрываете от сердца конкретную, осязаемую котлету денег и отдаете ее в муниципалитет, ваша политическая инфантильность умирает.

Вы больше не проситель. Вы — инвестор с дубиной.

Вы приходите на заседание местного совета, пинком открываете дверь и требуете ответа:

— какого хрена за мои четыре тысячи долларов в год шериф не посадил банду автоугонщиков? Почему асфальт на моей улице сошел вместе со снегом? Почему в местной школе крыша течет, а вы, твари, выписываете себе премии?

И вы имеете на это право, потому что вы — физический спонсор этого банкета. И бюджет шерифа, до последнего цента, лежит не в столичных банках, а на счету казначейства вашей общины. Столица больше не может его заморозить.

Только так громада обретает субъектность.

Громада — это не хоровод в вышиванках по праздникам и не коллективное поедание шашлыков в парке.

Громада — это корпорация. Это боевая, экономическая и правовая единица, объединенная защитой своих активов.

И как только мы оставляем деньги внизу, мы запускаем самую мощную, самую беспощадную силу эволюции — конкуренцию юрисдикций.

В унитарной системе с общим бюджетом все районы одинаково бесправны и одинаково убоги. Грабитель будут везде, по единым тарифам. Спрятаться негде.

Децентрализованные налоги ломают этот картель.

Если ваш округ сам определяет размер местного налога, сам выбирает шерифа и сам содержит суд присяжных — начинается битва за налогоплательщика.

— Округа начинают конкурировать друг с другом так же, как конкурируют Apple и Samsung.

Допустим, в округе «А» к власти пришли леваки-популисты. Они задрали местный налог до небес, чтобы выплачивать пособия местным бездельникам. Они выбрали мягкотелого начальника полиции, который боится применять силу, из-за чего на улицах стали грабить.

Что произойдет в нормальной системе?

Местный бизнесмен посмотрит на этот цирк, посчитает убытки, соберет станки в грузовик и перевезет свое предприятие в соседний округ «Б». Туда же переедут адекватные специалисты.

А в округе «Б» налоги низкие, мэр жадный до инвестиций, а шериф отстреливает грабителей еще на этапе попытки залезть в чужой дом. В итоге округ «Б» богатеет, строит новые дороги и привлекает капиталы.

— Округ «А» банкротится, превращается в гетто и подыхает от финансового истощения.

Это называется «голосование ногами».

И это единственный рабочий механизм принуждения властей к эффективности.

— Вы не можете заставить бюрократа быть честным через антикоррупционные органы.

— Вы можете только поставить его в условия, когда он обязан обеспечить лучшие правила игры, иначе его юрисдикция вымрет от голода.

Ни один нормальный мэр или местный совет не будет ссориться с бизнесом и устраивать маски-шоу, если бюджет района напрямую зависит от того, работает этот бизнес здесь, или завтра переедет на двадцать километров восточнее.

Рейдерство теряет экономический смысл на локальном уровне.

А столичным рейдерам здесь просто дадут по рукам местные же копы, чья зарплата зависит от налогов этого самого завода, который приехали отжимать федералы.

Круг замкнулся.

1) — Вторая поправка и вооруженный народ гарантируют нераспространение абсолютной тирании.

2) — Выборный шериф и суды присяжных гарантируют защиту ваших прав от местного беспредела.

3) — А местные, локализованные налоги обеспечивают эту систему кровью. Делают ее полностью автономной и независимой от настроений столичных небожителей.

— Не бывает независимого шерифа на казенном подсосе.

— Не бывает сильной громады, стоящей с протянутой рукой под кабинетом министра.

— Не бывает свободы там, где вы не контролируете свои налоги.

Пора прекращать смотреть на государство как на благодетеля, который «выделяет средства».

У государства нет никаких своих средств.

Есть только те деньги, которые они у вас изъяли под угрозой насилия.

Мы обязаны разрушить фискальную централизацию.

Обрезать трубы, по которым деньги высасываются вверх. Оставить калории мышцам на местах.

Пусть в столице остается только бюджет на армию и дипломатию.

Все остальное должно решаться, финансироваться и контролироваться на уровне вашего двора, вашей улицы и вашего округа.

А иначе — все это просто смена декораций на все той же скотобойне. С красивыми, вооруженными шерифами, которым завтра не за что будет заправить автомобиль.

***

№ 2.003

1) — Цивільний Кодекс, 2) — Трудовий Кодекс, мігранти та Шаріат: нові закони пишуть не для українців?!

2026-05-14

Гаврилечко

Українцям вже 35 років поспіль продають «реформи». Під загальним гаслом «за все хороше, проти всього поганого».

Але якщо прибрати красиві слова – **йде зміна «правил гри».**

І ця зміна завжди спрямована проти інтересів громадян. Всі 35 років.

Найбільші поточні афери з цього реформаторського тренду

– це проекти 1) — Цивільного кодексу та 2) — Трудового кодексу.

Грунтовні аналізи їх вже неодноразово робились, тому кілька слів лише про базові принципові зміни. Ті самі, що змінюють правила гри.

1. Цивільний кодекс

У правове поле вводить поняття «доброзвичайність». Звучить позитивно. Апелює до традицій.

Але по факту це означає:

— рішення можна ухвалювати не тільки за законом – а за уявленням про «правильне» чи «неправильне».

Тобто,

1) — було: норма → рішення, а

2) — стає: оцінка → рішення

І тут важливий момент.

Подібна логіка вже існує в інших правових системах.

— Наприклад – у шаріатському праві ісламського світу.

Там рішення базуються не лише на формальній нормі, а й на моральній оцінці поведінки.

Суддя (каді) має право: тлумачити; оцінювати; враховувати контекст.

Поява аналогічних норм в українському правовому полі означає одне:

— **право частково стає інтерпретаційним!**

Це не «погано»/«добре» – це інша правова модель!

Не пов'язана із римським правом, що є базою нашого вітчизняного (та й усього західного світу в цілому, навіть якщо брати до уваги острівне прецедентне право, а на лише континентальне).

Які ж це матиме наслідки?

Пояснюю: як тільки з'являється інтерпретація, то це –

(1) — більше влади у того, хто вирішує;

(2) — менше прогнозованості й вища варіабельність рішень;

(3) — більше залежності від «людського фактору».

Корупція, після цього, стане дійсно наріжним каменем всієї системи державної влади. Офіційно.

Бо різниці між самостійним трактуванням законів та тотальною корумпованістю немає.

Тобто,

— введення «доброзвичайності» в правове поле – це 100% легітимація корупції.

2. Трудовий кодекс

Основа нового проекту – звуження прав працівників та зниження спроможності професійних спілок.

Саме так:

— не «оновлення», а «звуження прав» є базою всіх змін.

І все це на тлі того, що судовий захист прав буде побудований на...

— трактуванні норм законодавства через оцінку на «доброзвичайність».

3. Демографія

Україна втратила значну частину населення через війну, хоча й до війни скорочення йшло шаленими темпами.

Це призвело до структурних змін на ринку праці та певного дефіцит робочої сили.

Зазвичай на це економіка реагує просто:

— або 1) — автоматизація, або 2) — імпорт праці

А тепер найцікавіше: під кого переписуються «правила гри»?

Коли ти:

(1) — робиш право гнучким;

(2) — послаблюєш захист;

(3) — додаєш інтерпретацію;

то ти створюєш систему, де:

(1) — менше формальних бар'єрів;

(2) — більше ручного управління.

І ця система точно не має нічого спільного із демократичною.

З огляду на те, що на трьох померлих в нас припадає один новонароджений і ситуація точно не покращуватиметься в найближчий час, а

1) — за проектом Цивільного Кодексу набуття прав власності на житло починає залежати від фактичного проживання в приміщенні (окремий привіт окупантам, права яких на захоплене житло українців також легітимізуються)

то скоріш за все

2) — **ця система розробляється для... регуляції діяльності нових поколінь трудових мігрантів!**

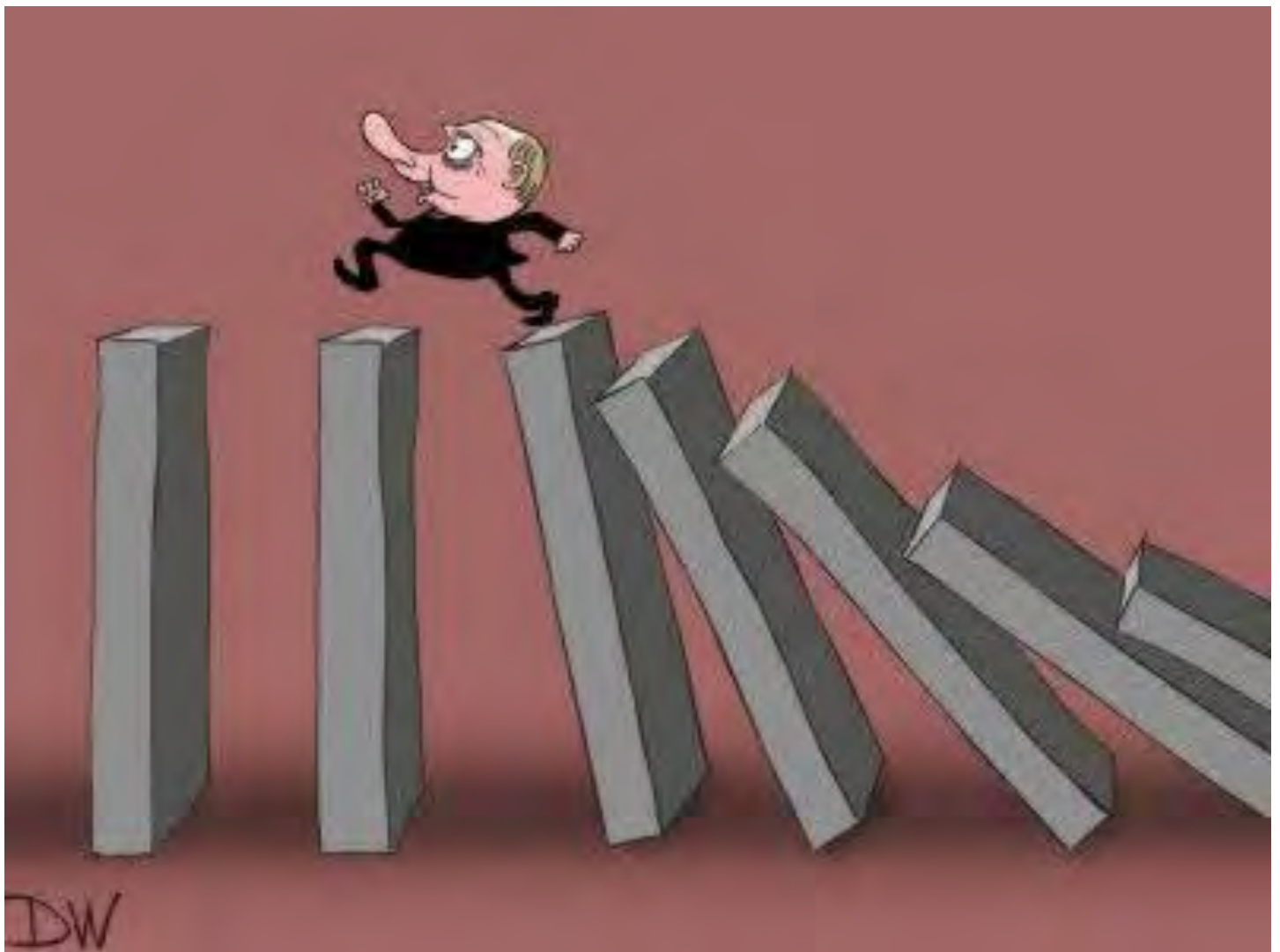
Бо незабаром їх стане фізично більше на ринку праці, ніж українців.

Якщо хтось помітить тут «теорію змови»... тож чекаю на контраргументи. Бо краще б я помилявся у висновках...

***

№ 2.004

Из старого, первоначальный пост еще из 2019 года, потом добавлялись новые "успехи"

2026-05-14

Вехи "славного" пути

2008 - "Международный финансовый центр в Москве" - деньги выделены, структуры созданы - результата нет. Об этой идее уже и не вспоминают.

2010 - "инноватика" и "силиконовая долина" в Сколково - закончилось растратой денег на создание мест бюрократам, но при этом не создано ни одного технологической компании вышедшей на IPO (первичное размещение акций на бирже), а единственный международный успех российского технологического предпринимателя Павла Дурова с Телеграммом случился вне российской юрисдикции.

2011 - "новая индустриализация на 43 трлн" и "25 млн высокотехнологичных рабочих мест" - даже не начинали реализовываться - забыты сразу после выборов 2012 года.

2011 - Госпрограмма Вооружений-2016 (2020) потрачено более 20 трлн рублей. Объявленные цели не достигнуты. Влияния на экономику не оказала, средние темпы роста ВВП за последние десять лет 1% в год.

2012 - Федеральным законом № 174-ФЗ создан Фонд перспективных исследований - "аналог американской ДАРПА" - об успехах не слышно.

2014 - импортозамещение. Громкая программа закончившаяся увеличением импорта пальмового масла и признанием Росстата, что 30% учитываемой им продукции "успешно растущего" с/х - это банальные "приписки"

2016 - "сквозные технологии" - много крику, но даже не смогли толком сформулировать что это такое. Но деньги на организацию конференций и семинаров освоены бюрократией успешно.

2017 - "майнинг криптовалют" и "блокчейн" - шумный проект закончившийся не начавшись.

2018 - Дефолт по социальным обязательствам платить пенсию с возраста 55/60 лет.

2018 - "цифровая экономика" - самая модная тема деньги выделяются, куча дилетантов широкого профиля уже заработавших денег на рассказать сказок про "инноватику", "сквозные технологии" и "блокчейн" их опять успешно осваивает с тем же результатом.

2019 - окончательная потеря лидерства в освоении космоса. Однако деньги освоены и дальше будут осваиваться на девелоперских проектах после разгрома московской площадки НПО им. Хруничева.

2020 - срыв ГПВ-2020: 3 АПЛ вместо 8, несколько сот старых танков Т-90 вместе 2300 "Армат", 0 комплексов С-500, вместо 38, самолет поколения 4++ (вместо 5-го) Су-57.

***

2018-24 — Национальный проект «Жильё и городская среда» — это программа, которая должна была быть реализована в России с октября 2018 года по декабрь 2024 года.

Её ключевые цели — обеспечение доступным жильём семей со средним достатком, увеличение объёмов жилищного строительства, повышение комфортности городской среды.

Результат - невиданный ранее рост цен на жилье на первичном рынке и более 2 трлн выплат из бюджета на компенсацию банкам "потерь" от льготной ипотеки. Этот нацпроект несмотря на провал продолжается.

2020-25 — Национальный проект «Продолжительная и активная жизнь» — в июле 2020 года Владимир Путин утвердил цели национального развития до 2030 года. Согласно указу, к 2030 году правительство должно обеспечить повышение ожидаемой продолжительности жизни до 78 лет и до 81 года к 2036 году. По итогам 2024 года ожидаемая продолжительность жизни (ОПЖ) при рождении снизилась на 0,6 года и составила 72,8 года, согласно оценке Росстата.

***

Приятного прослушивания новых сказок про нацпроекты.

***

№ 2.005

**Звернення Президента України до учасників саміту
«Бухарестської дев'ятки»**

2026-05-13

Дуже дякую, дорогий Нікушоре! Дуже дякую за запрошення!

Каролю, друзі!

Шановні президенти!

Важливо, що сьогодні ми маємо цей формат, який об'єднує Північну та Центральну Європу – саме ту **частину Європи, яка перебуває під прямою російською загрозою** в усіх сенсах. Це було очевидно ще до початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, коли Росія почала вимагати, щоб НАТО повернулося до кордонів 1997 року.

Іншими словами, **вони вимагали відмовитися від усіх вас, від усіх нас.**

Це був **безглуздий і абсолютно неприйнятний російський ультиматум**, але вони точно повернуться до нього, якщо отримають шанс.

Тож наше спільне завдання – зробити так, щоб російське керівництво більше ніколи не могло висувати такі ультиматуми, намагатися домінувати над сусідами чи дестабілізувати їх або починати війни без наслідків.

Це базові елементи нашої спільної безпеки – гарантувати, що Росію буде зупинено в її спробах вести війну проти всіх нас разом і проти кожного з нас окремо.

І ми вже зробили багато, щоб стримати Росію та показати їй, що війна більше ніколи не принесе перемоги й не дозволить уникнути руйнівних наслідків для самого агресора.

Насамперед я хочу подякувати всім вам за вашу велику підтримку.

Щиро дякую!

Дякую вашим людям, вашим країнам, усій Європі, Сполученим Штатам.

Ми дуже-дуже вдячні за підтримку України протягом усіх цих років війни.

Ми в Україні справді відчуваємо її – вашу підтримку – і те, як ми всі разом працюємо у сфері оборони та безпеки, в енергетичній співпраці, а також в інших економічних і політичних напрямках.

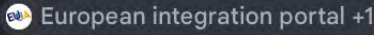
Життєво важливо продовжувати підтримувати Україну, адже це перше й найважливіше, що зупиняє Росію, – наша оборона.

Тож у цьому контексті ми розраховуємо, що

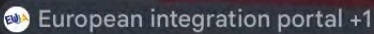
— європейський пакет підтримки обсягом 90 мільярдів євро запрацює не пізніше початку червня, а

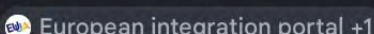
— перша частина фінансування буде спрямована, зокрема, на виробництво критично необхідних дронів.

І нам потрібно відкрити перший кластер і дати чіткий поштовх членству України у Європейському Союзі.

Перший кластер у переговорних рамках про вступ до ЄС — це тематичний блок «**Основи**» (Fundamentals). Він є найважливішим, адже охоплює ключові засади демократії, без яких неможливий подальший прогрес. Цей кластер відкривається першим і закривається останнім.

Що входить до складу кластера «Основи»

Цей блок об'єднує найбільш фундаментальні сфери законодавства ЄС (acquis):

- **Правосуддя та фундаментальні права:** незалежність судової системи, захист прав людини.
- **Правосуддя, свобода та безпека:** боротьба з організованою злочинністю.
- **Боротьба з корупцією:** впровадження антикорупційних стратегій та робота відповідних інституцій.
- **Функціонування демократичних інститутів.**
- **Економічні критерії:** макроекономічна стабільність та управління державними фінансами.
- **Статистика та Державні закупівлі.**

Усе готове для першого кластера.

— І цей політичний крок надіслав би правильний, дуже правильний сигнал – про силу Європейського Союзу та політичну поразку Росії.

Ми також маємо забезпечити, щоб липень не було змарновано для європейської безпеки.

Звичайно, зараз складно сказати, які результати принесе саміт НАТО в Туреччині, з огляду на всі нинішні труднощі й деякі непрості речі у відносинах між Сполученими Штатами та Європою.

Але ви сильні союзники, і ми маємо зробити все можливе, щоб цей саміт надіслав позитивні сигнали всій євроатлантичній спільноті.

— Тож липень має довести, що НАТО сильне й не збирається розпадатися, слабшати чи відставати.

Водночас ми не повинні боятися обговорювати більш об'єднані та, в окремих сферах, більш самодостатні європейські військові спроможності.

Європа не може залежати від мінливих геополітичних настроїв.

Нам потрібно максимально об'єднувати й розвивати наші ресурси, об'єднувати й розвивати наші спроможності та виробництво у Європі, щоб ми справді мали спільну оборонну політику та спільні європейські оборонні спроможності, які посилять і всіх нас, і такі альянси, як НАТО.

Нещодавно в Україні ми зробили дуже важливі кроки, щоб допомогти нашим партнерам захищатися від найбільших сучасних загроз – дронів і комбінованих повітряних атак.

Українська безпекова експертиза вже працює в країнах Затоки, допомагає на Близькому Сході та Південному Кавказі.

І це лише початок, лише перші кроки.

Ми також розпочали цю роботу у Європі, хоча поки що не з усіма європейськими країнами.

І я запропонував Drone Deal для Європейського Союзу

– ми обговорювали це з Урсулою фон дер Ляєн та Антонію Коштою. Але, звісно, це потрібно розвивати і на рівні європейських інституцій, і, звісно, на рівні країн. Це має бути багаторівнева система.

Я переконаний, що всім нам потрібні двосторонні Drone Deals

– угоди, які допоможуть інтегрувати кожен елемент національної оборони, щоб ми могли відповідати на сучасні загрози, використовуючи виробничі можливості Європи та українську експертизу, доведену реальною обороною в реальній війні.

Зараз **багато хто може думати, що в сучасній війні головне – просто мати засоби**:

— перехоплювачі, різні типи дронів, системи радіоелектронної боротьби.

Але реальність сучасної війни така, що військові технології змінюються дуже швидко кожного дня.

Недостатньо просто мати засоби

– потрібна ще й реальна експертиза їх застосування і така сама швидкість адаптації, як і в самої загрози.

Зараз такий досвід маємо лише ми, лише наші воїни.

І саме тому важливо не марнувати ні часу, ні грошей, а будувати спільні домовленості та спільні результати.

На мою думку, це також має бути відображено в програмі SAFE, яка дає Європі можливість переозброїтися вже зараз і адаптувати наше європейське оборонне виробництво до сучасних викликів. «Разом» – ключове слово для Європи, щоб кожен був захищений.

І ще кілька моментів.

Звичайно, ми не відмовляємося від дипломатичних зусиль

Введено в дію
Указом Президента України
від 30 вересня 2022 року
№ 679/2022

РІШЕННЯ

Ради національної безпеки і оборони України

від 30 вересня 2022 року

Щодо дій України у відповідь на спробу Російської Федерації анексувати території нашої держави, з метою гарантування безпеки євроатлантичного простору, України та відновлення її територіальної цілісності

Ураховуючи результати засідання Ставки Верховного Головнокомандувача та заслухавши членів Ради національної безпеки і оборони України, Рада національної безпеки і оборони України **вирішила:**

1. Констатувати неможливість проведення переговорів з Президентом Російської Федерації В.Путіним.

і сподіваємося, що тиск на Росію разом із перемовинами в різних форматах допоможе встановити мир.

Санкції працюють, наші далекобійні спроможності працюють, і кожна форма вашого тиску працює.

Ми перебуваємо в постійному контакті з нашими американськими партнерами.

Ми вдячні.

І ми розраховуємо, що питання завершення війни Росії проти України буде порушене й зараз, коли Президент Сполучених Штатів перебуває в Китаї.

Але, будь ласка, не забувайте, що

— найефективніші інструменти – це ті, які можуть фізично зупинити росіян.

Це особливо стосується програми PURL, яка дає нам змогу тут і зараз, поки Європа ще не має достатнього виробництва антибалістичних ракет, купувати такі ракети.

Пане секретарю, щиро дякую за ваше лідерство в цій програмі. PURL важлива, критично важлива.

І ті, хто має спроможності, будь ласка, долучайтеся до нашої антибалістичної коаліції, яка зараз формується.

— Учора, зокрема, відбулася зустріч на рівні радників із питань національної безпеки – дуже хороша зустріч, дякую всім партнерам.

І використаймо ці найближчі тижні, щоб точно визначити,

— як працюватиме Коаліція охочих, частиною якої є багато хто з вас, і

— які безпекові гарантії реально можуть бути запроваджені за 1) — вашої участі, за 2) — участі всіх європейців і 3) — Сполучених Штатів.

Це дуже важливо, щоб допомогти просунути ситуацію до миру.

І наостанок.

Дехто намагається подати це як дві протилежні мети:

— з одного боку 1) – підвищення якості життя людей і зниження вартості життя, а з іншого 2) – зміцнення безпеки та оборонних спроможностей.

Але ми маємо пам'ятати:

— ціни на пальне, вартість енергоносіїв та конкурентоспроможність Європи є такими самими цілями для Росії, як і

— наша незалежність та право наших народів обирати власне майбутнє.

Росія атакує гаманці європейців так само, як атакує їхні права.

Саме тому що

— сильнішими ми є, то більше стабільності матимуть наші люди.

Нам потрібно більше співпраці між усіма нами й, звісно, більше спільних результатів в обороні.

Дуже дякую.

№ 2.006

Милин Дмитрий

1 ч. · 🌐

2026-05-14

...

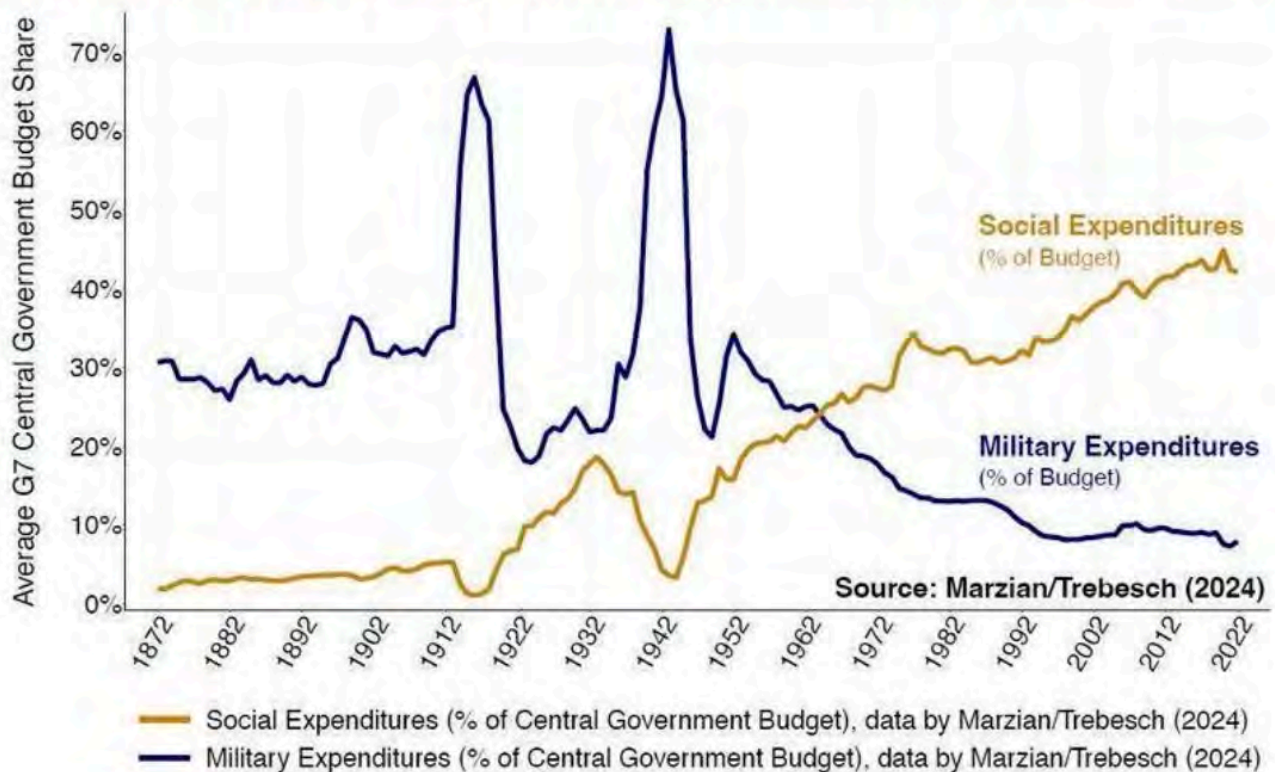
Мерц готовит пенсионную реформу. Говорит не бойтесь **я все таки полностью пенсию не отменю, но впредь рассчитывайте на свои силы. Его освистали.**

Тем самым немецким пенсионерам путешествующим по курортам приготовиться!

Как я много писал ранее, **ЕС не потянет увеличения военных расходов при том уровне "социалки", которым гордились европейцы и том уровне долгов. "Социалку" ожидаемо стали "резать"!**

Figure 1: Guns vs. Butter – military and social expenditures in G7 countries, 1870–2022

№ 2.007

Милин Дмитрий

1 ч. · 🌐

2026-05-14

...

Экономист Ричард Вернер заявил, что Евросоюз во многом построен по модели Советского Союза, только в более мягкой и бюрократической форме. По его словам, как и в СССР, внешняя демократическая оболочка скрывает систему, где ключевые решения принимают структуры, не избираемые напрямую гражданами.

Вернер обращает внимание на то, что Европарламент в основном утверждает и корректирует инициативы, тогда как монополия на внесение законов принадлежит Еврокомиссии — органу, который не избирается населением напрямую. Он также напоминает, что Маастрихтский договор и запуск евро были стремительно продвинуты сразу после распада СССР в 1991 году.

Особый вес этим словам придает фигура самого Вернера: именно он ввёл в оборот термин «количественное смягчение» и заранее предупредил о кризисе 2008 года.

Со стороны это выглядит как всё более громкий спор о так называемом «демократическом дефиците» Европы, который раньше считался темой евроскептиков, а теперь обсуждается уже в мейнстриме.

ЕС всё чаще воспринимается не как союз наций, а как наднациональная технократия, где гражданам оставляют право голосовать, но не право определять курс.

***

Обіцяв після параду написати, які сценарії можливі на найближче майбутнє

2026-05-14

Пекар

Опис правильно було би робити таким чином:

— 1. Стан справ. 2. Стратегії сторін. 3. Сценарії.

Однак описувати стан справ не буду, бо хто слідкує, той і так все знає, а хто не слідкує, той все одно не вірить чужим оцінкам.

Стратегії сторін залишаються незмінними з осені

1. Стратегія росії полягає в тому, щоб

— продовжувати тиснути на Сили оборони України з метою повільного просування за будь-яку ціну; продовжувати тиснути на українське суспільство кінетично та інформаційно з метою поширення зневіри та бажання капітулювати; продовжувати залякувати європейців з метою примусити припинити підтримку.

2. Стратегія України полягає

— в нейтралізації ворожих зусиль в усіх доменах та

— в посиленні ударів по найбільшій частині імперії -- по гаманцю, маючи на меті зменшення нафтового експорту та видобутку.

3. Стратегія США полягає в тому, щоб

— абстрагуватися від невігідної для себе російсько-української історії та

— сфокусуватися на важливіших театрах дій.

4. Стратегія Європи полягає

— у виграші часу для розгортання виробництва та збройних сил. — Той факт, що США не захищатимуть Європу, нарешті вже прийнятий як база.

5. Стратегія Китаю полягає в тому, щоб

— чекати. Китай все влаштовує: росія послаблюється, США ізолюються від Європи, все йде за планом.

***

1) — США не можуть і не хочуть тиснути на росію.

2) — Китай може, але за умови, якщо США сильно попросять,

— а США не проситимуть, бо Китай за це вимагатиме надто високу ціну.

3) — Росія не може й не хоче зупинити війну

Не хоче, бо

— російське керівництво ще вірить в успіх своєї стратегії:

ще трохи, і Україна посиплеться.

Не може, бо:

1) — не має грошей на переведення економіки на цивільні рейки,

2) — не може позбавити вищі еліти заробітків на війні,

3) — не має що показати населенню як перемогу,

4) — не має рішення, куди дівати армію лузерів, яких не можна повертати додому у випадку мирної угоди, бо рознесуть росію на шматки, як у 1917.

Минулого року Путін послідовно відхиляв всі пропозиції красивого виходу.

Нині вже красивих виходів не залишилося. Шлях лише один, вперед, у бетонну стіну на повній швидкості.

Це означає, що

— **росія буде продовжувати війну, скільки зможе, і припинить тоді, коли не зможе.**

Простими словами:

— **€ гроші -- є війна, нема грошей -- нема війни.**

Вічних війн не буває, ресурси скінченні, дно вже видно.

Тож особливого різноманіття сценаріїв нема.

— Заявою про необхідність відступу ЗСУ з чотирьох областей Путін показав, що не увійшов у контакт з реальністю.

Російська економіка летить вниз.

— До землі далеко, отже, політ нормальний.

За всіма показниками, влітку треба конфісковувати депозити населення. Дід не може менше стріляти, тому ви будете менше їсти.

Голодних бунтів на росії не очікуйте.

Всі сценарії можливих змін пов'язані з розколом еліт. Така вже російська традиція, стежкозалежність історії.

Наступні новини будуть не раніше серпня. Я особливо нічого не очікую, але це традиційно складний місяць для росії. Якщо нічого не буде (а скоріш за все, нічого не буде), то далі в листопаді.

Свято наближається. Водночас треба зазначити, що *«Божі жорна мелють дуже повільно, але невідворотно».*

Чорні лебеді бувають, але робити на них ставку недоречно.

Важливо нам самим не впасти.

— Нагадаю: ми маємо підтримку Європи в достатньому обсязі й не дуже залежимо від США.

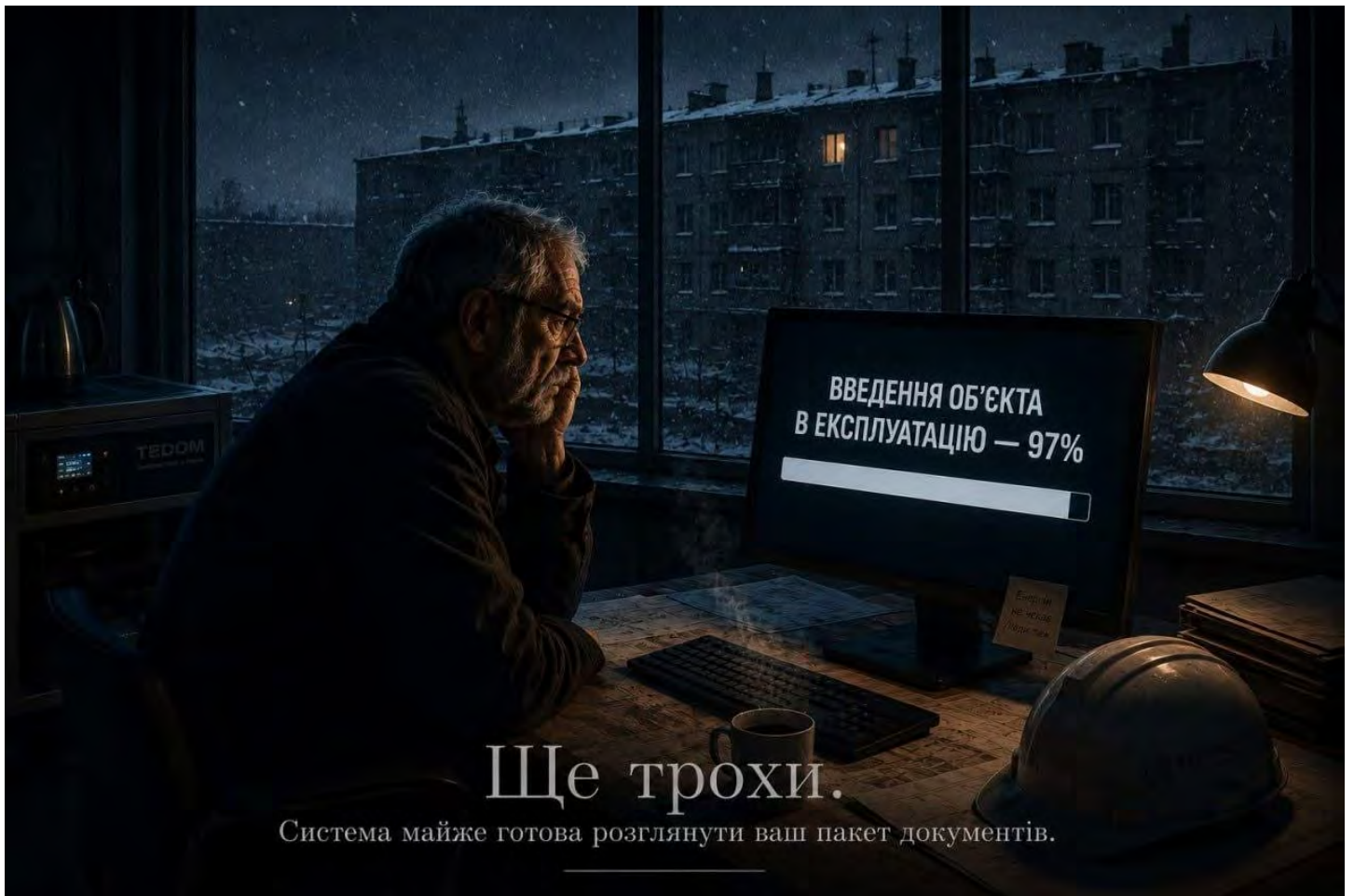
Наші слабкості в основному внутрішні.

Тримайте власне горище впорядкованим, а дах міцно закріпленим.

***

№ 2.009

ЗАКОНИ ВИЖИВАННЯ

Ще трохи.

Система майже готова розглянути ваш пакет документів.

2026-05-14

Віктор Куртєв

Війна триває - і ключове питання зараз:

— **з чим енергосистема заходить у наступну зиму.**

Сьогоднішнє тепло дає коротке відчуття полегшення після виснажливої зими, але це оманливо

– зима 2026-2027 років настане раптово!

Переговорні процеси буксують і не дають підстав на швидку деескалацію, а це означає, що вона буде ще складнішою. Ризики повторних масованих ударів по енергетичній інфраструктурі залишаються високими.

Водночас можливості протиповітряної оборони обмежені: запас ракет-перехоплювачів для систем типу Patriot суттєво зменшився, а темпи постачання не компенсують витрати.

В цих умовах питання реалізації плану стійкості регіонів через децентралізовану генерацію стало питанням виживання - в буквальному сенсі слова.

Технічні рішення є і вони зрозумілі.

1) — Газопоршневі установки (ГПУ), газотурбінні станції та системи накопичення енергії дозволяють швидко розгортати маневрову децентралізовану генерацію.

2) — Критична інфраструктура - лікарні, школи, водоканали - може працювати автономно або з резервом.

Технології - тут. Гроші - тут. Бажання інвестувати - тут.

Де ж система починає буксувати?

Розгортання децентралізованої генерації впирається у два блоки

— 1) — технічний і 2) — регуляторний.

З технічним усе очевидно:

— закони фізики незмінні, тому є базові вимоги, які не обійти.

Щоб ГПУ запрацювала, її потрібно встановити, приєднати до газу, електромережі, інтегрувати з тепловим контуром. Проблема полягає не в цьому.

Основний бар'єр - регуляторний.

Система досі працює так, ніби країна живе в мирному 2019 році. Чинна нормативна база не адаптована до такої моделі розподіленої генерації та створює бар'єри, які роблять більшість проєктів економічно невиправданими або взагалі неможливими.

Постанова КМУ від 07.12.2023 №1320 мала спростити процедури.

— Але на практиці вона не дала результату:

за майже два роки в Україні немає жодного повноцінного кейсу введення в експлуатацію газопоршневої чи газотурбінної установки з оформленням акту вводу та сертифіката готовності через систему E-construction.

Нуль реалізованих проєктів.

І це не через відсутність інвесторів чи технологій, а через нормативні колізії.

В чому ж вони полягають?

(1)

Перше і ключове - проблема землі.

Постанова №1320 прямо передбачає, що

1) — на період воєнного стану будівництво та розміщення об'єктів розподіленої генерації може здійснюватися без відведення земельних ділянок під об'єкти енергетики.

Але не тіште себе ілюзіями, бо далі відкриваємо Кодекс ОСР або ОСП

2) — і бачимо іншу вимогу: для отримання технічних умов необхідна земельна ділянка з відповідним цільовим призначенням.

Все, приїхали, бо фактично це означає

3) — немає оформленої землі - немає технічних умов; якщо навіть є земля, але з іншим цільовим призначенням - знову ж таки, технічні умови ви не отримаєте.

Тобто **на практиці "спрощення" не працює.**

Проект може бути технічно готовий і мати всі погодження, але блокується базовою вимогою, яка зберігається в інших актах

— передусім у законах (мають вищу юридичну силу, ніж постанови).

Тобто земля "ніби не потрібна", але без неї неможливо пройти жоден критичний етап.

— Місяці (роки) погоджень сьогодні означають неотримані мегавати взимку.

І це стосується не лише приєднання.

Для введення об'єкта в експлуатацію необхідні 1) — сертифікат готовності та 2) — акт введення.

А ці процедури знову прив'язані до наявності 1) — оформленої земельної ділянки, 2) — містобудівних умов і 3) — відповідного цільового призначення.

У результаті проєкт не можна завершити юридично:

— без цих документів система E-construction просто не дозволяє пройти фінальні етапи.

Тобто

— навіть якщо об'єкт фактично побудований і може бути введений в експлуатацію, без повного пакета "класичних" вимог він не набуває належного юридичного статусу - передусім у частині оформлення прав на об'єкт і пов'язані з ним земельні відносини.

Згода власника або належного користувача земельної ділянки має бути достатньою підставою для отримання технічних умов, приєднання і запуску об'єкта.

Оформлення прав на землю, зміна цільового призначення та інші формальні процедури можуть бути завершені пізніше - йдеться не про скасування контролю, а про перенесення формальних процедур в умовах воєнного часу після запуску об'єкта. Це не повинно блокувати реалізацію проєктів на старті.

(2)

Другий важливий блок, який потребує доопрацювання,

— це законодавче регулювання державно-приватного партнерства.

Сьогодні в багатьох містах маємо проблему з тепловими та енергетичними мережами, які залишаються у державній або комунальній власності та потребують модернізації або відновлення.

Ключове завдання - спростити вхід приватного інвестора в цю інфраструктуру: без багаторічних процедур і зайвих погоджень, із чітким і швидким доступом до підключення.

Особливо це критично для міст, де інфраструктура пошкоджена або зруйнована.

Зараз цей механізм фактично не працює:

— доступ приватного інвестора до теплової та енергетичної інфраструктури великих міст залишається обмеженим і нормативно неврегульованим.

У результаті система, яка мала б забезпечити швидке розгортання резервної генерації та посилення енергетичної стійкості регіонів, продовжує створювати бар'єри, несумісні з умовами воєнного часу та потребами проходження наступної зими.

Ми вже втратили занадто багато часу на імітацію регулювання замість створення умов для реального будівництва.

Інвестор не може роками воювати одночасно з ракетами, землеустроєм, E-construction, концесійним законодавством і десятком органів, які навчилися професійно перекидати відповідальність один на одного.

Тому Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України мають терміново відпрацювати пакет змін для спрощення запуску об'єктів розподіленої генерації, зокрема:

✨ спростити містобудівні процедури для будівництва та розміщення об'єктів генерації;

✨ дозволити тимчасове використання земель без зміни цільового призначення;

✨ усунути вимогу оформленого речового права на землю для отримання технічних умов на приєднання до електричних, теплових та газових мереж;

✨ адаптувати законодавство про державно-приватне партнерство для швидких антикризових енергетичних проєктів;

✨ усунути колізії між земельним, містобудівним та енергетичним законодавством;

✨ доопрацювати Постанову КМУ №1320, щоб вона стала механізмом реального запуску генерації, а не черговою декларацією про спрощення,

бо

— наступна зима перевірятиме не якість презентацій - вона перевірятиме нашу здатність вижити за будь-яку ціну ...

***

№ 2.010

Dubinsky.pro
1 ч. · 🌐

2026-05-14 ... ✕

Подозрение Ермаку означает 2 стратегические вещи.

Первая - зеленский сдал Ермака второй раз (первый был после обысков НАБУ) для спасения своей шкуры.

Вторая - договорняк с НАБУ/САП через Татарова еще не разрушен, но системно подорван.

Общий вывод: анти-зеленская коалиция подобралась вплотную к вождю. Будет требовать усиления своих позиций и передачи власти Буданову.

№ 2.011

Фридман: Путин признал поражение - и теперь просит Европу о помощи

[Ссылка](#)

2026-05-13

ДЖОРДЖ ФРИДМАН, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Джордж Фридман о тихой капитуляции Путина, армейской чистке Си и о единственном вопросе, который определит следующие двадцать лет: чем является Европа?

Впервые с февраля 2022 года Владимир Путин фактически признал, что Россия не завоюет Украину.

В подкасте, записанном накануне саммита Трамп - Си, Джордж Фридман, председатель Geopolitical Futures, утверждает: российская экономика рухнет, ястребы дискредитированы, а Москва теперь просит инвестиций и торговли не у Вашингтона и не у Пекина - а у Европы.

Тем временем Си Цзиньпин зачистил всех генералов и адмиралов после того, что Фридман считает попыткой переворота, и расчистил путь к сделке с Америкой.

Старого порядка больше нет. Открытым остаётся один вопрос: что сделает Европа?

***

Кристиан Смит: Здравствуйте и добро пожаловать на подкаст Geopolitical Futures. Меня зовут Кристиан Смит. Возможно, историки впоследствии назовут эту неделю одной из самых значимых в мировой геополитике со времён распада Советского Союза. Президент Трамп направляется в Китай на долгожданную встречу с президентом Си, которая может изменить - или, по крайней мере, начать менять - будущее Азиатско-Тихоокеанского региона. Тем временем на континенте российский президент Владимир Путин, похоже, испытывает нарастающее давление с требованием закончить войну в Украине - и обращается за помощью к Европе. Так что сегодня в подкасте: видим ли мы, как новый геополитический порядок формируется прямо у нас на глазах?

Со мной, как обычно, председатель и основатель Geopolitical Futures Джордж Фридман. Джордж, здравствуйте. Давайте ответим на этот вопрос, начав с российской стороны. Если вы нас слушаете и пропустили выпуск прошлой недели - можете вернуться и послушать. Давайте продолжим с того места, где остановились на прошлой неделе - с разговора Трампа и Путина, который, по сути, и запустил весь этот процесс. Что бросилось вам в глаза за последние несколько дней, что, по-вашему, сдвинуло ситуацию с мёртвой точки?

1. Путин признал: война закончится скоро

Джордж Фридман: Для меня в этом звонке было важно то, что инициатива исходила от Путина. И, по сообщениям - я в разговоре не участвовал, но передают - Путин предлагал заключить с Соединёнными Штатами финансовое соглашение.

Именно с этим Трамп изначально и приходил к нему: заканчивайте войну, и получите вот это. Что важнее, Путин сказал, что война закончится скоро. И это мне говорит, что внутри страны идёт эволюция, что на Путина копится колоссальное давление - избавиться от этой проблемы.

Но он сказал кое-что очень важное после этого разговора, потому что Трамп, я думаю, никакими обязательствами бы себя не связал. Путин сказал, что война закончится скоро - именно так он это сформулировал. И ещё он сказал, что хочет наладить отношения с европейцами. Вместо того чтобы рассчитывать на американские инвестиции, он говорил об инвестициях Европы - у России есть нефть и так далее.

Это фундаментальный сдвиг в российской политике.

1) — Во-первых,

— они признают, что эта война закончится без победы или чего-то близкого к ней.

Нужно подумать о внутренней политике, которая к этому привела.

Но мы также должны увидеть, что Россия находится в ужасном экономическом положении.

Им остро нужны иностранные инвестиции и иностранная торговля - и они смотрят в сторону европейцев, а не американцев или китайцев.

И это фундаментальный разворот со стороны России, который в каком-то смысле важнее для Европы, чем для самой России.

Потому что

— теперь Европа должна решить не просто что она будет делать, а чем она вообще является.

Кристиан Смит: К Европе мы вернёмся через минуту. Это, кажется, действительно поворотный момент. Это первый раз, насколько мы знаем, когда Путин сказал, что война скоро закончится - не считая ранних заявлений, когда он предполагал, что она кончится за несколько дней или недель и тогда подразумевалась полная победа России. Зеленский, разумеется, призывал Путина к встрече фактически с самого начала войны. Теперь Путин, похоже, намекает, что это может произойти. Стоит ли расценивать это как поворотный момент, Джордж?

Джордж Фридман:

Это первый момент, когда Путин по сути признал, что не завоюет Украину.

Он начал говорить: ну, мы не хотим брать всю Украину, нам нужно только это и это. На данном этапе максимум, что он может получить - это очень небольшая часть Украины. И он готов вести переговоры. Готов вести их потому, что в стране фундаментальный экономический кризис.

У них заканчиваются деньги.

Происходит странное.

— Обычно государства печатают больше денег. Это ведёт к инфляции. Но инфляция в российской экономике уже настолько высока, что он не может этого делать.

Поэтому при ограниченном объёме денег он не может позволить себе финансировать заводы, платить солдатам и всем остальным.

Он столкнулся с этой проблемой, и люди вокруг него уже довольно давно его предупреждали:

— сбавьте обороты.

И он наконец признал:

— эта война в Украине не закончится капитуляцией украинцев.

Американцы не заставят украинцев остановиться.

И европейцы тоже не отступят.

Так что ему пришлось перейти на новую позицию - и именно это он и сделал в этом фундаментальном переломе, который сейчас происходит.

2. Путин разворачивается к Европе - и кризис идентичности континента

Кристиан Смит: Если смотреть на Европу с российской точки зрения - Путин дал понять, что хочет более тесных отношений с Европой. Он даже предложил, чтобы посредником выступил Герхард Шрёдер, бывший канцлер Германии конца 90-х. Кая Каллас, глава европейской дипломатии, эту идею отвергла, заявив, что Шрёдер слишком близок к России. Но важно то, что Путин обратился за посредничеством именно к европейцу, а не к кому-то другому. Джордж, видите ли вы в этом значимый поворот и в его взгляде на Европу?

Джордж Фридман: Это значимый сдвиг во всём - в том числе в фантазии о том, что Европу можно считать единым политическим субъектом.

— Один министр иностранных дел может сказать, что это даже не обсуждается. Другой может сказать, что обсуждать стоит.

— **На кону сама фундаментальная реальность Европы.**

Россия слаба. Она не была слабой со времён Второй мировой войны.

Россия была постоянной угрозой, с которой жила Европа. Этот страх во многом определял Европу. Он определял европейские отношения с Соединёнными Штатами.

США уже несколько изменили эти отношения и планируют менять их дальше. Европейцы чувствуют себя преданными.

Теперь выходит наружу та реальность, которую американцы поняли раньше них самих:

— **Россия не только не угроза - Россия нуждается в Европе.**

— Ей нужна внешняя экономическая сила, готовая инвестировать и торговать с Россией.

Учитывая, что США и Китай сближаются - судя по предстоящему саммиту, - Путин оглядывается вокруг и видит, что Европа - единственное место, с которым он может говорить.

То, что он предложил, кто именно должен быть его собеседником, обнажает одну из фундаментальных слабостей самой Европы.

Это не провал России.

Это то, что Путин вообще считает возможным самому выбрать, с кем ему говорить.

Потому что я не знаю, знают ли сами европейцы, кого они выбрали бы для переговоров. Есть ли в Европе человек, который мог бы сесть за стол с Путиным и говорить авторитетно от лица всей Европы, а не только своей страны?

Это финальная стадия эволюции нынешней геополитической системы.

Китайцы, американцы, даже русские нашли своё место.

Теперь Европа должна выяснить, что она такое - в том числе через выбор переговорщика.

Кристиан Смит: Прежде чем мы углубимся в это, давайте задержимся на Путине ещё на минуту. Если посмотреть шире - предположим, Путин соглашается на какую-то мирную сделку по Украине, которая заканчивает войну примерно по нынешней линии фронта, и Россия пытается сблизиться с Европой. Чего он, собственно, добился в Украине? Я спрашиваю не для красного словца, а в том смысле, что у Путина есть определённый взгляд на мир, и у многих вокруг него тоже. Война во многом велась под лозунгами расширения НАТО, желания восстановить российскую империю, идеологического противопоставления Европе, попытки выставить Россию более традиционалистской страной. Как ему вообще удастся объяснить такой идеологический разворот российскому народу?

Джордж Фридман: Так же, как японцы отказались от агрессии и определённых идеологических претензий - потому что проиграли войну.

Когда вы проигрываете войну - как мы проиграли войну во Вьетнаме (которая, кстати, имела для нас меньшее значение, чем эта война для него), - идеология меняется.

Меняются представления о том, какой должна быть война, и всё остальное. Причина, по которой вам приходится это делать - вы проиграли. И вы теряете тысячи жизней каждый месяц, месяц за месяцем, ничего не получая взамен.

В стране, независимо от её политической системы, диктатор - если уж его так называть - остаётся диктатором ровно до тех пор, пока он успешен.

В данном случае внутри России столько экономических трудностей, столько трагедии в жизнях российских людей, чьи сыновья, мужья и жёны погибли в этой войне без всякого результата, что у Путина нет выбора. Он должен признать правду.

А правда в том, что война уже закончилась - не прекратились лишь убийства.

И вот он наконец это признал.

— Так вот, наименее важный вопрос сейчас - это будущее самого Владимира Путина. Жив он или мёртв, во власти или нет - это не главное.

Главное - как теперь будет эволюционировать Россия.

— Она вышла из холодной войны, всё ещё считая себя глобальной державой.

Теперь же стало очевидно, что она не просто не глобальная держава - она в данный момент даже не региональная держава.

Теперь у России кризис идентичности, который бьёт в самое сердце вопроса о том, что такое Россия.

А это создаёт социальный и политический кризис внутри России.

Есть в России и те, кто настроен крайне враждебно.

Ходят слухи - я не могу их подтвердить,

— что спецслужбы стали враждебны Путину за то, что он не был готов на этот шаг. Возможно, так и есть. По России сейчас ходят самые разные слухи на самые разные темы.

Но есть, я думаю, одно общее мнение: война закончилась. Хватит убивать.

И, как мне кажется, Путин не хотел этого говорить. Он не хотел этого признавать.

Я думаю, его заставили.

И мне не важно, что станет с самим Путиным. А вот что станет с Россией - это фундаментальный вопрос.

Кристиан Смит: Так же, как есть ястребы в Иране, в России - и сейчас, и в прошлом - тоже были ястребы, которым очень хотелось, чтобы Украина стала частью России. Считаете, они утратили влияние?

Джордж Фридман: Да. **Проигранные войны очень сильно подрывают позиции ястребов.**

1) — Посмотрите на Японию в конце Второй мировой.

2) — Посмотрите на Германию. Гитлер не хотел сдаваться. В итоге он застрелился, но сдаваться отказывался.

3) — Императору Японии пришлось переломить волю всех своих политических лидеров, а армия попыталась устроить переворот, чтобы помешать ему капитулировать. Он один смотрел в глаза реальности, и им пришлось ему подчиниться.

Признать поражение в войне очень тяжело.

В такой войне, как война во Вьетнаме, Соединённым Штатам было очень трудно её признать. Были ястребы. И ястребы были, по сути, безумны.

Мы не выигрывали войну 13 лет, а они твердили: ещё одно усилие, и победим. В какой-то момент ястребы превращаются в дураков.

Особенно когда жёсткая линия провалилась.

3. Восточная Европа не простит - но Россия ещё может расколоть континент

Кристиан Смит: С европейской точки зрения - идея о том, что Россия хочет дружить с Европой, это, может, и то, чего хочет Россия. Но Европа, и особенно Восточная Европа, за последние четыре года - столько уже идёт война - стала только враждебнее настроена к России. Я был пару недель назад в Финляндии - это сейчас одна из самых готовых к обороне стран Европы. Страны Балтии, а также, разумеется, Польша - всё это далеко не друзья России. Считаете, они готовы будут просто сказать "забудем старое", восстановить экономические связи и жить дальше?

Джордж Фридман: **Так войны не заканчиваются.** С Германией старое не забыли. С Японией старое не забыли.

Кристиан Смит: Но некоторые войны всё же заканчиваются.

Джордж Фридман: **После этих войн сложился иной тип отношений между двумя сторонами.**

— Япония к 1955 году стала значимой экономической державой. Германия тоже эволюционировала.

— Когда вы побеждаете страну, у вас появляется возможность воспользоваться её экономикой и восстановить её.

Это давно сложившийся американский подход. Именно так они и поступают.

Когда мы говорим "Европа" - мы говорим об абстракции, это континент.

Не существует никакого "европейца".

Есть фундаментальные различия не только между Восточной и Западной Европой. Есть фундаментальные различия между Северной и Южной Европой. И есть различия между французами и немцами. А с британцами - и вовсе отдельная история.

То есть мы не говорим о стране, когда говорим о Европе - о стране, которая может принимать коллективные решения, где есть правительство, министр иностранных дел и всё в таком духе.

В Европе есть группа стран, которые исторически были враждебны друг другу - как я уже говорил, они вели страшные войны друг против друга всего 80 лет назад. Это совсем не так давно.

Фундаментальный вопрос для русских теперь будет таков:

— **смогут ли они расколоть европейцев?**

— Смогут ли найти в Европе союзников, готовых воспользоваться экономическими возможностями?

Думаю, неслучайно в качестве переговорщика попросили именно немца. Дело не только в том, что Шрёдер был связан с Россией, был связан с "Роснефтью", крупной российской компанией.

Дело и в том, что одна из его задач, которую он пытается решить и надеется решить, - это разделить европейцев.

- 1) — Чтобы более богатые страны Европы вступили с Россией в антанту (политическое и экономическое сближение),
- 2) — а менее богатые - сохраняли враждебность.

Проблема для них - Польша.

— Польша - самая восточная страна Европы. Она граничит с Россией. Сейчас она член G20. У неё одна из крупнейших и наиболее боеспособных армий в Европе. Она тесно связана с США, в отличие от других европейских стран.

Так что русские теперь смотрят не только на Украину

— если они заключат мир с Украиной и захотят посмотреть дальше, перед ними окажется Польша. И страны Балтии, которые когда-то были частью Советского Союза и не хотят повторения этого опыта.

Когда европейцы говорят со мной, под "Европой" они обычно имеют в виду Британию, Францию и Германию. Изредка упоминают Италию, но нечасто.

Один из фундаментальных проблемных моментов в разговорах о Европе - признание того, что эти три страны, входящие в НАТО, ЕС и так далее, - это не вся Европа.

- 1) — Они могут считать себя Европой, но даже между собой не согласны.
- 2) — У британцев, французов и немцев во многом разная внешняя политика, разная оборонная политика, масса разногласий.

Так вот, одна вещь, которую Путин здесь сделал ценного для себя, - он рассчитывает, что перед ним та самая привычная Европа:

— склочная, разобщённая, разношёрстная, в которой он сможет выбирать, с кем дружить.

- 1) — Если ему это удастся - о Европе в ближайшие 20-30 лет напишут одну историю.
- 2) — Если не удастся - то совсем другую историю. И, возможно, совсем другую историю о России.

Когда мы говорим, что происходят разительные геополитические перемены

— до сих пор европейцы (если уж пользоваться этим термином) воспринимали "предательство" США как предательство Европы.

Они с большой тревогой смотрели на сближение США и Китая.

Они расценивали готовность американцев говорить с русскими как предательство.

Под "ними" я имею в виду те три страны, которые назвал.

У остальных позиция совсем другая.

— У Венгрии, например, была другая позиция. У Румынии - другая, и так далее. Но эти страны эволюционировали в том же направлении, что и Польша.

Так что сейчас Европе нужно сесть и сделать то, что она никогда не сделает:

— понять, что она такое, как страны будут работать вместе.

Иначе у Путина есть прекрасная возможность мирно растащить Европу на части.

Кристиан Смит: В немецких СМИ до сих пор обсуждается, что значительная часть Европы ещё полностью не отказалась от российских энергоносителей. Недавно в немецкой прессе говорили о "Северном потоке" и о возможном частичном возвращении к нему. Будет интересно посмотреть, как вы говорите, Джордж, что произойдёт в ближайшие месяцы и удастся ли это. Об этом мы могли бы говорить целый выпуск, и мне бы хотелось, но нужно двигаться дальше.

4. Саммит Трамп - Си: сделка уже заключена

Кристиан Смит: Перенесёмся на другую сторону планеты - в Пекин, куда скоро направится президент Трамп для встречи с президентом Си. Мы уже несколько раз обсуждали этот саммит и его значение в этом подкасте. Но для новых слушателей, Джордж, напомните, почему вы считаете это таким крупным событием.

Джордж Фридман: Китаю остро нужны экономические отношения с США.

— Как я уже говорил, это вторая по размеру экономика мира.

— По ВВП на душу населения Китай занимает 71-е место.

У его огромной экономики очень бедное население,

причём бóльшая часть богатства сконцентрирована в прибрежных регионах, а огромные внутренние регионы остаются бедными.

Свою стремительно растущую экономику Китай построил на доступе к американскому рынку.

И США до сих пор остаются крупнейшим импортёром из Китая.

- 1) — Внутренняя экономика Китая не может потребить то, что страна производит - при таком уровне доходов населения.
- 2) — Нет другой страны, способной поглотить так много.

Американцы Китаю нужны очень остро.

Кроме того, США хотят от Китая двух вещей.

Первое - снизить цены в Соединённых Штатах.

— Американские цены подросли - не только из-за тарифов, но и потому, что закупки китайских товаров были ограничены. Мы по-прежнему покупаем больше всех, и это поднимало цены, потому что китайские товары были дешевле. Часть кризиса доступности в США - в таких сферах, как лекарства и многие технические товары, - связана именно с этим. Китайцам это позарез нужно. Американцам это очень желательно, и проблем с этим нет.

Но США нужно ещё кое-что.

Им нужен военный сдвиг со стороны Китая.

— Этот сдвиг заключается в том, что мы не можем снова идти на войну.

— Как вести войну через весь Тихий океан, на таком расстоянии? Японцы эту историю проходили.

Фундаментальная проблема в том, что мы не можем зависеть от поставок товаров из страны, которая постоянно враждебна нам, а мы враждебны ей.

И китайцы готовы изменить эту ситуацию.

— Они уволили всех генералов, уволили всех адмиралов за последние пару месяцев - очевидно, потому что командование не было довольно происходящим. Так что они расчистили площадку.

Но китайцы всё ещё должны понять, какое место они занимают в глобальной системе.

Так что как нам это всё урегулировать?

Так вот, должно быть урегулирование по Тайваню.

— Китайцам это нужно, чтобы показать, что они не капитулируют перед Америкой. Тайвань когда-то был частью Китая. Сейчас, по опросам общественного мнения на Тайване, самый популярный лидер - глава Гоминьдана, женщина, которая ездила в Китай, - заявила, что хочет, чтобы Тайвань снова стал частью Китая. То есть официально остров и так часть Китая, но фактически станет автономным регионом - как Гонконг, но с серьёзной автономией.

Кристиан Смит: Автономия Гонконга - это скорее фикция.

Джордж Фридман: Да, но эта автономия Тайваня будет гарантирована Соединёнными Штатами, и это будет частью соглашения.

— Кроме того, китайцам очень нравятся тайваньские микрочипы. Они с удовольствием на это пойдут.

Так что, если смотреть на ситуацию:

— **Китаю необходимы отношения с США.**

Та ситуация, которая сложилась после введения тарифов, была тупиковой.

Американцы очень хотят прекратить конфронтацию с Китаем.

1) — У нас сейчас идёт замечательная война в Иране - мы прямо вовсю развлекаемся в Восточном полушарии. Нам этого не нужно.

2) — Почему Трамп пошёл на это - другой вопрос, и менее важный, потому что это второстепенная линия в этой глобальной трансформации.

Сегодня в Южной Корее проходят встречи между высокопоставленными американскими и китайскими официальными лицами с их командами.

Они дорабатывают окончательные детали соглашения.

— Это происходит именно сейчас, потому что, когда проводится такой саммит - а он, насколько я понимаю, состоится 14 мая, - такой саммит является благословением уже заключённой сделки.

Иначе саммит не проводят.

На саммите не ведут переговоры - на саммите благословляют.

— Тот факт, что китайцы пригласили иранского министра иностранных дел в Пекин и, я думаю, прочитали ему нотацию (хотя я не думаю, что китайские нотации действуют на иранцев, но всё же),

— говорит о том, что **эволюция происходит**

не только в российско-европейских отношениях, но

Это две крупнейшие экономики мира начинают работать вместе - вероятно, совместные предприятия, инвестиции в обе стороны, всё в таком духе.

И вот ещё один момент, который европейцам нужно решить - что они будут делать в этом новом мире.

Русские для себя уже что-то решили: надо сближаться с Европой.

Вопрос - сделает ли Европа ответный шаг. Так что всё это связано.

5. Военная чистка Си и провалившийся переворот

Кристиан Смит: Расскажите про этих уволенных генералов и адмиралов. Что вы в этом видите? Один из тревожных моментов для западных стран в последние годы был в том, что Китай становился всё агрессивнее в некоторых отношениях - особенно по отношению к соседям и Тайваню. Почему? Что, по-вашему, стоит за этими увольнениями?

Джордж Фридман: Прежде всего хочу отметить - китайцы не проявляли военной агрессии.

— У них были пограничные конфликты с *индийцами*.

— Был когда-то пограничный конфликт с *Вьетнамом*.

Кристиан Смит: Но Южно-Китайское море и подобные вещи?

Джордж Фридман: Да, но они не оккупировали страны, как это делали советские.

Они не распространяли своё влияние, идеологию коммунизма.

У китайцев диктатура, как когда-то была у коммунистов, но экономика - капиталистическая, и никак по-другому.

Так что Китай сдерживает свою агрессивность - не на словах, а на деле.

Что там произошло - я об этом уже говорил - я думаю, несколько месяцев назад, может, полгода назад, против Си была попытка переворота.

Военные, видевшие эволюцию отношений с США, которых учили видеть в США врага, готовиться к войне с ними и так далее, попытались его сместить.

Я делаю такой вывод, потому что в китайском интернете, в социальных сетях, появлялись сообщения о том, что Си мёртв. Что у Си был инфаркт. Что у Си был инсульт. Самые разные сообщения о Си, которых вы бы не ожидали увидеть в китайских социальных сетях.

Через неделю или около того были уволены все армейские генералы - высшее командование, то, что в США называется Объединённым комитетом начальников штабов (КНШ, высший военный орган), - и многие из них были отправлены в тюрьму по обвинению в коррупции.

Примерно через месяц Си и Трамп встретились в Южной Корее.

Ещё через несколько недель Си уволил всех адмиралов. Адмиралы критически важны, потому что Китай - военно-морская держава. Не знаю, посадил ли он кого-то из них в тюрьму, но они исчезли.

Так он выпотрошил армию.

Одно из того, что хотели от Китая США,

— военная сила, которая не сможет действовать.

Сможет защищаться, но не сможет наступать.

Избавление от верховного командования отбрасывает Китай на два года назад в плане формирования нового командного состава. Думаю, это и было одной из причин.

Но я думаю также, что военные сами очень не хотели того, что произошло - но оно произошло.

В России, в Китае, в США - во всех трёх странах одновременно идут масштабные внутривластные кризисы по разным поводам.

1) — Россия - бывшая мировая держава, там кризис идёт.

2) — Китайцы свой кризис уже решили.

3) — Трамп всё ещё разруливает свой.

4) — И, разумеется, в Европе - перманентный политический кризис.

Что интересно в нынешнем сдвиге - триггером не будет война, кроме украинской войны, которую русские проиграли.

Но все страны сильно напряжены изнутри. И это одна из интересных особенностей, делающих эту трансформацию необычной.

6. Иран: попытка сорвать саммит

Кристиан Смит: Оставим Тайвань и его детали - мы говорили о нём в другом подкасте не так давно, можете вернуться и послушать. Я хочу задать вам напоследок один срочный и один долгосрочный вопрос, Джордж. Иран и США, разумеется, всё ещё в конфликте. Незадолго до

нашей записи Трампа спросили журналисты, и он сказал что-то в духе того, что перемирие "на грани срыва". Возможно, к моменту выхода подкаста его уже не будет вовсе. Повлияет ли это на встречу Трампа с Китаем? Я слышал мнение, что Трамп поглощён Ираном и поэтому не уделяет Китаю достаточно внимания. Или, по-вашему, он подождёт до возвращения из Пекина, прежде чем принимать серьёзные решения по Ирану?

Джордж Фридман: Сразу хочу прояснить:

— Китай не оказывает Ирану существенной поддержки - вообще никакой поддержки.

Они держатся в стороне, несмотря на договор о взаимной обороне, который они подписали 20 лет назад.

Но нужно понимать:

— рассматривать саммит изолированно бессмысленно.

Саммит - не то место, где договариваются о сделке.

Сама сделка обсуждается сегодня в Южной Корее, где китайские и американские чиновники дорабатывают окончательное соглашение.

Переговоры на уровне вице-председателей и других чиновников шли всю иранскую войну. Этому посвящено огромное количество переговоров.

Саммит - не место принятия решений.

Решения уже приняты, благословлены Си и Трампом, и времени подумать у них было предостаточно.

Саммит - это место, где их благословят и закрепят.

— Вот для чего нужны серьёзные саммиты.

Объём переговоров США и Китая огромен. И все эти разговоры шли в течение всей иранской войны.

Так что я бы не беспокоился, что Трамп отвлекается,

— решения, которые он должен был принять, он уже принял, передал переговорщикам.

— Переговорщики вернулись, и если саммит состоится -

— соглашение будет подписано.

Кристиан Смит: А что касается фактических действий по Ирану - думаете, Трамп подождёт окончания встречи с Китаем на этой неделе, прежде чем решать, наносить ли удар снова, или что-то другое?

Джордж Фридман: Сложно понять, что будет дальше.

Ормузский пролив закрыт, и китайцам это очень не нравится.

— Не такая большая проблема, как многим кажется, но им это всё-таки очень не нравится.

Американцы пытаются открыть Ормузский пролив - и одновременно получить от Ирана то, что им нужно:

— ликвидацию ядерного потенциала или возможности его создания.

Для США это принципиальный вопрос.

Открыть пролив - тоже очень важно.

Так что Иран делает что может, чтобы сорвать саммит. Закрыл Ормузский пролив. Думаю, дело в этом. Давит на США, чтобы те отступили и пролив открылся.

Думаю, иранцы могут так продержаться какое-то время.

Но по мере того как саммит будет проходить, и они поймут, что находятся в полной изоляции

— русские смотрят в сторону Европы, китайцы работают с Соединёнными Штатами,

— помощи извне ждать неоткуда.

Единственное, чего США не могут сделать - вторгнуться в Иран.

— Захватить страну с хорошо вооружёнными и обученными силами - КСИР (Корпус стражей исламской революции) - это будет ровно то, чего Трамп делать не намерен.

Так что, думаю, **именно саммит может стать триггером, который положит конец войне.**

Когда иранцы увидят, что от Китая помощи не будет, что у них нет других реальных союзников - только тех, кто поставяет оружие, - и что они один на один с США, а США уже достигли того, чего хотели с Китаем, - вот этот момент, или близкий к нему, и станет переломным.

Так что они пытаются использовать эту акцию, чтобы вбить клин между США и Китаем.

Безуспешно.

7. Новый порядок: Европа должна решить, что она такое

Кристиан Смит: И, наконец, тот долгосрочный вопрос. Мы начали подкаст с того, что спросили - возможно ли, что именно сейчас разворачивается тот самый момент, когда новый геополитический порядок начинает обретать форму? Считаете, это так?

Джордж Фридман: **Безусловно, он обретает форму.**

Это как моя книга "Storm Before the Calm" ("Буря перед затишьем").

Мы в буре, которая разрушила старую систему

— но игроки всё те же, и новые отношения должны выстроиться.

Первые такие отношения, я думаю, - американо-китайские.

Но нужно отойти от шума и попытаться увидеть, как всё эволюционирует.

Я говорю о том, что система будет эволюционировать.

Фундаментальный вопрос сейчас: что будет делать Европа? Европа в совокупности - вторая по размеру экономика мира.

Что вторая экономика мира сделает у себя дома, чтобы стать державой?

1) — *Если ничего не сделает - это будет одна геополитическая система.*

2) — *Если сделает - другая.*

Так что сейчас мой фокус - на европейцах, которые, на мой взгляд, не предпринимают никаких действий и даже не осмысливают происходящее.

Они, наверное, об этом думают, но я не вижу никаких признаков, что они её понимают.

Может быть, российский подход к ним - с фокусом на немцев - заставит французов задуматься.

А может, и нет.

Посмотрим.

Кристиан Смит: Джордж, до следующей недели. Как всегда, спасибо вам за ваше время. А вам, нашим слушателям, большое спасибо, что

слушали. Мы вернёмся на следующей неделе с очередным выпуском подкаста от Geopolitical Futures. Заходите на geopoliticalfutures.com - там вся наша аналитика. А пока - до следующей недели, до свидания.

***

№ 2.012

 Милин Дмитрий
8 ч. · 🌐

2026-05-14

[А что, так можно было?]

ОАЭ в темпе возводят **противодроновую защиту** вокруг **нефтехранилищ**. Причем **реальный контур, способный защитить от тяжелого БПЛА**. Конфликт на Ближнем Востоке начался в конце **февраля 2026**, на дворе **13 мая**

***

№ 2.013

Sergey Lubarsky

33 мин. · 🌐

2026-05-14 ... ✕

Коррупционный скандал вокруг власти снова пытаются перевести в разговор о "стойкости страны". Но это подмена: вопрос не в стране как территории, а в государстве, которое требует от людей жертв и одновременно не отвечает перед ними.

Портников на вопрос о подозрениях вокруг Зеленского и Ермака фактически ушел от сути. Вместо разговора о коррупции он начал рассуждать, насколько украинцам "нужна эта страна". Но страна и государство — не одно и то же. Страна — это территория. Государство — это система власти, институтов и ответственности.

Если государственность не обеспечивает свободу, безопасность и справедливость, люди имеют право голосовать ногами. Более того, это их обязанность — не поддерживать систему, которая не работает.

Особенно аморально призывать других воевать за государство, когда сам ты не воюешь и живешь там, где побезопаснее. Еще аморальнее объяснять людям, что если они не готовы ждать изменений всю жизнь, "их места на этой земле нет". Разбираем по полочкам эту профанацию здесь. (<https://youtu.be/32voXGyMpoU>)

Родина — там, где есть свобода, а не там, где пропагандисты требуют умирать за чужую безответственность.

***

№ 2.014

Елітологія

Чаплигін

На початку ХХ століття актуальним був соціально-філософський есей іспанського філософа Госе Ортеги-і-Гассета «Повстання мас», присвячений культурній кризі Європи, що стала наслідком виникнення масового суспільства, яке почало відбирати вплив у аристократії.

На сьогодні ж такою актуальною є книга американського соціального філософа та історика культури, професора історії Кристофера Леша "Повстання еліт і зрада демократії".

В ній Леш розвиває ідеї свого іспанського попередника, який описав культурно-антропологічні типи «людини еліти» та «людини маси», але констатує, що в нинішніх правлячих структурах домінують представники саме другого типу, яке є найболючішою проблемою американського (та й не тільки) суспільства.

І це проявляється як в об'єктивних моментах (розрив у доходах, способів життя), так і в принципово різному розумінні інтересів і цілей суспільства.

Стисло

Леш пояснює, чому тепер елітам більшості країн немає діла до свого народу.

— У минулі століття панівні класи були вкорінені в своїх країнах, відчували свій зв'язок.

— Тепер це йде в минуле.

Ринок, на якому діють сьогоднішні еліти - глобальний.

Він існує поверх державних кордонів, і ці еліти стурбовані станом всієї системи в цілому, а не її окремими частинами, тобто країнами.

Тому їх лояльність, перш за все, глобальна, а не національна.

Ці еліти заробляють гроші завдяки доступу до інформації та її маніпулюванням серед мас.

Аристократичні титули і старі заслуги сьогодні мало що означають - на відміну від вкорінених в своїх країнах представників еліт старого типу, нові всім зобов'язані тільки собі.

Тобто нікому нічого не винні, - у них немає жодних зобов'язань ані перед минулим, ані перед майбутнім.

За Лашем,

— «в безмежній світовій економіці гроші втратили свій зв'язок з національністю...»

І ці сьогоднішні «господарі життя» і є сьогодні головною загрозою західної цивілізації, яку розчиняють в аморфному глобалізмі.

Вони просто відвертаються від потреб власних країн, якщо це не стосується престижних місць їх проживання.

Тому офіційні політики висувають на перший план несуттєві питання.

- 1) — А публічні дискусії мають мало спільного з позиціями звичайних людей.
- 2) — Тому офіційна політична риторика намагається швидше затуманити проблеми, ніж чітко позначити їх.

Маси ж будучи фактично виключеними з громадської дискусії на підставі їх необізнаності не бачать користі в інформації, яку їм нав'язують в такій величезній кількості.

Більш того,

— «більшість людей не мають спонукального мотиву до оволодіння знаннями».

Леш зазначає:

— «Якщо ми зуміємо подолати псевдополяризацію, що нині нав'язується гендерною та расовою політикою, ми виявимо, що справжні відмінності, як і раніше, залишаються класовими».

Зазначені К. Лешем проблеми притаманні не тільки американському суспільству, а й цілком можуть бути застосовні до українського суспільства.

В першу чергу це стосується культурної деградації політичного класу, що в наших умовах набуває гіпертрофованих масштабів.

А втім, почитайте Кристофера Леша.

Госе Ортегу-і-Гассета - також.

***

№ 2.015

Пост різкого роздратування ...

2026-05-14

Машовец

Деяким "великим полководцям" у вітчизняних штабах, було би незайвим вправити мізки...

— Або, якщо не вправити, то хоча би примусити розібратися у поточній обстановці.

Радянська "військова школа", нажаль продовжує даватися знаки й у нинішніх ЗСУ, де певні органи бойового управління ведуть війну виключно "умоглядно" ("умозрительно" - поруські), по формальним ознакам та картам, НЕ ВНИКАЮЧИ у РЕАЛЬНИЙ стан речей на тому чи іншому напрямку, ділянці чи смузі.

Люди за сукупністю тактичних значків, намальованих на картах, просто не бачать реальну обстановку.

Справа ось в чому.

На кількох напрямках та ділянках, ціла низька позицій наших військ опинилась

- 1) — глибоко у бойових порядках противника.
- 2) — Чимала їх кількість вже давно заблоковані чи оточені.

Їх забезпечення та постачання ускладнено тим фактом, що противник, висунувши своїх операторів дроніві максимально вперед та використовуючи особливості місцевого рельєфу (наприклад, наявність "сліпих зон" по радіогоризонту) та власну перевагу у відповідних силах й засобах, зумів завоювати перевагу у повітрі в тактичній зоні, створивши власну "кіл-зону" вже над бойовими порядками наших передових частин та підрозділів, принаймні на тактичну глибину.

Причому, будь-які підходи та шляхи забезпечення та евакуації до таких глибоко висунутих вперед позицій, по суті, ВЖЕ перерізані.

Саме так, я нічого не плутаю...

— противник зумів шляхом концентрації своїх підрозділів та груп БПЛА завоювати на цілому ряді напрямків перевагу у "тактичному повітрі".

Наприклад,

— на Добропільському (Покровському) напрямку, де активно дії російський "Рубикон" та ще парочка відомих російських дронебанд, які буквально "виносять" наші тактичні тили. В першу чергу - логістику та евакуацію ...

В цих умовах, не маючи, а ні сил, а ні можливостей виправити цю ситуацію, подальше утримання такого роду позицій приводить до майже гарантованої з часом загибелі особового складу, який знаходиться на цих позиціях й який, за великим рахунком, там намагається лише вижити в оточені, а не ефективно протидіяти противнику.

Звісно, найбільш грамотним у військовому відношенні рішенням було би СВОЄЧАСНЕ відведення цих численних піхотних груп (які часто складаються з 1-2-3-х в\сл) з таких позицій.

Принаймні, хоча би для того, аби ущільнити бойові порядки передових частин й підрозділів, аби скоротити кількість "слабо прикритих", так званих "міжпозиційних ділянок".

Через які, власне противник переважно й інфільтрується...

Ні, комусь у "штабах" приємно дивитись на карту, де намальовано, що "ми ще тримаємо позиції у Мирнограді".

Більше того, ще й шлют накази та вказівки у бригади та корпуси штабу "наростити чисельність", "підсилити особовим складом".

— Й мало кому з них приходить у дурну макітру думка про те, що це "нарощування" на оточених та заблокованих позиціях, мало того, що просто фізично - або неможливе, або малоімовірне, а по суті своїй означає для більшості особового складу, який у відповідності до цих наказів, спрямують на "підсилення та нарощування", майже гарантований "квиток у один бік"...

Ви знаєте, що, наприклад, в районі Покровська, у смузі 7-го корпусу ДШВ наші війська у цих спробах "наростити, підсилити" у відповідності до цих "геніальних" наказів та розпоряджень, а головне - вимог "утримати позиції", втрачають, при таких спробах, набагато більше техніки ніж противник?

РБК Україна

1 дн. · 🌐

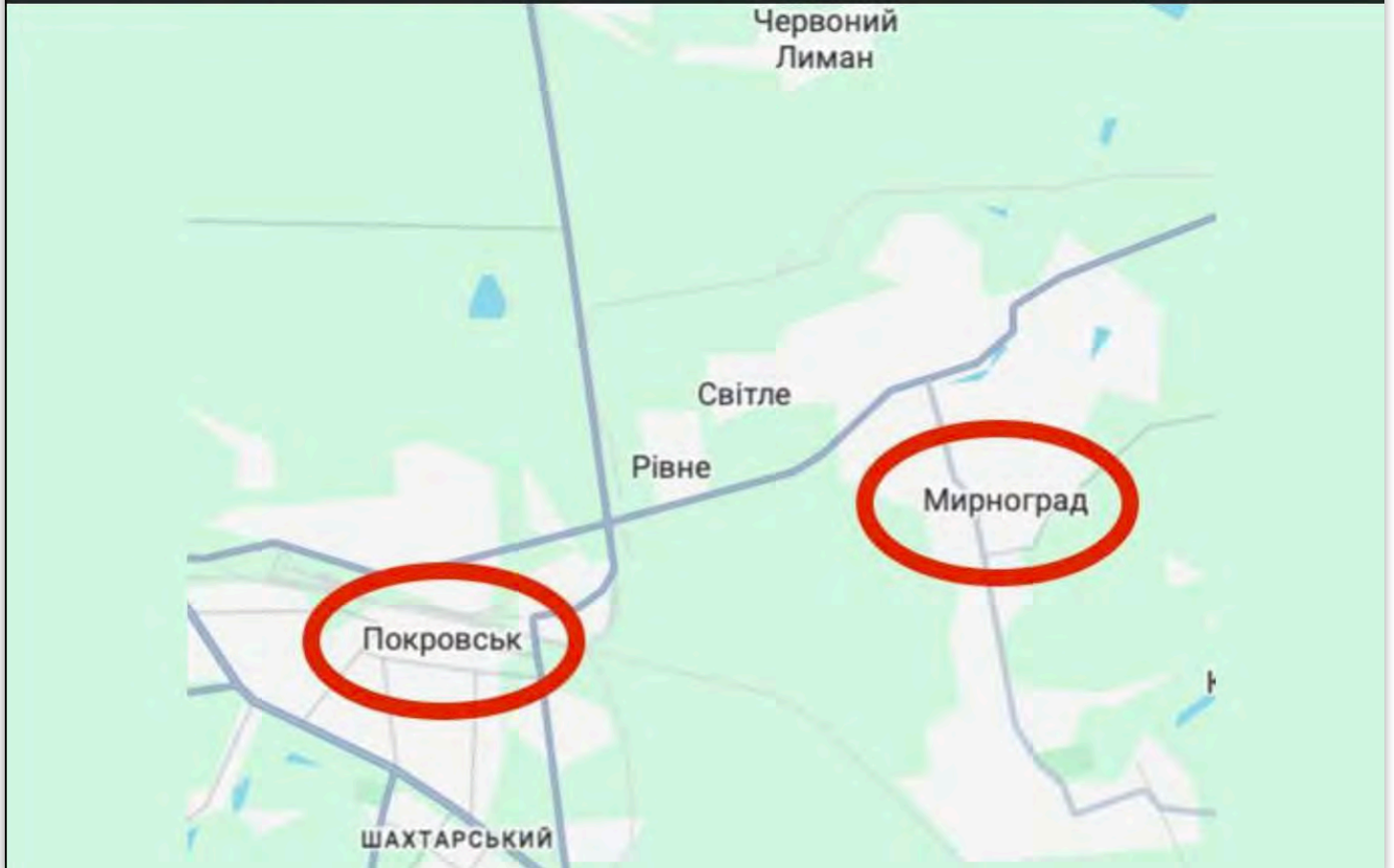
2026-05-13

Покровськ тримається 🇺🇦

Сили оборони України не мають завдання залишати місто. Наші військові продовжують утримувати позиції в північній частині **Покровська**, попри постійний тиск ворога. Контрольований відхід може мати місце в **Мирнограді**.

Про це повідомляє РБК-Україна з посиланням на [джерело у Силах оборони](#), знайоме з ситуацією на **Покровському напрямку**.

Більше — <https://www.rbc.ua/.../sili-oboroni-pokrovsk-zalishatimut...>

До когось в "штабах" високого рангу, нарешті дійде, що таке використання особового складу, аби якісь "поважний дядя" зміг із серйозним видом стверджувати у ЗМІ, що

*"наші війська ще утримують позиції в районі **Покровська** та **Мирнограда**"* з усіх боків - **НЕДОРЕЧНЕ?**

Причому, "спускається з гори" у корпуси та бригади ця штабна "дичина" регулярно та достатньо наполегливо й це в умовах ГОСТРОЇ НЕСТАЧІ особового складу у передових частинах та з'єднаннях ЗСУ...

От, наприклад, наші продовжують утримувати позиції по північним околицям **Покровська** й північніше села **Світле** (це район **Мирнограду**).

В той же час, противник ВЖЕ ГЛИБОКО обійшов ці позиції (знаходиться західніше Родинського, веде бої за Білецьке, Новоолександрівку та Василівку

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІШЕ Гришине). Навіщо ці позиції утримуються, кого вони там стримують?

Більше того,

— навіщо "вищележачі" штаби ще й вимагають їх підсилити? Для чого? Для того, аби вбити більшу кількість людей "по дорозі" туди чи, в кінцевому рахунку, здати їх у ворожий полон?

Причому,

— вперто утримувати та обороняти такого роду позиції при подальшому просуванні противника на флангах, по суті, означає їх майже неминучу втрату, причому із майже ГАРАНТОВАНИМИ людськими втратами, які є зовсім необов'язковими, при СВОЄЧАСНІЙ реакції на дії противника.

Я дивлюсь, історія із Вугледаром нікого нічому так й не навчила

***

№ 2.016

Хочу щиро подякувати Департамент охорони культурної спадщини КМДА за дуже оперативну відповідь на інформаційний запит активної киянки, що мешкає поруч із незаконним будівництвом ЖК OZON Concept House на Вільшанській

Враховуючи викладене, ТОВ «МК 8» (код ЄДРПОУ:41738693) ПОРУШЕНО, статтю 6¹; частини другу, третю статті 14¹; частини першу, другу, четверту, статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

*Департамент, з метою дотримання вимог чинного законодавства,
ВИМАГАЄ:*

1. В десятиденний термін з дня отримання цього припису, надати до Департаменту на розгляд та погодження, у встановленому порядку, проектну документацію на будівництво на земельних ділянках з кадастровими номерами: 8000000000:82:138:0096, 8000000000:82:138:0098 за адресою: між будинками № 2-а на вул. Вільшанській та № 16 на вул. Професора Підвисоцького, щодо об'єкта будівництва: Будівництво житлового, офісно-торговельного та спортивно-оздоровчого комплексу з вбудованою інфраструктурою та підземним паркінгом (I черга будівництва)

Відповідно до ст. 30 Закону, приписи органів охорони культурної спадщини є обов'язковими для виконання усіма юридичними та фізичними особами.

2026-05-14

Могильний

Я не жартую. Щиро вдячний, бо тепер я так саме оперативно можу написати - ДОКС під керівництвом Марини Соловійової та наглядом заступниці голови КМДА Ганна Старостенко без жодних сумнівів забезпечує дах незаконному будівництву Вавриша-Буткевича.

Додаю скріншот Припису, виданого 30 квітня посадовицею ДОКС за результатами моніторингу будівництва.

— Вони навіть НЕ вимагають зупинити будівництво, що ведеться з порушенням режимів використання зон охорони двох пам'яток.

— Вони вимагають лише подати на розгляд і погодження ДОКС проект будівництва...

Департамент охорони культурної спадщини
виконавчого органу Київської міської ради
(Київської міської державної адміністрації),
04070, м. Київ, вул. Спаська, 12,
електронна пошта: doks@kivcity.gov.ua

ЗВЕРНЕННЯ

про порушення вимог законодавства у сфері охорони культурної спадщини

На земельних ділянках із кадастровими номерами 8000000000:82:138:0096 та 8000000000:82:138:0098 (адреса за дозвоільними документами: по вул. Вільшанській, 2-б, між будинками № 2-А на вул. Вільшанській та № 16 на вул. Професора Підвисоцького у Печерському районі м. Києва) на замовлення ТОВ «МК 8» (41738693), ТОВ «ІННОВАЦІЙНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ» (33058251) та ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ» (31750211) із залученням ряду інших суб'єктів містобудування (підрядники, проєктувальники, експертні організації) проводиться нове будівництво житлового, офісно-торговельного та спортивно-оздоровчого комплексу з вбудованою інфраструктурою та підземним паркінгом (І черга будівництва) із порушенням вимог пам'яткоохоронного законодавства, а саме із порушенням обмежень у використанні земель, встановлених з метою охорони пам'яток культурної спадщини та традиційного характеру середовища.

Будівництво відбувається на підставі дозволу на виконання будівельних робіт ІУ113192671102 від 24.09.2019, в який неодноразово вносилися зміни, пов'язані з корегуванням проєктної документації (01.12.2023 ІУ113192671102-4, 13.11.2024 ІУ113192671102-6, 08.09.2025 ІУ113192671102-9).

Посилання:

https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3215588271983691341/optype=100

Як зазначено в обов'язковому додатку експертизи ескізного проєкту №30/22 від 18.04.2023 ТОВ «Укрекспертбудпроект» (реєстраційний номер в ЄДЕССБ ЕХ01:3647-9446-7975-3099), потреба у коригуванні проєкту виникла, серед іншого, у зв'язку з вимогою замовника про внесення принципових змін щодо концепції будівництва, генерального плану та архітектурно-планувальних рішень.

Посилання:

https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3083641248137872737/optype=6

Таким чином, хоча дозвіл на виконання будівельних робіт початково був виданий в 2019 році, починаючи з 2023 року внаслідок корегування проєкту відбулися принципові зміни запланованих містобудівних та архітектурних перетворень.

Відповідно, проєктні рішення мають відповідати вимогам пам'яткоохоронного законодавства та враховувати режими використання території зон охорони пам'яток, чинних на момент корегування проєктної документації, які відбувалися продовж 2023-2025 років.

Частиною сьомою статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» було встановлено, що на охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.

Проте, зазначені норми втратили чинність з 01.01.2023 відповідно до абзацу другого пункту 1 розділу Х Закону України «Про охорону культурної спадщини». Таким чином, сама по

Отримання будь-яких дозволів чи погоджень від органів охорони культурної

спадщини при будівництві в історичних ареалах чи зонах охорони пам'яток
СКАСОВАНО

в ЗУ "Про охорону культурної спадщини" ще з 1 січня 2023 року (ч. 7 ст.
32, абзац перший п. 1 розділу X).

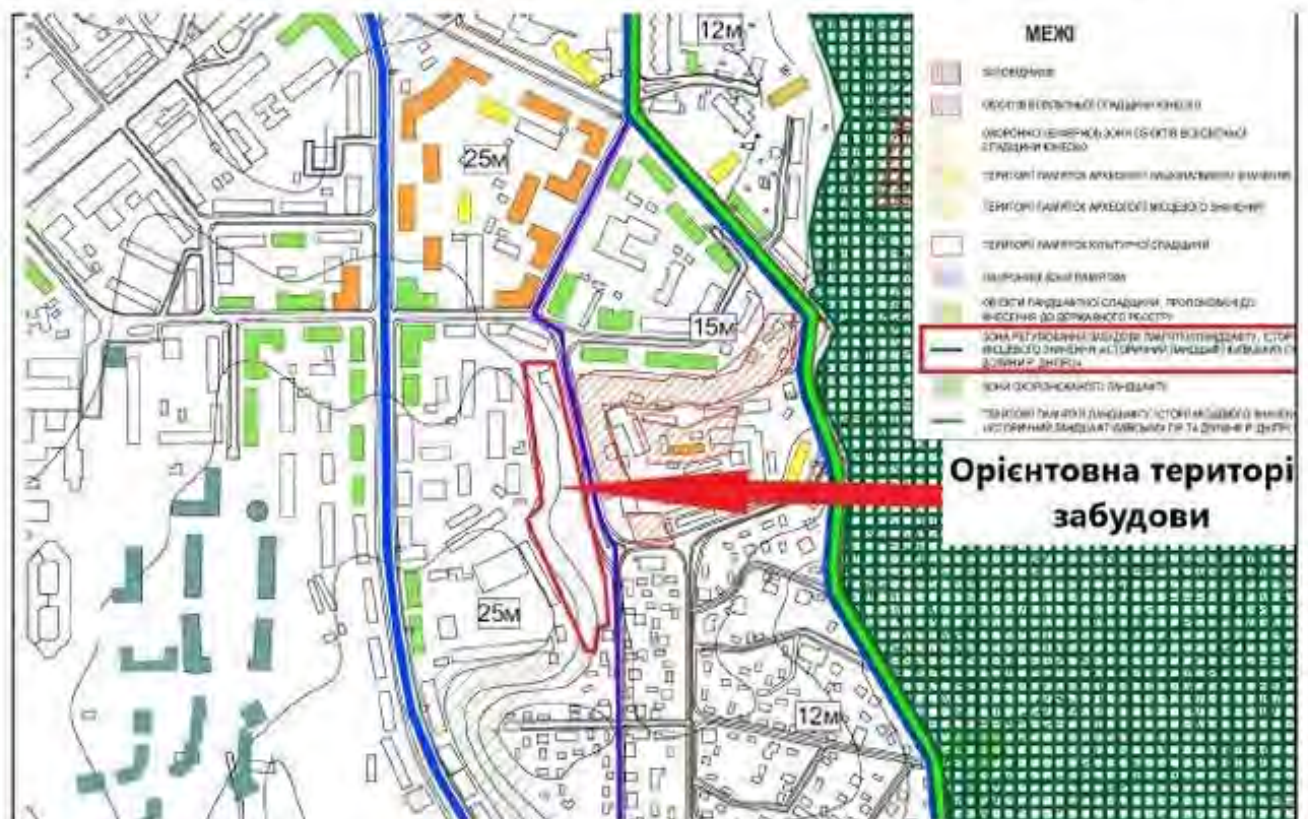
собі відсутність дозволів чи погоджень проєктної документації відповідним органом охорони культурної спадщини не є порушенням Закону.

Проте, порушенням вимог Закону є порушення режимів використання зони охорони пам'яток культурної спадщини, визначених відповідною науково-проєктною документацією.

Відповідно до наявної інформації, ділянки будівництва знаходяться в зоні регулювання забудови пам'ятки ландшафту, історії місцевого значення «Історичний ландшафт київських гір і долини р. Дніпро» та зоні регулювання забудови II категорії пам'ятки садово-паркової архітектури та унікальних зелених масивів на території міста Києва місцевого значення Центрального ботанічного саду Академії наук УРСР (м. Київ, вул. Тимирязєва, 1 Печерський район), заповідних лісопарків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР (м. Київ, Печерський район) (далі – пам'ятки садово-паркової архітектури Центрального ботанічного саду).

Чинні межі та режими використання зон охорони пам'ятки ландшафту, історії місцевого значення «Історичний ландшафт київських гір та долини р. Дніпро» затверджено наказом Департаменту охорони культурної спадщини Виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 24.05.2022 № 23.

Відповідно до затверджених режимів, будівництво знаходить в зоні регулювання забудови зазначеної пам'ятки з обмеженням максимальної висоти забудови у 25 м.

Фрагмент графічної схеми режимів використання зон охорони пам'ятки ландшафту, історії місцевого значення «Історичний ландшафт київських гір та долини р. Дніпро» затвердженої наказом ДОКС КМДА від 24.05.2022 № 23.

Чинні межі та режими використання зон охорони пам'ятки садово-паркової архітектури Центрального ботанічного саду затверджено наказом Департаменту охорони культурної спадщини Виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 30.11.2020 № 75.

Відповідно до затверджених режимів, будівництво знаходить в зоні регулювання забудови II категорії зазначеної пам'ятки з обмеженням максимальної висоти забудови у 25 м від рівня землі до гребня даху.

Відому юристку (!) Марину Соловійову призначили директоркою ДОКС у серпні 2023 року - вже ПІСЛЯ скасування вимоги будь-яких погоджень проєктів такого будівництва.

Фрагмент графічної схеми режимів використання зон охорони пам'ятки садово-паркової архітектури Центрального ботанічного саду, затвердженої наказом ДОКС КМДА від 30.11.2020 № 75.

Таким чином, в межах території будівництва на вул. Вільшанський встановлено обмеження максимальної висоти забудови у 25 м від рівня землі до гребня даху. Проте, наразі ведеться будівництво висота якого за техніко-економічними показниками становить 51.6 м.

Посилання:

https://e-construction.gov.ua/document_detail_tep/doc_id=3616317743025882612

Проте, навіть ця заявлена висота не відповідає реальній ситуації. А проекти наявні маніпуляції щодо кількості наземних та підземних поверхів будівлі і визначенні максимальної висоти будівлі за проектом. Будівництво відбувається на ділянці з перепадом висоти до 35 м, на якій ще у 2012-2013 році було сформовано ряд терас. Проектом передбачено будівництво будинків на стилобатах, що розташовані вище рівня спланованої відмітки землі на терасах. Проте, надземні поверхи стилобатів в проекті та техніко-економічних показниках зазначені, як підземні.

Таким чином, має місце будівництво до 22 поверхів (понад 66 м від рівня землі) при чинних на момент корегування проекту обмеження максимальної висоти у 25 м.

Частиною першою статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» встановлено, що метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій та об'єктів всесвітньої спадщини визначаються зони охорони (охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару) і буферні зони. Межі та режими використання зон охорони визначаються науково-проектною документацією, що складається за результатами проведених досліджень. Режим використання зон охорони встановлює обмеження діяльності у використанні відповідної території (земель).

Відповідно до частини шостої статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини», забудова територій зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць здійснюється відповідно до визначених або встановлених цим Законом режимів використання.

Відповідно до частини першої статті 33-4 Закону України «Про охорону культурної спадщини», науково-проектна документація у сфері охорони культурної спадщини визначає спеціальний режим використання території або об'єктів, у тому числі планувальні обмеження у використанні земель у сфері забудови, гранично допустимі висотність будівель та споруд.

Відповідно до пункту 2 розділу II Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин»:

- науково-проектна документація у сфері охорони культурної спадщини, затверджена до набрання чинності цим Законом, зберігає чинність;
- межі та режими використання пам'яток культурної спадщини, зон охорони, історичних ареалів населених місць, буферних зон, у тому числі ті, що зазначені в історико-архітектурних опорних планах, визначені до набрання чинності цим Законом, зберігають чинність до визначення нових меж та режимів використання зон охорони, історичних ареалів населених місць, буферних зон відповідно до цього Закону.

Відповідно до частини першої статті 6 Закону України «Про охорону культурної спадщини», контроль за дотриманням режимів використання пам'яток місцевого значення у місті Києві віднесено до повноважень органу охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації.

Відповідно до частини першої статті 30 Закону України «Про охорону культурної спадщини», органи охорони культурної спадщини зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Додатково акцентую увагу, що зазначені вище порушення законодавства є також порушенням міжнародних зобов'язань України, що випливають із ст. 5 Європейської ландшафтної конвенції (ратифіковано Законом № 2831-IV від 07.09.2005) та ст. 3, 4, 7, 10 Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи (ратифікована Законом № 165-V від 20.09.2006).

У зв'язку із зазначеним вище.

ПРОШУ

1) Провести перевірку діяльності по будівництву об'єкту «Будівництво житлового, офісно-торговельного та спортивно-оздоровчого комплексу з вбудованою інфраструктурою та підземним паркінгом (I черга будівництва)» на земельних ділянках із кадастровими номерами 8000000000:82:138:0096 та 8000000000:82:138:0098 вздовж вул. Вільшанської у Печерському районі м. Києва (адреса об'єкту за дозвільними документами: по вул. Вільшанській, 2-б, між будинками № 2-А на вул. Вільшанській та № 16 на вул. Професора Підвисоцького у Печерському районі м. Києва), що ведеться на підставі дозволу на виконання будівельних робіт ІУ113192671102 від 24.09.2019 (з наступними змінами) на замовлення ТОВ «МК 8» (41738693), ТОВ «ІННОВАЦІЙНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ» (33058251) та ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ» (31750211) щодо дотримання вимог законодавства у сфері охорони культурної спадщини, а саме дотримання режимів використання зон охорони пам'ятки ландшафту, історії місцевого значення «Історичний ландшафт київських гір і долини р. Дніпро» та пам'ятки садово-паркової архітектури та унікальних зелених масивів на території міста Києва місцевого значення Центральний ботанічний сад Академії наук УРСР (м. Київ, вул. Гімріязєва, 1 Печерський район), заповідних лісопарків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення Центральний республіканський ботанічний сад АН УРСР (м. Київ, Печерський район).

2) Вжити за результатами перевірки заходи реагування, передбачені законодавством.

3) Повідомити про результати розгляду мого звернення у електронному вигляді на адресу

06.03.2026

Але ДОКС під керівництвом Соловйової вперто закриває очі на очевидні

порушення висотних режимів використання зон охорони пам'яток і **вимагає від забудовників-порушників лише подати документацію на погодження.**

І це при тому, що їм достеменно відомо про порушення висотних режимів - все це детально з усіма посиланнями на записи в ЄДЕССБ було розписано в зверненні з проханням провести перевірку.

Скріншоти звернення також додаю.

І спеціально у зверненні було розписано, що вимоги для отримання будь-яких дозволів чи погоджень скасовано з 01.01.2023.

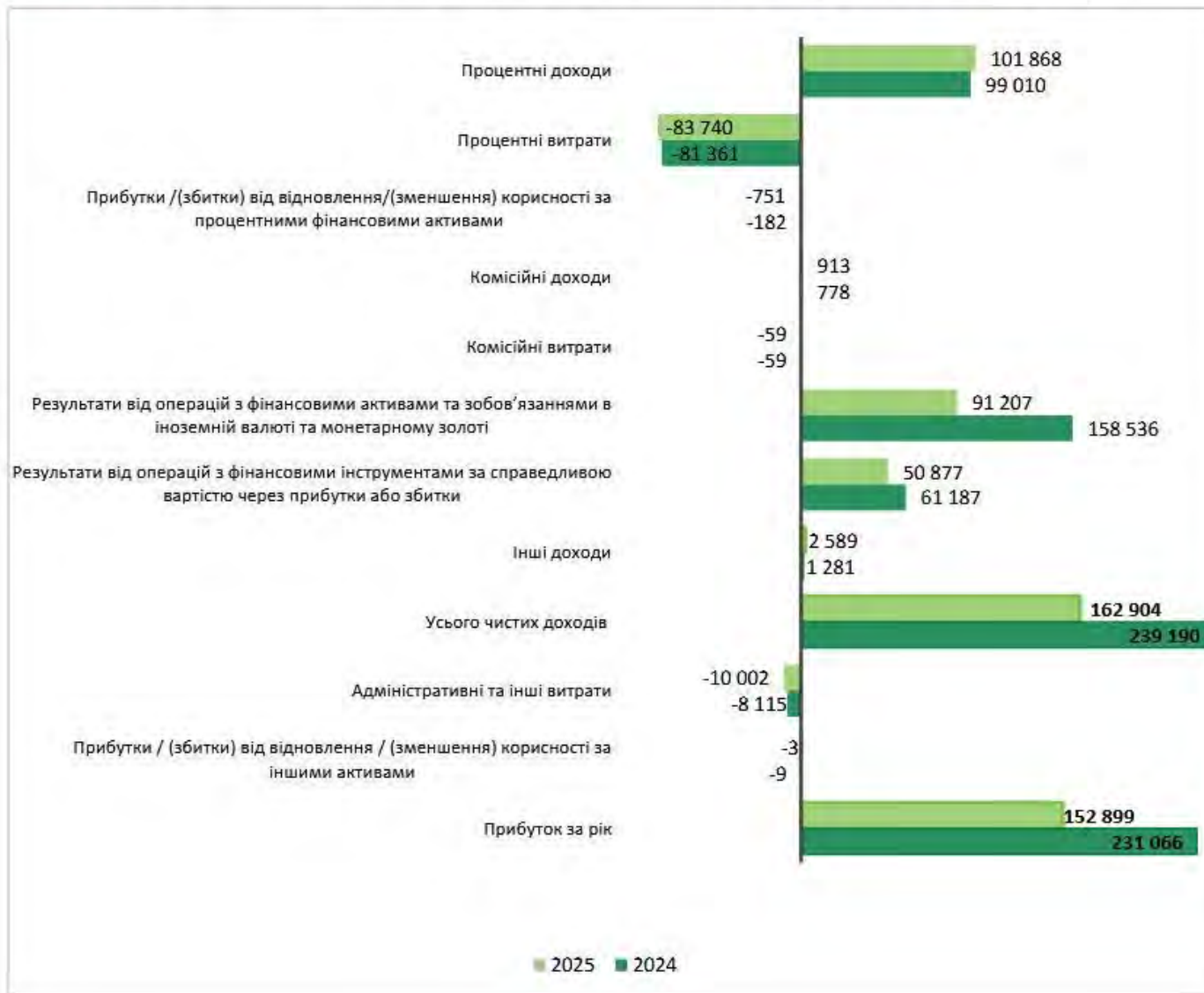
Ну от як може бути інший висновок, ніж відверте забезпечення ДОКС-ом даху для незаконного будівництва?

***

№ 2.017

Де взяти гроші на сектор оборони, не підвищуючи податки на ФОП-ів, курєрів Глово і посилки?

Графік 2. Склад та динаміка фінансових результатів Національного банку в 2024–2025 роках, млн грн

2026-05-14

Куш

Розповім вам про один з рецептів.

Він стосується "схеми" між Мінфіном та НБУ, яка абсолютно легально функціонує протягом всього строку війни.

Нацбанк володіє портфелем державних облігацій на загальну суму 659 млрд грн, зокрема і військових облігацій на 400 млрд грн.

Доходність за військовими облігаціями визначається відповідно до середньозваженої ставки НБУ за звітний період.

Звісно облікову ставку Нацбанк визначає самостійно.

Тобто, уявіть собі ситуацію:

— ви приходите в банк і укладаєте депозитну угоду, а відсоток за цим депозитом визначаєте одноосібно, без участі банку. Можете вписати в угоду будь-яку цифру процентної ставки.

Звісно, в таких умовах НБУ зацікавлений зберігати свою облікову ставку на рівні, значно вищому за інфляцію - бо це приносить йому величезні процентні доходи за військовими облігаціями.

А які саме доходи?

Беремо Консолідований Звіт НБУ про управління за рік, що закінчився 31 грудня 2025 року.

Процентні доходи НБУ у 2025 році склали майже 102 млрд грн і це були головним чином платежі Мінфіну у вигляді відсотків за портфелем державних облігацій Національного банку.

Звісно, це дуже нагадує ситуацію, коли державні кошти перекладають з однієї кишені держави в іншу.

Куди ж НБУ витратив ці кошти державного бюджету?

Дзеркальним відображенням процентних доходів є процентні витрати. В НБУ вони становили майже 84 млрд грн.

Це здебільшого, кошти, виплачені НБУ на користь групи комерційних банків у вигляді процентів за депозитними сертифікатами самого Нацбанку, доходність яких теж прив'язана до рівня облікової ставки регулятора.

Тобто і

— група лобістів з боку групи комерційних банків (іноземних та олігархічних), теж зацікавлена в збереженні завищеної ставки НБУ, яка суттєво вища за інфляцію.

Адже від розміру облікової ставки залежить обсяг доходів групи комерційних банків за депозитними сертифікатами НБУ.

Таким чином,

— в рамках цієї схеми, НБУ перетворюється в "транзитний вузол" по прокачуванню приблизно 2 млрд дол в еквіваленті на рік з державного бюджету на користь комерційних банків.

"Капіталізація схеми" - 2 млрд дол щороку.

За чотири роки війни - це вже близько 8 млрд дол (в перші роки було навіть більше, ніж 2 млрд дол внаслідок більш високого рівня облікової ставки).

Як можна виправити ситуацію?

Через процедуру репрофайлінгу портфелю облігацій НБУ, тобто обміну старих облігацій, що перебувають у власності Нацбанку, на нові з довшим терміном погашення та умовною ставкою доходності на рівні 1%.

Цей механізм дозволить суттєво "розвантажити" витрати державного бюджету на обслуговування держборгу.

Рішення досить очевидне

— ліквідувати схему перетоку бюджетних коштів на рахунки приватних банків транзитом через НБУ.

Але, не зважаючи на очевидність, цій схемі вже чотири роки.

До речі, єдина політична сила, яка системно та послідовно виступає за ліквідацію цієї схеми і вимагає перенаправлення заощаджених коштів на сектор оборони, зокрема на зарплати військовим - це "Батьківщина", а серед політичних лідерів - Юлія Тимошенко.

Але за іронією долі, саме вона вимушена зараз відповідати на запитання суддів, а не автори "схем".

***

№ 2.018

«МЫ ПЫТАЕМСЯ ПРОЙТИ ПО ЛЕЗВИЮ» — АНДРЕЙ ПЫШНЫЙ О «ПЛЕНКАХ МИНДИЧА», РАМКАХ ПОЛНОМОЧИЙ РЕГУЛЯТОРА, ИНФЛЯЦИОННЫХ ШОКАХ, СТРЕСС-ТЕСТИРОВАНИИ БАНКОВ И ИХ РОЛИ В ВОССТАНОВЛЕНИИ

2026-05-15

Юлия Самаева, Редактор отдела экономики ZN.UA

Коррупционный скандал, связанный с «пленками Миндича», в разгаре. Среди фигурантов записей руководство одного из крупнейших банков страны, а в контексте упоминается и фамилия главы Национального банка. Регулятор отреагировал официальными заявлениями и административными производствами, но вопросов к нему меньше не стало.

Впрочем, скандал — это только один из вызовов, с которыми одновременно вынужден работать Национальный банк. Война на Ближнем Востоке бьет по ценам на энергоносители и раскручивает инфляционную спираль. Самая тяжелая за всю историю зима оставила после себя разрушенную энергетику, рекордный импорт и глубокий дефицит торгового баланса. Повышенный

налог на прибыль банков, который должен был быть временным, превращается в системный тормоз кредитования. А впереди стресс-тестирование банковской системы по сценарию, который сам НБУ называет чрезвычайно жестким.

Обо всем этом и не только ZN.UA поговорило с главой Национального банка Украины Андреем Пышным.

***

— Андрей Григорьевич, благодарю за ваше время и возможность пообщаться. У нас немало вопросов для обсуждения, но среди них есть тема, интересующая значительно более широкий круг читателей. Так что предлагаю начать с нее. Согласны? Прекрасно.

1. Блиц по «пленкам Миндича»

— Проверяет ли Национальный банк влияние посторонних лиц на деятельность «Сенс Банка», учитывая его упоминание в «пленках Миндича»?

— Сейчас НБУ возбудило два административных производства в рамках оценки соответствия квалификации и профессиональной пригодности. Первое касается главы правления банка. Оно связано с фактами, выявленными в ходе проверки Национального банка и задокументированными компанией, проводившей forensic-исследование. Так работают надзорное направление и мониторинг корпоративного управления.

Мы хотим проверить — и считаем это нашей прямой обязанностью — причастность должностных лиц к деятельности, задокументированной надлежащим forensic-исследованием, установившим, что в банке при предыдущих акционерах функционировала тайная, сквозная и тщательно выстроенная система управления банком: тайные протоколы, скрытые органы управления, «тайные руководители», тайные комитеты, отдельные закрытые регламенты и документооборот, управленческая и операционная иерархии.

Второе административное производство Национального банка касается проверки соответствия критериям независимости главы наблюдательного совета, учитывая обнародованную информацию о набсовете банка. Проверка по НС также продолжается.

Вместе с тем мы в своем заявлении открыто заявили: высокий стандарт корпоративного управления предполагает, что акционер, наблюдательный совет или отдельные члены сами реагируют на репутационные вызовы, это создает обоснованные ожидания по принятию решения об отстранении соответствующих должностных лиц на период служебного расследования. Как мы знаем, это произошло.

В дальнейшем мы в рамках регуляторных действий продолжим исследовать эти обстоятельства и примем решение, исходя из полномочий.

— Планирует ли Национальный банк инициировать смену менеджмента или наблюдательного совета «Сенс Банка»?

— У Национального банка нет таких полномочий. Менеджмент выбирается наблюдательным советом.

Нам очень важно в этой ситуации вместе с водой не выплеснуть ребенка. Статья 7 Закона «О банках и банковской деятельности» четко определяет распределение полномочий в системе корпоративного управления государственными банками между акционером, наблюдательным советом и менеджментом. Там предусмотрены соответствующие гарантии для того, чтобы наблюдательный совет не принимал на себя полномочия акционера, а акционер не вмешивался в деятельность наблюдательного совета. Так что решение по менеджменту — это исключительно полномочия наблюдательного совета.

Что касается самого наблюдательного совета, то это исключительно полномочия акционера. Сейчас мы мониторим, как наблюдательный совет реагирует на вызовы, какие меры принимает акционер, и будем учитывать эту информацию, оценивая качество корпоративного управления: его прозрачность и способность реагировать на внешние вызовы.

— Каким образом все эти шаги могут ограничить влияние Василия Веселого на финучреждение?

— Мне ничего не известно о каком-то влиянии Василия Веселого. Этот вопрос обсуждали на заседании временной следственной комиссии, я и правление НБУ приняли к сведению все ответы — и главы правления, и главы наблюдательного совета. Если такие факты известны и задокументированы, их необходимо расследовать. Сейчас у Национального банка информации о соответствующем влиянии нет.

— Как часто Василий Веселый бывал в Национальном банке с октября 2022 года?

— **Василий Веселый в Национальном банке не бывает.**

— Насколько мы понимаем, пропускная система Национального банка фиксирует всех, кто заходит и выходит, так что ваши слова можно подтвердить документально.

— Безусловно. Возможно, в рамках каких-то наблюдательных процедур он здесь и бывал — мы знаем, что Василий Веселый выполнял функции советника. Впрочем, сейчас мне о таких фактах неизвестно.

— **Мы можем попросить эту информацию, чтобы снять все вопросы?**

— Думаю, если вы обратитесь с запросом, мы его надлежащим образом рассмотрим.

— **Мы не можем получить эту информацию просто сейчас?**

— Вряд ли я сейчас готов это сделать, чтобы выяснить, понадобится какое-то время. Национальный банк — режимный объект, а доступ к системе — регламентная процедура. Давайте не тратить на это время интервью.

— **Это было бы замечательное доказательство ваших слов, разве нет?**

— **Что я должен доказать? Зачем эта театральность?**

— **Что его здесь действительно не было.**

— Я уже ответил, ко мне визитов не было, по уточнениям о его визитах в НБУ мы предоставим вам информацию по результатам проверки

(по предоставленной позже информации от НБУ, у Василия Веселого было два визита в Национальный банк в 2024 году для встречи с сотрудниками наблюдательного блока. — Ю.С.).

— **На пленках Тимур Миндич спрашивает Рустема Умерова, «вызывал ли он Пышного». Вы заявили, что никаких коммуникаций не было. Но почему вообще фамилия главы Национального банка могла быть упомянута в таком контексте и в такой формулировке?**

— Мне нечего добавить к моим предыдущим комментариям: **у меня не было никакой коммуникации и никаких обсуждений с фигурантами на пленках.** Не могу объяснить, что в головах у этих людей. Понятия не имею.

— **По данным следствия, почти 100 миллионов долларов выведены через схемы в «Энергоатоме», и ни один банк не представил отчет о подозрительных операциях. Это некомпетентность или что-то худшее?**

— Я не могу ни подтвердить, ни опровергнуть эту информацию — она нуждается в проверке и анализе нашими специалистами каждого отдельного кейса. Но замечу, что в Национальный банк от правоохранительных органов не поступали какие-то конкретные факты, которые бы свидетельствовали о действиях или бездействии какого-либо банка по неправомерным операциям этого субъекта хозяйствования. Ведь у Национального банка нет мандата на проведение следственных действий.

Я более чем убежден:

— если Национальный банк в рамках своих наблюдательных действий фиксировал такие операции, он доводил эту информацию к сведению соответствующих органов, в том числе правоохранительных.

Это стандарт, и это так работает.

Впрочем, что-то конкретное по «Энергоатому» я могу сказать только после того, как углублюсь в тему. Сейчас такой информации у меня нет.

Но я убежден в компетентности Департамента финансового мониторинга НБУ.

— Напомните, пожалуйста, кто из членов правления занимается финмониторингом?

— Дмитрий Олейник — он отвечает за вертикаль банковского надзора.

— Если в стране только восемь банков, которые импортируют доллары, неужели действительно нельзя выяснить, какой из них завез в Украину доллары в упаковке Федерального резерва США, найденные в офисе фигурантов коррупционной схемы в «Энергоатоме»?

— Банки осуществляют трансграничное перемещение наличной валюты на основании банковской лицензии и соответствующих договоров с контрагентами, а перемещение наличных через таможенную границу Украины подлежит декларированию согласно требованиям законодательства.

Банки-импортеры в дальнейшем на территории Украины либо продают валюту другим банковским учреждениям, либо используют для потребностей собственных клиентов.

В то же время в Украине нет единого централизованного реестра, который бы позволял по штрих-коду упаковки, маркировкам Федеральной резервной системы США или серийным номерам банкнот установить конкретный банк, через который конкретная упаковка наличной валюты попала на территорию Украины.

Также необходимо учитывать, что право ввозить наличную иностранную валюту в Украину имеют не только банки и Национальный банк Украины, но и юридические и физические лица при соблюдении требований валютного и таможенного законодательства.

Хочу также заметить, что в 2023–2025 годах Национальный банк не проводил операций по подкреплению касс банков наличной иностранной валютой. Банки обеспечивали подкрепление собственных касс самостоятельно на основании договоров с иностранными контрагентами.

— Сейчас существует какой-либо процесс фиксации и регистрации таких операций? Банки учитывают у себя, что они купили, когда, как завезли, какие номера купюр?

— **Определенный учет, безусловно, ведется.** Возможность отследить конкретную упаковку или конкретные купюры зависит от наличия и полноты исходных данных, которые можно проверить в рамках отдельного расследования правоохранительных органов или инспекционной проверки банка. Если Национальный банк получит соответствующий запрос, он, как всегда, предоставит всю необходимую информацию и проведет проверку банка.

Хочу обратить ваше внимание и на то, что начиная с 24 февраля 2022 года на период действия военного положения действуют ограничения на выдачу наличной иностранной валюты со счетов клиентов: не более 100 тысяч гривен в эквиваленте в день согласно постановлению Правления НБУ №18. Такое ограничение фактически делает невозможной выдачу клиентам стандартных банковских упаковок банкнот номиналом 100 долларов США с маркировкой эмитента, поскольку сумма в такой упаковке существенно превышает установленный лимит. Банкам запрещено проводить операции, направленные на обход указанного ограничения.

— По состоянию на сегодняшний день вы не получали такие запросы?

— **На моих радарх такого запроса нет.**

— Вы можете подтвердить, что не присутствовали на заседании парламентской временной следственной комиссии в деле «Мидас» из-за срочной командировки? Ведь появлялась информация о том, что в тот день вы находились в здании Национального банка и проводили совещание.

— Категорически опровергаю эту информацию, она абсолютно не соответствует действительности. Командировка была плановой, о чем я заранее предупредил ВСК. Я работал за пределами Киева. Глава временной следственной комиссии четко сказал, что получил все подтверждения моей командировки.

Давайте не будем примешивать сюда кампании по моей дискредитации, которые системно продолжаются в последнее время.

— Мы же встретились, чтобы снять все вопросы, чтобы не оставалось никаких оснований для сомнений. Так что последний вопрос этого блица.

Как часто вы общаетесь с Андреем Ермаком?

— **Мы очень давно не общались.**

— **Очень давно — это месяц, полгода, год?**

— В последний раз — еще за несколько месяцев до его отставки, в рамках рабочих совещаний в офисе президента.

Мне жаль, что мы заканчиваем этот блок, обойдя, по сути, саму логику построения корпоративного управления, ведь именно с этого мы должны были бы начать разговор.

Национальный банк на протяжении последних трех лет настаивал на обновлении стратегии госбанков. Именно в стратегии должно содержаться четкое определение направлений деятельности и целей каждого из государственных банков, которые должны отвечать стратегическим установкам, определяемым собственником — государством. А также видение по трансформации и приватизации госбанков: конкретные сроки и шаги на пути уменьшения доли государства в банковском секторе.

Если бы вы меня спросили, должны ли госбанки фокусироваться на обслуживании игорного бизнеса, то услышали бы ответ:

— по моему убеждению, госбанкам есть чем заниматься, кроме игорного бизнеса.

Вот и все. И я последователен в этом вопросе.

Можете убедиться на примере Ощадбанка.

Когда в 2014 году я его возглавил, это был единственный банк, который имел лицензию на выпуск лотерей и мог не просто заниматься транзакционным обслуживанием, но и стать полноценным оператором рынка лотерей. Этого не произошло. Но мое мнение не изменилось, а только укрепилось. Но определить, работать ли конкретному банку с этим сегментом или нет, должны наблюдательный совет и собственник банка, а не регулятор.

Напоследок, чтобы окончательно исправить какую-то асимметричную оптику по распределению полномочий, напомним, что у Национального банка нет ни одного представителя ни в одном из наблюдательных советов.

2. Международное финансирование и торговый баланс

— **Совет ЕС недавно одобрил кредит на 90 миллиардов евро, из которых в 2026 году Украина получит 45 миллиардов евро. Как НБУ переоценивает риски платежного баланса с учетом этого решения и достаточно ли этих объемов для покрытия потребностей, определенных в базовом прогнозе?**

— Надеюсь, что доступ к ресурсу по *Ukraine Support Loan* мы получим уже в ближайшие недели.

Национальный банк ожидает, что в бюджет в этом году поступит 53 миллиарда долларов США внешнего финансирования с учетом всей совокупности источников: по уже упомянутой программе ЕС Ukraine Support Loan, механизму ERA Loans, Ukraine Facility и программе МВФ.

— Если выполним все обязательства.

— Да. Наш базовый сценарий предполагает их выполнение. Я вижу, что у коллег из правительства есть понимание важности этого, потому что речь идет о ресурсе для поддержки обороноспособности и покрытия социальных обязательств.

По нашим оценкам, 53 миллиарда долларов — это достаточная сумма, чтобы профинансировать дефицит бюджета даже в случае его возможного расширения. Главное — выполнить нашу часть упражнения и соблюсти взятые обязательства.

— Структура *Ukraine Support Loan*, где значительная доля идет на оборону, а не на бюджетную поддержку, содержит риск, что гражданские расходы потребуют дофинансирования?

— Мы не являемся непосредственными участниками обсуждения структуры распределения этих средств, но я убежден, что о существенных рисках для гражданских расходов речь не идет. То, что часть средств пойдет на закупку оружия (в основном у европейских партнеров), в некоторой степени, наоборот, снизит давление на бюджетные расходы и внешнеторговый баланс.

— По итогам января—марта, отрицательное сальдо внешней торговли превысило 13 миллиардов долларов. Несмотря на рост аграрного экспорта, торговый баланс остается глубоко отрицательным. Считает ли НБУ такую динамику структурно опасной?

— Важно понимать природу этого дефицита: это последствия войны и импорт для поддержания обороноспособности. Например, беспрецедентный энергодефицит этой зимой вызвал рекордный импорт электроэнергии и оборудования для восстановления генерации вдобавок к импорту для оборонного сектора. Энергетический кризис одновременно угнетал экспортный потенциал. Совокупность этих обстоятельств дополнительно расширила внешнеторговый дефицит.

Что касается безопасности или опасности такой динамики, то давайте посмотрим на ситуацию в комплексе. Дефицит текущего счета платежного баланса и внешнеторговый дефицит растут в течение полномасштабной войны. Однако ситуация остается устойчивой, инфляция и курс не летят в космос, резервы растут. Это означает, что есть какой-то фактор, позволяющий нам балансировать ситуацию.

Мы всегда призываем смотреть на ситуацию сквозь призму широкого базового баланса. Он позволяет увидеть суть наших отношений с партнерами, которые предоставляют Украине действительно беспрецедентное финансирование — более 177 миллиардов долларов за период полномасштабной войны. Такие средства просто так не выделяют. Партнеры понимают, что Украина сегодня является восточной границей Евросоюза и, как бы резко это ни прозвучало, фактически предоставляет ему услуги безопасности. Они об этом уже говорят открыто.

При этом Украина вместе с запросом на финансирование взяла на себя очень амбициозный план реформ. Его реализация продолжается уже четыре с половиной года, и я не знаю ни одной сферы, которая бы не подлежала соответствующему реформированию. О текущей динамике можно дискутировать, это действительно сейчас проблемный вопрос, но я сохраняю оптимизм по поводу того, будет ли работать план реформ. Будет работать, выбора у нас нет.

— Появилась информация, что налоговая реформа может стать требованием для предоставления второго транша по Ukraine Support Loan. Известно ли вам об этом и усматриваете ли вы в этом дополнительный риск для 2027 года?

— Этот диалог ведут правительство и Министерство финансов, мы присутствуем во время дискуссий, но на фискальную политику не влияем. Соглашусь, что риск есть. Он связан не столько с налоговой реформой как таковой, сколько с необходимостью выполнять обязательства перед партнерами, взятые по каждому направлению. Налоговая реформа — одно из них, и сейчас ее обсуждают едва ли не наиболее остро, в частности, она была предметом дискуссий и в ходе визита в Вашингтона. Но мы должны быть ответственными в реализации Национальной стратегии доходов. Это не новая идея, документ старый, публичный, без каких-либо тайн. Этот план разработан, чтобы аккумулировать необходимый ресурс и преодолеть устаревшие структурные проблемы.

— То есть речь идет не о какой-то новой реформе, а о выполнении известной стратегии доходов?

— Не думаю, что мне стоит комментировать этот вопрос. Есть такая хорошая фраза: центробанкиры стараются не давать советы правительству, чтобы не получить советы в ответ.

3. Монетарная политика

— Мы видим влияние войны на Ближнем Востоке на потребительскую и промышленную инфляцию, и эта война затягивается. Насколько устойчив этот внешний шок? И есть ли у Национального банка сценарий

на случай, если нефть будет стоить более 100 долларов за баррель год или два?

— Национальный банк анализировал последствия событий на Ближнем Востоке для Украины. Ощущение такое, что к нашей войне добавилась еще и их.

Мы рассматриваем два сценария.

Предположением базового являются постепенное снижение напряженности с конца второго квартала и снижение цены на нефть марки Brent до 80 долларов за баррель в конце 2026 года.

Негативный — более продолжительная война и стоимость нефти не ниже 100 долларов за баррель до конца 2026-го.

Согласно базовому сценарию, влияние этой войны добавляет к инфляции в годовом выражении 1,5 %, согласно негативному — 3 %.

Именно поэтому мы пересмотрели прогноз инфляции на конец этого года с 7,5 до 9,4%.

Сценарии реагирования у нас есть, мы их уже демонстрируем.

В марте мы приостановили цикл снижения учетной ставки. Развитие событий подтвердило, что решение было оправданным и своевременным.

В апреле мы оставили учетную ставку на уровне 15% и пересмотрели ее прогноз — она останется неизменной дольше, чем предполагалось раньше, до второго квартала 2027 года. Если риски для инфляции вырастут, мы готовы повысить учетную ставку и применить другие инструменты.

Влияние на ВВП также ощутимое.

Базовый сценарий — минус 0,3 п.п., негативный — минус 0,6 п.п. С учетом этого и более существенных последствий атак России на энергетическую инфраструктуру и объекты логистики мы ухудшили прогноз роста ВВП в 2026 году с 1,8 до 1,3%.

— **Ощутимо...**

— Да. Но хочу заметить, что **решение НБУ сохранить учетную ставку на неизменном уровне учитывает необходимость поддержать экономику, сильно пострадавшую в первом квартале.**

В частности, оно не должно создать угрозы для дальнейшего развития кредитования.

Сейчас неопределенность экстраординарна для всего мира.

Международный валютный фонд в этом году во время Весеннего собрания даже не опубликовал базовый сценарий для мировой экономики — назвал его «референтным обзором» из-за масштаба неопределенности.

Помните, как называлась наша программа с МВФ четыре года назад?

«Программа расширенного финансирования в условиях экстраординарно высокой неопределенности». Это был первый такой опыт для Фонда. Теперь, как видим, мы в этом клубе уже не одни.

— Мы были пионерами. Несмотря на пересмотр прогноза, инфляционные ожидания НБУ все еще ниже ожиданий бизнеса и домохозяйств. Это свидетельство недоверия к ценовой стабильности или временная паника?

— Наоборот, **сейчас мы видим стабилизацию.**

Инфляционные ожидания домохозяйств на следующие 12 месяцев вернулись к уровню января: январь — 10,9%, февраль — 13,5, март — 14,4, апрель — 10,9%.

Инфляционные ожидания банков — около 9%, финансовых аналитиков — 7,6%.

Так что я не могу подтвердить, что ожидания сейчас разбалансированы.

— То есть мартовский всплеск до 14% был всего лишь панической реакцией?

— Мы исследовали этот вопрос. По нашим оценкам, это в том числе следствие сложной ситуации в энергетике в начале года.

Следить за инфляционными ожиданиями и реагировать на их изменения — важный элемент нашей политики.

Мартовское решение приостановить цикл смягчения политики было в том числе обусловлено этим аномальным всплеском. Но, как видим, ожидания вернулись к уровню января, поэтому решение оказалось не только своевременным, но и результативным. Им мы подтвердили нашу готовность реагировать надлежащим образом.

На горизонте 12 месяцев инфляционные ожидания в целом довольно близки к нашим прогнозам, даже несмотря на их ухудшение из-за последствий войны на Ближнем Востоке и тяжелой зимы.

— Существует ли риск перенесения ускорения промышленной инфляции на потребительскую?

— Ускорение промышленной инфляции — это следствие значительных энергодефицитов в первом квартале. Часть этих затрат покроют сами производители, часть перенесется в конечные цены. При этом в марте дефицит электроэнергии существенно снизился, а в апреле его почти не было. Соответственно, апрельская инфляция содержит основные последствия энергодефицитов, и в дальнейшем их влияние будет ограниченным. Мы учли его при пересмотре прогноза. Он предусматривает, что инфляция вырастет до 9,4% по итогам этого года.

— Но потом на промышленную инфляцию может начать влиять подорожание энергоносителей.

— Это влияние наш инфляционный прогноз тоже учитывает. Мы уже говорили, что последствия войны на Ближнем Востоке добавят в этом году к инфляции в Украине 1,5 п.п. по базовому сценарию. Это влияние включает как первичные эффекты (подорожание топлива непосредственно), так и вторичные (перенесение более дорогого топлива на цены других товаров и услуг).

Подорожание топлива уже добавило к инфляционной динамике в марте и апреле по 0,4 п.п. Мы видим и вторичные эффекты: растет стоимость пассажирских перевозок. Но дальнейшие эффекты будут растянуты во времени.

По мере урегулирования войны на Ближнем Востоке инфляция будет стремиться к снижению, в частности, и под давлением наших монетарных решений. На конец 2027 года мы прогнозируем 6,5%, что уже очень близко к нашей цели в 5%, достижения которой мы ожидаем в 2028 году.

— Значительная часть текущей инфляции имеет немонетарную природу — она определяется разрушением энергоинфраструктуры, внешними шоками, логистическими ограничениями. Я спрашивала вас об этом два года назад и спрашиваю снова: насколько эффективен традиционный инструментарий НБУ в противодействии такой инфляции?

— Ответ короткий, и я его вам даю каждый раз: монетарная реакция является важной составляющей противодействия ценовому всплеску даже с немонетарной природой.

Об этих вещах мы говорили в том числе в Вашингтоне, где неопределенность стала абсолютно новым контекстом всех макроэкономических дискуссий. Альфред Каммер (*директор Европейского департамента МВФ. — Ю.С.*) отдельно подчеркнул, что центральные банки должны фокусироваться на удержании инфляционных ожиданий под контролем, а это достигается в первую очередь монетарными решениями.

Зачем это делать? Чтобы не допустить разворачивания инфляционной спирали, когда ожидания подпитывают давление на цены. Когда из-за ожиданий дальнейшего роста инфляции бизнес закладывает значительно более высокие цены в себестоимость продукции, а население активнее потребляет, ожидает повышения зарплат и так далее.

Монетарная реакция важна для ожиданий. Центральный банк должен своими решениями показывать экономическим агентам, что его инфляционная цель остается актуальной и он делает все, чтобы привести инфляцию к этим ожиданиям.

Инфляционные ожидания населения в апреле вернулись к уровню января, даже несмотря на то, что шок продолжается. Это одно из свидетельств того, что монетарная реакция даже на немонетарные шоки должна быть жесткой, решительной и последовательной в логике инфляционного таргетирования.

Хорошо, что вы вспомнили 2024 год, это тоже хороший пример. Тогда ценовое давление тоже имело так называемую немонетарную природу, в частности повлияли очень плохие урожаи. Что в итоге? Реакция НБУ была последовательной и очень жесткой. Как и прогнозировалось, нам удалось развернуть инфляционный тренд в середине 2025 года и снизить инфляцию с почти 16 до 8%. То есть взвешенная реакция позволяет нам, несмотря на все последствия полномасштабной войны, сохранять контроль над инфляционной динамикой.

Кстати, Альфред Каммер в интервью во время Весенних встреч МВФ и Всемирного банка отметил, что НБУ за время полномасштабной войны неоднократно продемонстрировал эффективность в реализации своей политики с помощью микса инструментов, позволяющих брать инфляционные процессы под контроль в условиях экстраординарной неопределенности.

У нас есть наработанный опыт — и это признают в МВФ.

— Есть ли риск, что чрезмерная жесткость монетарной политики нанесет ущерб восстановлению без ощутимого снижения цен?

— Хороший вопрос. Мы открыто говорим: Национальный банк, придерживаясь мандата обеспечения ценовой стабильности, понимает, что экономика поражена войной и нуждается в ресурсе для восстановления. Мы для себя определили такую конструкцию: мы пытаемся пройти по лезвию — найти баланс между ценовой стабильностью и доступностью кредитования.

Сейчас банки конкурируют между собой, растут их кредитные аппетиты, смягчаются кредитные стандарты. Уровень дефолтов самый низкий за 15 лет, доля проблемных кредитов уменьшилась до исторического минимума — 12,9%. Ставки кредитования остаются на доковидном уровне, а некоторые

банки с иностранным капиталом предлагают еще более низкие. Это подпитывает развитие кредитования: по итогам 2025 года, чистый кредитный портфель бизнеса вырос на 32% год к году, гривневый портфель населения — на 36%. Проникновение кредитов в экономику впервые за 12 лет выросло с 7,8 до 8,7%.

В этом году высокие темпы кредитования сохраняются: по итогам марта 2026 года, мы имели по бизнес-кредитам плюс 32% в годовом выражении.

В отличие от ситуации в 2014 году, когда банковская система не смягчила экономический шок, а подпитала его из-за значительной доли инсайдерских кредитов, после начала полномасштабной войны она за полтора года адаптировалась, взвесила риски и начала реально поддерживать экономику.

4. Валютный рынок

— Что стоит за апрельским сокращением объемов валютных интервенций НБУ: стабилизация спроса, поступление внешнего финансирования или смена тактики?

— Динамика чистого спроса на валюту.

В первой половине марта геополитический шок, связанный с войной на Ближнем Востоке, дестабилизировал мировые финансовые и энергетические рынки, спровоцировав рост цен на энергоресурсы и укрепление доллара. Это сказалось и на валютном рынке Украины: стоимостные объемы импорта энергоресурсов выросли, подорожание горючего начало влиять на курсовые ожидания, снижение курса евро к доллару стимулировало спрос покупателей, импортирующих в этой валюте, и при этом сдерживало предложение со стороны экспортеров. Как следствие, гривня ослабела, а НБУ больше продавал валюты.

В конце марта — начале апреля ситуация стабилизировалась. Ключевую роль сыграл сезонный фактор: посевная увеличила объемы валюты, предложенной на рынке. «Нервный» фактор угас, спрос снизился. Интервенции НБУ уменьшились, гривня укрепилась.

Это именно тот результат, к которому мы стремились: курс двигается в обе стороны под влиянием изменений в балансе между спросом и предложением валюты. Когда мы переходили от фиксированного курса к управляемой гибкости, доля валютных операций без участия НБУ не превышала 30%. Сейчас стабильно около 50%.

Тут я бы хотел объяснить, как курс может определять рынок, если НБУ продает много валюты. Механизм работает следующим образом: государство получает колоссальный приток валюты от международных партнеров, который оказывается в распоряжении Министерства финансов. Это ситуация,

когда есть профицит валюты в сегменте государственного сектора и дефицит валюты в сегменте частного сектора. Если бы Минфин продавал валюту напрямую на рынок, это бы создавало непрогнозируемые шоки. Поэтому он продает валюту Национальному банку, а тот через интервенции покрывает структурный дефицит валюты в частном секторе и срезает опасные пики волатильности, не таргетируя курс, но обеспечивая устойчивость валютного рынка.

Результаты неплохие — рынок становится более глубоким и вместе с тем валютные резервы растут. Прогноз резервов на 2026–2028 годы — 60–68 миллиардов долларов.

— В очередной раз появляется информация о практике обмена «старых долларов» по заниженному курсу. Может ли НБУ раз и навсегда решить эту проблему?

— Эти практики абсолютно неправомерны. Обменных пунктов в стране хватает — и в банках, и в небанковских финучреждениях. Если клиенты соглашаются на такие сомнительные предложения, они рискуют. Но я бы хотел, чтобы эти факты становились известными Национальному банку. Мы не можем стоять возле каждого операционного окна, но реагируем на известные факты и принимаем меры влияния. Поэтому прошу: во-первых, отказывайтесь от обмена на таких условиях; во-вторых, сообщайте Национальному банку — мы будем реагировать.

— Рост цен на нефть уже влияет на Украину из-за инфляционного давления. Отдельный риск — неожиданные нефтяные доходы бюджета РФ, которые могут растянуть российскую агрессию во времени. Может ли этот фактор стать решающим для устойчивости России?

— Да, рост цен на нефть нас беспокоит и потому, что расширяет финансирование российского бюджета, и потому, что отрицательно влияет на украинскую экономику. Но санкционное давление все же работает. Треть банковского сектора РФ в убытках. Дефицит госбюджета РФ за первый квартал уже достиг годового размера. Экономический рост — около одного процента. При этом любую официальную экономическую аналитику из России нужно воспринимать с очень низким уровнем доверия.

Санкционное давление приносит результат, и его надо усиливать. Мы всегда выступали за то, чтобы вся банковская система РФ без исключений оказалась под санкциями. В 20-й санкционный пакет вошла большая часть предложений, сформированных, в частности, командой Национального банка. Мы продолжаем над этим работать. Мы глубоко анализируем ситуацию, работаем над тем, чтобы это отобразилось в санкциях, и Россия испытала еще больше боли, еще больше необратимых структурных изменений и разрушений. И, соответственно, вынуждена была прекратить эту агрессию,

как говорит президент Украины, вынуждена была перейти к дипломатическому треку, который позволит Украине получить устойчивый и справедливый мир.

5. Банки и небанковские финучреждения

— В каком состоянии банковская система по итогам первого квартала?

— Система хорошо капитализирована, прибыльна, ликвидна. Кредитный портфель растет стабильно высокими темпами. Доходы банков формируются преимущественно за счет рыночных операций — кредитования и инвестиций в облигации внутреннего государственного займа. В этом направлении банки в тренде, ведь, например, портфель ОВГЗ у населения сейчас в семь раз превышает довоенный уровень. Пятый год войны, а украинцы наращивают инвестиции в государственный долг. Одновременно растут депозиты населения и остатки на счетах юрлиц.

Важно, что банки применяют качественные кредитные практики. Уровень неработающих кредитов на историческом минимуме — 12,9%. Так что у нас впервые такие устойчивые высокие темпы здорового кредитования, не продуцирующего чрезмерных рисков, а не кредитный пузырь. Банковская система четко понимает свою роль: в июне 2024 года банки подписали меморандум о льготном финансировании восстановления энергетической инфраструктуры и развития энергонезависимости бизнеса, в рамках которого предоставили финансирование на 46 миллиардов гривен, или для создания 1,6 Гигаватта энергогенерирующих мощностей. Сейчас разрабатывается подобный меморандум для оборонно-промышленного комплекса.

— Как банковская система пройдет испытание повышенным налогом на прибыль в 50%? Как вы относитесь к этой очень странной, с точки зрения налогообложения, практике?

— Это странно с многих точек зрения. Повышенное налогообложение вводилось как временный вынужденный шаг в условиях, когда банки отдавали предпочтение инструментам монетарной политики, а не кредитованию. Национальный банк тогда его поддержал. Но сейчас банки развернули масштабные программы кредитной экспансии — именно этот термин я употребляю, учитывая темпы роста. И этот рост органичный. Прибыль банков сейчас рыночная, а рентабельность уменьшается.

Какая цена повышенного налогообложения? Прибыль — самый важный источник капитализации банка. Капитал определяет кредитоспособность. Уплатив 20 миллиардов гривен в бюджет, банковская система может потерять возможность расширить кредитование на 200–300 миллиардов гривен. Мы говорим об этом открыто. Да, наши банки выполняют нормативы капитала, но

несколько исчерпали его запас после уплаты экстраналога за 2023-й и 2024 год и роста кредитного портфеля на 25–35% два года подряд.

Банковский сектор единственный, у кого повышенная ставка налога на прибыль 25% на постоянной основе (против 18% для остальной экономики) и уже дважды уплатил фактически 50%. За 2025 год сектор обеспечил 11% всех платежей в госбюджет (с учетом уплаченных дивидендов госбанков), тогда как его доля в валовой добавленной стоимости составляла всего 2,9%. И, кстати, это единственный сектор, которому запрещено выплачивать дивиденды (кроме государственных банков), чтобы обеспечить реализацию планов по имплементации европейских стандартов в части требований к капиталу. Поэтому такая асимметрия уже приносит больше вреда, чем пользы.

— Думаю, вы говорили об этом с правительством. Что слышали в ответ?

— Мы рассматриваем этот вопрос в средне- и долгосрочной перспективе. Банки уже оказывают кредитную поддержку, но наша система мала по сравнению с текущими потребностями экономики. Сейчас по объему капитала украинская банковская система в десять раз меньше польской. Для роста ей нужен капитал. Прибыль банков — это ресурс для развития. Мы уже видим, как снижаются маржинальность и капитал, пока не критично, но такая тенденция есть.

Правительство должно быть на стороне банков хотя бы потому, что должно способствовать эффективной приватизации государственных учреждений. Я был и остаюсь ее абсолютным приверженцем: во-первых, это поступления в госбюджет; во-вторых, импульс для роста рынка и развития конкуренции. Для этого необходимы репутабельные инвесторы с долгосрочным видением. Налоговая предсказуемость — элемент этого видения. Когда мы трижды пересматривали заявление о том, что повышенное налогообложение является исключительным шагом, о какой предсказуемости может идти речь? Инвестиционный чек был бы больше при прогнозируемой налоговой политике, это очевидно.

— НБУ нарисовал очень жесткий неблагоприятный сценарий стресс-тестирования банков. Какова вероятность, что он оправдается и банки его выдержат?

— Неблагоприятный сценарий не является прогнозом, его используют только для целей стресс-тестирования. Он предусматривает маловероятный, но реалистичный кризис. И практика показывает: стресс-тестирование работает. Шоки, заложенные в сценарий до 2022 года, позволили банковской системе быстро адаптироваться и не усилить кризис, а обеспечить финансовую устойчивость.

Неслучайно годовой отчет НБУ, который я подал в парламент, назван «Антихрупкость»: уникальный опыт, добытый дорогой ценой, позволяет нам принимать правильные решения и обеспечивать работу банковской системы при любых условиях.

Если по результатам тестов показатели достаточности капитала не будут отвечать нормативам, НБУ сформулирует требования по докапитализации или реструктуризации. Это не означает, что в банке что-то не в порядке, это означает, что он должен лучше подготовиться к возможному стрессовому сценарию. Нынешнее тестирование охватит банки, совокупно формирующие 90% активов системы. Результаты будут опубликованы — мы прозрачны в этой коммуникации.

— **Один из непримиримых критиков НБУ недавно заявил, что небанковский финсектор маргинализируется, кредитная кооперация фактически уничтожена, а регулятор создает контроль, но не создает развитие. Насколько обоснованы эти обвинения?**

— Качественное развитие рынка возможно только в том случае, если его участники операционно и финансово устойчивы. Это ярко подтвердил пример банковского сектора после его оздоровления. Такой путь мы сейчас проходим и с небанковским сегментом.

Наиболее значимые изменения — на страховом рынке. Сейчас это зрелый рынок — прозрачный, финансово устойчивый и инвестиционно привлекательный. Это прочный фундамент для дальнейшего развития. В конце марта состоялась конференция Федерации страховых объединений Украины, объединившая лидеров рынка, иностранных партнеров, государственные учреждения. Сквозной темой события был вопрос, как обеспечить рост страхового рынка втрое. Мы сейчас работаем над стратегией развития страхования, которая будет указателем для скоординированных действий госорганов в этом направлении.

Аналогичные положительные изменения реализуются для других небанковских учреждений. Хотя отдельные сегменты, например рынок кредитных союзов, восстанавливаются медленнее. Мы вместе с рынком постоянно ищем пути решения текущей проблематики, но сначала рынок должен окончательно очиститься от «серых» игроков, выстроить компетенцию по управлению рисками, сформировать достаточный капитал. Поэтому рынок консолидируется. Сокращается количество, однако качество растет: доля активов небанковских финучреждений под надзором НБУ в активах финсектора несколько повысилась на протяжении первого квартала 2026 года и составила 9%.

То есть мы обеспечиваем существенные изменения и движение вперед даже в условиях полномасштабной войны.

Ведь наша общая цель — развитие устойчивого и эффективного финансового сектора, важной составляющей свободного рынка ЕС и послевоенного восстановления Украины.

— Национальный банк активно имплементирует нормы Европейского Союза и ключевые евроинтеграционные шаги в небанковском сегменте. В то же время отдельные эксперты считают, что некоторые изменения неактуальны в условиях полномасштабной войны. Возможно, надо пересмотреть график?

— Действительно, мы не прекращаем имплементацию европейских норм даже во время полномасштабной войны. Именно сейчас важно сохранить темпы приближения к ЕС, потому что евроинтеграция — это и определенный вызов, и ответ на этот вызов, ведь мы повышаем устойчивость финансового сектора, чтобы он и дальше поддерживал экономику как в условиях войны, так и в ходе послевоенного восстановления.

Европейские регуляции в свое время сыграли не последнюю роль при развитии институциональной состоятельности НБУ и оздоровлении банков, перезагрузке надзора, внедрении оценки устойчивости и планов непрерывности, реформы сплит.

Наш собственный подробный план — дорожная карта по имплементации финансовых регуляций ЕС — рассчитан на два года и направлен на выполнение Национальной программы адаптации законодательства Украины к праву ЕС, рекомендаций Еврокомиссии по результатам скрининга и в рамках Пакета расширения ЕС. Мы должны максимально приблизиться к положениям и практикам ЕС до конца 2027 года, ведь это безальтернативный сценарий.

Но движемся мы осторожно, чтобы сохранить баланс между новациями и стабильностью. Интеграция для нас — это не механическое копирование директив, а внедрение этих требований с учетом нашего практического опыта в условиях войны.

— Еще один вопрос евроинтеграции касается SEPA. Как вы оцениваете шансы принятия народными депутатами соответствующего законопроекта в виде, который позволит НБУ сформировать необходимый пакет документов для подачи заявки в Европейский платежный совет?

— Присоединение к SEPA является важной составляющей евроинтеграционного движения Украины и наших обязательств перед международными партнерами в рамках программ поддержки. Поэтому мы очень рассчитываем на поддержку парламентом законодательных изменений в

редакции, позволяющей Украине подать заявку в Европейский платежный совет на присоединение к SEPA.

Ведь это решение даст ощутимый положительный эффект: трансграничные платежи из Украины в страны еврозоны станут быстрее и дешевле как для граждан, так и для бизнеса.

Об этом, в частности, свидетельствует опыт стран, недавно присоединившихся к SEPA. Так, во время REO Breakfast в Вашингтоне коллеги из Черногории рассказали, что на протяжении восьми месяцев с момента запуска SEPA стоимость переводов в стране резко снизилась: с 74 евро до нуля — для платежей до 200 и с 199 евро до нуля — для платежей до 20 тысяч евро. По словам коллег из Молдовы, на протяжении пяти месяцев после присоединения страны к SEPA базовая минимальная стоимость одного перевода в евро у них также уменьшилась с 20 до 1,26 евро.

По оценкам Министерства финансов Украины, ежегодная экономия на международных переводах после присоединения к SEPA составит 70–100 миллионов евро. В среднем это около 4 тысяч евро экономии в год для каждого малого или среднего предприятия, регулярно экспортирующего товары и услуги в ЕС, — в целом таких в Украине около 120 тысяч.

***

№ 2.019

Верховна Рада України · Подписаться

1 день · ⚙️

2026-05-14

За глобальний символ опору російській агресії, вагомий внесок у європейську безпеку, захист цінностей Європейського Союзу та просування України на шляху до ЄС

Європарламент нагородив Президента України Володимира Зеленського найвищою цивільною нагородою. Він став почесним членом Європейського ордена «За заслуги».

Ми у WhatsApp: <https://whatsapp.com/channel/0029VbBv9UU2Jl8GSdkZku0E>

ЄВРОПАРЛАМЕНТ НАГОРОДИВ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО ЄВРОПЕЙСЬКИМ ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ»

European
Order of
Merit

№ 2.020-1

ПАДІННЯ ДВОПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ: АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

СТАТТЯ 1. БРИТАНСЬКИЙ РОЗЛОМ І КІНЕЦЬ ДВОПАРТІЙНОЇ ГЕГЕМОНІЇ

2026-05-15

Рубін

Політичне життя Європи не стоїть на місці, і те, яка політична партія буде біля керма у наших союзників, має для нас абсолютно екзистенційне значення.

Великобританія — наш основний союзник, чий політичний ландшафт останнім часом нагадує радше нестабільний калейдоскоп, аніж традиційний британський граніт. За останні 4 роки прем'єр-міністри змінювалися там із такою швидкістю, що славнозвісний кіт Ларрі на Даунінг-стріт, мабуть, ледве встигав запам'ятовувати їхні обличчя.

Сьогодні до влади — поки що на рівні нищівних результатів місцевих виборів — прийшла партія REFORM UK. І я вирішив детально розібратися в політичній позиції та внутрішній архітектурі цієї нової сили. Тим більше, що

я маю вельми надійне джерело в самій партії на рівні другого рукостискання. Починаємо.

1. СПОЛУЧЕНЕ КОРОЛІВСТВО СТОЇТЬ НА ПОРОЗІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗЕМЛЕТРУСУ

До середини 20-х років політична система Великобританії, яка століттями затишно трималася на двопартійній гойдалці консерваторів і лейбористів, увійшла у фазу безпрецедентної структурної фрагментації.

Каталізатором цього процесу стали кумулятивні наслідки виходу з Європейського Союзу, затяжна економічна стагнація та глибока криза довіри виборців до традиційних інститутів влади.

Британський виборець, втомлений від того, що зміна уряду змінює лише колір краваток у парламенті, вирішив «перевернути шахову дошку». У цьому турбулентному контексті партія REFORM UK еволюціонувала з вузькоспрямованої групи тиску в потужну політичну організацію. І якщо раніше британський істеблішмент дивився на неї як на маргінальну перешкоду, то тепер вона мутувала в силу, що кидає прямий виклик усьому політичному класу країни.

2. ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ: ТРІУМФ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ

Місцеві вибори в Англії, Уельсі та Шотландії продемонстрували, що REFORM UK здатна конвертувати свою загальнонаціональну популярність у реальну владу на місцях. Лідер партії Найджел Фарадж, не позбавлений типової британської самоіронії, порівняв цей успіх зі стрибком через струмок Бечер (Becher's Brook) — найскладнішою перешкодою на скачках, що символізує подолання головного бар'єра легітимності.

На тлі катастрофічного падіння популярності уряду Кіра *Стармера* лейбористи втратили контроль над 15 місцевими радами і позбулися сотень депутатів. Партія REFORM UK здобула перемогу в регіонах так званої ЧЕРВОНОЇ СТІНИ (Red Wall), які історично були абсолютно лояльні до лівих сил. Особливою політичною насмішкою виглядає успіх REFORM UK в Уельсі: там валлійське відділення партії завдало історичної поразки лейбористам просто в їхній ідеологічній колисці. Здається, навіть славнозвісні валлійські вівці на зелених пагорбах перестали мекати від здивування перед новою політичною реальністю.

3. СТАТИСТИКА НОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Цифри говорять самі за себе, і для класичної британської політики вони звучать як вельми бадьорий похоронний марш.

Станом на травень 2026 року рівень представництва партії виглядає наступним чином:

- ◆ 8 місць у Палаті громад національного парламенту
- ◆ 17 місць у Шотландському парламенті
- ◆ 34 місця у Валлійському парламенті
- ◆ 2363 місця для місцевих радників, з приголомшливим приростом у понад 1300 мандатів тільки за травневі вибори
- ◆ 26 місцевих рад перейшли під ПОВНИЙ КОНТРОЛЬ партії

Абсурдність британської мажоритарної виборчої системи (First Past the Post) проявилася ще на загальних виборах, коли партія посіла 3-тє місце за голосами виборців, але лише 6-те за кількістю отриманих мандатів.

Це спотворення репрезентативності спонукало керівництво REFORM UK розгорнути агресивну кампанію за перехід до пропорційної виборчої системи, відкрито називаючи поточну модель відверто гнилою.

Чому ж ця політична сила перетворилася на таку грізну зброю?

Відповідь криється в її здатності віртуозно абсорбувати розчарування. Партія змогла ефективно капіталізувати зростаюче невдоволення непопулярними рішеннями уряду, запропонувавши виборцям радикальну альтернативу. Вони міцно зайняли нішу головної опозиційної сили в традиційних робітничих районах, поступившись у 89 округах лише самим лейбористам.

Британський політичний ландшафт змінився назавжди.

У наступній статті ми заглянемо під капот цієї політичної машини і детально розберемо, хто є справжніми архітекторами праворадикального популізму і як розподілені ролі в керівництві партії REFORM UK.

***

№ 2.020-2

**ПАДІННЯ ДВОПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ: АНАЛІЗ
ПОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ**

СТАТТЯ 2. АРХІТЕКТУРА ПОПУЛІЗМУ: ХТО КЕРУЄ REFORM UK?

Якщо ви думаєте, що REFORM UK — це класична політична партія у звичному європейському розумінні, з низовою демократією, виснажливими з'їздами та голосуванням делегатів, вам доведеться розпрощатися з цією романтичною ілюзією.

Ми маємо справу з абсолютно іншим інституційним механізмом.

Суворо кажучи, це взагалі не партія. Це приватна корпорація, зареєстрована в британській Реєстраційній палаті як PRIVATE LIMITED COMPANY (компанія з обмеженою відповідальністю).

Тут замість партійних квитків — платні підписки, а замість складного демократичного транзиту влади — жорсткий контроль над контрольним пакетом акцій.

Саме ця корпоративна, безжально прагматична природа пояснює безпрецедентну маневреність та ефективність їхньої політичної машини.

Давайте розберемо раду директорів цього підприємства з виробництва британського популізму.

4. НАЙДЖЕЛ ФАРАДЖ: АРХІТЕКТОР ТА ГОЛОВНИЙ АКТИВ

Фарадж — це ідеологічне ядро, беззмінний фронтмен і, мабуть, найталановитіший політичний гравець Британії останнього десятиліття.

Людина, яка примудрилася пережити кілька політичних реінкарнацій і вирвати Британію з ЄС, не маючи на той момент навіть базового крісла у Вестмінстері.

Сьогодні він виконує функцію головного імпортера американської методології Трампа в консервативну британську політичну культуру.

Його зона відповідальності — емоції, гучні заголовки та утримання уваги пролетарського електорату.

Він віртуозно грає роль простого хлопця з пінтою елю в пабі, приховуючи за цим ретельно вибудованим фасадом холодний розрахунок досвідченого політичного брокера. Фарадж продає ностальгію за втраченою величчю тим, хто найбільше постраждав від глобалізації.

5. РІЧАРД ТАЙС: РУПОР АГРЕСИВНОГО НЕОЛІБЕРАЛІЗМУ

Якщо Фарадж відповідає за емоції натовпу, то Річард Тайс — за економічний фундамент і зв'язки з правим крилом британського капіталу.

Тайс є архітектором програми тотального дерегулювання економіки. Саме він стоїть за безкомпромісним хрестовим походом REFORM UK проти екологічного порядку денного та стандартів NET ZERO, які партія обіцяє анулювати в перший же день гіпотетичного приходу до влади.

Його риторика — це заповітна мрія будь-якого великого промисловця: радикальне зниження корпоративних податків, скасування екологічних квот і поступовий демонтаж залишків соціальної держави. Тайс забезпечує партії респектабельність у лондонському Сіті, доводячи, що за популістськими гаслами стоять цілком конкретні фінансові інтереси.

6. ЗІЯ ЮСУФ: КОРПОРАТИВНИЙ МІСТ

Поява Зії Юсуфа на посаді голови партії стала блискучим технологічним ходом, який ламає стереотипи про REFORM UK як про партію виключно білих консерваторів. Мультимільйонер, виходець із родини іммігрантів і виключно жорсткий прагматик.

Юсуф виконує роль антикризового менеджера та інституційного мосту.

Він філігранно згладжує гострі кути між публічним радикалізмом Фараджа і реальними побоюваннями великого бізнесу. Його ключове завдання — зробити так, щоб антимігрантська та євроскептична риторика партії не лякала серйозні гроші, а виглядала як ефективний інструмент захисту національного капіталу від соціалістичних експериментів уряду Стармера.

7. ІЛЮЗІЯ ВНУТРІШНЬОПАРТІЙНОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Найбільш парадоксальне в архітектурі REFORM UK — це повна відсутність механізмів впливу рядових прихильників на стратегічний курс партії.

У активістів немає права знімати лідера або ініціювати зміну програми. Вони — споживачі політичного продукту, а не його творці.

Ця закрита, авторитарна корпоративна модель дозволяє вузькій групі спонсорів і лідерів моментально змінювати тактику, не озираючись на внутрішньопартійну опозицію, якій просто фізично не дозволено існувати.

Ця блискуче вибудована машина з капіталізації народного гніву має лише одну критичну вразливість — глибокий, екзистенційний дисонанс між інтересами її бідніючих виборців і реальними цілями її надбагатих спонсорів.

Про те, як партія примудряється продавати елітарний економічний порядок денний найбільш вразливим верствам населення через механізм культурних війн, ми детально поговоримо в третій статті.

***

№ 2.020-3

ПАДІННЯ ДВОПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ: АНАЛІЗ
ПОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ
СТАТТЯ 3. ЕЛЕКТОРЛЬНА БАЗА ТА ЕКОНОМІКА:
АНАТОМІЯ НОВОГО КОНСЕНСУСУ ТА ПАРАДОКС
РОБОЧОГО КЛАСУ

Продовжуємо наше занурення у тектонічні зсуви британської політики.

Якщо ми хочемо зрозуміти природу інституційного успіху REFORM UK, нам слід повністю абстрагуватися від будь-яких оціночних суджень.

Наше завдання — не критикувати і не захоплюватися, а препарувати їхню програму як політичний продукт, що знайшов колосальний попит на вельми консервативному ринку.

Британське суспільство змінюється, і традиційна європейська політика, що десятиліттями будувалася на класовому поділі, поступається місцем зовсім іншому ціннісному протистоянню.

- 1) — Раніше наймані працівники голосували за соціальні гарантії,**
- 2) — а капітал — за зниження податків.**

ФЕНОМЕН ПАРТІЇ REFORM UK полягає в тому, що їм вдалося сконструювати політичну платформу, яка об'єднує абсолютно різні соціальні страти навколо нового порядку денного, де економіка намертво зшита з питаннями ідентичності та суверенітету.

8. СОЦІОЛОГІЯ ПРОТЕСТУ: ХТО ГОЛОСУЄ ЗА НОВУ ПАРТІЮ

Фундамент електоральної бази складають мешканці постіндустріальних регіонів, тих самих територій, які історично вважалися непохитною цитаделлю лівих сил.

Дослідження аналітиків з Університету Роял Холлоуей показують гранично чіткі демографічні патерни:

📍 ЕКОНОМІКА: У найбідніших районах Англії партія набирала до 30% голосів, тоді як у благополучних округах цей показник падав до 20%.

📍 ВІК: В округах, де понад 40% населення старше 65 років, партія домінувала з результатом у 31%, впевнено обходячи навіть консерваторів. У районах з молодим населенням їхня підтримка падала до 11%.

📍 ОСВІТА: Партія демонструє свої максимальні результати в округах з найнижчою часткою населення, що має вищу або просунуту середню освіту.

Це класична ілюстрація нової політичної осі.

Молоді освічені містяни консолідуються навколо ПАРТІЇ ЗЕЛЕНИХ, а старше покоління робочих околиць бачить свого безкомпромісного захисника в REFORM UK.

9. ПАРАДОКС ВЕЛИКОГО ЗАКОНУ ПРО СКАСУВАННЯ

І ось тут ми стикаємося з головним політичним дисонансом сучасної Британії.

Виборець із робочих регіонів активно підтримує політичну силу, чия економічна програма є гранично жорстким маніфестом вільного ринку.

У місцевій політичній традиції цей феномен влучно описують класичною ідіомою

— «ІНДИКИ, ЩО ГОЛОСУЮТЬ ЗА РІЗДВО (TURKEYS VOTING FOR CHRISTMAS)»

У лютому 2026 року заступник лідера Річард Тайс анонсував найамбітнішу законодавчу ініціативу партії — **GREAT REPEAL BILL (ВЕЛИКИЙ ЗАКОН ПРО СКАСУВАННЯ)**.

Історично цей гучний термін міцно асоціюється в Британії з Брекзитом і тріумфальним скасуванням верховенства права ЄС.

Однак тепер керівництво партії цинічно використовує цей ностальгічний брекзитівський бренд, щоб під його прикриттям згодувати виборцям демонтаж їхніх же власних трудових прав.

Проект передбачає негайне скасування таких актів:

📌 ЗАКОН ПРО ПРАВА У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ (EMPLOYMENT RIGHTS ACT): REFORM UK планує повернути експлуаторські КОНТРАКТИ З НУЛЬОВИМ РОБОЧИМ ЧАСОМ (ZERO-HOUR CONTRACTS) та скасувати обов'язкову оплату лікарняного листа з першого дня хвороби.

📌 ЗАКОН ПРО ПРАВА ОРЕНДАРІВ (RENTERS RIGHTS ACT): Зняття будь-яких обмежень на виселення орендарів та регулювання орендної плати в інтересах великих рантьє.

📌 ЗАКОН ПРО РІВНІСТЬ (EQUALITY ACT): Керівництво партії офіційно обґрунтувало необхідність скасування цього закону заявою про те, що білі чоловіки масово втрачають робочі місця через політику квот.

Парадокс полягає в тому, що електорат REFORM UK категорично не підтримує ці економічні ініціативи.

Масштабне опитування, проведене у березні 2026 року в окрузі Клактон, який у парламенті представляє сам Найджел Фарадж, показало шокуючі для партії цифри.

77% виборців Фараджа ПІДТРИМУЮТЬ ЗАБОРОНУ КОНТРАКТІВ З НУЛЬОВИМ РОБОЧИМ ЧАСОМ. 66% ВИСТУПАЮТЬ ЗА ПРАВО НА ОПЛАТУ ЛІКАРНЯНОГО З ПЕРШОГО ДНЯ. 86% ВИМАГАЮТЬ РЕАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ, достатньої для життя.

10. ЯК ІЛЮЗІЯ ВИБОРУ МАСКУЄ КОРПОРАТИВНИЙ ІНТЕРЕС

Як політичній машині вдається рости, прямо атакуючи економічні інтереси власних виборців?

Відповідь криється у віртуозному використанні 1) — міграційного порядку денного та 2) — культурних війн.

Для 60% виборців партії саме міграція є пріоритетом номер один.

REFORM UK пропонує виборцю жорсткий соціальний договір:

— доктрина нульової толерантності до мігрантів в обмін на лібертаріанську економіку.

У межах цієї доктрини партія обіцяє:

📌 Повністю заморозити видачу робочих та студентських віз для більшості категорій.

📍 Демонтувати статус постійного резидента, замінивши його 5-річними візами з обов'язковим поверненням на батьківщину.

📍 Організувати масові депортації до 600 000 нелегальних мігрантів, розширивши місткість центрів тримання у 12 разів.

Цей же механізм відволікання уваги застосовується і до податкової політики.

Незалежний аналіз, який провів ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (INSTITUTE FOR FISCAL STUDIES, IFS), показав, що

— податкові плани партії вибудовані виключно в інтересах ультрабагатих верств населення.

Реалізація програми принесе найбільшим домогосподарствам сміховинні 17 фунтів на рік, тоді як найбагатші заощають до 2700 фунтів.

Але робочому виборцю ця корпоративна повістка елегантно продається через обіцянку повної відмови від роздратовуючої екологічної програми NET ZERO та боротьбу з лівим прогресивізмом.

У сфері освіти REFORM UK вимагає законодавчої заборони на трансгендерну ідеологію у школах та пропонує скасувати 20% ПДВ на навчання у приватних елітних закладах.

Ця блискуча політтехнологічна конструкція працює бездоганно всередині країни.

Але політика не закінчується на кордонах острова.

У наступній, заключній статті ми розберемо найскладніший аспект — зовнішньополітичну доктрину партії.

Ми подивимося, як

1) — заявлений ізоляціонізм стикається з глобальним штормом, проаналізуємо 2) - конфлікт з адміністрацією Дональда Трампа та детально препаруємо 3) — еволюцію поглядів REFORM UK на російсько-українську війну.

***

№ 2.020-4

ПАДІННЯ ДВОПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ: АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

СТАТТЯ 4. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА В ЕПОХУ ГЛОБАЛЬНОГО ШТОРМУ: ТРАМП, АМЕРИКАНСЬКИЙ ВЕКТОР ТА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ

Британська політика ніколи не закінчувалася на берегах Ла-Маншу.

Будь-яка внутрішня трансформація у Сполученому Королівстві неминуче проєктується на глобальну архітектуру безпеки.

Партія REFORM UK, яка стала новою владою на місцях, проходить сьогодні складний, але вкрай важливий етап дорослішання на міжнародній арені.

Усередині партії триває вельми бурхлива та жива дискусія, стикаються думки ізоляціоністів та глобальних прагматиків, але **базові контури їхньої зовнішньої політики вселяють оптимізм.**

Це політична сила, яка робить однозначну ставку на міцний 1) — союз із США, розуміє 2) — екзистенційну загрозу з боку кремля та 3) — підтримує Україну.

11. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ТА ВНУТРІШНІ ДИСКУСІЇ

Фундамент зовнішньополітичної платформи партії — це британський суверенітет.

Звідси й жорстка позиція щодо виходу з-під юрисдикції ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ (EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, ECHR).

Однак було б помилкою вважати партію монолітом сліпого ізоляціонізму.

Усередині REFORM UK є два яскраво виражені крила.

- 1) — Одне вимагає максимального дистанціювання від континенту,
- 2) — інше — прагматичне бізнес-крило — чудово розуміє цінність економічного сусідства з Європою. Їх об'єднує лише одне: бажання самостійно контролювати свої кордони та закони, що цілком вкладається в логіку здорового національного егоїзму.

12. ТРАНСАТЛАНТИЧНИЙ АЛЬЯНС ТА КОНФЛІКТ ІЗ ТРАМПОМ

Для британських популістів США залишаються не просто головним стратегічним партнером, а найважливішим ідеологічним та військовим союзником.

Знамениті **ОСОБЛИВІ ВІДНОСИНИ (SPECIAL RELATIONSHIP)** між Лондоном і Вашингтоном у доктрині REFORM UK зведені в абсолют.

На інституційному рівні ця інтеграція виглядає безпрецедентно глибокою.

— Віцепрезидент США Джей Ді Венс має прями особисті зв'язки з інтелектуальним керівництвом партії.

У лютому 2026 року новим головою політичного відділу REFORM UK став професор Кембриджського університету Джеймс Опп.

Трамп та його команда, зокрема Венс, публічно називають Оппа своїм британським шерпою.

— Саме через цю зв'язку відбувається прямий імпорт американських культурних війн та стратегій руху MAGA в британську політику.

Доповнює картину Державний секретар США Марко Рубіо, чий апарат на межі 2025 та 2026 років проводив прямі консультації з ключовими фігурами REFORM UK у Лондоні.

Здавалося б,

— трансатлантичний консенсус переформатувався у непохитний союз правих консерваторів.

Але саме тут, на піку інституційного злиття, прогрімів політичний грім.

Довгий час Трам був для Найджела Фараджа абсолютним кумиром.

Однак сувора геополітика внесла свої корективи, і каталізатором розколу стала американо-ізраїльська ескалація проти Ірану в лютому 2026 року.

— Коли Трам виступив із безпрецедентними погрозами знищити іранську цивілізацію, Фарадж публічно відхрестився від свого давнього союзника. Він заявив, що шокований цими словами, назвавши їх такими, що переходять усі мислимі межі.

— У квітні 2026 Фарадж меланхолійно зізнався, що вже кілька місяців не спілкувався з Трампом і відкрито — **сумнівається у його розсудливості під час ведення цього конфлікту.**

Цей розрив був продиктований суворим прагматизмом:

— електорат REFORM UK налаштований вкрай ізоляціоністськи і категорично не бажає участі Британії у новій близькосхідній війні.

Внутрішні економічні проблеми для їхнього виборця набагато важливіші за заокеанські амбіції.

13. КОРУПЦІЙНІ СКАНДАЛИ: ХВОРОБА РОСТУ ТА АНТИПУТІНСЬКА ЧИСТКА

Політика не буває стерильною, і REFORM UK, як структура, що швидко росте, неминуче зіткнулася з проблемами.

Гучний скандал із колишнім лідером валлійського відділення НАТАНОМ ПІЛЛОМ, який попався на хабарях від агентів впливу кремля, став серйозним стрес-тестом.

Але давайте будемо реалістами:

— політична корупція та спроби москви купити вплив через тіньові схеми існують абсолютно в усьому світі.

Це така ж системна проблема європейської політики, як бюрократія.

Головне в таких ситуаціях

— не сам факт скандалу, а реакція на нього.

Керівництво REFORM UK не стало «ховати голову в пісок».

Цей інцидент став каталізатором жорсткої внутрішньопартійної чистки.

Партія використала кризу, щоб остаточно та публічно відмежуватися від будь-яких проросійських наративів, зайнявши безкомпромісну антипутінську позицію.

— Внутрішня опозиція, що симпатизувала москві, була показово маргіналізована.

14. УКРАЇНА ТА ПРОГРАМА «NIGHTFALL»: ПЕРЕМОГА ЗДОРОВОГО ГЛУЗДУ

Саме українське питання стало фінальною перевіркою на міцність охололого союзу з Вашингтоном і показало здатність партії до стратегічного мислення.

Коли Лондон запустив програму NIGHTFALL — розробку сучасних балістичних ракет для глибоких ударів ЗСУ, — усередині REFORM UK точилися закономірні суперечки про бюджети.

— Але коли навесні 2026 року адміністрація, яку очолює Трамп, почала просувати мирний план, що вимагав територіальних поступок на користь росії, Фарадж пішов на відкритий конфлікт.

Підсумкова зовнішньополітична позиція лідера виявилася сильною та абсолютно проукраїнською.

Фарадж публічно назвав план, який пропонує Трамп, неприйнятним, категорично відкинувши будь-які ініціативи, що робили б владимира путина переможцем.

Пушечное мясо — это метафора, означающая солдат или людей, которых рассматривают как расходный материал, обреченный на бессмысленную гибель ради достижения чьих-то чужих политических или военных целей. Википедия +1

Щобільше, керівництво партії відкрито заявило, що повноцінне членство України в НАТО — це єдиний надійний гарант довгострокового миру в Європі.

Це холодний розрахунок системних політиків, які чудово розуміють:

— **безпека** самої Британії сьогодні кується на українському фронті.

15. ПІДБИВАЮЧИ ПІДСУМКИ СЕРІЇ

Партія REFORM UK — це живий, складний, але абсолютно договороспроможний політичний організм.

З усієї серії нашого аналізу можна зробити кілька ключових висновків:

1. ПОЛІТИЧНИЙ ЛАНДШАФТ БРИТАНІЇ ЗМІНИВСЯ НАЗАВЖДИ.

Двопартійна монополія зруйнована, і нова розстановка сил — це реальність, із якою доведеться рахуватися.

2. ВНУТРІШНІЙ ПОПУЛІЗМ НЕ ОЗНАЧАЄ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНУ СЛАБКІСТЬ.

Жорстка риторика всередині країни межує з абсолютно прагматичним підходом до національної безпеки.

3. СОЮЗ ІЗ США НЕПОХИТНИЙ, АЛЕ НЕ СЛІПИЙ.

Британські політики готові жорстко відстоювати свої інтереси в Європі, навіть якщо це йде врозріз із позицією, яку займає Трамп.

4. БРИТАНІЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАШИМ НАДІЙНИМ «СОЮЗНИКОМ».

Зміна партійних декорацій у Вестмінстері не змінює фундаментальних принципів — ЖОРСТКОГО ПРОТИСТОЯННЯ КРЕМЛЮ ТА ВСЕБІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ.

У політиці немає місця ілюзіям, є лише інтереси.

І сьогодні геополітичні інтереси Великобританії та України збігаються як ніколи...

***

№ 2.021

Даниил Монин

44 мин. · 🌐

2026-05-16

...

Вообще очень забавно снова читать про какие то там переговоры с МВФ, про очередные маяки и поднятия налогов и прочую лабудень

В текущей ситуации Украине НЕ НУЖЕН кредит МВФ вообще в принципе.

В условии когда в страну зайдет в 2026-м году 10 млрд долларов грантов по ERA из которых уже зашло около 6 млрд и зайдет ещё 50+ млрд по репарационному кредиту от ЕС. Украина в 2026 году получит 60 млрд долларов грантов.

Это больше чем за 2022-2025 года вместе взятые (зашло примерно 48-49 млрд грантами).

Что такое на этом фоне дорогущий кредит МВФ под 6-9% годовых?

Это просто МиндичГейт коррупционеров из Минфина и НБУ, которые в добавок хотят потрошить население и Фопов.

Кабмин подаст через неделю в Раду Законопроект с расширением доходной части гос бюджета на 2.3 трлн гривен. А это реально даже чуть больше чем 50 млрд долларов.

***

№ 2.022

Милин Дмитрий

1 ч. · 🌐

2026-05-16 ... ✕

Die Zeit 13.05.2026 (про США):

- ❖ **Война с Ираном** стала **стратегическим провалом США**: крупнейшая армия мира не смогла сломить режим, сидящий теперь за столом переговоров и превративший Ормузский пролив в геэкономическое оружие.
- ❖ Цена авантюры измеряется не только в долларах — **США израсходовали тысячи** крылатых ракет и зенитных комплексов Patriot, **на восполнение которых уйдут годы**.
- ❖ **Китайская пропаганда** уже вбрасывает нарратив — **"раз США не смогли победить Иран, Тайвань они тоже не защитят"**. Если образ слабости США закрепится в головах у Пекина, последствия для мирового порядка могут оказаться куда серьезнее, чем любой итог иранской войны.

***

 Милин Дмитрий 1 ч. · 🌐 2026-05-16 ... X

ЕС готовит первый транш Украине из кредита на €90 млрд: деньги пойдут на дроны и бюджет — Politico.

Евросоюз может уже в ближайшие дни утвердить технические и юридические условия кредита Украине на €90 млрд, что откроет путь к первому траншу более чем на €9 млрд в середине июня.

Из этой суммы €5,9 млрд планируется направить на закупку беспилотников для украинской обороны, еще €3,2 млрд — на покрытие бюджетных и административных расходов Киева, включая выплаты военным.

Кредит был согласован лидерами ЕС в декабре после того, как переговоры об использовании замороженных российских активов зашли в тупик. Половина суммы должна быть выплачена в этом году, остальная часть — в 2027-м.

По оценке Брюсселя, бюджетный дефицит Украины в этом и следующем году составит не менее €135 млрд, причем эта оценка исходит из сценария завершения войны в 2026 году, который в ЕС считают все менее вероятным.

Перед первым платежом Украина должна ратифицировать соглашения, а Киев и Брюссель — согласовать детали погашения долга, в том числе за счет возможных репараций со стороны Москвы.

Если Кремль откажется платить после окончания войны, ЕС оставляет за собой право использовать замороженные российские государственные активы для погашения кредита и фактического списания долга Украины.

«Комиссия стремится осуществить первый платеж как можно раньше во втором квартале 2026 года», — заявил представитель Еврокомиссии.

По его словам, первый транш «покроет закупку дронов у Украины и для Украины». В Брюсселе также подчеркнули, что ЕС, его страны-члены и европейские финансовые институты уже предоставили Украине €200,6 млрд, оставаясь «крупнейшим и самым стабильным финансовым партнером Украины».

Милин Дмитрий

2 ч. · 🌐

2026-05-16 ...

[Из комментариев] Потеря территорий это не главная проблема Украины. В данный момент даже не слишком существенная. Главная проблема это сколько населения останется на Украине после того, как откроют границы, а беженцы не вернуться.

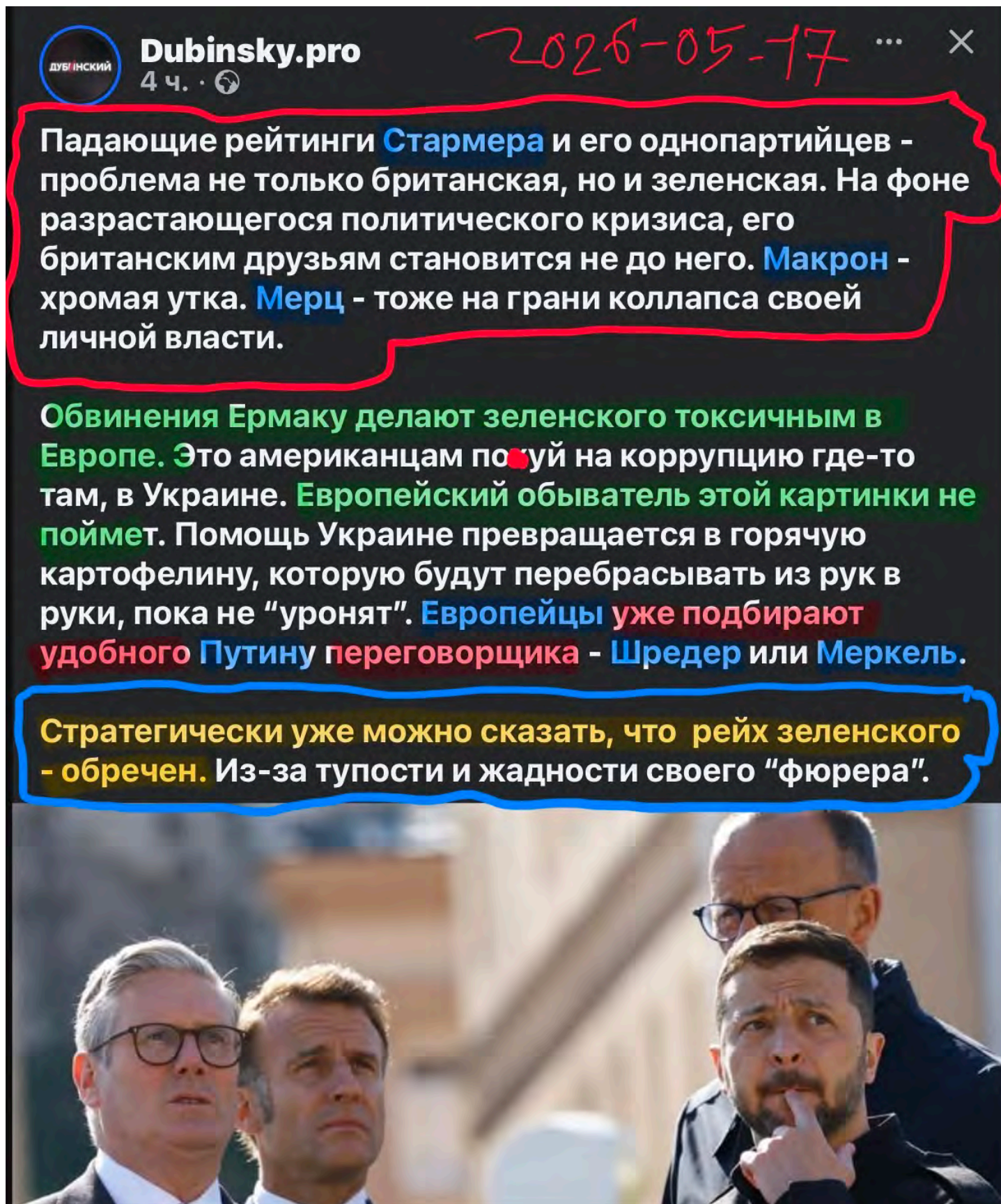
- Главная проблема демографическая. Нынешние 22-25 млн населения Украины это, к сожалению, только первый этап трагедии. Второй этап начнется, когда откроют границы на выезд. Тогда моральная катастрофа государства Украина в виде насильственной мобилизации методом "бусификации" ТЦК встанет во весь рост. Уедут и те, кто прятался от ТЦК, и те кто дезертировал с фронта, и те кто воевал за Украину.

Более того, с высокой вероятностью, на Украине после отмены военного положения сотрудников ТЦК будут убивать с жестокостью от которой содрогнется весь мир. Они тоже постараются уехать с Украины с награбленным, если смогут.

- Вторая проблема экономическая - долги Украины, которые придется отдавать оставшимся. И нет, репараций от России, которые позволят списать долги, не будет и долги Украине не простят.

Но, не надо забывать и о кабальной сделке с Трампом по которой 50% доходов от продажи украинских ископаемых вместо бюджета страны будут попадать в некий фонд под управлением американцев без каких-либо обязательств с их стороны. Свои 350 млрд долл американцы вернут. Европейцы большую часть денег не вернут, но будут стараться вернуть, забирая промышленность, энергетику и землю в собственность.

+ Отдельной проблемой будет МВФ со своими требованиями повышения налогов, которые будут душить промышленность и бизнес.

Daria Kaleniuk

5 ч. · 🌐

2026-05-17

1. 130-150 вбитих хороших рускіх - ціна захоплення 1 кв кілометру України. Якщо так триватиме далі, **росіяни не зможуть перемогти на полі бою.**
2. **Наступна зима буде брутальною.** Ворог битиме по критичній енергетиці. Зараз завдання - пережити наступну зиму. **Готуйте себе і близьких до ситуації, коли не буде тепла та електрики.** На уряд в мене немає багато сподівань.
3. **Перехопити ініціативу у війні ми можемо** через нарощення далекобійності та найкращих у світі санкцій проти РФ - ударам по їх нафтопереробці та іншим об'єктам вглиб ворога. Провалена ракетна програма не допомагає цьому. Фокус всього державного апарату та оборонної промисловості має бути на створення **далекобійних ракет.** Тут привіт Fire Point та їх фламінго, які летять але не попадають.
4. **Гроші.** Для зброї та утримання економіки **треба гроші.** Тому маємо виконати **всі план реформ Качки-Кос.** І далі працювати аби забрати в росіян 200 млрд євро заморожених грошей в Євроклірі.
5. **Корупція.** **Росіяни далі будуть використовувати свою агентуру** типу Деркачівської мережі **для знищення нас зсередини.** Стратегічна корупція розкладає нашу державу. Прекрасні ініціативи знизу не масштабуються. Політики та державні діячі, ласі на легкі гроші, підсідають на корупційний наркотик. Тому далі мусимо очищати нашу державу зсередини. Реформа ОГП, ДБР - критично необхідні. Над цим далі і працюватимемо.

Це мої **висновки** із **закритої конференції з-під Лондона, звідки зараз повертаюся.**
Меньше

***

№ 2.027

Павел Вернивский

2 ч. · 🌐

2026-05-17

Наші ЗМІ пишуть, що Україна отримала дуже вигідний кредит від ЄС, який можна повернути лише у разі, якщо ми отримаємо репарації від Росії.

Мені звичайно стало цікаво. Ну невже нам дійсно погодили такі умови кредиту?

І ось що я дізнався. Дійсно, в Регламенті ЄС (EU) 2026/467, який на законодавчому рівні регулює умови кредиту, є такий пункт - «the Ukraine Support Loan should be repaid by Ukraine once reparations from Russia are received» - Позика повинна бути погашена, після отримання репарацій.

Чесно кажучи, мені не сподобалось це формулювання, бо воно звучить як додаткова вимога (should) погасити кредит після отримання репарацій, а не як «дозвіл не погашати».

Тому почав шукати далі. І справді, європейці прописали умови таким чином, що Україна передає в заставу свої претензії до Росії по репараціям:

(b)

Ukraine provides the Union with a security interest over its claim on Russia for reparations as security for the Ukraine Support Loan. The value of that security interest shall at any given time be equal to the value of disbursed funds under the Ukraine Support Loan

І там чітко вказано, що як тільки Україна отримає будь-які відшкодування від РФ, то має негайно сплатити кредит

Ukraine is to be liable for the repayment of the principal of the Ukraine Support Loan within 30 days, if any of the following conditions are fulfilled, each constituting a repayment trigger for the purposes of this Regulation:

(i)

the receipt of cash by Ukraine for war reparations, indemnities or any financial settlement from Russia, up to the amount of such settlement;

(ii)

90 days from the receipt of non-monetary assets by Ukraine for war reparations, indemnities or any financial settlement from Russia, except territory, up to the amount of such settlement which is to be determined by an independent valuation. Upon request of Ukraine, the Commission may grant an extension of this timeframe if strictly warranted;

Ну тобто, якщо не отримаємо репарації, то будемо повертати кредит, як вказано в попередньому регламенті. І там нема жодного слова про те, що кредит можна не погашати, якщо не отримаємо репарацій.

Тільки замість того, щоб глибше читати документи, то нашим як завжди хочеться вірити в чудеса.... **Меньше**

Пастка персоналій

2026-05-17

Група ММД

Сьогодні український інформаційний простір знову **паралізований обговоренням персоналій**:

— арештом Єрмака, ймовірним посиленням ролі Буданова чи черговими кадровими ротаціями в Офісі президента.

Головна помилка цієї дискусії — її емоційність.

Суспільство звело глибокий політичний аналіз до примітивної полярності:

— симпатії чи ненависті, пошуку чергового «рятівника» або призначення «цапа-відбувайла».

У результаті фокус уваги зміщується на конкретні обличчя, тоді як справжня криза лежить значно глибше

— у самій моделі влади, що сформувалася в Україні за роки великої війни.

Питання не в тому, хто займає ключові крісла в державі. Питання в тому, як функціонує система управління.

Якщо життєдіяльність країни дедалі більше залежить від вузького кола осіб, неформальних зв'язків та кулуарних рішень, то заміна одного чиновника іншим не змінить нічого.

— Ротація фігур на шахівниці не означає зміни самої політичної архітектури.

1. Тіньова вертикаль та криза інституцій

Щоб вийти з цього тупика, аналіз політичних процесів має спиратися на жорсткі принципи СМД (системо-мислєдіяльній) методології.

Головний її постулат вимагає починати розбір системи з її функціональних структур, а не з морфології (організованостей матеріалу чи людей), яка тимчасово заповнює місця в цих структурах.

Коли ми аналізуємо Офіс президента, ми маємо бачити не конкретні прізвища, а функціональні порожнечі або, навпаки, гіпертрофовані вузли діяльності, які підім'яли під себе інші елементи державного механізму.

Сьогодні ця структура перетворилася з координаційного органу на фактичний і єдиний центр концентрації влади.

Така трансформація несе три ключові загрози:

- (1) - Нівелювання ролі формальних інституцій: уряд, парламент та системи незалежного контролю стрімко втрачають свою суб'єктність, оскільки їхні функціональні завдання перехоплені іншим суб'єктом.
- (2) - Диктатура «доступу до тіла»: замість прозорих технологічних процедур головним політичним капіталом стає особистий доступ до центру ухвалення рішень.
- (3) - Деградація сприйняття: суспільство починає оцінювати державну політику не через ефективність інститутів, а крізь медійні образи морфології — окремих лідерів.

Саме тут народжується небезпечний феномен політичної сакралізації.

Одних посадовців медіапростір тиражує як «ефективних менеджерів», інших — як «таємничих стратегів», що нібито володіють сакральним знанням.

У воєнний час така психологія зрозуміла: підсвідомо суспільство шукає провідників і тотального контролю.

Проте **для республіки це шлях у прірву.**

Демократія тримається на аксіомі: будь-яка влада має бути відкритою до критики, перевірок та цивільного контролю.

Коли навколо чиновника створюється ореол недоторканності, державні інститути неминуче поступаються місцем культу особистості.

2. Неформальні канали vs Державне управління

Для країни, що веде війну на виживання, критично важливими є прозорі безпекові процедури, чіткий кадровий відбір та персональна відповідальність.

Коли ж рішення ухвалюються через «рукостискання», вузькі кола довіри або непрозорі радницькі контури, система починає деградувати.

— Держава перетворюється на закриту мережу персональних доступів, замість того, щоб працювати як відлагоджений механізм правил і законів.

Особливо небезпечно це в умовах протистояння з Росією.

Війна об'єктивно вимагає централізації, посилення спецслужб і закриття частини інформації.

Але саме тому країні потрібні додаткові, ще жорсткіші механізми контролю, а не їх повне згорання.

Інакше **авторитарна логіка воєнної вертикалі просто витіснить і знищить логіку республіки.**

3. Урок 2022 року, який ми досі не засвоїли

Українське суспільство досі не отримало чесної публічної розмови про події напередодні повномасштабного вторгнення.

— Чому масив інформації про загрозу від західних партнерів не був повною мірою конвертований у загальнонаціональну мобілізаційну підготовку?

Це питання не до конкретних прізвищ (морфології), це питання до принципу організації діяльності та взаємодії держави й громадянина.

Якщо критично важливі знання залишаються прерогативою «втаємничених», а громадяни сприймаються лише як об'єкт управління, а не як свідомий суб'єкт оборони — ми маємо справу зі структурною хворобою державності.

4. Між раціональним аналізом та теорією змови

Водночас важливо не впасти в іншу крайність — перетворення будь-якої закритості на теорію змови.

Здоровий політичний аналіз має оперувати фактами, інституційними тенденціями та системною логікою структур, а не психологічними домислами чи кухонними плітками щодо конкретних осіб. Інакше конструктивна критика влади швидко виродиться в атмосферу тотальної підозри, яка остаточно зруйнує простір для раціонального діалогу.

Тому головне питання сьогодення полягає не в тому, хто переможе у чергових апаратних інтригах на Банковій.

Головне питання — чи зможе Україна після років виснажливої війни повернутися до побудови держави, де:

- (1) - Функціональні інститути важливіші за персоналії (морфологію).
- (2) - Процедура важить більше, ніж особистий доступ.
- (3) - Закон сильніший за кулуарний вплив.
- (4) - Суспільство залишається суб'єктом політики, а не просто об'єктом для маніпуляцій.

Саме навколо цієї архітектури майбутнього має вестися дискусія.

Нам потрібна розмова не про чергового «рятівника», а про тип державності та структури управлінської діяльності, які ми гартуємо в огні цієї війни.

***

№ 2.029

Олександр Дубінський - народний депутат України · [Подписаться](#)

2 ч. · 🌐

... X
2026-05-17

Почему европейцы молчат и про коррупцию Ермака, и про то, что всей этой коррупции не было бы без узурпации власти Зеленским?

Потому что их задача это ослабление РФ, а Зеленский лучший для этого менеджер. Получается, что все те, кто ослабляет его рейтинг, в том числе НАБУ/САП, а также украинские политзаключенные - для европейской партии войны - враги. Потому нет реакции на системные нарушения прав человека. Даже те, кто не желает воевать, для Европы в ее нынешнем виде - враги. То есть, украинский народ, который не хочет воевать - враг. И не воюющая Украина Европе не нужна.

***

№ 2.030

Могу попробовать спрогнозировать для вас дальнейшие шаги **анти-зеленской коалиции**, которая **уничтожила альтер-эго зеленского - Ермака**.

Для организации управления властью и депутатами, коалиции нужны **ручные мусора**, поэтому они будут стараться беречь **Татарова. Стефанчук**, как спикер, тоже ни рыба, ни мясо, - **управляем**, и может занимать кресло. А вот **Свириденко** - **тупая и не лояльная**, ее **будут менять** одновременно с ростом аппаратного веса **Буданова**.

Сносить будут и всех людей Ермака, дававших ему альтернативные рычаги контроля за правоохранительной и финансовой системой: **Кравченко, Пронин, Пышный**.

Для ослабления **зеленского** и усиления **Буданова** и **Арахамии** они должны уйти.

***

№ 2.031

Мигранты в Украине. Окно Овертона, американский и британский традиционные стили игры

2026-05-18

Паст-Тар

1. Мы сейчас наблюдаем как ведущие Телеграм-каналы и СМИ расширяют **окно Овертона**, массивно продвигая сюжеты с новыми мигрантами, прибывшими в Украину.

На канале у Юрия Романенко (мы тогда слегка поспорили :)) я говорил, что все это будет происходить. Украинцы будут гибнуть и страдать за чужое будущее. Прошли годы, все подтвердилось.

Для украинцев - это чужая игра. Но их никто не спросит.

Европейцы...

— О них пока промолчу. Что такое сегодняшняя Европа? Кто такие европейцы как Игрок?

Все это на фоне новой эскалации обстрелов и войны вообще, разрушающих Украину как способное самостоятельно сохранять целостность социопространство.

2. Игра американцев (разных), как правило, состояла в том, что они реально стремились расширить зону экспансии. Имея к этому и интерес, и имея ресурс.

Многие, сыгравшие в их игру, поднялись. Как то послевоенная Европа, Япония, Южная Корея, Израиль, в какой-то степени, Сингапур и др.

Кто постарался — те поднялись.

Хотя Штаты меняются и их стратегия меняется, но «ментальный след», инерция все еще остаются. У них такая традиция. Она все еще, временами, проскальзывает.

3. Игра британцев в последние годы состояла в том, чтобы создавать пространство, совместимое с Британией, Британской империей (отсюда индусы, пакистанцы, бангладешцы) и несовместимое с Российской империей.

Но внедрять это не для развития пространства, а для формирования зон долгоиграющих управляемых конфликтов и точечной выкачки ресурсов.

Это традиционное - «разделяй (варваров) и властвуй». Но не в духе Рима, который был способен к реальной экспансии.

Кароч, **чем больше точек, где можно поджечь, тем больше профит в этом казино.**

Судьба украинцев в такой игре никого не интересует.

Дело не в том, что британцы — какие-то там злодеи.

— Просто у них такая традиция и такие ресурсы.

Это приходится принимать как факт.

Собственных ресурсов для чего-то большего — например, массированных инвестиций, расширения технологического присутствия, цивилизационной трансформации и т.п. у британцев давным-давно уже нет.

Как нет и Британской империи с тем, что она могла когда-то дать колониям. Они же не только брали, если не впадать при оценке в крайности.

Покажут ли они себя, заодно, и с какой-то лучшей стороны?

Ну, пусть покажут. Некоторые народы сильно заждались.

***

№ 2.032

ZN,UA

ВВП України впав уперше з 2022 року. Ми на порозі рецесії?

2026-05-19

Автор Олексій Куш економіст, фінансовий аналітик

Отже, негативний сценарій таки справдився.

ВВП України у першому кварталі 2026 року **вперше з 2022-го впав** порівняно з аналогічним кварталом минулого періоду (першим кварталом 2025-го).

Темп падіння — мінус 0,5%.

Але тут також важлива динаміка відносно попереднього, четвертого, кварталу 2025-го, де спад більш глибокий — мінус 0,7% (див. рис.).

Наскільки це небезпечно під час війни, і спробуємо розібратися.

Якщо падіння валового продукту триватиме й у другому кварталі 2026 року, це вже буде **офіційна рецесія**.

Рецесія під час війни — це крах моделі військового кейнсіанства (або взагалі незапуск цієї моделі).

Це до певної міри **вирок економічному блоку уряду**.

Хоча у таких досить різких оцінок, звісно, будуть і свої критики, які скажуть: «Так це ж уже було», маючи на увазі 2022 рік, який характеризувався карколомним падінням ВВП на 29% за підсумками року.

Втім, ця аналогія буде вкрай некоректною.

Структурна перебудова економіки під час війни проходить через кілька важливих етапів:

- 1) структурний шок економіки і стрімке падіння в пошуках точки нової динамічної рівноваги. Саме це і відбулося 2022 року;
- 2) відскік від дна падіння та зростання на низькій статистичній базі порівняння — період 2023–2024 років;

3) вихід на крейсерську швидкість зростання відповідно до нових структурних видозмін на рівні 5%+. Це мало статися 2025 року, але динаміка зростання тоді становила лише 1,8%.

Після проходження економікою третього етапу можуть відбутися дві протилежні трансформації:

- економіка, як витязь на роздоріжжі, або
- переходить у тренд крейсерської швидкості на стимулі державного оборонного замовлення, або
- поступово згасає та прямує до рецесійного тренду.

Тож розглянемо причини падіння на прикладі виробництва сільськогосподарської продукції.

Індекс виробництва сільгосппродукції у січні—березні 2026 року ще продовжував мінімально зростати на 1,2%. Але це вже менше, ніж у січнілютому (+1,7%), і значно менше, ніж у січні поточного року (+3,2%).

Фактор війни був рамковим для всіх груп виробників аграрної продукції. Але аграрні підприємства, передусім великі, наростили виробництво на 9,2%. Водночас виробництво в особистих господарствах населення впало на рівень 84,3% від аналогічного періоду минулого року, тобто на 15,7%! Чому такі різні тренди в одній галузі?

Діє цілий набір факторів:

- (1) доступ до логістики, транспорту, залізниці;
- (2) доступ до портів, елеваторів;
- (3) доступність кредитів;
- (4) відсутність держпідтримки у вигляді закупівель продукції до держрезерву для стабілізації внутрішніх цін;
- (5) неможливість бронювання працівників для сімейних господарств;
- (6) націленість системи держпідтримки виключно на великі компанії, а не на сімейні.

Таким чином, бачимо фактично знищення сімейних аграрних господарств, причому на тлі відкриття «великого» ринку землі.

При цьому великий аграрний бізнес активно перекроює ринок під себе.

Бо має порти, залізниці, пільгові кредити, логістику, лобізм в уряді, бронювання працівників.

Тим часом у сусідній Польщі сімейне аграрне господарство визначено у Конституції як основа для формування земельних відносин та аграрного ринку в країні.

В Україні ще до повномасштабної війни вносити таку норму до Конституції України в рамках земельної реформи влада так і не захотіла.

— У цьому контексті важливою законодавчою ініціативою було б запровадження системи бронювання в особистих селянських і малих фермерських господарствах.

— Наприклад, бронювання одного працівника в рамках особистого селянського господарства та кількох працівників для окремого малого фермерського господарства.

Оцінюючи глибину падіння, звісно, не треба легковажити фактором енергостійкості економіки, яка скорочується внаслідок російських ударів.

— Енергетика в першому кварталі 2026 року впала на 15%. Так, ключова причина — удари РФ.

Але є одна важлива деталь.

В умовах обмеженості генерації та можливостей із передачі електроенергії в першому кварталі 2026-го року 2025-го спостерігалось скорочення промислового споживання електроенергії, особливо влітку, коли не використовувалася навіть частина ліміту з імпорту електроенергії.

Тому тут спостерігається певна діалектична взаємопов'язаність деіндустріалізації економіки та енергетичної кризи.

Наскільки сильно впливає фактор енергетики на економіку, яка

— вже майже на 90% за структурою ВВП «сидить» на 1) АПК, 2) видобутку сировини та 3) секторі послуг?

На сьогодні наш профіль деіндустріалізованої економіки залежить від фактора енергетики вже не так лінійно, як у класичному промисловому форматі розвитку.

Наприклад, чому фактор енергетики не вплинув на зростання аграрних корпорацій на 9% за підсумками першого кварталу 2026 року?

Адже за цей же період агровиробництво в особистих господарствах селян впало майже на 16%. Як на ці процеси вплинув фактор енергетики? Дуже опосередковано.

Така відмінність уже є наслідком політик і практик економічного блоку уряду.

Уряд створює максимально сприятливі умови для корпорацій і трейдерів і максимально токсичні для особистих селянських господарств, малого та середнього бізнесу.

Аналізуючи формулу ВВП за витратами, дуже легко знайти головну причину падіння економіки.

ВВП за витратами

— це сума споживчих витрат населення, інвестицій бізнесу та державних витрат плюс чистий експорт або мінус чистий імпорт.

Мінус чистий імпорт — це і є так зване вирахування імпорту. Власне, цей індикатор у першому кварталі 2026 року зріс майже на 28%.

Перевищення імпорту над експортом вираховується з показника ВВП.

Динаміка торговельного балансу — це вже спільна відповідальність уряду та НБУ.

Звісно, ми купуємо багато критичного імпорту. Але через суттєве зростання внутрішніх цін у доларовому еквіваленті всередині країни було знищено значну частину внутрішнього виробництва споживчих товарів, які замістив імпорт, але які наша економіка могла виробляти навіть під час війни.

Крім того, проблема імпорту не нова.

Він критично зростав усі останні роки, а 2025-го від'ємне торговельне сальдо перевищило 50 млрд дол., або 25% ВВП. На ці серйозні сигнали ніхто не звертав уваги, особливо на фіктивний імпорт.

Падіння ВВП під час війни — дуже небезпечний прецедент.

Тому що, на відміну від мирного часу, в уряді під час війни є широка лінійка інструментів і компенсаторів у вигляді високого рівня державних витрат.

Якщо ці інструменти ефективно використовувати, ВВП зростатиме навіть за імпортного вирахування та падіння в енергетиці, тобто збільшуватися за допомогою сектора послуг, ОПК, будівництва та бюджетних видатків.

Невміння правильно користуватися такими інструментами призводить до того, що на п'ятому році війни уряд не може правильно відкалібрувати державну політику.

Приміром, ту ж таки програму компенсації відсоткових ставок за кредитами (5–7–9).

Чому бронювання працівників не запроваджено в сімейних аграрних і фермерських господарствах, хоча така процедура є в аграрних корпораціях?

Чому монетарні інструменти не застосовуються для запуску програм розвитку ОПК, будівництва, енергетики?

Невміння уряду користуватись інструментами військового кейнсїанства і є справжньою причиною падіння ВВП під час війни.

Якби Україна зараз розвивалася в умовах збалансованого зовнішньоторговельного балансу, ми могли б зростати з темпами понад 5%.

Для цього з 2022 року потрібно було розвивати модель мережецентричного промислового розвитку у вигляді створення невеликих одно-двоцехових виробництв із чисельністю співробітників до 50 осіб, які формували б значні конгломерати контрагентів-субпідрядників навколо віртуальних цифрових державних холдингів-замовників, а також конгломерати розвитку в рамках галузевих і міжгалузевий кластерів.

Мережецентрична мала індустріалізація могла б у такому разі спиратися на децентралізовану енергетику та мережу технологічних і технічних навчальних центрів по всій країні. Знищити таку модель ударами з повітря неможливо.

Тобто уряд повинен був розробити три взаємопов'язані політики:

- (1) промислову у вигляді мережецентричної малої індустріалізації;
- (2) енергетичну у форматі децентралізованої енергетики на базі диверсифікованих джерел енергії;
- (3) освітню, націлену на отримання населенням технічних навичок і компетенцій.

Однак це не цікаво уряду. Тому що набагато «приємніше»:

- (1) купувати імпорт за міжнародну фінансову допомогу;
- (2) «пиляти» базову генерацію за прикладом «Енергоатому»;
- (3) «пиляти» держзамовлення для вищих навчальних закладів для підготовки тисяч «юристів-економістів», які не потрібні на ринку праці.

До чого це призвело?

До деіндустріалізації, втрати внутрішнього ринку і того самого «вирахування імпорту з ВВП». І цей процес лише посилюється.

У квітні 2026 року, за даними митниці, зростання імпорту становило 56% і досягло майже 10 млрд дол. За січень—квітень 2026 року імпорт становив понад 33 млрд дол. Дефіцит торговельного балансу за цей період — понад 19 млрд дол. (зростання на 68%), тобто за підсумками року цей показник перевищить 60 млрд дол.

Та якщо імпортне вирахування з ВВП досягне 50% від загальної динаміки змін валового продукту, а до цього моменту залишилося зовсім трохи, наша економіка почне падати, і цей процес буде вкрай важко зупинити.

Процес падіння стане тоді невідворотним і безперервним, як танення снігу навесні, а імпортне вирахування «зжере» національний ВВП і національну економіку.

Тоді ми перетворимося на військовий фронтір без внутрішньої економіки, життєдіяльність якого підтримуватиметься лише зовнішніми ін'єкціями дедалі нових і нових кредитів.

Тобто формується своєрідна економічна рецесійна спіраль.

З одного боку, імпорт «зжирає» ВВП і «вбиває» внутрішню економіку.

З іншого — відбувається різке зростання державного боргу.

У результаті сформується фінансова банкрутна модель:

відношення держборгу до ВВП перевищує 100%,

вартість обслуговування боргу наближається до 5% ВВП, а

внутрішня економіка при цьому скорочується, як шагренева шкіра.

Європі, до речі, така модель відносно підходить, адже Україна постачає в ЄС сировину, в тому числі мінеральну, а гроші, які ЄС виділяє Україні, значною мірою повертаються назад через купівлю європейських товарів («Європа — наш тил»).

— Це механізм непрямого субсидування європейських виробників транзитом через Україну, де гроші лише «ночують».

При цьому ЄС постійно каже нам, що «Україна, виходячи з існуючих параметрів економіки, не готова стати членом ЄС».

Так, за такої економічної моделі справді не готова.

Але ця модель ризикує стати хронічною хворобою.

Колись економісти описали параметри «голландської хвороби».

Хтозна, може, нашу нинішню економічну модель теж опишуть у підручниках і назвуть «українською».

Коли країна-фронтір за неадекватної політики уряду втрачає свою економіку на тлі уявної макроекономічної стабільності, що тримається лише на зовнішніх кредитах.

***

№ 2.033

"Мир вашему дому!"

2026-05-18

Залман *Шухер*

Сорри, что не могу отвечать на все вопросы друзей в ФБ и комментировать события, просто реально не хватает времени, постоянно в дороге. Я не езжу на встречи, если они не связаны с поставками в Украину, чтобы не тратить время просто так.

"Я не тусовщик, я - волонтер!"

Вот недавно отказался ехать во Францию на Канский кинофестиваль, и позже в Монако на Гран-при Формулы 1 с отдыхом на яхте больших руководителей парочки военных компаний.

Я спросил у пригласивших, смогут ли они помочь с поставками комплектующих или "ништяков" в Украину, мне ответили, что у них есть ограничения по поставкам, (но это обычная отмазка), поэтому я отказался к ним ехать.

И объяснил, что пока нет возможности отдыхать, тем более я не кинокритик, мне выше колена на все эти фестивали и гонки, мне нужно ехать в другие страны, и пригласил их на военную выставку в Париже в Июне.

А тут еще авиа компании в Европе отменили много рейсов в связи с отсутствием авиационного керосина, одна только немецкая Lufthansa около 20.000 рейсов.

Но если меня приглашают банкиры или сотрудники некоторых ведомств союзников, связанных с вопросами нахождения украденных денег зелеными мародерами, или левыми поставками техники предназначенной для Украины, то еду обязательно, в любую страну.

И всем обязательно везу хороший виски.

Вот на неделе съезду в Лондон передать виски и яблочное варенье одному уважаемому банкиру, который работает по теме левых проводок денег "зелеными" уже четыре года.

***

Представители зеленых потвор во власти Украины- это идиократия, фекальная аристократия, живущая в своем ипанариуме.

Очень хорошо, что "зелень" сильно волнуется и суетится, взялись за них серьезно, в том числе и службы Европейских союзников, которые наконец то объединили усилия своих служб в расследовании мародерских схем "зеленых" с Минюстом США и ФБР, начиная с момента поставки оружия и боеприпасов еще перед вторжением москвии в 22 году.

Я сам имел к некоторым поставкам, но чисто как волонтер, рядом постоять, т.к.контракты сам не подписываю, во первых во избежание откатов мародерам, и утечки инфо в москвию.

Был такой случай, когда отправили очередную партию NLAW из Англии, и воины ВСУ попросили сигареты, которых на тот момент не было. Бесплатно отправили почти целую фуру сигарет, которые успешно пропали, просто не дошли до получателя в ВСУ. Представляете, украли у воинов сигареты!

Просто суки!

А чуть позже началось воровство гуманитарки и всей остальной плмощи союзников.

Еще в начале Марта 2022 года объяснил про такие ситуации уважаемым американцам, которые прилетели в Дубай, с предложением использовать мои компании для некоторых поставок, у меня есть возможности поставить, что нужно, ну и чтобы проводку денег почти никто не нашел, такие поставки оплачиваются совершенно по другим схемам, и не всегда в долларах. Я им объяснил, что их потенциальные украинские партнеры в Украине будут все сливать в москву, при этом воровать на всем, в итоге их же и подставят, и им придется давать показания ФБР и Сенатскому комитету в Вашингтоне. В итоге, через пару лет, так все и получилось.

Я обещал им помочь в самом начале военной помощи в одной поставке, по тихому, по "левым, но легальным документам", очень нужных ништяков и комплекиующих от одного Европейского производителя. В это же время, московские искали тоже самое.

Я попросил американцев не передавать инфо украинской стороне, пока груз не поступит в Украину, иначе сдадут инфо, и москва обязательно перекупит или постарается сорвать поставку.

Все так и получилось, как я рассказал, москва приехала к производителю с наличкой в сумках, американцы были злые, арестовали и производителя и московских, и даже тех, кто сдал инфо, но позже украинцев отпустили. Груз пришел в Украину с опозданием и не полностью.

Больше я не стал в таких поставках участвовать, только продолжил через оборонные Министерства стран союзников и бесплатно для Украины.

На одной военной выставке меня познакомили с украинцами, которые и сдали москве инфо по этой поставке, пытаюсь заработать деньги, они меня в лицо не знали, но слышали мое имя. И вот я им даю свою визитку с вопросом:

"А вас уже отпустили?"

Было интересно наблюдать за реакцией челов, когда они сразу ушли, кто в туалет, кто вообще убежал с выставки.

В догонку я только успел прокричать:

«Ой, а что случилось?»

И таких встреч было несколько, даже как то в английском Парламенте, когда тоже встретил тусовщиков, бывших чиновников- оборонщиков, мародеривших в начале вторжения.

Приходится говорить наивным англичанам, что этот бывший чиновник, просто мародер.

Больше их в Парламент не приглашали. Но я не инспектор по контролю за мародерами, предупредил и все, захотят услышат, не захотят, потеряют деньги.

И расследования проходят сейчас во всех странах, которые принимали участие в поставках техники в Украину.

***

Вот лишь небольшие и краткие схемы воровства на поставках в ВСУ:

В марте 2022 года хитрые украинцы сказали американцам, что нет денег на закупку оружия и попросили поставить вооружение бесплатно по программе международной помощи FMS.

Американцы согласились и начали поставлять вооружение бесплатно.

А на Украине, под это оружие списывались бюджетные средства, которые "главный клоун" и его команда клали себе в карман. Кроме этого, часть вооружения продавалась в Африку.

Начали эту схему по отмашке "клоуна" зам министра обороны Гаврилов, военный атташе в Вашингтоне Борис Кременецкий, а курировали это всё патриоты из ГУР.

Кременецкий собрал все коммерческие предложения американских оружейных компаний с точным описанием товаров и спецификациями, а затем отдал эти бумаги в руки ГУР, которые организовали реализацию этой схемы через фирмы-прокладки.

И здесь открылись экономические таланты ГУРа.

Американцы поставили технику и оружие бесплатно, в том числе вооружение поставлялось через фирму Юсупова EMG Ammo.

1) — В то же время Минобороны якобы «купило» это вооружение у подставных фирм за деньги, выделенные американцами.

2) — Все фирмы являются американскими и польскими резидентами, где директорами выступают подставные лица (украинцы, американцы, поляки). Одна из таких фирм, PHU LECHMAR, через родственников принадлежит одному из бывших замов начальника СБУ.

Некоторые действующие лица

С американской стороны:

— Ecology Mir Group LLC (американская компания, которая занимается логистикой для государственных заказчиков),

— Cavalcade Services, LLC (брокер и экспортер, работающий с Министерством иностранных дел США, участвует в различных оборонных проектах). Также в документах присутствуют заключения консалтинговых компаний.

Ключевые украинские фигуранты:

— Борис Кременецкий, лоббист схемы (бывший военный атташе посольства Украины, недавно был в Лондоне,

— Алексей Резников (министр обороны Украины 2021-2023 год),

— Владимир Гаврилов (заместитель министра обороны Украины с 2022 по 2023 год),

— ГУР МО,

— Погранслужба Украины,

— генеральный директор Укрспецэкспорта - Вадим Ноздря,

— директор Департамента военно-технической политики Шостак В.Г.

— Польская компания посредник: PS 8 Sp. zo.o (торговая компания, которая специализируется на поставках оружия для разных стран мира). В документах есть финансовые отчеты за 2023-2024 г.

Американские грузы поставляются на базу НАТО в Познани, где располагаются украинские военные, ответственные за получение этой техники.

Под прикрытием ГУР и при поддержке польской стороны часть вооружений грузится в машины либо вагоны и уезжает в Боснию/Болгарию, где находятся «точки», откуда все перенаправляется дальше в страны Африки.

Чуть позже, доверенные лица по поставкам в Африку были арестованы.

— И таких поставок было десятки.

— Во многих Европейских столицах.

Знаю лично одного участника таких схем, который сидит в тюрьме в Чехии, хотя предупреждал его много раз, не лезть в эти дела.

В других странах тоже были аресты, в том числе и в Эмиратах.

Все схемы известны союзникам и их службам.

Придут ко всем, кто мародерил с поставками, и многие сядут, другие будут участвовать в Спартакиаде по прыжкам с высоты и на дальность.

Впереди нас ждут много интересных истории про мальчишей- плохишей.

Всем здоровья, кроме зеленых!

Будьмо!

***

№ 2.034

Милин Дмитрий

2 ч. · 🌐

...

Про Сократа и демократию.

- Сократ считал демократию опасной не потому, что любил тиранию, а потому, что видел, как она убивает критическое мышление
- Демократия приравнивает все мнения, но Сократ утверждал, что не все мнения равны
- Невежественный избиратель не должен иметь ту же власть, что и образованный государственный деятель.
- Он верил, что демократия вознаграждает популярность, а не компетентность, и что массы будут голосовать за то, что заставляет их чувствовать себя хорошо, а не за то, что правильно
- Он не говорил, что люди глупы, он лишь говорил, что невежественны
- Сократ спрашивал: «Если ты болен, ты голосуешь за метод лечения или спрашиваешь врача?»
- Сократ был приговорен к смерти демократическим голосованием.

- При этом «Демократия — наихудшая форма правления, если не считать всех остальных, которые пробовали реализовать» (с) Уинстон Черчилль

***

Уряд спільно з іноземними партнерами працює над створенням стратегії «Економіки майбутнього» для України на основі аналітичних даних Світового банку.

Прем'єр-міністр України Юлія Свириденко повідомила: «Ми представили бачення Уряду щодо її реалізації учасникам міжнародної консультативної бізнес-ради, засідання якої відбулося під головуванням Президента України Володимира Зеленського».

В основу цієї стратегії закладено правила ЄС — насамперед побудову конкурентної та інвестиційно привабливої економіки з сильними інституціями та динамічним розвитком приватного сектору. Йдеться про розвиток оборонних технологій, енергетику, аграрний сектор, транспорт, машинобудування, ІТ та критичні мінерали.

«Ми маємо амбітну та водночас досяжну мету — підвищити середні темпи зростання ВВП до 6% на рік, продуктивність праці з нинішніх 1,3% до 5%, а частку інвестицій у ВВП — із довоєнних 16% до 24–30% щороку», — наголосила Юлія Свириденко.

Прем'єр-міністр поінформувала, що наступним етапом Уряд переходить до відбору флагманських інвестиційних проєктів «Економіки майбутнього», які будуть представлені партнерам на URC2026 у Гданську.

***

Сьогодні рівно сім років, як Зеленський - президент. І
знаєте я йому навіть вдячний.

2026-05-20

Завдяки **Зеленському** я неймовірно багато дізнався про націю до якої належу. Якщо **Зеленський** задався метою **розбивати ілюзії**, йому це вдалося дивовижно.... ещє

***

№ 2.037

Олександр Дубінський - народний депутат України · [Подписаться](#)

4 ч. · 🌐

2026-05-20

Если **зеленский** и **Ермак** - люди с явными признаками **параноидального расстройства** личности, то у **Буданова** начинается прорезаться шизофрения.

Развоение личности.

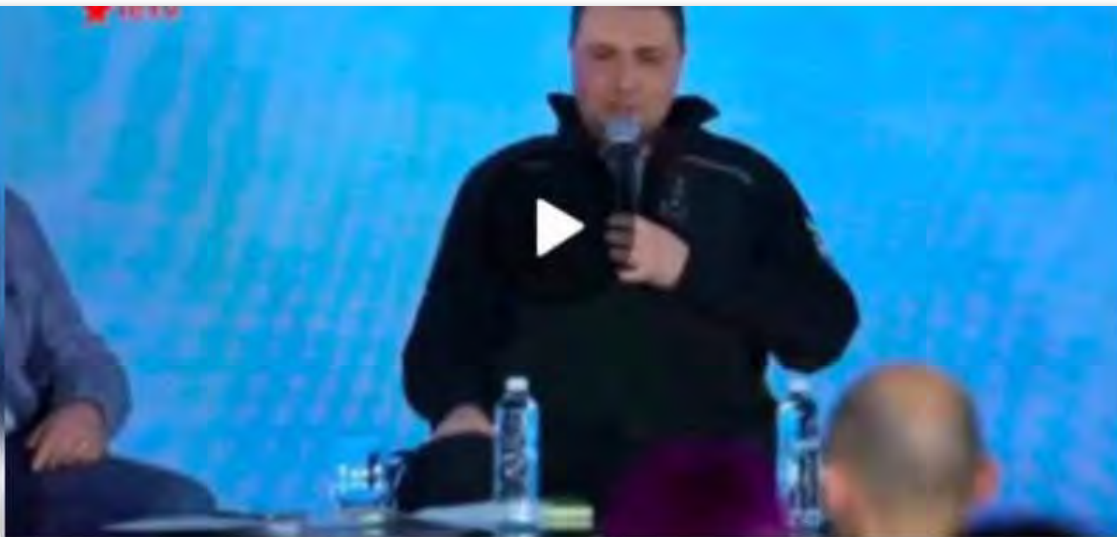
Пытаясь одновременно быть адекватным и говорить разумные вещи, Буданов скатывается в лизоблюдство по отношению к зеленскому лично.

Особенно мне "зашла" цитата о том, что "неправильно" говорить сейчас о проблемах, "не на часі", потому что с этим "мы ставим под сомнение **иерархичность системы**".

Иерархичность системы, по Буданову это "он глава государства, и все должны объединиться вокруг него, и дальше по иерархии вниз, до каждого человека".

Думаю, генерал-паркетнику из ОП стоило бы изучить ряд книг о политической истории, чтобы знать, что такая "иерархия" имеет название: **абсолютная монархия**.

И если зеленский где-то там на Банковой объявлен "**императором**", то Буданов забыл нам об этом сообщить.

Наша держава это четкая вертикаль. Она идет сверху и заканчивается в каждом из нас.

Мы должны объединиться вокруг Президента. Он может нравиться, а может — нет, но он — глава государства, и все должны объединиться вокруг него. И дальше по иерархии вниз до каждого отдельного человека.

Когда мы начинаем говорить, что есть проблемы, там не так и тут не так, а мы хотим иначе - это ничего сейчас не решит. Не потому, что нет смысла. а потому, что это неправильно. I не на часі. Когда мы это делаем - мы ставим под сомнение иерархичность системы.

Рис2

***

Станислав Речинский

9 мин. · 🌐

2026.05.20

Поимка ментов, кормящихся с «мохнатого сейфа», это, конечно, круто. Но... ни о чем. Крышевание наркоторговли решили не трогать, так как самим пригодится. И колл-центры тоже. И рейдерство. **Нынешнее руководство нацполиции – конченные воры. Но и те, кто против них играет – ничем не лучше.** А играет против -- Клименко, гламурный пернатый генпрокурор Кравченко. С целью, видимо, поставить на эти должности таких же пернатых. Таких же вороватых, но другой масти. И вот это – самое безнадежное. **И будут воровать, пока страну не захлестнет реальный послевоенный бандитизм. И борьба с преступностью станет борьбой за собственную жизнь.** А пока – так

***

№ 2.039

Олександр Дубінський - народний депутат України · [Подписаться](#)

3 ч. · 🌐

2026-05-20

Экс-прокурор САП Броневицкий ("Броник") задается риторическим вопросом, озвучит ли глашатай Арахамии Железняк версию о том, что Татаров назначен в Офис зеленского по указанию ФСБ. Хотя прекрасно знает, что не озвучит. Потому что Железняк сегодня - ключевой контактер соросят и Пинчука с Татаровым.

Приведу пример. Канал hromadske в разгар истории противостояния НАБУ с ОП, сделал расследование о незаконном обогащении председателя Киевского апелляционного суда Головачева - марионетки Татарова. Вот этот сюжет https://www.youtube.com/watch?v=obS_65bbv74

Но мало кто знает, что у этого расследования есть и вторая, неопубликованная часть. И чтобы она не вышла, Татаров встречался с Железняком, и просил об этом взамен на лояльность Головачева к Магомедрасулову и Гусарову (детективы НАБУ), и на дальнейшую помощь соросят, через Железняка. Это - одна из составляющих "договорняка" между ОП и НАБУ.

Рис1

investigation

ГОЛОВА АПЕЛЯЦІЇ НА \$3 МЛН

ого
лдо

14:30

\$3 млн: як родина голови Апеляційного
суду придбала 6 квартир, 15 ділянок і 2...

hromadske

Рис2

***

№ 2.040

Є дві речі, які не літають: черепахи і коли люди без фахової економічної освіти починають говорити про економічні прориви

Кирило Буданов закликав створити нову стратегію економічного відновлення України

Середа, 20 Травень 2026, 17:15

2026-05-20

Белінський

Вчора був день популізму на економічному фронті.

- (1) «Нова економіка»
- (2) «Економічний прорив»
- (3) «6% зростання ВВП»
- (4) «24–30% інвестицій у ВВП»
- (5) «Повернення 3,1 млн людей»

Звучить красиво. Але економіка працює не на презентаціях. Вона працює на структурі населення, капіталі, інститутах і цифрах.

1. Почнемо з 6% зростання ВВП

Хто взагалі так ріс?

Німеччина після війни. Але вона росла не тому, що написала гарну стратегію. Вона отримала мирний дивіденд. Значну частину безпекового навантаження взяли США. Гроші пішли у промисловість, житло, дороги, експорт.

Польща росла на фондах ЄС, інтеграції в Європу, дешевій робочій силі і стабільному праві власності та розвинутому фондовому ринку.

Ірландія будувала модель на низьких податках і транснаціональних компаніях.

Корея росла по 8–9% на рік. Але це була молода аграрна країна. У 1960-х більшість населення жила на селі. Люди масово переходили із сільського господарства у промисловість.

Китай зробив те саме, тільки в масштабі сотень мільйонів людей.

2. А тепер дивимось на Україну

У нас немає ні мирного дивіденду Німеччини, ні податкової моделі Ірландії, ні демографії Кореї та Китаю.

Навпаки.

Україна входить у майбутнє зі старінням населення, падінням народжуваності, міграцією і воєнною економікою.

Корея та Китай росли на сільському населенні. Це був резерв дешевої робочої сили.

Україна цей резерв не отримала. Навпаки.

— Війна і мобілізація найбільше вдарили саме по чоловіках із сіл, малих міст, аграрних районів, робітничих професій, будівництва та фізичної праці.

Тобто там, де Корея і Китай отримали людський ресурс для росту,

Україна отримала людські втрати.

3. Далі — повернення людей

Стратегія говорить про «**повернення понад 3 млн українців**».

Не буде автоматичного повернення.

Чоловіки не довіряють державі. Жінки вже кілька років ростять дітей у нових країнах. Діти інтегрувались, вивчили мову, пішли у школи, мають друзів і нове середовище.

Для багатьох сімей питання вже не «коли повернутись».

Питання інше: чи варто вдруге ламати життя дітей.

Тому повернення людей це не цифра у презентації. Це довіра до держави, безпека, житло, робота, школи і прогнозованість.

4. Далі структура економіки

Сьогодні приблизно 35–40% економіки прямо або опосередковано зав'язані на державні витрати, оборону, бюджетний сектор, міжнародну допомогу і військовий попит.

Це не структура економічного прориву.

Це структура воєнного виживання.

І тут виникає головне питання.

Якщо зараз державні витрати займають таку вагу, то хто платитиме далі?

Бо державні витрати це

— податки, борги або зовнішні гроші.

Не можна одночасно говорити про ліберальну економіку і тримати економіку на державних витратах.

5. Далі інвестиції

Стратегія говорить про 24–30% інвестицій у ВВП.

Добре.

Хто принесе ці гроші?

— Бо паралельно ми говоримо про захист капіталу у країні, де право власності проходить через РНБО, санкції і ручні рішення.

Ми вже бачили історії із санкціями.

Ми вже бачили корупційні історії навколо людей, які були у системі ухвалення рішень та просто торгували санкціями.

Ми вже бачили кримінальні історії навколо самого санкційного механізму а саме РНБО.

То хто буде заводити десятки мільярдів доларів?

Інвестор дивиться не презентацію.

Він дивиться на суди, захист активів і правила гри.

6. Далі борг

Україна входить у цю «економіку майбутнього» з боргом понад 100% ВВП.

Тобто майбутнє зростання вже частково заставлене під обслуговування боргів.

І останнє

Україна не стане Німеччиною 1950-х.

Бо Німеччина скорочувала військові витрати.

Україна ще десятиліттями житиме поруч із Росією.

Ми не отримаємо мирний дивіденд.

Ми отримаємо післявоєнну економіку з воєнним бюджетом.

Тому питання не в тому, чи гарно звучать «6%».

Питання інше.

- (1) Яка модель це дасть?
- (2) Хто працюватиме?
- (3) Хто інвестуватиме?
- (4) Як захищається капітал?
- (5) Як фінансується армія?
- (6) Яка демографія через 10 років?

Бо поки показали цілі.

Але між цілями і реальністю лежить економіка та бездарність управління.

І саме бездарі в управлінні малюють плани на майбутнє.

Для кого воно?

Хто буде споживачем дурості?

***

№ 2.041

Україна готує оновлену економічну стратегію: Офіс Президента координуватиме цю роботу

2026-05-19

Президент України Володимир Зеленський провів онлайн-засідання Міжнародної консультативної групи з питань залучення інвестицій та економічного розвитку України, під час якого обговорили комплексну стратегію економічної трансформації України «Економіка майбутнього».

Ця стратегія спрямована на реалізацію двох ключових завдань:

- 1) — забезпечення бюджетної самодостатності та
- 2) — зростання економіки України завдяки залученню приватного капіталу у ключові сфери.

Глава держави, Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко, урядовці, керівник Офісу Президента Кирило Буданов та члени Міжнародної консультативної групи з питань залучення інвестицій та економічного розвитку обговорили пріоритетні сфери для підтримки України вже зараз.

Володимир Зеленський

- 1) подякував представникам бізнесу за підтримку нашої країни, 2) поінформував про українські відповіді на постійні російські атаки та 3) закликав партнерів посилювати антибалістичні можливості й протиповітряну оборону України.

«Я вважаю, що це великий прогрес – те, що ми почали розвивати нашу власну українську ППО. Але без допомоги інших партнерів важко досягти необхідної швидкості. Я вважаю, що антибалістика – це пріоритет номер один. Тож цього року ми спробуємо зосередитися на цьому, і сподіваюся, ми досягнемо успіху в нашій роботі з іншими європейськими партнерами над нашою спільною антибалістичною системою», – зазначив Президент.

Глава держави наголосив, що

— це разом із посиленням санкцій наближатиме Росію до закінчення війни.

Саме тому важливо не послаблювати тиск на державу-агресорку, а лише збільшувати його.

Ще одним важливим пріоритетом, за словами Володимира Зеленського, є відбудова України.

Тому наша країна розраховує, що результатом міжнародної Конференції з питань відновлення України, яка відбудеться в Гданську, стануть конкретні проекти, передусім спрямовані на зміцнення української енергетичної системи перед початком зими.

Також Глава держави наголосив, що потрібно працювати над рішенням, яке дасть змогу запровадити аеропортовий ceasefire.

Окремо Президент подякував Євросоюзу за програму обсягом 90 мільярдів євро, яка має серйозно підтримати українську економіку.

Важливо продовжити цей результат новими політичними кроками для наближення членства України в ЄС.

«Наш фокус зараз – на відкритті кластерів. Це також сигнал для економіки й бізнесу, що ми рухаємося вперед. З нашого боку зроблено все необхідне для відкриття шести кластерів»,

– наголосив Володимир Зеленський.

Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко поінформувала, що проект економічної стратегії для України розроблений за аналітичної підтримки Світового банку за особистої участі президента Аджая Банги.

За словами Юлії Свириденко, важливо перейти до практичної реалізації стратегії, яка об'єднує всі урядові програми та міжнародні зобов'язання в єдину платформу для залучення інвестицій.

Керівник Офісу Президента Кирило Буданов

— закликав підтримати прискорення вступу України до Євросоюзу, особливо з огляду на реалії війни.

«Жодна з країн не стикалася з таким на шляху до Євросоюзу, і вибачте, але треба, скажімо так, приймати ексклюзивність України в цьому випадку. І знову-таки, розвиваючи економіку України, зрештою ви зробите гарну інвестицію для себе»,

– наголосив Кирило Буданов.

Всі учасники зустрічі підтримали думку старшого радника Goldman Sachs, Microsoft та Anthropic, колишнього Прем'єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака, який наголосив, що

— “інвестиційні проєкти, які пропонують партнери, мають бути зрозумілі Українському народу”.

«Нам потрібно показати, що цей план працюватиме для народу України. Що це означатиме з точки зору робочих місць, добробуту, безпеки. Тож, сподіваюся, під час підготовки цього документа ми ще раз ретельно його переглянемо та проаналізуємо, щоб переконатися, що він буде привабливим для внутрішньої аудиторії»,

– наголосив Ріші Сунак.

У засіданні також узяли участь:

радниця Президента України з питань відбудови та інвестицій Оксана Маркарова, єврокомісарка з питань розширення Марта Кос, голова Мюнхенської безпекової конференції Вольфганг Ішингер, перший заступник керівника Офісу Президента Сергій Кислиця, заступники керівника Офісу Президента Ігор Жовква та Ірина Мудра, радниця Офісу Президента Вікторія Страхова, генеральна директорка Директорату з питань соціально-економічної політики Лариса Яремчук, керівники та представники Міжнародної фінансової корпорації Bank of America, компаній BlackRock, Citibank, EIB, Fortescue, General Atlantic, McKinsey & Company, Siemens Energy, Deutsche Bank, Vestas Wind Systems, Citigroup, Investor AB, Lazard, ArcelorMittal, State Street Corporation, World Bank та інші.

Зустріч модерувала радниця Президента з питань економічного розвитку Христя Фріланд.

***

№ 2.042

Сьогодні мав виступ у Верховній Раді. Розпочав зі слів співчуття рідним і близьким людей, яких цієї ночі вбила росія

2026-05-15

Пишний

Питання щодо якого я звітував – це

— пом'якшення для нерезидентів для залучення висококваліфікованих іноземців для українських компаній.

Час виступу обмежений, тож зміг сказати лише ключове.

У дописі хотів би роз'яснити мотивацію цього рішення детальніше.

Але перед тим дозволю собі нагадати, що

— на початку повномасштабної війни НБУ запровадив жорсткі валютні обмеження, щоб зберегти стійкість та функціональність фінансової системи.

Коли НБУ переконався, що загрозу мінімізовано, то перейшов до пом'якшення валютних обмежень, щоб підтримати економіку.

З того часу валютна лібералізація – пріоритет.

— Ще у липні 2023 року НБУ опублікував Стратегію й дорожню карту пом'якшення валютних обмежень.

— За останні кілька років ми ухвалили 80 (!) змін до Постанови № 18, ключової для валютних пом'якшень.

Нещодавня, 80-та зміна до постанови №18, яка зацікавила народних депутатів містила такі пункти:

- (1) спрощення купівлі валюти оборонними підприємствами;
- (2) збільшення можливостей купувати валюту та її переказувати за кордон для військовослужбовців-нерезидентів з метою залучення легіонерів до Сил оборони;
- (3) створення умов для реалізації урядової програми підтримки українців за кордоном;
- (4) спрощення окремих умови купівлі та переказу валюти з метою залучення висококваліфікованих фахівців-нерезидентів до українських компаній.

Детальніше зупинюся на останньому,

— адже саме щодо нього з трибун Верховної Ради напередодні мого запрошення звучала фраза:

"НБУ дозволив наглядовим радам виводити валюту в необмеженій кількості", яка НЕ відповідає дійсності.

■ По-перше, дозволу безконтрольно чи без обмежень переказувати немає. Є чітко визначені правила.

Якщо спрощено, зміна передбачала наступне:

ми дозволили українським компаніям переказувати зарплати та прирівняні до них виплати на закордонні рахунки нерезидентів, які є членами наглядової ради/ради директорів/виконавчого органу таких компаній. Йдеться лише про кошти, нараховані з 1 травня 2026 року.

Обсяги таких виплат визначають українські компанії. Зокрема, держава як власник має усі важелі, аби впливати на обсяги виплат з боку держпідприємств.

■ По-друге, пом'якшення стосується виключно нерезидентів – тобто людей, які постійно проживають за кордоном та надають свої послуги українським компаніям.

Чому це пом'якшення було потрібним? Щоб пом'якшити критичну проблему українських компаній із залученням висококваліфікованих фахівців-нерезидентів.

Так, в умовах війни матеріальні стимули не гарантують згоду іноземця працювати на українські компанії. Відкриття рахунків для отримання виплат в багатьох випадках потребує фізичної присутності нерезидента в Україні. Ба більше, щоб така фізична особа могла використати ці кошти, їй потрібно знаходитися тут.

На це погоджувався далеко не кожен. Для нашої країни це означало втрату якісних кадрів за і без того обмеженого ринку праці. Потреба перезавантаження наглядових рад та найму найкращих фахівців до розвитку нашої економіки, зокрема оборонного сектору, здається очевидною.

Важливо додати, що аналогічні пом'якшення ми також запровадили для військовослужбовців – нерезидентів з метою залучення легіонерів до Сил оборони.

Це пом'якшення не «впало з неба на голову», а стало відповіддю на численні запити держави та бізнесу.

Питання його доцільності неодноразово підіймалося у комунікаціях між урядом та НБУ, передусім з боку Міністерства фінансів та Міністерства економіки. Зверталися до Національного банку і самі державні компанії.

Проблематика постійно порушувалася представниками приватного сектору, у тому числі в зверненнях Американської торгівельної палати та Європейської бізнес-асоціації.

Ці заходи визнали необхідними й колеги МВФ. Консультації з Фондом щодо пом'якшень є нашим зобов'язанням відповідно до програми розширеного фінансування.

Підсумовуючи. Центр економічних інтересів нерезидентів знаходиться в інших країнах, адже іноземці переважно більшість часу проживають за кордоном та витрачають зароблені кошти на підтримку своєї життєдіяльності в країні перебування.

Без надання можливості нерезидентам вільно переказувати з України зароблені кошти годі сподіватися на залучення в нашу економіку дійсно фахових іноземців. А це важливо для продовження реформи корпоративного управління, яка є не "внутрішньою примхою", а є частиною широкого євроінтеграційного процесу України та умов довіри з боку МВФ, ЄС, Світового банку й міжнародних інвесторів.

Центром економічних інтересів наших громадян – натомість – є Україна. Тому, коли йдеться про зняття обмежень на переказ коштів українців за кордон – це вже капітальні операції чи навіть інвестиції, адже більшість наших громадян живуть в Україні та витрачають зароблені кошти тут.

Додам, що в наших громадян є можливості здійснювати операції за кордоном, задовольняючи свої базові потреби там.

Валютна лібералізація триватиме. Ми розуміємо, що діючі на сьогодні ліміти для населення потребують осучаснення. Працюємо над черговим пакетом пом'якшення обмежень, що розширить можливості українців. Старт роботи над пом'якшеннями для населення ми анонсували ще на початку року.

Зараз це питання ми дедалі активніше обговорюємо в консультаціях з МВФ. Маю надію, що вже найближчим часом ці дискусії будуть фіналізовані, а рішення – ухвалені.

***

№ 2.043

«Економіка майбутнього». Чого треба повчитися Україні у Туреччини, а чого варто уникати

2026-05-21 glavcom.ua

Богдан Данилишин

Для України Туреччина – не модель для копіювання, а лабораторія уроків...

В останній період доводиться часто чути, що Туреччина не є прикладом для України.

Особливо це парадоксально звучить з вуст деяких представників Національного банку України,

— які взагалі заперечували будь яку необхідність промислового розвитку і лякали всіх турецькою інфляцією.

Зі своєї сторони відзначу, що Туреччина є корисним, але небезпечним прикладом для України.

1) — **Корисним** – тому що країна за два десятиліття змогла сформувати потужну промислову, експортну, туристичну, логістичну й оборонно-технологічну базу, але і

2) — **небезпечним** тому, що її монетарна політика показала як швидко економіка з високим потенціалом може потрапити в інфляційно-девальваційну пастку, якщо центральний банк втрачає незалежність, а ставка використовується не як інструмент стабілізації, а як політичний символ.

Станом на весну 2026 року Туреччина залишається великою економікою G20 та OECD, але з хронічно високою інфляцією.

— У 2025 році її ВВП зріс приблизно на 3,6%, тоді як річна інфляція у квітні 2026 року становила 32,37%.

Центральний банк Туреччини утримує тижневу геро-ставку на рівні 37%, а коридор overnight-ставок – 35,5–40%. Поточний рахунок у березні 2026 року показав дефіцит \$9,67 млрд, а в річному вимірі – близько \$39,7 млрд.

Для України це не модель для копіювання, а лабораторія уроків.

Важливо ще це тому, що

— уряд вчергове заговорив про нову Програму розвитку, цього разу створення стратегії «Економіки майбутнього».

1. Як сформувати економічну силу при монетарній вразливості

Туреччина створила економіку, яка має кілька сильних опор.

— До таких відносять промисловість, будівництво, інфраструктуру, туризм, аграрний сектор, експортні виробництва, оборонну промисловість і широку мережу малого та середнього бізнесу.

За оцінкою ОЕСД, країна була однією з найшвидше зростаючих економік ОЕСД протягом останнього десятиліття із середнім річним зростанням близько 4,9%.

Її перевага – не лише в дешевій робочій силі чи географії.

Туреччина послідовно будувала потужну виробничу базу.

— В автомобільному секторі країна позиціонує себе як виробничий хаб і розвиває R&D та дизайн-центри;

станом на липень 2025 року в автомобільній галузі діяло 167 R&D і дизайн-центрів.

Друга сильна опора – туризм.

— У 2025 році туристичні доходи Туреччини сягнули \$65,23 млрд, а кількість відвідувачів перевищила 63,9 млн осіб.

Це не просто сервісна галузь, а повноцінне джерело валютних надходжень, зайнятості, регіонального розвитку й підтримки платіжного балансу.

Третя опора – оборонно-промисловий комплекс.

— Туреччина перетворила оборонну промисловість із галузі імпоротної залежності на експортний сектор.

За профільними оцінками, у 2025 році оборонний та аерокосмічний експорт Туреччини досяг рекордних \$10,56 млрд.

Але ця економічна сила співіснує з монетарною нестабільністю.

Туреччина роками демонструвала, що зростання, побудоване на кредитній експансії, слабкій валюті, адміністративному тиску на ставку та політизації центрального банку, зрештою породжує високу інфляцію, девальваційні очікування, доларизацію заощаджень і втрату довіри.

2. Чого Україні варто повчитися в Туреччині

Туреччина показує, що промислова політика працює тоді, коли вона має конкретні сектори, виробничі кластери, експортні цілі, інфраструктуру, локалізацію, R&D і державне замовлення.

— Україна часто говорить про промислове відродження, але не завжди створює повний ланцюг: від кредиту й податкового стимулу до експортного контракту.

Для України урок простий – новий економічний курс має спиратися не лише на макрофінансову стабільність, а й на активну структурну політику.

Потрібні пріоритетні галузі:

— оборонна промисловість, машинобудування, агропереробка, енергетичне обладнання, будівельні матеріали, логістика, фармацевтика, електроніка, ІТ-продукти, біоекономіка.

Туреччина не чекала, поки «ринок сам визначить» стратегічні сектори.

Вона формувала їх через державні програми, державне замовлення, експортне просування, інфраструктурні проєкти та підтримку національних виробників.

3. Оборонна промисловість може бути драйвером економіки

Турецький досвід особливо важливий для України в умовах війни.

Туреччина зробила оборонну галузь не лише інструментом безпеки, а й частиною промислової, технологічної та експортної політики.

Для України це має бути один із центральних висновків.

Оборонно-промисловий комплекс України не повинен залишатися лише бюджетним споживачем.

— Він має стати джерелом технологій подвійного призначення, інженерної школи, експорту, нових робочих місць, регіональних кластерів і партнерств із країнами ЄС та НАТО.

Але копіювати Туреччину механічно не можна.

Україна перебуває в умовах повномасштабної війни, має інший рівень безпекових ризиків і значно більшу залежність від зовнішнього фінансування.

Тому

— українська модель має поєднувати державне оборонне замовлення, приватні military-tech компанії, контроль якості, прозорі закупівлі, експортні правила та захист критичних технологій.

4. Туризм, логістика і міста – це теж економічна політика

Туреччина зробила туризм частиною макроекономічної стійкості.

— Туристичні доходи – це валюта, зайнятість, розвиток регіонів, транспорт, готелі, харчова промисловість, культура, малий бізнес.

Україна після війни також може (??) створити нову модель туризму:

— історико-культурного, медичного, реабілітаційного, освітнього, військово-меморіального, природного, гастрономічного.

Але для цього потрібна не рекламна кампанія, а інфраструктура, а також підготовка кадрів для туристичної індустрії,

— чим зараз активно займається Київський національний економічний університет ім. Гетьмана.

Урок Туреччини свідчить про те, туризм не є «другорядною» галуззю, він є експортом послуг.

5. Експортна орієнтація важливіша за імпортозаміщення

Турецька модель демонструє той факт, що сильна економіка не може будуватися лише на захисті внутрішнього ринку, який може бути тимчасовим, але стратегічна мета – вихід на зовнішні ринки.

Для України це означає, що політика відбудови має бути не лише «відновити зруйноване», а «побудувати експортоспроможне». Кожен великий проект відбудови має оцінюватися за питанням: чи створює він майбутній експорт, валютну виручку, технологію, нову зайнятість, продуктивність?

6. Держава може бути стратегом розвитку

Туреччина показує, що держава може бути активним економічним гравцем – будувати дороги, мости, порти, енергетичну інфраструктуру, індустриальні зони, підтримувати національні бренди, відкривати зовнішні ринки.

Для України це важливий урок.

Після війни держава не може обмежитися роллю «нічного сторожа» або розпорядника міжнародної допомоги, а має бути стратегом розвитку, координатором інвестицій, гарантом правил, замовником інфраструктури й архітектором нових ринків.

7. Чого Україні не варто переймати

Не можна політизувати центральний банк.

— Головна помилка Туреччини – багаторічний політичний тиск на монетарну політику.

Ідея, що

— низькі ставки самі по собі створюють дешеві кредити, інвестиції та зростання, виявилася небезпечною.

Якщо інфляція висока, очікування нестабільні, а валюта слабшає, штучне заниження ставки не здешевлює розвиток, а прискорює втечу від національної валюти.

Україна не повинна повторювати цей шлях.

— Однак вона впадає в інший бік – ідеалізація в всенезалежності НБУ.

Незалежність НБУ – не корпоративний привілей центрального банку, а елемент економічної безпеки держави.

Але незалежність НБУ не означає ізолюваність від завдань розвитку.

Потрібен баланс:

- 1) — НБУ відповідає за цінову і фінансову стабільність,
- 2) — уряд – за промислову, фіскальну, інвестиційну й кредитну політику розвитку.

Потрібна дієва Рада НБУ, яка формує грошово-кредитну політику без втручання Правління, здійснює контроль за її виконанням.

Рада повинна мати і потужну експертну базу на оцінки якої вона спирається.

8. Не можна замінювати довіру адміністративними обмеженнями

Туреччина часто використовувала складну систему валютних, банківських і регуляторних заходів, щоб стримувати девальвацію та підтримувати попит на ліру.

Але такі заходи мають межу ефективності.

Якщо ринок не вірить у послідовність політики, адміністративні інструменти лише відкладають проблему.

Україна в умовах війни також змушена застосовувати валютні обмеження.

Але стратегічно вони мають бути тимчасовими, прозорими й поступово послаблюватися. Головна мета – не «утримати курс будь-якою ціною», а відновити довіру до гривні через прогнозовану політику, контроль інфляції, розвиток внутрішнього виробництва й зменшення структурного дефіциту зовнішньої торгівлі.

9. Не можна будувати зростання на інфляційному кредиті

Турецька економіка неодноразово прискорювалася завдяки дешевому кредиту, будівельному буму та внутрішньому попиту. Але коли кредитна експансія не підкріплена продуктивністю, експортом і технологічним оновленням, вона переходить в інфляцію, імпорتنний попит і девальвацію.

Для України це принципово.

Нам потрібне кредитування, але не будь-яке, має бути кредит розвитку – виробництва, експорту, енергоефективності, оборонних технологій, агропереробки, житла для відбудови, інфраструктури, малого бізнесу.

Споживчий і спекулятивний кредит не може бути основою нового економічного курсу.

10. Не можна підміняти структурні реформи девальвацією

Слабка валюта може тимчасово підтримати експорт, але вона не замінює продуктивність. Туреччина багато разів отримувала короткострокову конкурентну перевагу через здешевлення ліри, але це одночасно підживлювало інфляцію, збільшувало вартість імпорту, енергії, сировини й зовнішнього боргу.

Для України девальвація також не може бути стратегією розвитку. Ми імпортуємо критичні товари: паливо, обладнання, технології, частину військової продукції, ліки. Тому слабка гривня швидко переходить у ціни, витрати бізнесу й соціальну напругу. Конкурентоспроможність треба будувати

через продуктивність, логістику, технології, податкову модель, дешевший доступ до довгих ресурсів, а не через знецінення валюти.

11. Порівняння для України: Туреччина як дзеркало ризиків

Україна має іншу природу макроекономічної проблеми.

Туреччина страждає від наслідків внутрішньої політизації монетарної політики, високої інфляції, дефіциту довіри до ліри й залежності від імпортової енергії. Україна – від війни, руйнувань, демографічного шоку, падіння інвестицій, великого зовнішньоторговельного дефіциту й залежності від міжнародної допомоги, а також від надмірної незалежності НБУ.

Але є спільна проблема: як поєднати стабільність і розвиток.

— В Україні станом на кінець квітня 2026 року облікова ставка НБУ становила 15%, інфляція – 8,6% рік до року, а середньострокова інфляційна ціль – 5%.

Це значно краща інфляційна картина, ніж у Туреччині, але для України проблема в іншому:

— **висока реальна ставка, слабе кредитування реального сектору, низькі темпи зростання та структурна залежність від зовнішнього фінансування.**

Тому турецький урок для України не в тому, щоб різко знижувати ставки.

Урок інший:

— **монетарна політика не може сама створити розвиток.**

Якщо уряд не має промислової, експортної, інвестиційної й кредитної політики, центральний банк перетворюється або на 1) — «гальмо», або на 2) — «друкарський верстат».

Обидва варіанти небезпечні.

Туреччина доводить декілька особливостей одночасно.

1) — З однієї сторони – **країна середнього рівня доходу може створити потужну промислову, експортну, оборонну, туристичну й інфраструктурну економіку**, якщо держава має стратегічну волю, інститути розвитку, довгострокові пріоритети та експортну орієнтацію.

2) — 3 іншої – **навіть сильна виробнича база не захищає від інфляційної кризи, якщо монетарна політика стає заручником політики, а довіра до національної валюти руйнується.**

Для України оптимальний висновок наступний:

— нам потрібна не «турецька монетарна модель», а «турецький масштаб економічної амбіції» – без турецьких монетарних помилок.

Україна має будувати власну модель:

- (1) незалежний, але відповідальний НБУ;
- (2) уряд із чіткою промисловою політикою;
- (3) державні банки розвитку й спеціалізовані кредитні інструменти;
- (4) експортну орієнтацію;
- (5) сильний ОПК;
- (6) відбудову як модернізацію;
- (7) інвестиції в продуктивність, а не лише в споживання.

Туреччина вчить Україну головному:

— **стабільність без розвитку веде до застою, але розвиток без стабільності веде до інфляційної пастки.**

Новий економічний курс України має поєднати обидва завдання

– 1) — макрофінансову стійкість і 2) — активну політику економічного зростання.

Тоді побудуємо і Економіку майбутнього без несистемного лібертаріанства і надмірного дирижизму.

***

№ 2.044

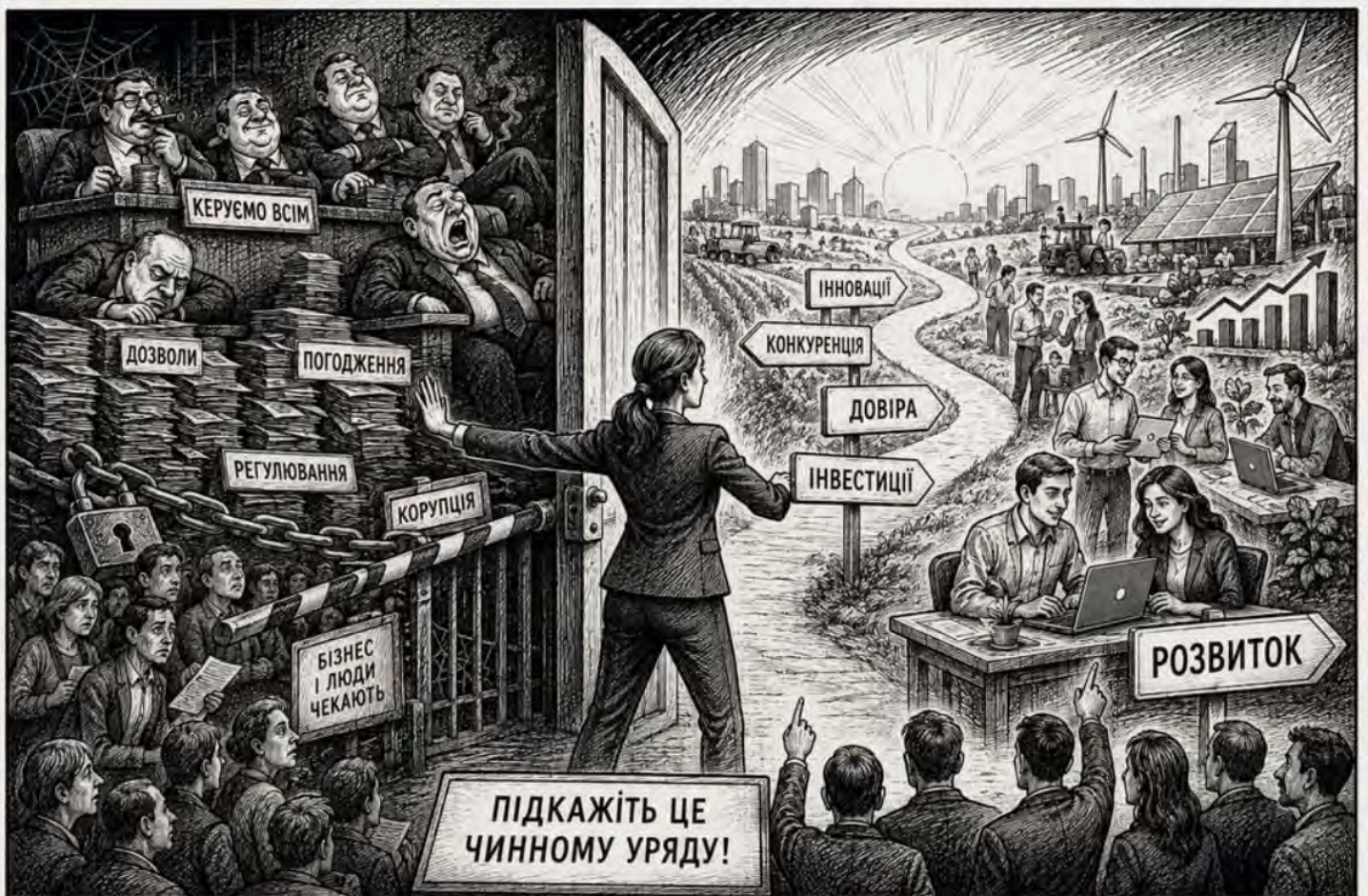

Економіка Майбутнього починається з Економіки Сьогодення!

А Економіка Сьогодення потребує усунення чиновників від "керування" нею.

Підкажіть це чинному уряду! :) Правда... зауважу: **Гроші не треба шукати, їх - заробляють!** Але... тож **уряд, де чиновники ніколи не заробляли гроші, тож навіть не здогадуються про що мова йде...**

Якщо цю умову не виконати, то все "стратегії" - зайві, їх вже досхочу було. Не працює. І не буде працювати. Але **чиновник сам себе не скоротить та "керування" не віддасть!**

Опыт Украины для будущей безопасности Европы. Иллюзии и жестокая реальность

2026-05-21

Валерий Залужный, Посол Украины в Великобритании, бывший главнокомандующий Вооруженными силами Украины

Капитал, который дает возможность занять достойное место в международной архитектуре безопасности.

О нашем опыте — без пафоса и маневрирования

По состоянию на май 2026 года в центре Европы, в Украине, все еще продолжается самая масштабная со времен Второй мировой войны и самая кровавая по числу жертв в 21-м веке война.

Видимо, из-за целого ряда иллюзий, вызванных долгой и спокойной жизнью на континенте со времен Второй мировой войны и стабильностью в Европе со времен распада Советского Союза, каждая страна на пути поиска безопасности пройдет три уровня понимания.

Первый

— когда государство и его руководство абсолютно уверены, что никаких проблем и опасений нет, что все проблемы точно нас не касаются и, наконец, эти проблемы исчезнут сами. Или еще хуже — что эти проблемы должны решиться, но только в следующем избирательном цикле.

Второй

— когда проблема безопасности уже становится очевидной, тогда именно уровень обеспокоенности побуждает правительства очередную ошибку и перекладывать решение такой проблемы на Вооруженные силы, уверяя, что будут заключены новые контракты и увеличено производство необходимого. И именно эти Вооруженные силы теперь должны нести ответственность за безопасность государства. Все это, как правило, будет поддерживаться мощной информационной

кампанией о том, что все делается правильно, а особенно — что государство от этого еще и получит экономическую прибыль.

Третий уровень,

— столь необходимый, к сожалению, приходит уже тогда, когда силы и возможности Вооруженных сил заканчиваются, а война набирает все большие обороты, доказывая, что именно государство со всеми его институтами и является той основой, которая должна гарантировать безопасность как путем избежания конфликтов путем демонстрации постоянной государственной готовности, так и дать отпор врагу в случае необходимости, минимизировав свои потери.

Это было таким очевидным в прошлом веке, однако стало почти антагонистическим в наше время, где основой безопасности считаются бесконечные беспокойности и обещания лучшей жизни.

1. Современная война и ее особенности

Однако, когда мы говорим о безопасности не декларативно, а через призму нашего опыта, то следует остановиться на некоторых важных моментах.

Первое

— современная война имеет гибридный характер, что обусловлено ее проявлениями в военной, экономической, политической, информационной, когнитивной и других сферах, в том числе международных отношений.

Второе

— такая современная гибридная война начинается со скрытой фазы, далее имеет фазу борьбы за локальные интересы, влияния и ресурсы, и фазу полномасштабного вторжения и перехода к экзистенциальной войне.

Тогда давайте говорить честно: в 21 веке война в Украине на глазах всего мира беспрецедентно прошла развитие от скрытой фазы до фазы войны на выживание, угрожающей существованию украинского народа и украинского государства, на которое напала Россия.

Тогда третий важный момент

— **в войне, цена которой жизнь целой нации, вероятно, не существует компромисса в поисках возможностей ее окончания.**

Потому что невозможно быть немножко убитым, или наполовину живым. Или еще хуже — по созданным условиям согласиться добить самих себя.

Это очень важно для понимания безопасности, например, с точки зрения развития болезни. Невозможно на такой стадии применять профилактику, когда уже требуется хирургическое вмешательство.

Профилактика предотвращения неконтролируемого применения силы и была основной задачей уже отошедшего в историю мирового порядка — через международные институты и международное право.

Судя по опыту Украины и поведению международных институций, такой мировой порядок либо

- 1) — точно был сразу несправедливым по отношению к таким странам как Украина, либо
- 2) — его основы не закладывали долговременного контроля именно над применением силы.

Вероятно, этот мировой порядок предполагал наличие неких серых (временных) зон, которые либо подлежали влиянию, либо оставались полем борьбы за интересы, либо использовались для воздействия на другую геополитическую сторону, без ущерба для своей территории.

Важен четвертый момент

— при формировании честного понятия безопасности:

в будущем мировом порядке не должно быть серых зон.

Потому что они,

- 1) — во-первых, станут рано или поздно зоной чьих-то интересов, а
- 2) — во-вторых, принесут опасность и проблемы соседним государствам.

Опыт Украины показывает:

— если вы согласились на буферную зону — ждите войны, она уже идет к вам.

Конечно, сначала скрыто.

Такой вариант больше никогда не устроит Украину, и логично, не должен устраивать и наших соседей.

Следовательно,

— безопасность государства должна охватывать более широкие и реалистичные понятия места государства в существующем мировом порядке.

Именно этот мировой порядок должен определять будущее целых континентов, например Европы.

И конечно, для Украины быть брошенной снова в этом мировом порядке будет означать подписание приговора уже своим детям и внукам.

3. Если вы согласились на буферную зону — ждите войны, она уже идет к вам

Однако сегодня и события в Украине, и события на Ближнем Востоке свидетельствуют, что международный порядок, созданный после 1945 года и распада Советского Союза, находится в стадии разрушения.

Международное право и международные институты не смогли и больше не могут гарантировать мир и безопасность на планете Земля.

Те же попытки переформировать войну в Украине в предмет переговоров сильных лидеров, в ходе которых территория Украины,

— гарантии ее безопасности и даже природные ресурсы должны были стать «разменной монетой», закончились ничем, еще раз доказав, что мир уже живет по другим правилам.

Международные альянсы, прежде всего НАТО, вероятно, также потеряли свою способность гарантировать безопасность ее членам, из-за, прежде всего,

- 1) — технической неготовности к применению силы в современной войне и из-за
- 2) — политической неспособности демократических институтов принимать непопулярные решения.

Очевидно также, что США отходят от роли основного защитника мировых демократических ценностей и непосредственно европейской демократии.

— Все это происходит на фоне беспрецедентного развития научно-технического прогресса и как следствие — **появления абсолютно новых средств и форм войны.**

К этому непосредственно касаются Украина и Россия.

— Это не учебные тренировки через симуляции или штабные игры, или шикарные разработки, демонстрируемые в соцсетях. Это реальная война.

Несмотря на то, что **именно наши доктрины и опыт будут иметь определяющий вес в формировании будущей среды безопасности,**

— появление нового дешевого и массового оружия, от которого пока нет физической защиты, дает возможность любой стране возможности к применению уже новой силы против любого оппонента.

Это новое оружие изменило само понятие о ходе войны — от уничтожения военного потенциала противника до уничтожения самого государства, независимо от того, относятся ли тот или иной объект или группа людей к военной силе.

Это война, где фактически нет разницы между фронтом и тылом. Добраться до любого человека или объекта в тылу значительно легче и дешевле, чем сдвинуть линию фронта хоть на 20 метров.

Итак, **говоря честно** о безопасности и опыте Украины, можно с уверенностью сказать, что в таких условиях

— нужно либо 1) постоянно декларировать какую-то политическую идею, либо 2) реализовать ее в жизнь.

Идя по **пути реализации**, возникает вопрос:

— **что же все-таки делать?**

Есть ли для этого

— 1) ресурсы, 2) понимание со стороны политических партий, 3) консолидированная поддержка со стороны общества?

И, наконец,

4) — есть ли **политическая воля руководства государства к внедрению радикальных изменений** или к

5) — политическому маневрированию и ожиданию, решению проблем в следующем политическом цикле?

Логичный вопрос:

— может ли быть интересным **украинский опыт**, именно в **формировании безопасности** как государства, так и будущих **коалиций** в таких довольно сложных условиях?

Ответ на этот вопрос даст только история.

История, которая имеет свойство повторяться.

Однако точно такой опыт нужен нам.

4. Неприемлемые компромиссы

Доподлинно известно, что

— за наш опыт платим кровью, а значит — его точно нельзя конвертировать в большие деньги или большое влияние.

Его надо использовать для получения не только справедливого, но и устойчивого мира, который возможен только через партнерские отношения, которые становятся основой новых союзов, без серых зон.

Я также абсолютно уверен, что именно

- 1) — наш опыт является тем капиталом, который дает
- 2) — возможность занять достойное место в международной архитектуре безопасности, через
- 3) — его обмен на политическую поддержку, инвестиции и технологии.

Итак, теперь к опыту. Без пафоса и маневрирования.

Первое

— в условиях экзистенциальной войны на выживание наш опыт, устойчивость общества, международная поддержка и в будущем созданные технологии и доктрины все еще указывают на то, что **Украина остается в пределах возможности завоевать полноценную субъектность в существующих и новых геополитических рамках**.

Конечно,

- главным условием достижения этой субъектности является
- избежание компромиссов, которые могут привести к разрушению государственности.

Это касается как внешних, так и внутренних угроз, где компромиссы, например в коррупции, как и в государственном устройстве, не могут быть приемлемыми. Такие компромиссы рано или поздно приведут к потере субъектности.

Это война

1) — не только за интересы, влияния и ресурсы, но и

2) — за жизнь, свободу, идентичность и ценности.

Именно это может оправдать прошлые и будущие потери.

Второе.

— Такая война на выживание с одной стороны и навязывание достижения цели этой войны на уничтожение ценой огромных потерь с другой, является угрозой существования как для Украины, так и для России.

Когда я говорю о России, то

— имею в виду ее невозможность остановить войну из-за угрозы прекращения существования самого государственного устройства, которое, очевидно, при отсутствии победы просто прекратит свое существование.

Следовательно,

— это война на истощение, где выживание означает победу.

5. Критическая важность демократии

Третье.

— В нынешних условиях, хотя война и продолжается между Украиной и Россией, она затрагивает в современном мире интересы почти всех геополитических игроков и обязательно будет затрагивать их своими глобальными последствиями.

Поэтому

— роль дипломатии воюющей страны должна функционировать на уровне искусства и иметь собственную дипломатическую стратегию, скорректированную по месту и времени с другими стратегиями, особенно военной.

Военные формируют границы, дипломаты создают будущее, учитывая и уважая ценности и интересы каждого из международных партнеров.

Четвертое.

— В демократической стране, которая защищает себя от тоталитарного государства, всегда есть соблазн следовать навязанной стратегии действий методами тоталитаризма через

разрушение демократии, что может нести угрозу стать подобным врагу и в конце концов быть им поглощенным ментально.

«Один народ», как говорили руководители России.

Конечно,

— кроме угрозы в период войны, это делает невозможным построение альянсов и союзов из-за потери демократических ценностей.

Важно не допустить деформации демократии в период войны — надо системно ее поддерживать и противодействовать навязанной стратегии врага как в военных действиях, так и в политике и экономике.

Пятое.

— Это то, о чем Запад больше всего не любит говорить. О самой войне.

А наш опыт показывает, что она хоть и осталась по сути актом насилия, ее инструментарий и формы и способы ведения изменились.

Война продолжает иметь четко выраженную значительную гибридную составляющую.

Боевые действия ведутся с абсолютной жестокостью как на линии боевого соприкосновения, так и внутри страны с использованием всех, в том числе и информационных возможностей.

6. Так что же собой представляет современная война?

На замену сверхдорогому высокоточному оружию, которое было настоящим гейм-чейнджером 20 века, пришло оружие истощения.

Это дешевое и массовое, однако достаточно высокоточное оружие, которое очень быстро истощает дорогие системы вооружений.

Системы, на которых, кстати, и построена вся доктрина НАТО.

Это оружие истощения последовательно и эффективно развивается.

— Если кто-то думает, что это дроны, которые вы сможете быстро купить для своей армии, то вы глубоко ошибаетесь.

В 2026 году дроны все больше становятся только конечным инструментом технологий.

Уже сейчас современные беспилотные системы — это не просто дистанционно управляемые разного типа технические средства.

Они, как и прогнозировалось, уже являются частью интеллектуальных комплексов, которые могут действовать в самых сложных условиях, в том числе во время активного противодействия противника во всех доменах.

При этом именно искусственный интеллект является главным фактором в развитии беспилотных систем, который приводит к финальному развитию возможностей боевого применения и автономности.

— Такие системы способны не только выполнять команды человека, но и самостоятельно удерживать маршрут, распознавать препятствия, менять траекторию, возвращаться в заданную точку, сохранять устойчивость функционирования после частичной потери навигационного сигнала или связи, и самое главное — различать цель и принимать решение на поражение.

Это очень стремительно меняет не только формы и способы применения, но и формирует новые доктрины.

Тогда главный вопрос заключается в том,

— **«как в таких условиях достичь успеха в войне на истощение, да еще и такой высокой интенсивности?»**

Прежде всего, для того, чтобы выстоять и выжить в войне на истощение, нужно понимать, что такая война является делом государства и будет требовать максимальных усилий всех составляющих страны для достижения победы и формирования условий для справедливого мира.

7. Устойчивость общества и экономики

Две базовые вещи определяют успех страны в такой войне.

- 1) — Первое — это устойчивость и способность общества продолжать борьбу и готовность принять ее результаты.
- 2) — Второе — устойчивость экономики и ее способность к постоянному восстановлению.

Именно это является фундаментом, на котором выстраиваются соответствующие системы, которые

— сделают невозможным капитуляцию из-за отсутствия возможности продолжать борьбу.

Шестое.

— Вопрос устойчивости общества к войне является едва ли не самым важным фактором безопасности государства.

Такая устойчивость имеет большое количество проявлений и уязвимостей. Они связаны с историей страны и ее народа, религиозных предпочтений и интеллектуального развития в понимании именно тех ценностей, которые необходимо будет защищать.

Именно поэтому по опыту Украины враг применяет против общества как физическое воздействие, нанося удары по жилым кварталам, больницам и учебным заведениям, убивая женщин и детей, так и осуществляя информационно-психологическое, когнитивное и мировоззренческое воздействие.

Хочу подчеркнуть, что методы ведения такого воздействия включают как классические меры, например, пропаганду и дезинформацию, так и новейшие, а именно, использование социальных сетей, Интернета и искусственного интеллекта.

В условиях критической необходимости общества получать реальную и правдивую информацию, например о воздушных ударах или состоянии дел на фронте из-за волнения за судьбу родных, такие информационные источники сначала анонимизируются и расширяют круг подписчиков, затем быстро капитализируются и используются под предлогом свободы слова как для дезинформации со стороны России, так и для борьбы с конкурентами или запугивания и шантажа.

Цель таких кампаний, которые ведутся в этих сетях, определяется заказчиками и как правило высоко оплачивается. Однако и исполнители, и заказчики остаются неизвестными.

Также широко применяются информационные воздействия разного рода «асоциальных личностей».

— В условиях безнаказанности они создают «очаги вражды» внутри государства, используя дозирование реальной информации с системным ее искажением, а также сочетая с травлей и оскорблениями.

Такая активность усиливается в ответственные моменты деятельности государства, носит системный характер и постоянно информационно дублируется и поддерживается на российских ресурсах.

В будущем такая ситуация имеет тенденцию к ухудшению.

— Потому что еще сегодня все это делают реальные, хотя и часто неизвестные люди, а завтра все это будет делать ИИ в тех же сетях.

По опыту Украины такие влияния

1) — не только сеют недоверие и панику, но и делают самое страшное

2) — разрушают критическое мышление, что лишает государство любого будущего, прежде всего, в создании государства.

Трудно даже представить, но именно поэтому

— в 21-м веке широкую популярность приобретают разного рода «гадалки» и «экстрасенсы», которые опять же используются в том числе Россией, как средство воздействия, связи и контроля общества, которое теряет критическое мышление.

Это реальный вызов человеку и обществу, который несет угрозу как политическим системам, так и ментальному здоровью человека.

В такой ситуации

1) — только упорядочения информационного процесса будет мало, потому что еще

2) — нужно научить людей различать истину от иллюзии, на что могут понадобиться целые эпохи.

Успех в нейтрализации такого влияния может достигаться не только

— «организационными мерами», которые всегда будут соблазнительными к желанию абсолютной власти над обществами через контроль информационного пространства,

но и благодаря

— развитию культуры критического мышления, что должно стать частью государственной политики по обеспечению национальной безопасности.

Кстати,

— со временем именно отношение к мобилизации и станет ответом на вопрос реальной устойчивости общества.

Седьмое.

— Именно экономика в совокупности с общественной готовностью становится кровью войны.

И именно она является главной целью противника.

Самым уязвимым звеном этой экономики для Украины оказалась энергетика.

Энергетическая инфраструктура в Украине традиционно строилась по централизованной модели: крупные электростанции и единая сеть, соединяющая регионы.

Однако эта война четко показала, что такая система уязвима к целенаправленным ударам.

Во время российского вторжения в Украину удары по электростанциям и сетям стали главным инструментом войны.

Наш опыт показывает, что Россия целенаправленно наносит удары по топливно-энергетическому сектору Украины, вызывая разрушения, пожары и отключения электроэнергии.

Эти атаки осуществляются с применением ракет, беспилотных летательных аппаратов и других видов вооружения и имеют целенаправленный характер: уничтожение электростанций, нефтеперерабатывающих заводов и других критически важных объектов, что приводит к перебоям с электроснабжением и другими последствиями для гражданской инфраструктуры.

Таким образом,

— энергетическая безопасность неразрывно связана не только с устойчивостью экономики во время войны, но и становится частью национальной безопасности.

А постоянный рост интенсивности воздушных атак с использованием более мощных средств поражения, расширением их номенклатуры, изменением и разнообразием тактики их применения, конечно, обуславливает

— необходимость принять совершенно новые подходы к защите таких объектов.

Защита энергетических объектов становится такой же важной, как и защита собственных границ и территорий.

Не только опыт Украины, но и война на Ближнем Востоке подтвердила еще одну уязвимость, связанную с изменениями форм и способов ведения войны.

Уже и узлы глобальной экономики и энергетики стали объектами атак, а не солдаты на поле боя.

Сегодня относительно дешевые и масштабируемые системы вооружений могут и наносят очень большие потери концентрированной энергетической, транспортной и логистической инфраструктуре и никакая противовоздушная оборона не способна защитить от таких атак.

Потому что именно с экономической точки зрения, с точки зрения стоимости,

— такие критические объекты невозможно сегодня надежно защитить.

Тогда, вероятно,

— все новые инфраструктурные проекты должны создаваться исключительно с учетом сегодняшних, а не вчерашних угроз.

8. Международная поддержка

В-восьмых.

— Международная поддержка и надежность коалиций определяют не только устойчивость экономики воюющей страны, но и остается самым действенным механизмом ограничения экономических возможностей противника через санкционные и другие ограничения.

Именно поэтому такая международная поддержка становится объектом постоянных атак со стороны России, где ведется целенаправленная работа по усилению недоверия к Украине как надежному партнеру.

Сохранение такой поддержки в условиях глобальной турбулентности обеспечить чрезвычайно сложно, ведь и при наличии собственных интересов противник использует весь набор инструментов по уязвимостям демократии.

Однако именно через такую поддержку и будет выстраиваться будущий геополитический порядок, где основной целью каждого участника будет получение долгосрочной безопасности уже через достижение компромиссов с Украиной ради будущей безопасности.

А значит, именно дипломатия остается важнейшим инструментом государства в создании и удержании дипломатического фронта, как гаранта продолжения и формирования очертаний окончания войны.

9. Адекватные решения и управление

Девятое.

— Адекватные военные решения и избежание навязывания порядка ведения боевых действий более ресурсным противником, а также возможность адаптироваться быстрее и перехватывать инициативу в высокотехнологичной войне остаются единственным принципом недопущения реализации Россией своих политических целей через военные действия.

Следует помнить, что

— именно современная война и ее новый инструментарий дают возможность воевать с более ресурсно сильным противником и побеждать.

Но лишь до тех пор, пока этот противник не навязет использование способов, доступных только ему.

Именно доступность, например человеческого ресурса, используется Россией как главный инструмент запугивания и бесперспективности борьбы с ней.

Десятое.

Конечно, это не весь комплекс, а лишь основные элементы системы устойчивости государства в войне.

Однако, даже этого достаточно, чтобы понять, что вся эта система требует не только взвешенного планирования, но и непрерывного управления, прозрачного и честного общения с обществом, как основной составляющей войны.

Система государственного управления имеет ключительное и критическое значение в обеспечении такой устойчивости государства, которая

1) — максимально сохранит не только государственные интересы,

но и

2) — максимально приложит усилия к сохранению человеческого капитала и

3) — не допустит демографического кризиса.

Такая система должна строиться с одной стороны в жесткой иерархической системе, необходимой для обеспечения войны, а с другой — быть максимально профессиональной и гибкой к замене приоритетов и выбору стратегий.

— Она должна базироваться на привлекательности государственной службы и заинтересованности к ее прохождению, которая должна быть сформирована долгосрочно, от выбора профессии до окончания карьеры.

Все это возможно только при сохранении именно демократических институтов, которые могут и должны обеспечивать постоянную связь с реальностью во избежание создания параллельной реальности и ошибочных решений.

Конечно, и здесь

— враг будет постоянно пытаться не только кинетически и информационно такую систему управления нарушить, но и навязать свое поведение управления через концентрацию власти.

10. Новая безопасность Европы и роль Украины

Итак, несмотря на то, что где-то еще не убивают людей и взрывы слышны лишь периодически, состояние безопасности сегодня уже является основным элементом европейской обеспокоенности.

Все хотят жить в достатке и спокойствии, однако забывают, что именно за это когда-то уже отдали свои жизни люди, которые на этой земле жили. Достаточно посмотреть внимательно на ваши границы. Это кровь ваших военных, оставивших ее там в 20-м веке.

И последнее, и самое важное

Периоды геополитической турбулентности и слабости международных институтов и международного права являются лучшим фундаментом для развития конфликтов и катаклизмов.

Такие периоды требуют максимальной концентрации внимания именно на вопросах формирования безопасности.

Изменения инструментария ведения войны, ее форм и способов на фоне разрушения мирового порядка требуют не только замены устаревшего оружия, но и обязательного пересмотра доктрин и подходов к формированию самой безопасности как государства, так и будущих коалиций.

Все это невозможно осуществить, успокоив себя путем только заключения новых контрактов и перекладывания ответственности на одну из государственных институций.

Кроме времени, которое необходимо для таких преобразований, еще нужен опыт, который сегодня есть только в Украине.

Именно этот опыт и возможно использовать для того, чтобы не приобретать свой за такую же цену, которую уже заплатили и платим мы.

И на самом деле, очень хорошо, что европейские страны и правительства наконец-то не просто предметно обсуждают усиление безопасности на континенте, но и хотят знать конкретные потребности и цели на этом пути.

Задача власти

— не только сохранить достаток своих избирателей, но и заботиться об их жизни и будущем.

Сегодня нашим друзьям я не говорю, что враг уже стоит у ваших границ.

По опыту Украины я говорю о том, что

— «фактор безопасности и способности именно государства его обеспечить является базой как для стабильности, так и для экономического роста».

Украина точно сможет ставить перед собой любые амбициозные цели, реализовывать идеи и стратегии лишь тогда,

— когда сможет обеспечить и гарантировать свою безопасность.

Именно это и не дает сегодня покоя разного рода агентуре как в Украине, так и за ее пределами, которая пытается уверить нас в стабильности за счет потери безопасности.

Это все у нас уже было.

Поэтому опыт Украины не только

1) — в ведении технологической войны и выживании на поле боя — это о значительно более широком контексте.

Он о том,

2) — как в современных сложных условиях изменить сами подходы и

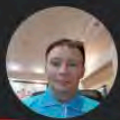
3) — эффективно усилить существующий формат безопасности, прежде всего, Европы.

Время перемен пришло, оно ждет решений. Решения, которые войдут в историю.

***

№ 2.046

Даниил Монин

1 ч. · 🌐

2026-05-21

Потужные космонавты.

Ситуация со стратегией потужности 6% роста начинает проясняться.

Команды потужних космонавтов больше года работали ...

Лица которые любят очень рассказывать про державу рулевой с главным модным в их среде тезисом про фискальное стимулирование экономического роста рассказывают про 6% и дальнейшее повышение налогов и это они называют "либерализацией".

У меня законный вопрос : **если при 80% ВВП гос расходов в 2026-м году экономика показывает падение.** Разве это не повод пересмотреть позиции и признать что рентовой социализм не работает. Не привлекает инвестиций и обогащает исключительно узкую прослойку коррупционных элит. И это в добавок ещё при заходе грантов на 60 млрд в год.

Но космонавты уверены что они на верном пути главное в слайдик прописать 6% роста 15 лет...

Прости Господи за что Украине такое?

Кирилл Криволап

Daniil Monin ви серйозно проти збільшення податкового навантаження в умовах повномасштабної війни? На що скаржимося?

20 мин.

Нравится

Ответить

Даниил Монин

Кирилл Криволап: вы серьезно мечтаете с ухудшением бизнес условий выйти на 6% когда экономика уже в минусе?

15 мин.

Нравится

Ответить

Рис2

Кирилл Криволап сейчас с **Vadym Fedchyshyn** и ещё 4 здесь: **Kyiv Ukraine.**

10 ч. • 🌐

Отже, в публічну площину нарешті виходить проєкт, над яким декілька сильних команд і десятки спеціалістів працювали більше року. Під головуванням Президента України Володимира Зеленського відбулося засідання Міжнародної консультативної бізнес-ради, під час якого Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко представила напрацювання Уряду щодо «Економіки майбутнього» – проєкту довгострокової стратегії економічного розвитку України.

Проєкт стратегії розроблено Урядом за аналітичної підтримки Світового банку. Документ об'єднує чинні стратегії, програми розвитку та міжнародні зобов'язання в єдину цілісну стратегічну рамку економічної трансформації країни.

Рис3

***

№ 2.047

Ярослав Романчук

10 мин. · 🌐

2026-05-21

...

адекватність уряду якраз і полягає в тому, щоб не малювати ідилічні картинки, а діяти в режимі реального часу та обставин

1 Консервація високого податкового навантаження та жахливого податкового адміністрування – фатальна помилка, яка кожному українцю буде дуже буде коштувати. В прямому та переносному сенсі. Фіскальна політика Кабінету Міністрів не стимулює економічного зростання, а гальмує його.

2 Консервація монетарної політики, яка витісняє гроші в ДКО (державні короткострокові облігації), тобто в кишені чиновників. Тим часом виробники товарів/послуг потерпають від гострого дефіциту кредитних ресурсів. Це дуже груба помилка. Національний банк набагато більше уваги приділяє дріб'язковому фінансовому моніторингу, а не повноцінному розвитку фінансового ринку та кредитних відносин. В результаті Нацбанк, як і Мінфін, є гальмом економічного зростання.

3 Міністерство економіки та Кабмін загалом законсервували вкрай неякісну регуляторну політику і навіть цей її токсичний стан примудрилися погіршити. Національний бізнес просто шокований непередбачуваністю влади, а порожні заяви про дебюрократизацію, дерегуляцію розчиняються у нескінченних бюрократичних коридорах влади. Таким чином, головна характеристика Уряду України 2026 року – консерватор.

(Але не такий, як М. Тетчер або ті славні британські чи американські консерватори, які билися за вільний ринок та Підприємця.)

Український владний консерватор зацементував порочні економічні зв'язки, неефективну систему державного управління та пострадянську, олігархічну структуру капіталу. І місця для приватного підприємництва, відкритої конкуренції та економічної свободи у цій "консерві" від Уряду не залишилося.

Міністерство культури України ✓
 26 мин. · 🌐

2026-05-21

Захист спадщини, підтримка митців та «єВідновлення»:
Кабінет Міністрів України підтримав низку рішень,
 підготовлених командою **Міністерство культури України**

Мінкульт продовжує працювати над створенням сучасної системи підтримки культури, захистом культурної спадщини та розвитком українського мистецтва. У середу, під час культурного кабміну, урядовці ухвалили низку важливих рішень.

- ◆ Одним із ключових стала постанова, яка **вперше визначає** чіткий порядок встановлення меж і режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини. Документ допоможе громадам швидше затверджувати необхідну документацію, поєднуючи захист культурної спадщини з розвитком міського середовища.
- ◆ Мінкульт удосконалив механізм **обстеження пошкоджених і знищених об'єктів** культурної спадщини, щоб їхні власники могли отримувати допомогу на відновлення в межах програми «єВідновлення».
- ◆ За пропозицією Мінкульту Уряд також схвалив призначення 83 державних стипендій українським митцям, які зробили вагомий внесок у розвиток культури та мистецтва України. Йдеться про 15 довічних та 68 дворічних стипендій для представників різних мистецьких напрямів.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ БУДІВНИЦТВА, АРХІТЕКТУРИ ТА
ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

N 41 від 26.02.2001

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 березня 2001 р.
за N 234/5425

(Наказ скасовано на підставі Наказу Державного комітету
з будівництва та архітектури
N 79 ([v0079509-02](#)) від 21.11.2002)

**Про затвердження Порядку визначення
меж зон охорони пам'яток**

(Рішення про державну реєстрацію Наказу скасовано
на підставі Висновку Міністерства юстиції
N 5/18 ([v5_18323-02](#)) від 23.10.2002)

На виконання статті 32 Закону України "Про охорону культурної
спадщини" ([1805-14](#)), відповідно до доручення Кабінету Міністрів
України від 04.08.2000 N 11585/1 **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Порядок визначення меж зон охорони пам'яток, що
додається.

Рис2

***

№ 2.049

Yuriy Gavrylechko

38 мин. · 🌐

2026-05-21

...

«Стратегія до 2030-го»: переселенцям пропонують чекати – і нічого більше

Вчора уряд з гордістю презентував Стратегію економічного розвитку України до 2030 року. Документ амбітний, цифри великі, горизонти широкі. Тільки от одна деталь: серед пріоритетів розвитку України на найближчі роки для майже п'яти мільйонів вимушено переміщених осіб місця, схоже, не знайшлося.

Цей факт помітили на засіданні Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради, де розглядали окремий документ – Стратегію для ВПО до 2030 року. І там питань виникло набагато більше, ніж відповідей.

Депутати були відверті: людям, які вже зараз живуть без власного житла, без стабільної підтримки і без розуміння свого майбутнього, документ фактично пропонує одне – чекати. Ще чотири роки. До 2030-го.

«За цей час у нас зміниться не один міністр», – і це не жарт, а констатація факту. Стратегія без конкретних строків, без гарантій, без чіткої відповіді на питання «коли саме переселенці отримають житло» – це не стратегія. Це декларація про наміри, яка нікого ні до чого не зобов'язує.

Поточний стан речей у ТСК сформулювали максимально точно: країна ризикує перетворити статус ВПО на «довічний режим очікування».

І поки урядові стратегії малюють горизонти 2030 року, реальні люди живуть у тимчасовому житлі вже третій рік поспіль – без розуміння, чи стане це тимчасове постійним.

Питання просте: якщо ВПО не вписались у Стратегію економічного розвитку країни – може, це не проблема переселенців, а проблема стратегії?

№ 2.050-1

Держава мрій, автозаків замість пікапів, контрабасу, фіктивного ПДВ, скруток, обналу, блокувань, кримінальних державних закупівель та депозитних сертифікатів розробила стратегію свого покращення!

2026-05-21

Себастьянович

Планують зростати на 6% ВВП! :)

"В основі стратегії — нова економічна логіка" :) А яка була стара?

«Економіка майбутнього» передбачає прагматичну модель ліберального економічного розвитку :) Ліберального, Карл!

"Наближення рівня доходів України до країн Центральної та Східної Європи!" :) Це коли мільйонам пенсіонерів штучно встановили пенсію 50 євро! Наблизили!

Мені здається, розробники над нами приколюються.

До цього вже було :

- (1) - Стратегія запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку.
- (2) - Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року
- (3) - Ukraine Facility 2024-2027
- (4) - Стратегія розвитку фінансового ринку України.
- (5) - Стратегія Національного банку «Фінансова фортеця України».
- (6) - Національна стратегія доходів України до 2030р.
- (7) - Стратегія розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року.
- (8) - Стратегія інноваційного майбутнього України (полягає у перетворенні країни на лідера інновацій у Європі до 2030 року).
- (9) - Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027рр.

(10)- Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва на період до 2027 року.

(11)- Стратегія розвитку лісової галузі 2015-2035.

***

№ 2.050-2

Отже, в публічну площину нарешті виходить проєкт, над яким декілька сильних команд і десятки спеціалістів працювали більше року.

2026-05-21

Кирил *Криволап*

Під головуванням Президента України Володимира Зеленського відбулося засідання Міжнародної консультативної бізнес-ради, під час якого Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко представила напрацювання Уряду щодо «Економіки майбутнього» — проєкту довгострокової стратегії економічного розвитку України.

Проєкт стратегії розроблено Урядом за аналітичної підтримки Світового банку. Документ об'єднує чинні стратегії, програми розвитку та

міжнародні зобов'язання в єдину цілісну стратегічну рамку економічної трансформації країни.

Це не перший досвід системного підходу до економічного розвитку.

У 2021 році уряд ухвалив Національну економічну стратегію до 2030 року — і значну частину закладених у ній реформ вдалося реалізувати:

— Україна підключилась до європейської енергомережі ENTSO-E, запустила індустріальні парки, відкрила ринок землі, провела малу приватизацію через прозорі онлайн-аукціони та розпочала велику.

— Паралельно запрацював режим «Дія Сіті» для ІТ-індустрії, активно розвивалась цифровізація держпослуг через «Дію», впроваджувалось корпоративне управління на держпідприємствах, відбувалась дерегуляція дозвільної системи та капіталізація Експортно-кредитного агентства.

Мета «Економіки майбутнього»

— формування умов для залучення інвестицій, прискорення економічного зростання та наближення рівня доходів України до країн Центральної та Східної Європи.

Серед цільових орієнтирів проєкту стратегії

- (1) — забезпечення середнього темпу зростання ВВП на рівні близько 6% на рік,
- (2) — підвищення продуктивності економіки з нинішніх 1,3% до 5% зростання на рік,
- (3) — збільшення частки інвестицій у ВВП з довоєнних 16% до 24–30%, а також
- (4) — створення умов для повернення щонайменше 3,1 млн українців, які були вимушені залишити країну через війну.

«Економіка майбутнього» передбачає прагматичну модель ліберального економічного розвитку, побудовану на приватній ініціативі, залученні інвестицій, з одночасним поглибленням економічної інтеграції України до Європейського Союзу та збереженням максимально можливих економічних свобод.

В основі стратегії

— нова економічна логіка, де ключовими драйверами розвитку є приватні інвестиції, конкуренція, продуктивність і підприємництво.

Водночас

— роль держави полягає у формуванні передбачуваних правил, розвитку інфраструктури, зниженні ризиків та створенні умов для розвитку бізнесу.

Зараз стартуватиме третій етап

— деталізація енергетичного, інфраструктурного, регіонального вимірів.

І він відкритий:

— із реальним діалогом міністерств із бізнесом, асоціаціями та регіонами. Бо стратегія, в яку не вірить бізнес, міжнародні партнери і експертне середовище — не працює.

Разом з командою раді бути долученими до цього процесу — і працювати над тим, щоб рамка стала практичним інструментом зростання. Далі – більше.

Кирил ***Криволап***

Civitta

Managing Partner

Центр Економічного Відновлення

Executive Director/CEO

С 20 апр 2020 г. по настоящее время · 6 лет и 1 месяц

Секретаріат Кабінету Міністрів України

6 лет и 1 месяц

Радник Віце-прем'єр-міністра України на громадських засадах

С 12 янв 2025 г. по настоящее время · 1 год и 4 месяца

Радник Прем'єр-міністра України на громадських засадах

Мар 2020 г. — 2024 · Годы: 3, месяцы: 9

Ministry for Ecology and Natural Resources of Ukraine

Head of Investments and Science department

IC "Veles-Capital"

Advisor

2008 — 2009 · 1 год

ОАО "Укрподшипник", SLAV AG

Director of Marketing

2005 — 2008 · 3 года

Образование

Kyiv Mohyla Business School

***

№ 2.051

2026-05-21

Давайте отдельно поговорим о том, **какие цели преследует Европа**, которая **подогревает истерию войны с РФ**.

Трудно, согласитесь, представить, что европейцев захватили сатанисты в шапочках из фольги, которые мечтают о ядерном апокалипсисе. Поэтому все намного проще, если можно так выразиться - **милитаризм Европы** (какое забытое слово, да?) это игра, **во-первых**, на настроениях жителей ЕС, которым надо пояснить причины растущих цен, и **падение уровня жизни**. Конечно, тем, что Путин вот-вот нападет.

Во-вторых, рейтинги управляющих сегодня **лево-либеральных элит** (их еще любят называть **глобалистами**) стремительно падают вниз. Если бы не около-военная истерия, они были бы еще ниже.

В-третьих, никуда не делась **идея** о том, что **РФ** **таки может развалиться**, что откроет увядающей Европе доступ к колонизации кусочков, и освоению полезных ископаемых, которых в Европе - нет. Для этого, если взять обобщенно, и началась война России с Украиной, в которую европейцы подбрасывают дровишки, и дразнят Путина милитаризацией, а своих граждан тем, что Путин таки нападет.

Идея этой истерии в том, чтобы заставить Путина держать экономику РФ как можно дольше на военных рельсах - снижая таким образом часть продуктивной экономики в военпроме. Логика проста - **если страна готовится к войне, то через бюджет она выедает доходы невоенной экономики, и тем самым сокращает возможности для развития**. Бесконечно это самопоедание продолжаться не может, и результатом его всегда будет экономический и социальный кризис, как в СССР.

Пугая Путина войной с Европой в 2030-м, европейские элиты пытаются заставить РФ "перенапрячься", как в свое время это удалось сделать США гонкой вооружений с СССР. И надо сказать, что до того момента, как Трамп не влез с войной в Иран, у них это неплохо получалось - удавка сокращения нефтегазовых доходов начала действовать. Но началась война в Иране, у РФ выросли доходы, и план оказался на грани краха. Похоже, нового у европейцев нет. Поэтому сейчас вы наблюдаете отыгрывание старых сценок, которые были запланированы раньше.

При этом, Трампа из Ирана пока никто не отпускает - то есть, высокие цены на нефть продолжают подпитывать экономику РФ. **Европа здесь зашла в тупик и попала в ловушку, которую сама готовила Кремлю: по их замыслу, это Путин должен был изворачиваться, и при падающих доходах бюджета финансировать войну, а теперь приходится все то же самое делать ЕС. Если тенденция сохранится, то в Европе посыплются правительства, а это тот шанс на диалог с ЕС, о котором мечтают в Кремле. Меньше**

***

Переговори про вступ України до ЄС структуровані у **6 тематичних кластерів**, які об'єднують **33 переговорні розділи** європейського законодавства (*acquis*). Кластери відкриваються блоками після проходження скринінгу та виконання попередніх умов.

1. Основи процесу вступу (Fundamentals)

Є визначальним: відкривається першим і закривається останнім. Охоплює правосуддя, фундаментальні права, свободу та безпеку, фінансовий контроль, держзакупівлі та статистику. European integration portal +1

2. Внутрішній ринок

Забезпечує участь у спільному ринку ЄС. Включає в себе рух товарів, свободу переміщення працівників, право заснування компаній, надання послуг, рух капіталу, корпоративне право, інтелектуальну власність та захист прав споживачів. Gwara Media

3. Конкурентоспроможність та інклюзивне зростання

Спрямований на економічний розвиток і зближення стандартів. Охоплює інформаційне суспільство та медіа, оподаткування, економічну та монетарну політику, соціальну політику і зайнятість, промислову політику, науку та дослідження, освіту і культуру.

4. Зелений порядок денний та взаємопов'язаність (Зелений курс)

Стосується екологічних стандартів та інфраструктури. Включає транспортну політику, енергетику, транскордонні мережі, охорону довкілля, а також зміну клімату.

5. Ресурси, сільське господарство та згуртованість

Охоплює галузі, що потребують значних інвестицій та глибоких реформ. Складається з питань сільського господарства та розвитку сільських територій, безпеки харчових продуктів, ветеринарії та фітосанітарії, рибальства, регіональної політики, а також фінансових і бюджетних положень.

6. Зовнішні відносини

Стосується міжнародної діяльності ЄС. Включає зовнішні зносини, зовнішню політику, безпеку та оборону, а також питання фінансової допомоги та розвитку.

№ 2.053

Політична ціль війни

2026-05-21

Пекар

Я обіцяв написати цей текст два місяці тому, але дійшов до нього лише зараз.

Слово «перемога» майже зникло з публічного дискурсу, і це дуже погано, бо без бачення перемоги війна перетворюється в нескінченне колесо в уяві тих, хто на фронті та в тилу. Це виснажує й позбавляє впевненості, що є щось таке, за що ми воюємо. Це не лише фактор особистого вигорання, а й суспільна проблема згуртованості, порозуміння й спільної дії. Це значно підсилює всі ті проблеми, які ми маємо у війську та в суспільстві.

Для того, щоб сформулювати, що таке перемога, треба розуміти політичну ціль війни.

— Вона в нас не усвідомлена й не оголошена. Ми воюємо, щоб досягти щось, невідомо що.

Повернення до кордонів 1991 року, очевидно, не може бути політичною ціллю війни, бо це зовсім не гарантує, що війна завершиться.

Та й реінтеграція нині окупованих територій стане для України процесом, розтягнутим на ціле покоління, тож війна реально завершиться на цих теренах через багато років після припинення бойових дій.

Врешті, всі нині розуміють, що **ми воюємо не за території.**

Мир не може бути метою війни.

— По-перше, є **питання, який мир.** Капітуляція також є різновидом миру, але вона мало кого приваблює.

Часто кажуть про **справедливий** мир, але більшість людей під цим розуміє покарання воєнних злочинців, що недосяжно у випадку укладання мирної угоди.

Часто кажуть про **сталий** мир, тобто щоб наступне покоління не воювало у наступній війні, але за яких умов це можливо?

Переважає більшість тих, хто задумується, розуміє, що припинення вогню та мирна угода означатимуть лише прискорену підготовку до наступної гарячої

фази, а проміжний період росія використає, щоб розвалити чи бодай послабити нас через політичні та когнітивні інструменти.

Я вже не кажу про те, що другий раз ми вже армію не зберемо (окрема тема, іншим разом).

Це називається «чеченський сценарій» і завершується нашою тотальною поразкою й геноцидом.

Визначення політичної цілі війни лежить вище рівня стратегії.

Політичну ціль війни не можуть визначати військові командувачі, вони її отримують згори (від політичного керівництва) й перетворюють на стратегію, тобто сукупність операцій, що призводять до досягнення політичної цілі.

— Якщо невідома ціль — стріла стратегії летить у порожнечу, збройні сили здобувають масу тактичних й оперативних перемог, але не знають, що з ними робити (як США в Ірані, прочитайте про це в першому коментарі).

Зауважу, що визначена й задекларована політична ціль війни демонструє громадянам на фронті й в тилу скінченність війни, структурує навколо цілі коаліцію союзників, посиляє сигнал різним силам на ворожій стороні, дозволяє якісно побудувати стратегію, відшукати ресурси, сфокусуватися на ворожих вразливостях тощо.

Стратегія — це шлях досягнення цілі.

Шлях переходу з точки А, де ми є нині, в точку Б, де ми хочемо опинитися. Якщо ми не знаємо точки Б, ми ніколи туди не потрапимо.

Що у нас є в публічному дискурсі про політичну ціль війни?

1. **Захиститися** від агресора. Така політична ціль передбачає, що війна триватиме вічно.
2. **Залишитися живими**. Така політична ціль найкраще досягається негайною капітуляцією. Правда, живими залишаться не всі: когось розстріляють, хтось штурмуватиме Варшаву під триколом.
3. Про **повернення до кордонів 1991** року вже написано вище. Це не означає завершення війни.
4. Про **покарання злочинців** вже написано вище. Це неможливо у разі мирної угоди.
5. **Вступити в НАТО**. Нині ця політична ціль виглядає зовсім не так привабливо, як у 2022.

6. **Зберегти потенціал країни.** Вибачте, але війна його руйнує нещадно й невідворотно. Це не може бути метою війни.

7. **Зірвати російські плани.** Тобто залишитися суверенними. Типова оборонна стратегія. Як відомо, оборонна стратегія не може призвести до перемоги. Врешті, суверенітет можливий і при кордоні по Збручу.

8. **Поміняти владу в Москві.** На кого? На «хороших русскіх»? На чорносотенців, які звинувачують Путіна у слабкості? На молодшого й енергійнішого представника «партії війни»? На представника «партії миру», який побіжить знімати санкції та розморожувати активи, щоб дати новий поштовх виробництву озброєнь?

Ми опинилися в типовій пастці:

— відсутність визначеної та артикульованої політичної цілі війни швидко накопичує й примножує всі негаразди на фронті й в тилу, серед союзників нинішніх та потенційних.

Це вже почали розуміти в експертному середовищі, де подібні дискусії певний час вже точаться, але поки без наслідків.

Я можу запропонувати політичну ціль війни:

— «Припинення існування російської імперії. Деімперіалізація, Деколонізація РФ, розвал імперії та реконструкція постімперського простору з метою сталого миру.»

Деколонізація РФ відповідає засадничим документам ООН та підтримана численними резолюціями Європарламенту, ПАРЄ, ПА ОБСЄ.

Така політична ціль дозволяє сформуванню відповідну стратегію, що поєднує кінетичні операції та когнітивні, санкційні тощо, взаємодію з західними союзниками та пошук союзників на сході й півдні, роботу з різними цільовими аудиторіями всередині й зовні РФ.

Окремі елементи цієї стратегії вже є у публічному просторі, інші не варто туди виносити.

Головне, що наявність чіткої цілі дозволяє

— виміряти наближення до неї, проаналізувати ефективність кожної конкретної операції тощо.

— Сформуванню конкретні структури, зібрати конкретні ресурси, націлитися на конкретні вразливості.

— Ухвалити конкретні непрості, але зрозумілі в контексті досягнення мети рішення.

Скажете, це недосяжно?

А досягнення мети, якої немає, — це досяжно?

А безкінечна стійкість у війні, ціль якої не визначена й не задекларована, — це досяжно?

(До речі, наші союзники задоволені відсутністю цілі війни в Україні. Вони неодноразово висловлювалися, що підтримують Україну безкінечно й пишаються її безкінечною стійкістю. Тільки от стійкість не безкінечна, і якщо Україна впаде, вони наступні.)

Політична ціль війни для росії чітко визначена й задекларована:

— **«Припинення існування незалежної України».**

Що б не казали в Москві про «цілі СВО», ця політична ціль незмінно залишається основною. Про це нам час від часу нагадують кремлівські речники.

Настав час і нам сформулювати політичну ціль війни. Припинити соромитися й оголосити мету. Зібрати під це стратегію, ресурси, союзників.

Російська імперія розвалювалася у ХХ сторіччі двічі: у 1917 та 1991. Має розвалитися третій раз остаточно.

Якщо ви вважаєте, що ця політична ціль війни негідна чи недосяжна, то прошу в коментарях написати вашу пропозицію щодо політичної цілі війни (тільки перечитайте вісім пунктів вище). Де має бути кінцева точка, якої мусимо прагнути? Чи мусимо воювати без кінцевої точки?

Настав нам час сформулювати політичну ціль війни. З оголошення мети починається шлях.

***

№ 2.054

Коли ми говоримо про майбутнє економіки, йдеться про дуже практичні речі: інвестиції, продуктивність, робочі місця, правила для бізнесу і здатність економіки рости в довгому горизонті

2026-05-21

Дарина *Марчак*

Вчора Прем'єр-Міністерка Юлія *Свириденко* оголосила, що ми працюємо над стратегією довгострокового економічного розвитку України, з красивою назвою "*Економіка майбутнього*".

Ми працюємо над нею вже рік.

— Робота над нею розпочалась ще коли Юлія Анатоліївна була Першим віце-прем'єр-міністром, Oleksii Sobolev - її заступником, а я підхопила, приєднавшись до Міністерство економіки, докільця та сільського господарства України у липні 2025 року.

З початку квітня 2026 ми почали *презентувати попередні напрацювання* в рамках "Економіки майбутнього" (ЕМ) вже багатьом групам стейкхолдерів

- українському бізнесу, аналітичним центрам і ГО, міжнародним партнерам під час Щорічних зустрічей МВФ і Світового банку у Вашингтоні, європейським партнерам - під час Брюссельського бізнес форуму.

Кілька днів тому мали можливість зробити це для міжнародної бізнес ради, яку організовує Христя Фріланд, під час зустрічі з Президентом.

А сьогодні вже в поглибленому форматі розповідали про стратегію українським аналітичним центрам.

1. Що справді важливо знати

“Економіка майбутнього” - це не “ще одна стратегія”, ми бачимо її радше як рамку, яка об’єднує економічні політики, реформи та секторні стратегії.

— Адже в Україні є багато галузевих стратегій, секторальних політик, євроінтеграційні зобов’язання, окремі рішення в інвестиційній, енергетичній, інфраструктурній, регуляторній, трудовій політиці.

Працюючи над “Економікою майбутнього”, ми зібрали всі попередні рішення в одну систему, щоб побачити, де в нас є прогалини, де треба точніше визначити пріоритети.

А де, навпаки, уже є сильні напрацювання, які треба просто зв’язати між собою.

Таким чином, “Економіка майбутнього” формує цілісне бачення економічної трансформації України та узгоджує

— ключові реформи, інвестиційні пріоритети і секторні стратегії.

Цей документ - спроба зібрати в одну систему відповіді на питання, якою має бути українська економіка через 15 років і які рішення для цього потрібно ухвалювати вже зараз.

2. Друга важлива річ

Ця економічна стратегія базується на новій економічній логіці з фокусом на приватні інвестиції, конкуренцію, продуктивність і розвиток промисловості та підприємництва як основний драйвер зростання.

“Економіка майбутнього” передбачає цілісне бачення, в якому людина має свободу заробляти, інвестувати і планувати своє життя в Україні, свободу вести бізнес, прозорі правила гри та відхід від патерналізму.

А роль держави - створити інфраструктуру можливостей, дати чіткі правила, сервіси, фінансування і знижувати ризики для підприємця.

3. Третє

“Економіка майбутнього” узгоджена з курсом України на вступ до ЄС та визначає ключові напрями реформ

— у сфері інституцій, макроекономічної стабільності, інвестиційного клімату, інфраструктури, енергетики та людського капіталу.

Уряд, міжнародні партнери, інвестори, бізнес та суспільство

— всі ми можемо мати різне бачення економічних пріоритетів і шляхів розвитку.

Тому для нас важлива задача “Економіки майбутнього”

— це також допомогти узгодити бачення ключових реформ, інвестиційних пріоритетів і драйверів економічного зростання.

Розробка стратегії проходить три етапи, з яких два вже завершені, а зараз розпочався етап - і зараз ми будемо багато працювати, аби валідувати цю стратегію із бізнесом, аналітичними центрами, колегами по уряду та парламенту, а також додати до загального економічного бачення регіональний вимір.

Ми щиро дякуємо всім, хто долучається до дискусії

- і плануємо багато комунікацій з усіма стейкхолдерами в середині країни в найближчі місяці, аби обговорити із вами це бачення розвитку економіки, почути ваш зворотній зв'язок, і спробувати максимально синхронізуватись.

пс.

на цьому фото мене немає, але натомість є багато слухачів сьогоденного семінару по "Економіці майбутнього", яку проводили спільно команди Світового Банку та Київської Школи Економіки для українських аналітичних центрів.

Дарина *Марчак*

Робота

Prozorro.Продажі

Перший заступник Директора

2 сен 2019 г. — 26 июл 2022 г. · Годы: 2, місяці: 10

Kyiv School of Economics

Керівник, Центр аналізу публічних фінансів та публічного управління

8 июл 2019 г. — 26 июл 2022 г. · 3 года

Громадська коаліція за скасування мораторію на землю

координатор

18 июн 2018 г. — 31 авг 2019 г. · 1 год и 2 місяця

Світовий Банк

Консультант

28 фев 2018 г. — 31 авг 2019 г. · 1 год и 6 місяцев

Реанімаційний Пакет Реформ - РПР

Експерт групи "Реформа публічного управління"

Мая 2017 г. — Июль 2019 г. · Годы: 2, місяці: 3

Секретаріат КМУ

Радник Міністра КМУ

Фев 2017 г. — Дек 2018 г. · 1 год и 10 місяцев

Укрпошта

Директор з комунікацій та зв'язків з органами державної влади

Сен 2016 г. — Янв 2017 г. · 4 місяця

Міністерство фінансів України

керівник прес-служби

1 год и 4 місяця

Forbes

Editor for Forbes Ukraine website

1 год и 6 місяцев

Journalist

2005 — 2014 · 9 лет

***

№ 2.055

**НАЕК «Енергоатом» це основа нашої енергетичної безпеки
- з цим важко сперечатися**

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
за рік, що закінчився 31.12.2025
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

	Примітки	2025	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16.1	254 692 887	207 033 230
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	16.2	(78 165 732)	(68 754 899)
Валовий: прибуток		176 527 155	138 278 331
Послуга із забезпечення доступності е/е для побутових споживачів (фінансова модель ПСО)	1.2,16.4	(135 983 024)	(109 287 906)
Інші операційні доходи	16.5	2 861 729	626 372
Адміністративні витрати	16.3	(3 420 051)	(2 578 489)
Витрати на збут	16.4	(378 442)	(232 790)
Доходи/(збиток) від знецінення фінансових активів	20	884 269	(1 240 665)
Інші операційні витрати	16.5	(9 533 604)	(14 110 755)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток		30 958 032	11 454 098
збиток		-	-
Інші фінансові доходи	16.6	36 032	38 678
Інші доходи	16.7	182 095	157 673
Фінансові витрати	16.6	(8 219 970)	(8 558 572)
Інші витрати	16.7	(28 001)	(1 255 378)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток		22 928 188	1 836 499
збиток		-	-
(Витрати) дохід з податку на прибуток	16.8	(4 239 882)	(518 532)
Чистий фінансовий результат:			
прибуток		18 688 306	1 317 967
збиток		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Статті, що не підлягають подальшій перекласифікації до прибутку або збитку

	Примітки	2025	2024
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	12.2	(7 849 157)	9 914 364
Податок на прибуток, пов'язаний з дооцінкою (уцінкою)	16.8	1 413 153	(1 787 076)
Переоцінка пенсійних забезпечень	14	(494 392)	(757 770)
Податок на прибуток, пов'язаний з переоцінкою пенсійних забезпечень	16.8	88 991	136 398
Інший сукупний дохід після оподаткування		(6 841 405)	7 505 916
Сукупний дохід (збиток) після оподаткування разом		11 846 901	8 823 883

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

	Примітки	2025	2024
Матеріальні витрати		22 377 315	21 655 800
Витрати на оплату праці		22 000 284	17 385 534
Відрахування на соціальні заходи		4 715 879	3 681 091
Амортизація		22 871 743	23 348 776
Інші операційні витрати		157 442 300	131 646 199
Разом		229 407 521	197 717 400

Тимчасово виконуючий обов'язки голови правління

Головний бухгалтер

Павло КОВТОНЮК

Наталія ВАШЕТИНА

2026-05-22

Кучеренко

НАЕК «Енергоатом» одночасно має домінуюче становище на енергоринку - з цим можуть не погоджуватися або невігласи або ж провокатори.

Констатую очевидні речі

Суб'єкт, який має домінуюче становище на ринку, під прикриттям державних інституцій країни (КМУ, АМКУ, РНБО, НКРЕКП) минулого року продав за 254 млрд грн українським споживачам свій товар собівартістю 78 млрд грн, тобто

— в 3.25 разів дорожче.

Причому зверніть увагу

- за рік обсяг продажу якогось бісу зріс на 50 млрд грн!!!

Вкотре задаю питання «державним діячам» - про який енергоринок ви мелете?!

Вчора я задав це питання європейському енергетичному чиновнику пану Дарковскі - відповідь була доволі простою та очікуваною:

— «ми це бачимо але що робити ми вам не можемо сказати - це ваші внутрішні справи».

Я неодноразово задавав ці питання прем'єрам, депутатам, міністрам та іншим чиновникам української влади - відповіді як правило були брехливі та маніпулятивні.

Виходить замкнуте коло:

— наші англомовні балаболи-реформатори та «антикорупціонери» демонстративно апелюють до європейців - європейці кажуть «розбирайтеся самі».

В цей час економіку добивають та розкручується інфляція, яка б'є по основній масі населення.

Бізнес згортається та тікає.

Що далі?!

Натомість ми чуємо мантри про якусь чергову потужну стратегічну реформу.

Поки що тупик.

Для довідки:

— Домінуюче (монопольне) становище — це ринкова сила підприємства, що дозволяє йому діяти незалежно від конкурентів і споживачів, суттєво обмежуючи конкуренцію.

В Україні монопольним вважається становище, коли частка компанії перевищує 35%, або якщо вона не має значної конкуренції, що забороняє зловживання для усунення суперників або підвищення цін.

Основні види зловживання домінуючим становищем

Встановлення несправедливих цін:

Завищення цін на товари/послуги або встановлення таких цін, які неможливо було б утримати в умовах конкуренції.

Обмеження виробництва чи доступу:

Штучне обмеження обсягів виробництва, ринків збуту або технічного розвитку для створення дефіциту.

Відмова від реалізації:

Часткова або повна відмова від придбання чи реалізації товару без об'єктивних причин. Створення бар'єрів: Усунення конкурентів з ринку або створення перешкод для доступу нових учасників.

Дискримінаційні умови:

Застосування різних умов до аналогічних угод з іншими суб'єктами господарювання, що ставить їх у не вигідне становище.

***

№ 2.056

20 травня, Джефф Безос в інтерв'ю CNBC та Andrew Ross Sorkin озвучив свою думку про податки та відповідальність

2026-05-22

Белінський

Він навів приклад медсестри із Нью Йорка, яка заробляє близько 75 тис. доларів на рік і платить близько 12 тис. доларів податків. На його думку, люди з нижчими доходами не повинні нести таке навантаження, а податкова система має залишати їм більше коштів на життя, сім'ю та споживання.

Але для мене тут цікавіше інше питання.

Наскільки люди, які мають дуже великі доходи, відчувають відповідальність перед людьми, які мають значно менші доходи?

Бо якщо подивитися на Європу, США чи Канаду, то там дискусія майже ніколи не ведеться навколо того, що хтось «занадто багато заробляє».

Там дискусія ідеться про те як має працювати система, щоб людина з низьким доходом не несла таке саме навантаження, як людина з дуже високим доходом.

Саме тому **майже всі розвинені країни мають прогресивні шкали оподаткування.**

Людина, яка заробляє більше, платить не лише більше грошей у абсолютній сумі, а й більшу частку доходу.

В Україні ситуація інша

Медсестра, вчитель, інженер, військовий, працівник підприємства, директор держкомпанії, член наглядової ради формально входять у систему через однакові ставки.

— 18% ПДФО та 5% військового збору.

Тобто людина з невеликим доходом і людина з доходом у сотні тисяч гривень мають однакову базову логіку оподаткування праці.

Створення податкової системи це відповідальність Міністерства фінансів. Саме воно роками формує її архітектуру.

І саме воно багато років робить усе, щоб не заходити у дискусію про прогресивну шкалу.

У результаті суспільна дискусія в Україні йде в інший бік.

- (1) Не про відповідальність великого капіталу.
- (2) Не про солідарність під час війни.
- (3) Не про те, як зменшити навантаження на низькі доходи.

А про те, що «хтось багато заробляє».

Можливо, саме тут і «помилка».

Бо у більшості розвинених країн великі доходи не приховуються і не стають предметом суспільного конфлікту.

Вони супроводжуються більшою податковою відповідальністю.

І, можливо, величезний позитивний сигнал для суспільства був би, якби міністерство фінансів та сам великий бізнес сказали:

— «ми готові платити більше саме з власного доходу».

Бо це питання не покарання, а відповідальності перед країною під час війни, демографічної кризи та майбутнього відновлення.

***

№ 2.057-1

**Позиція Національного банку України щодо
законопроекту про оподаткування банків**

2026-06-22

НБУ

Податок на прибуток банків у розмірі 50% був із розумінням сприйнятий банківським сектором у 2023 році як разовий вимушений крок, зважаючи на «неринкову природу» прибутку в зазначеному році.

Однак продовження цієї практики в поточних умовах становить загрозу для подальшої кредитної експансії та загалом здатності банків у необхідних обсягах підтримувати економіку країни в умовах війни та повоєнної відбудови.

По-перше, екстраподаток суттєво обмежує кредитний потенціал банків

- (1) Спроможність банків нарощувати кредитування залежить від запасів їх капіталу, ключовим джерелом підтримки якого в умовах війни є поточні прибутки.
- (2) Прибуток банків зараз має ринкову природу, він сформований за рахунок кредитування та інвестицій в ОВДП, а рентабельність капіталу зменшилася до 50% у 2025 році порівняно з 52% у 2024 році та 59% у 2023 році.
- (3) Віддаючи перевагу отриманню 20 млрд грн доходів зараз (очікуваний фіскальний ефект), ми відмовляємося від 200–300 млрд грн ресурсу в майбутньому для кредитування економіки.

(4) Банки сьогодні мають достатні запаси капіталу, однак вони вже дещо вичерпали їх сплатою екстраподатку за підсумками 2023 та 2024 років й активною кредитною експансією у 2024 і 2025 роках.

По-друге, ефективність такого кроку для бюджету сумнівна

- (1) Половину прибутку сектору генерують державні банки, які все одно перераховують більшу частину отриманих прибутків до бюджету у формі дивідендів.
- (2) Саме державні банки передусім відчують негативний ефект, адже значно важче виконувати низку критичних планів із підтримки сфер енергетики та оборони, маючи менші запаси капіталу.
- (3) Натомість звичайна ставка дасть змогу Міністерству фінансів регулювати рівень капіталу державних банків через дивіденди, обираючи між кредитними портфелями та наповненням бюджету.
- (4) За результатами оцінки стійкості 2025 року вже була потреба в докапіталізації окремих державних банків, яка в разі реалізації потребуватиме суттєвих обсягів коштів платників податків.
- (5) Екстраподаток підриває довіру до унікального для бюджету інструменту ОВДП, оскільки дрібніші інвестори (фізичні особи, страховики та фінансові компанії) підвищений податок не сплачують.

По-третє, непропорційне навантаження дискримінує галузь та відлякує інвесторів

- (1) Лише банківський сектор постійно має підвищену ставку податку на прибуток 25% (порівняно з 18% для решти економіки) і вже двічі сплатив 50% фактично.
- (2) Сектор має найвище навантаження серед усіх секторів економіки – 68 копійок надходжень до державного бюджету на одну гривню доданої вартості.
- (3) За 2025 рік сектор забезпечив 11% усіх платежів до державного бюджету (з урахуванням сплачених дивідендів державних банків), тоді як його частка у ВВП становила лише 2,9%.
- (4) Банківський сектор єдиний, якому заборонено виплачувати дивіденди (крім державних банків), тож прибуток — єдиний ресурс для його розвитку.
- (5) Для успішної приватизації державних банків потрібні репутабельні інвестори з довгостроковим баченням, однак для них критично важлива передбачувана пропорційна податкова політика.

На відміну від кризи 2014–2016 років, банки зараз не посилюють шоки війни для економіки, а згладжують їх.

Крім того,

— вони і далі несуть значний фінансовий та операційний тягар війни, забезпечують безперебійний доступ до своїх послуг для бізнесу та населення.

Однак ситуація може дуже швидко змінитися.

Водночас

- 1) — інструментарій Національного банку для пом'якшення негативних ефектів від екстраподатку на капітал майже вичерпано, і
- 2) — подальші кроки можуть зірвати план інтеграції в ЄС.

Економіка країни потребує підтримки, а для повноцінної підтримки банківська система (яка за обсягами капіталу вдесятеро менша за систему сусідньої Польщі) має зростати.

3) — Екстраподаток нівелює це зростання.

У підсумку такі точкові рішення не знижують актуальність системної реформи із розширення податкової бази, зокрема за рахунок детінізації економіки, відповідно до меморандуму з МВФ.

Натомість

— системне збільшення навантаження на найбільш прозорий сегмент економіки провокує податковий арбітраж та нівелює зусилля з детінізації економіки.

***

№ 2.057-2

Коментар до Позиції НБУ щодо оподаткування банків

2026-05-22

Данилишин

Оприлюднена позиція НБУ

— 1) — суперечить фактам, є 2) — перекрученням реальності і 3) — відвертим лобіюванням приватних інтересів комерційних банків всупереч інтересам держави.

Прибуток банків зараз має неринкову природу.

— **55% процентних доходів банки отримують від держави, до війни ця частка була вдвічі меншою.**

При цьому

— **серед банків з іноземним капіталом частка державних доходів є ще вищою – 60%.**

Це насамперед

— 1) **процентні доходи за депсертифікатами НБУ**, 2) за ОВДП та в рамках 3) пільгових програм Уряду.

Основні причини нарощування прибутків банків – це не розширення послуг фінансового посередництва а абсолютно **НЕРИНКОВІ фактори**

- 1) **монетарна політика НБУ**, 2) специфічні обставини **фінансування фіскального дефіциту** та 3) волюнтаристське **розширення банками процентної маржі**:

А. - За 2025 р. банки отримали від НБУ 82 млрд.грн процентів за депсертифікатами. Це пряма плата банкам від держави, щоб ті не збільшували внутрішній кредит, а натомість пасивно зберігали кошти на депозитних рахунках в НБУ за ставками до 19,5% річних (що до речі перевищує середню ставку за кредитами).

Б. - За час війни суттєво збільшився попит держави на внутрішні запозичення. Обсяг ОВДП, якими володіють банки зріс на 70%. Дякуючи привабливій для банків монетарній політиці банки змогли отримувати процентні доходи за ставками, що вдвічі перевищували середній рівень інфляції. Лише в 2025 р. Уряд сплатив банкам 124 млрд. грн процентів за ОВДП.

В. - За час війни банки отримали 5-кратне збільшення ліквідності за рахунок державного фінансування фіскального дефіциту. Фінансування фіскального дефіциту із зовнішніх джерел збільшило обсяг гривневої маси в економіці, а звідси збільшилась і ліквідність банків. Це колосально збільшило ресурси банків, але замість спрямування цих ресурсів у кредитування – банки переважну частину цих коштів спрямували у депозити НБУ та у валютні облігації інших країн.

Г. - За роки війни банки **ВДВІЧІ** розширили процентну маржу між ставками нових портфелів кредитів та депозитів. В 2025 р. процентна маржа становила в середньому 10-12 відс. пунктів.

ТОБТО

- і фінансову базу, і рівень дохідності, і високий попит на послуги банків - забезпечила ДЕРЖАВА.

Держава стала основним постачальником доходів банків.

Тому абсолютно логічно і обгрунтовано ЗБЕРІГАТИ підвищену ставку оподаткування прибутку банків.

Банки мають достатньо ресурсів, щоб кратно збільшити кредитування бізнесу,

1) — але вони цього не роблять, оскільки пасивне зберігання коштів у НБУ чи ОВДП забезпечує їм колосальний профіт, про який можна тільки мріяти.

Саме тому частка кредитів у складі активів банків упала нижче 30% із довоєнних 40%.

2) — Не податок на прибуток заважає банкам кредитувати економіку, а жорстка монетарна політика та інші регуляторні вимоги НБУ.

В останні роки податок на надприбутки банків застосовували багато країн Європи

– Іспанія, Литва, Чехія, Угорщина, Словаччина, Італія.

В жодній з цих країн не відбулося зниження рівня кредитування.

НБУ заявляє, що ефективність такого кроку для бюджету сумнівна з огляду на те що половину прибутку формують державні банки.

Хай би НБУ краще займався аналізом ефективності своєї монетарної та валютної політики, замість рекомендацій по бюджетній та податковій політиці.

Половина прибутку банків належить недержавним банкам, а це – майже 100 млрд грн – немаленька сума.

НБУ заявляє, що Банківський сектор має найвище навантаження серед усіх секторів економіки

1) – 68 копійок надходжень до державного бюджету на одну гривню доданої вартості.

До відома експертів НБУ,

2) — додана вартість банківського сектора НЕ ВКЛЮЧАЄ їх чисті процентні доходи.

Це статистична особливість даного сектора.

Тому таке порівняння з іншими секторами є некоректним.

3) — Якщо додану вартість фінансового сектора скорегувати на чисті процентні доходи банків, то рівень податкових вилучень з фінансового сектора становитиме не 68 копійок на гривню (як заявив НБУ), а лише 31 копійку на 1 гривню.

Для порівняння,

4) — рівень податкових вилучень з промисловості за 2025 рік складає 47 копійок на 1 гривню!

Тому НБУ варто було б спершу підучити теорію та розібратись у темі, аніж маніпулювати податковими коефіцієнтами.

У підсумку,

В країні **потрібно нормалізувати та оздоровити процентну політику НБУ,**

як мінімуму

— зробити її параметри адекватно співставними з фактичною динамікою інфляції.

Якщо

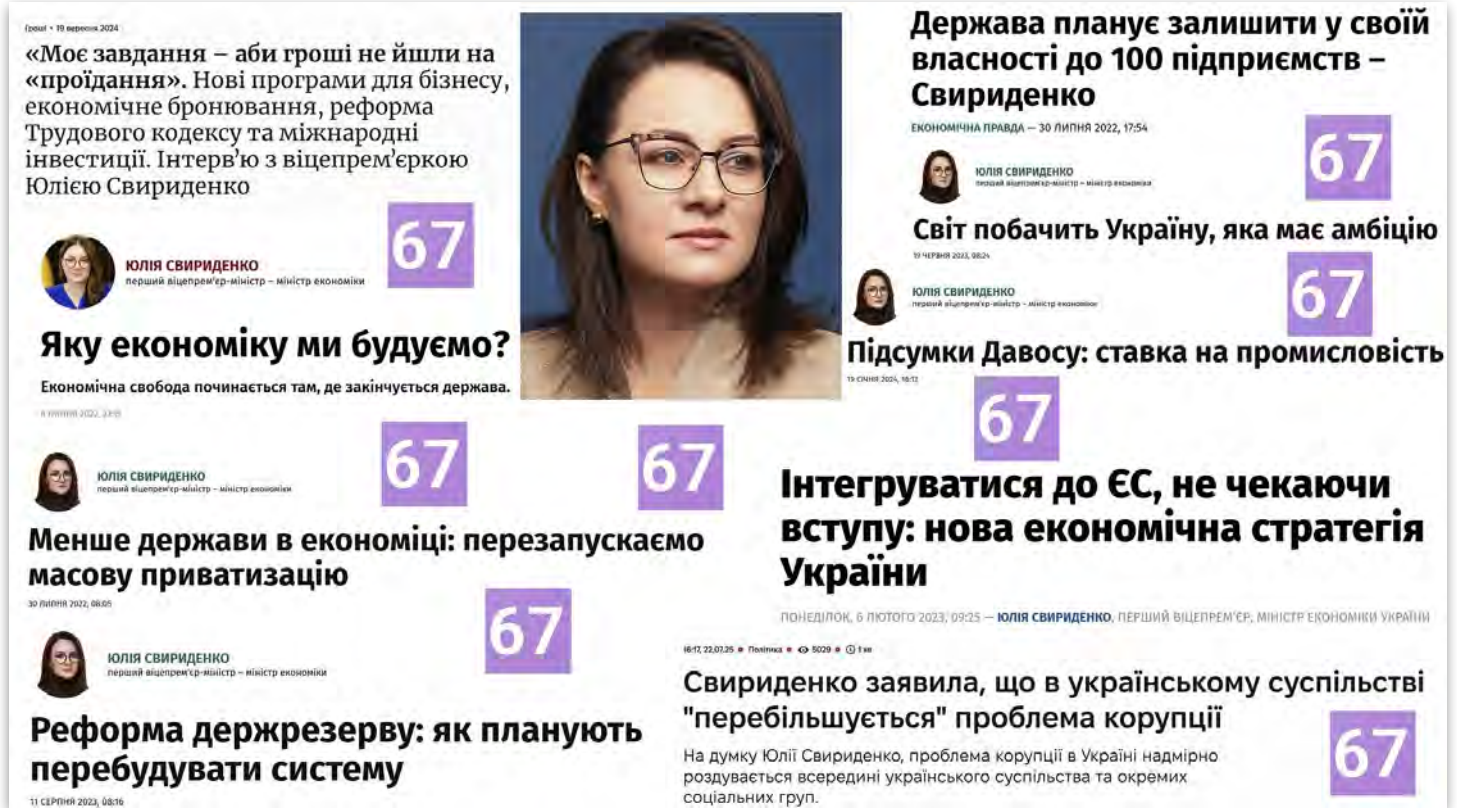
1) — банки отримуватимуть домінуючу частину своїх доходів з ринкових джерел, а не завдяки адміністративному ресурсу НБУ (обліковій ставці НБУ)

2) — потреба у підвищенні ставки податку на прибуток банків відпаде сама собою.

***

№ 2.058

**Время сезонной трескотни на экономическую тему.
Брейнрот «6-7» от украинского Правительства**

2026-05-22

Романчук

19 мая на засіданні Міжнародного консультативного совета бізнеса прем'єр-міністр України Юлія Свириденко заявила о підготовці чергової стратегії трансформації «Економіка майбутнього».

Довгосрочною, на 15 лет.

Обязательно стратегії розвитку.

А где вы видели, чтобы Правительство принимало стратегію обеспечения отставания?

Определённо про прогресс, ускорение и модернизацию. Не будут же чиновники цинично публично декларировать, что их действия и решения выгодны лишь для 3% населения, которые входят в состав или обслуживают синдикат «VIP-распорядителей и потребителей чужого»?

Непременно с участием и по матрице Всемирного банка.

Местечковость и провинциализм нікуда не ушли, особенно если она подпитывается грантами, дотациями и приобретением нематериальных активов.

Обязательно накануне Конференции по вопросам восстановления Украины (Ukraine Recovery Conference). Мало ли, может на кого-то повлияет PR-кампания и правильная риторика.

Складывается впечатление, что **логика экономической политики Кабинета Министров подчиняется** не реальному состоянию производителей товаров и услуг, не повестке дня предпринимателей, не требованиям потребителей, не императиву повышения конкурентоспособности на микро и макро уровне, а — **графику проведения конференций** по Украине в Европе.

- 1) — Так было в начале лета 2022г перед конференцией в швейцарском Лугано.
- 2) — Так было перед июньской конференцией в Лондоне в 2023г.
- 3) — Так было перед июньской конференцией в Берлине в 2024г. и
- 4) — июльской в 2025г. в Риме.

Среди молодёжи мира большую популярность набрал мем «6-7» (six-seven). Это нечто бессмысленное, попсовое, залипающее и неуловимое. Это брейнрот (brainrot) – яркий, броский, кликабельный контент, цель которого не смыслы, содержание, просвещение и адекватные действия, а просто вербальный, визуальный пшик и пук.

Есть основания считать, что в исполнении украинского правительства документы и доклады с броскими, манкими словами и знаками типа «стратегия», «модернизация», «15 лет», «триллион ВВП» и «темпы роста 6/7+ % ВВП» - это брейнрот, «6-7» (six-seven) от украинского синдиката «VIP-распорядителей и потребителей чужого» при соучастии **Всемирного банка**.

— Той самой организации, которая более **70 лет борется с бедностью**, коррупцией, неравенством и кризисами.

— Ключевой момент – **борется, а не побеждает**.

Не ищите зёрна экономической науки в такого рода документах и пухлых докладах. Не ищите вкрапления объективной оценки рисков и угроз украинской экономики.

Их там нет.

Не ищите попытки признания очевидного: лошадь сдохла

– нынешняя модель украинской экономической модели - давно сдохла и разлагается.

Такого признания там нет. Зато есть водевиль, лёгкость форм, слайды и броские мемы – в общем 67.

25-26 июня 2026 в польском Гданьске состоится Ukraine Recovery Conference (URC 2026).

Вот украинские власти в очередной раз решили примерить одежды реформаторов-рыночников.

Ускорить экономический рост, нарастить инвестиции, подставить плечо промышленности и ВПК, увеличить производительность труда – работать лучше, управлять качественнее, чтобы жить богаче.

А ещё отобрать «флагманские инвестиционные проекты», чтобы громко, красиво и эстетично представить их в Гданьске для Европы и всего мира.

«б7» рулит.

Обязательно побольше нужных слов для иностранной аудитории, а также слов-маркеров для соцсетей и Youtube-а:

— искусственный интеллект, сингулярность, футурологическая уверенность, дизруптивные технологии, «сильные институты», «платформы для инвестиций», «амбициозные цели» и т. п.

Главное, чтобы задорно, уверенно, азартно, образно и модно.

В марте 2021г. украинское правительство приняло «Национальную экономическую стратегию до 2030 года» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>)

— Её авторы, министры и депутаты обещали, что реализация этого «фундаментального» документа», приведёт Украину в «клуб развитых и успешных стран».

Человек, который работал на своде этого документа указывал, что эта стратегия была направлена на достижение целей устойчивого развития страны на 2030 года, что она максимально соответствует вызовам и будущим изменениям.

И тогда Правительство для реализации Стратегии обещало разработать государственные целевые программы.

Отметим, что

— как над принятой в 2021г. «Национальной экономической стратегией до 2030 года», так и над стратегией «Экономика будущего» 2026 года **работают один и те же люди и организации.**

Их взгляды за пять последних лет едва ли изменились.

Всемирный банк тоже не посыпал голову пеплом и не принял повестку дня свободного рынка и настоящего капитализма.

— Мы до сих пор не услышали критического анализа того, почему «Национальная экономическая стратегия до 2030 года» провалилась,

— кто в этом виноват, и

— почему Стратегию «Украинская экономика 2042» не постигнет так же участь.

Напрашиваются какие-то зловещие параллели.

— Помните сатирический роман В. Войновича «Москва-2042»?

Если заявленная премьер-министром Украины Ю. Свириденко стратегия «Экономика будущего» рассчитала на 15 лет, то её срок как раз заканчивается в 2042 году.

Если предстоящие 15 лет делать то, что делали украинские власти предыдущие 15, 20, 30 лет, то существуют высокие риски, что Украина-2042 будет очень грустной, бедной, затхлой, турбулентной, разобщённой, склочной территорией во власти синдиката «VIP-распорядителей и потребителей чужого».

За последние семь лет украинское Правительство приняло десятки стратегий, концепций, законов, которые однозначно диагностируют нашу экономику, как модель Государства всеобщего интервенционизма.

В ней Государство главный экономический субъект:

— самый большой собственник, самый большой кредитор, самый большой инвестор, самый большой потребитель, самый большой банкир и страховщик.

При этом оно монополист или олигополист на рынке услуг образования, здравоохранения, услуг инфраструктурных секторов.

Украина после реализации десятков концепций, десятков тысяч законов и подзаконных актов – это настоящий Госплан, экономика без рыночной структуры капитала и занятости, с глубокими структурными искажениями, со сбитыми пропорциями между бизнес и инвестиционными циклами.

Система управления огромными ресурсами, активами и денежными потоками захвачена (state capture) мощными лоббистскими группировками, которые проникают во все ветви власти.

В сентябре 2019г. президент В. Зеленский подписал указ № 722/2019 «О целях устойчивого развития Украины на период до 2030 года».

Тем самым он поддержал рамки модели государства всеобщего интервенционизма.

17 целей устойчивого развития от ООН – это про условные 17 мощных олигархических групп, которые захватили экономику страны и рулят ею в свою пользу.

Такая интерпретация устойчивого развития – это про синдикализм, корпоративизм и социализм в стране, а не про реформы.

В декабре 2023г. была принята Национальная стратегия доходов на 2024 – 2030гг.

https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

Это документ про увеличение и усиления роли Государства в экономике.

Это документ не про реформы, а про улучшение условий для получения высокой доходности синдиката «VIP-распорядителей и потребителей чужого».

Это документ про разорение малого бизнеса, удушение национального предпринимательства и изгнания творческих, предприимчивых украинцев их страны.

Этот документ ставит крест на амбициях Украины и её шансах привлечь в страну глобальные и региональные цепочки ценности.

Министерство финансов, Национальный банк, Министерство экономики разработали и приняли Стратегию развития финансового сектора (последнее обновление в середине 2025 года). https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Strategy_finsector_NBU.pdf?v=17

Принимая поправки, Правительство отчиталось о выполнении 87% положений этой Стратегии, а полноценного финансового сектора, который был бы качественным, эффективным источником денег и кредита для коммерческого сектора и домашних хозяйств как не было, так и нет.

Зато галочек в отчётах наставлено столько, что, если оценивать качество работы по этому критерию, можно вручать награды чиновникам за служение отечеству. Нет сомнения, что украинский финансовый сектор, как и сама денежно-кредитная политика не ускоряет экономический рост, а тормозит его.

В начале 2025г. Национальный банк обновил свою Стратегию, базовый документ «Фінансова фортеця України». https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Strategy_NBU.pdf?v=17

Сила, надёжность этой крепости такова, что Украина до сих пор не справилась с хронически высокой инфляцией.

Кабинет министров и Нацбанк на пару вытеснили частные инвестиции, предложив государственные облигации под 15-18% годовых в гривне при ручном, жёстко контролируемом курсе валюты и зарегулированном платёжном балансе.

Этот документ никак не способствует развитию полноценного конкурентного финансового рынка, но явно нравится частным и государственным олигополиям, которые, зарабатывая на ГКО, консервируют проблемы украинской экономики, а не решают их.

Наконец, с февраля 2024г. у правительства есть *План для Ukraine Facility 2024 – 2027*гг.

<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

В нём много всего про то, как тратить европейские 50 млрд. евро, как должно действовать государство,

— но практически ничего нет про то, как обеспечить экономический роста 7+% ВВП в течение 15 – 20 лет.

Ни в этом, ни в одном другом документе нет ни слова про экономическую свободу, частную собственность, открытую конкуренцию и малое государство.

Этот, как и другие документы, определяющие суть и содержание экономической политики, это про «забрать и поделить», а не про экономику раскрепостить, дух предпринимательства в фундамент долгосрочного развития и роста заложить.

Стратегия трансформации Украины «Экономика будущего» - это очередная вариация на тему «Государство – наше всё». Это очередное слепое копирование порочных иностранных практик с утопическим представлением о том, что у Украины получится.

Вы можете назвать хоть одну страну в мире, которую бы вытянул из бедности и поставил на путь быстрого долгосрочного развития *Всемирный банк* или *МВФ*?

– Нет таких.

Вы уверены в том, что *экономическая модель Евросоюза* – это то, что сделает Украину богатой и успешной, обеспечит рост её экономики на 6+% ВВП, в то время как сам ЕС уже десятилетиями плетётся со скоростью ~1% ВВП? «6-7» (six-seven)!

Вы уверены, что в условиях беспрецедентной неопределённости, ломки действовавших десятилетиями институтов и стандартов регулирования международных отношений, технологических дизрупций именно чиновники, участники синдиката «VIP-распорядителей и потребителей чужого» должны определять, выбирать, финансировать и реализовывать «перспективные», «стратегические», «прорывные» коммерческие проекты для всей страны за счёт денег налогоплательщиков и внешних кредитов?

Всё это риторические вопросы.

Стратегия трансформации Украины «Экономика будущего» - это шоу и процесс, который должен закончиться красивой презентацией доклада в Гданьске в конце июня этого 2026 года.

Перед нами экономическое «Евровидение», только для одного конкурсанта. На его стороне – Всемирный банк и МВФ.

Своё слово поддержки скажет ЕБРР и Еврокомиссия. Там, где большие чужие деньги, всегда присутствуют со своими связями и инструментами McKinsey, BCG, Deloitte, PwC, EY, KPMG, BlackRock и многочисленные агентства развития.

А кто будет против? Кто скажет правду про то, что Левиафанство, госплан, модель Государства всеобщего интервенционизма гробит, губит украинскую экономику? Таким на государственных форумах голоса не дают. Таких в работу над стратегиями не приглашают, потому что они – про научную принципиальность, правду и ответственное отношение к документам.

Мы обязательно подробно, детально проанализируем стратегию «Экономика будущего» Украины-2042.

Этот анализ будет на сайте [Международного института свободы](https://www.libertyinstitute.org/).

<https://www.libertyinstitute.org/>

Місія Міжнародного інституту свободи (Інституту свободи)

Ми, засновники Міжнародного Інституту Свободи (ILI), вбачаємо свою місію у реалізації таких завдань:

— Посилення суспільної підтримки теорії та практики Свободи;

— Сприяння створенню правових, громадських інститутів на основі свободи вибору людини, приватної власності та особистої відповідальності

— Просування бачення мирного, вільного, благополучного світу на основі розвитку підприємництва, партнерства та солідарності;

— Протидія теорії, ідеології та практики тоталітаризму, нацизму, авторитаризму та надмірної держави;

Судя по тому, хто працює над «Украиной 2042», с какими идеями и теоретическими моделями они работают, ничего нового, свежего, адекватного реальному состоянию экономики Украины в мировом контексте ждать не приходится.

В этом и есть реальная угроза национальной экономической безопасности.

Мы глупо, тупо теряет время и доверие. Нам снова шашечки, а не ехать. Нам перформанс, а не результат.

Вспомним П. Скоропадского:

«Все поколения нынешних украинских деятелей воспитаны на театре, откуда пошла любовь ко всякой театральности и увлечение не столько сущностью дела, сколько его внешней формой. Например, многие украинцы считали, что с объявлением Центральной Радой самостийной Украины Украинское государство уже неопровержимый факт. Для них украинская вывеска была уже нечто, что они считали незыблемым. Вся деятельность Центральной Рады, если так можно выразиться, была направлена к внешнему, к усилению украинства для глаза, мало заботясь о его внутреннем, серьезном культурном развитии».

Великий Скоропадский такой видел основу экономического благополучия Украины:

«Мой конечный идеал – видеть Украину, покрытую одними лишь мелкими, высокопроизводительными, собственными хозяйствами,

продающими сахарную свеклу сахарным заводам, уже все ставшие акционерными, причем заводы должны были иметь и часть капитала в мелких акциях, дабы более зажиточные и культурные хлеборобы-собственники могли их приобретать».

Т. е. ставка на малый, частный бизнес, на открытую конкуренцию. Естественно, это никак не противоречит деятельности большого бизнеса. Главное, чтобы он не поднимал под себя Государство.

Стратегия трансформации Украины «Экономика будущего» от Ю. Свириденко и её коллег – это антиСкоропадский.

Это создание особых условий для синдиката «VIP-распорядителей и потребителей чужого».

Это государственный, политический проект с выгодой для 3% населения за счёт 97% остальных.

Экономическая история не знает случаев, чтобы такая вот модель обеспечивала быстрые, долгосрочные темпы экономического роста, тем более стремительный демографический бум и возвращение миллионов мигрантов на родину. «6-7» (six-seven), друзья. От этого трушно тошно.

***

№ 2.059

👉 Департамент охорони культурної спадщини КМДА підбив підсумки роботи за I квартал 2026 року під час засідання Постійної комісії Київської міської ради з питань збереження та захисту культурної спадщини.

Протягом січня–березня 2026 року Департаментом:

- розроблено **15 карток виявлення** об'єктів культурної спадщини для внесення до Переліку об'єктів культурної спадщини міста Києва;
- підготовлено **31 комплект облікової документації** на пам'ятки та об'єкти культурної спадщини;
- **опрацьовано 14 паспортів** пам'яток культурної спадщини;
- проведено **дослідження для підготовки 9 карток виявлених** об'єктів археологічної спадщини, серед яких залишки церкви Миколи Доброго, Воскресенської церкви, церкви Святих Костянтина і Олени та київської ратуші XVIII століття;
- у межах інспекційної діяльності видано **97 приписів**, складено **2 акти** про правопорушення та винесено **3 постанови** про накладення фінансових санкцій.

Також у 2026 році розпочато **реставраційні заходи** на об'єктах за адресами: **Андріївський узвіз, 5/31** та вул. Григорія **Сковороди, 9-Б**. Тривають реставраційні роботи дверних полотен на об'єкті культурної спадщини за адресою **Андріївський узвіз, 18-А**.

Продовжувалась **підготовка до консервації** археологічного об'єкта «Короб» на Поштовій площі, а також **підготовчі роботи до музеєфікації** фундаментів і решток стін надбрамної церкви Михайлівського Золотоверхого монастиря.

Окрему увагу приділено **популяризації культурної спадщини:**

- відкрито виставку міжінституційного проєкту «Втрачений Київ» на Контрактівій площі;
- проведено міжнародну виставку у Ризі «Свідки війни – знищена культурна спадщина», для якої підготовлено матеріали про 30 зруйнованих пам'яток України внаслідок російської збройної агресії.

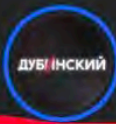
На території ДІАЗ «Стародавній Київ» за квартал обстежено 98 об'єктів та проведено 24 екскурсії.

2.5. Орган охорони культурної спадщини протягом 10 робочих днів з дня отримання Картки розглядає її, проводить перевірку щодо правового статусу поданого об'єкта. У випадку, якщо поданий об'єкт не має статусу пам'ятки або щойно виявленого об'єкта культурної спадщини, уповноважений орган приймає рішення щодо віднесення чи невіднесення об'єкта до нерухомих об'єктів культурної спадщини і необхідності складання на нього облікової картки. Обґрунтоване рішення за результатами розгляду протягом 5 робочих днів з дати його прийняття надається заявнику.

III. Вимоги до складання облікової картки на нерухомі об'єкти культурної спадщини

3.1. На об'єкт, який виявлено в процесі досліджень і щодо якого подано Картку до органу охорони культурної спадщини, складається облікова документація у складі облікової картки за формою, наведеною в додатку 2 до цього Порядку, до якої додаються коротка історична довідка та фотофіксація.

3.2. Облікову картку підписує фахівець, що її склав, із зазначенням спеціальності, освітньо-кваліфікаційного рівня чи наукового ступеня.

Подготовка к отстранению Зеленского от власти видна невооруженным взглядом. С одной стороны, НАБУ/САП выносят ближний круг ЗЕ, который обеспечивал ему поток черного кэша - и через него - управляемость чиновников. С другой, европейцы требуют передачи контроля над силовиками и генпрокуратурой через условия кредитования.

Все это - очевидная подготовка в перехвате контроля над системой тогда, когда это понадобится. Причина в злоупотреблении, в нагрузке, нервах, или во всем вместе - не важно. Окончательно отлететь кукушка у него может в любой момент. Чтобы это понять, достаточно посмотреть на его внешний вид. Пока это сумасшествие под контролем, его удастся "держать на цепи". Но не управляемый он "союзником" - не нужен. Тем более, если он отказывается принимать нужные им решения. Может, вы это упустили из виду, но Европа уже ищет пути диалога с РФ. Зеленский к этому не готов.

***

№ 2.061

В Україні непомітно виросла окрема галузь економіки — виробництво стратегій. Вона показує стабільне зростання незалежно від курсу долара, обстрілів та цін на яйця

2026-05-22

Лямец

Лише поверхневі підрахунки дали 133 ключові позиції. Саме стільки національних, секторальних та відомчих стратегій з 2010 по 2026. І це лише те, що мені вдалося знайти. Їх набагато більше. Повний обсяг з регіональними, корпоративними та оновленнями містить сотні позицій.

Шкода, що немає єдиного державного реєстру. З іншого боку, давайте не вбивати бізнес, що зростає.

Ось найбільш потужні стратегії

При Янику — "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава 2010–2014".

Звучить? - Звучить. Виконано? - Ще як.

При Пороху — "Стратегія сталого розвитку Україна–2020". 62 реформи, 25 ключових показників.

Більшість КРІ до 2020 не досягнуто. Але зацініть якість документу!

При Володимирі Олександровичу Зеленському — одразу кілька:

- (1) - "Стратегія нацбезпеки 2020", з якої одразу витікає каскад із ~15 дочірніх стратегій.
- (2) - потім "Національна економічна стратегія-2030".

- (3) - потім "План відновлення" (з презентацією у Lugano).
- (4) - потім Ukraine Facility Plan на €50 млрд.
- (5) Окремо хочу відзначити «Стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050».

Здається, що більший бардак у державному управлінні, тим красивіша стратегія. Але давайте перетворювати недоліки у досягнення.

- (1) Немає результатів — проте є документ про те, яким результатам бути.
- (2) Немає грошей на реформу — є стратегія залучення грошей на реформу.
- (3) Немає контролю — є стратегія впровадження контролю.

Знаю лише один історичний приклад, який співставний з нашою величиною.

Це - епоха Людовика XIV.

"Король-сонце" будував Версаль і доручав Кольберу писати тисячі сторінок про те, як має працювати економіка, поки двір танцює балети. Скромні клерки за самі голі гранти готові створювати мільйони сторінок, і кожна буде наповнена величним змістом.

Розробка однієї великої національної стратегії - це: 500+ людей, 6–18 місяців, від \$0,5 до \$5 млн (переважно донорські). Загальна оцінка людино-годин по 133 документах — від 700 тисяч до 2 млн годин. Гроші на розробку всього масиву — від \$20 до \$200 млн+, залежно від того, скільки ви готові рахувати.

Кожен документ — консультанти, форуми, делегації, переклади, презентації у Лондоні, Берліні, Римі, Женеві. Справжня індустрія. Армія експертів і креативних колективів, які натхненно змагаються, хто гарніше сформулює одну й ту саму думку.

Ось чому стратегування - це потужна нова галузь. Мало не вперше, держава працює краще за бізнес. Контролю — нуль. Не виконали - не біда, буде нова стратегія при наступній владі.

Якщо перекласти на мову ефективності:

— ми маємо індустрію з сотнями мільйонів доларів обороту, мільйонами людино-годин, нульовою примусовістю і залізним попитом.

Під кожен програму співпраці з ЄС чи МВФ можна писати нову стратегію.

Транш — стратегія, транш — стратегія.

Це не паразитизм, як сказали би проросійські критикани. Це — нова нафта для перемоги України.

— Чому без стратегії досі можна відремонтувати зупинку? McKinsey вже у черзі. KPMG — за ними. Собачу будку не пофарбуємо, доки консультанти не презентують "Дорожню карту на 2026–2031".

Треба терміново відкрити в Школі економіки Милованова факультет стратегування. Програма: рік навчання, одразу ступінь доктора наук. Є попит на стратегів - маємо випускати.

Вірю, так переможемо.

***

№ 2.062

Dubinsky.pro 2026-05-22 ... X
1 ч. · 🌐

Осознание европейцев, что войну в Украине пора заканчивать, диктуется не только общим ухудшением экономического положения страны ЕС, но и объективным завершением цикла войны в политике и бизнесе. Европейцам достаточно расписать оставшиеся расходы на оборону за счет еврокредита Украине - наперед, и можно садиться на стол переговоров в Путиным. Больше из этой истории, объективно, не вытащить ни денег, ни тем более, рейтингов. Тем более, что основные лидеры "партии войны" их почти обнулили.

Конечно, никто не гарантирует, что переговоры с Путиным - случатся. Но в ЕС есть четкое понимание, сколько до этого времени есть - в сентябре в РФ выборы в Госдуму, и до этого Путин вряд ли пойдет на эскалацию. То есть, это - окно для переговоров. Обратите внимание, все сроки обнуления контроля зеленского за властью в Украине через условия еврокредита - как раз третий квартал этого года.

№ 2.063

Наши чиновники на переговорах с ЕС попали в ловушку "посылок" и "налогов на рикш"

2026-05-22

Куц

Речь о том, что ЕС якобы настаивает на введении "налога на посылки" для разблокирования финансирования Украины.

На самом деле, это не так.

Европа требовала от нашего правительства предоставить план бюджетной фискальной консолидации.

Простыми словами, Украина должна была показать как с помощью новой налоговой модели наша страна сможет начать поступательно снижать свою зависимость от внешних кредитов.

О полной финансовой самостоятельности Украины в условиях войны речь не идет.

Европе нужен план поступательного снижения этой зависимости:

— хотя бы на несколько процентов в год. Но это должен быть реалистичный план.

Налоговая консолидация - это либо

1) повышение ставок налогов, либо 2) введение новых налогов, либо 3) детенизация.

Какие инструменты применять - это суверенное право Украины и ЕС никогда тут не давал жестких "рекомендаций".

Поэтому наше правительство могло разработать план фискальной консолидации, основанный на:

(1) - введении налога социальной солидарности на люксовые авто (импорт на 1 млрд евро в год);

(2) - повышение НДС на лакшери-товары и vip-услуги;

- (3) - введение прогрессивной ставки налога на доходы физических лиц (хотя бы вторая ступень шкалы для больших доходов по ставке 25%, которая могла охватить примерно 5-10% налогоплательщиков);
- (4) - повышение рентной платы за добычу природных ресурсов, прежде всего, железной руды;
- (5) - отмена льготной ставки НДС при экспорте сырья ("отмена возмещения НДС" при экспорте сырья);
- (6) - наведение порядка на таможне путем введения мониторинга зеркальной статистической отчетности со странами - торговыми партнерами для выявления контрабанды по конкретным таможенным пунктам и партиям товара;

Все эти направления фискальной консолидации, конечно, не могут принести триллионы гривен дополнительных бюджетных доходов в год.

Но до 500 млрд грн в год - вполне могли бы.

Но вместо этого, правительство предложило провести фискальную консолидацию за счет

- 1) — налогообложения курьеров "Глово" ("налог на рикш") и
- 2) — налогообложения посылок.

Все эти новации могут принести максимум до 20 млрд грн в год, но при этом они крайне токсичны для социума.

Например, те же посылки - это социальная логистическая эко-система, которая соединяет рассеянное украинство во время войны, связывая родственников живущих в Украине и за границей.

И теперь правительство оказалось в плену своей "ловушки", так как ЕС требует выполнения предоставленного плана и не хочет ждать появления нового.

В демократической стране такие казусы разрешаются отставкой правительства.

***

№ 2.064

Бывший глава Укрэнерго **Кудрицкий** подтвердил, что **все назначения зеленского-Ермака** проводились через "кассу" - Татарова, как я и написал, а собирал деньги Артем **Шило**.

Этот схематоз, собственно, и носит название "проект **23**": чиновникам перед назначением **выставляют схемовскую сумму взноса в "кассу" зеленского-Ермака.**

Кудрицкий заявил, что его назначили "мимо кассы", и у Ермака с зеленский по этому поводу "была истерика".

Рис1

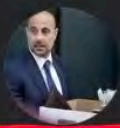

Кудрицький: ПРО ЕРМАКА, підозри, схематоз та дрібну помсту
Цензор.НЕТ

[Посилання](#)

Рис2

***

Милин Дмитрий

41 мин. · 🌐

2026-05-23

...

США приостановили участие в трехсторонних переговорах с Россией и Украиной — Forbes.

По его словам, Вашингтон включился в процесс, потому что был единственной стороной, с которой были готовы говорить и Москва, и Киев. Однако переговоры, как отметил госсекретарь США Марко Рубио, «не принесли результатов».

Госсекретарь подчеркнул, что США не заинтересованы в «бесконечном цикле встреч», которые ни к чему не ведут. По его словам, Вашингтон может вернуться к переговорам, если ситуация изменится, но пока готов уступить инициативу другим посредникам.

***

№ 2.066

Ключові економічні показники, які напряду впливають на собівартість перевезень

(у порівнянні з 2018 роком, коли востаннє переглядався тариф на проїзд у транспорті)

	ІНДЕКС СПОЖИВЧИХ ЦІН зростання за 2018–2025 роки з урахуванням прогнозу на 2026 рік	2018 рік 100%	→	2025 рік 212,5% ----- 2026 рік (з урахуванням прогнозу) 233,5%	↑+133,5%
	МІНІМАЛЬНА ЗАРПЛАТА (грн)	2018 рік 3 723	→	1 січня 2026 року 8 647	↑ у 2,3 рази
	СЕРЕДНЯ ЗАРПЛАТА У КИЄВІ (грн)	2018 рік 13 548	→	березень 2026 року 49 381	↑ у 3,7 рази
	ТАРИФ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ для транспортних підприємств (грн/кВт·год)	2018 рік 2,25 грн/кВт·год	→	станом на 2026 рік 14,93 грн/кВт·год	↑ у 6,6 рази
	ВАРТІСТЬ ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛЬНОГО ДЛЯ КП «КИЇВПАСТРАНС» (грн/л)	2018 рік 24,26 грн/л	→	квітень 2026 року (середньомісячна ціна) 89,42 грн/л	↑ у 3,7 рази

 Дані наведено у порівнянні з 2018 роком – роком останнього перегляду тарифу на проїзд у транспорті.

Рис1

Yuriy Gavrylechko

1 ч. · 🌐

2026-05-23

...

І знов за рибу гроші... тобто щодо **підвищення тарифів на проїзд** в муніципальному транспорті у Києві.

Після того, як КМДА оприлюднила свої "розрахунки" та навіть інфографіку намалювала... можна оцінити реальну собівартість проїзду, спираючись на їх дані.

ЦЕ 4 ГРИВНІ!

Так, саме 4, а зовсім не 30, не 44 і не 65. І ось чому так:

- - **3 з 5 показників**, на які посилається КМДА **взагалі не дотичні до розрахунку собівартості**, то на них можна не зважати. Це **ріст мінімальної зарплати, ріст середньої зарплати у Києві та зміну загального індексу споживчих цін**.
- - попри дуже потужні заяви КМДА за їх даними з 2018 року (коли востаннє відбулось необґрунтоване збільшення тарифів) **зарплати на оплату праці зросли на 62% :)**
- - видатки на **електроенергію та паливо** зросли на **66-74%**
- - **обсяги перевезення пасажирів зменшились на 42%**
- - і єдиний показник, що вони не навели - це **зростання інтервалів руху транспорту більше ніж в три рази!!!** Що на собі відчув кожен киянин, який регулярно користується міським транспортом.

Якщо трішечки порахувати, **то все це разом і дасть 4 грив за проїзд, як собівартість**. Бо коли в тебе видатки зростають на **70%**, кількість споживачів падає на **40%**, **от послуг ты надаєш на 250% менше, то в тебе суттєво зростає прибуток!** І, відповідно, зменшиться собівартість кожної окремої послуги. Бо **якість послуг суттєво падає!**

Публикация Уповноважений із захисту державної мови

2026.05-22

Уповноважений із захисту державної мови

1 дн. · 🌐

✗ Кременчуцька міська рада ухвалила рішення щодо встановлення мораторію на публічне використання російськомовного культурного продукту.

Мораторієм забороняється публічно виконувати, демонструвати, сповіщати російськомовний культурний продукт у громадських місцях, закладах культури, торгівлі, побуту, громадського харчування тощо.

Рішення ухвалене з метою захисту українського інформаційного простору від гібридного впливу держави-агресора, а також для подолання наслідків багаторічної русифікації.

📌 Мораторієм передбачена **заборона використання** у публічному просторі Кременчуцької міської територіальної громади **культурних благ** і **культурних цінностей**, що створені за допомогою **російської мови**, а саме:

◆ **товарів і послуг**, що виробляються в процесі провадження діяльності у сфері культури для задоволення культурних потреб громадян. Це: книги, художні альбоми, аудіовізуальні твори та аудіопродукція (музичні звукозаписи), твори та документи на новітніх носіях інформації, вироби художніх промислів, театральні і циркові вистави, концерти, культурноосвітні послуги, тощо;

◆ **об'єктів матеріальної та духовної культури**, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ІЗ ЗАХИСТУ
ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

В КРЕМЕНЧУЦІ ЗАПРОВАДЖЕНО МОРАТОРІЙ НА ПУБЛІЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ РОСІЙСЬКОМОВНОГО ПРОДУКТУ

Стаття 10. Державною мовою в Україні є українська мова.

{Офіційне тлумачення частини першої статті 10 див. в Рішенні Конституційного Суду [№ 10-рп/99 від 14.12.99](#)}

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Рис2

Станом на 2026 рік в Україні немає закону, який би надавав російській мові статус захищеної або особливий статус. Навпаки, держава повністю скасувала такий захист.

Головні зміни у мовному законодавстві:

✓ **Скасування Європейської хартії:** 3 грудня 2025 року Верховна Рада ухвалила Закон України (№14120), яким офіційно вилучила російську мову з переліку мов, що підлягають особливому захисту за Європейською хартією регіональних або міноритарних мов.

✓ **Обмеження в освіті:** 3 2025 року набули чинності законодавчі зміни, які забороняють приватним закладам дошкільної освіти використовувати мову держави-агресора як мову навчального процесу.

✓ Також у парламенті розглядаються ініціативи щодо заборони її використання у приватних школах.

✓ **Посилення відповідальності:** Базовим актом є Закон України Про забезпечення функціонування української мови як державної, який гарантує виключне використання державної мови.

✓ У 2026 році профільні відомства пропонують збільшити штрафи вдсятеро для системних порушників мовного законодавства у сфері бізнесу та обслуговування.

! Щодо згадок у Конституції України, то у статті 10 декларується захист усіх мов національних меншин, однак на практиці російську мову було позбавлено окремого нормативного захисту.

Рис3

***

№ 2.068

М Інститут Масової Інформації (ІМІ) с Оксаною Романюк.
2 дн. · 🌐

Директорка Інституту масової інформації Оксана Романюк заявила, що вбачає в **проєкті нового Цивільного кодексу** ризику **повного знищення антикорупційної журналістики** в Україні !

Про це вона заявила під час пресконференції за участі громадських активістів 20 травня, повідомляє hromadske.

Одним із найнебезпечніших пунктів вона назвала **розширення норми про право на відповідь, яке в чинному ЦК стосується лише неправдивої інформації:**

"Якщо особа вважає, що щось там медіа некоректно, неправдиво написало, вона може звернутися і сказати: "Виправте, ось насправді такий вигляд має ситуація"" — зазначила Оксана Романюк.

Зараз **Новим Цивільним кодексом** законотворці пропонують, щоб **право на відповідь "було в будь-кого й з будь-якого приводу"**. Тобто кожна людина, яку згадали в медіа, матиме право звернутися до медіа, і те буде зобов'язане поставити її відповідь, не редагуючи та не скорочуючи.

"І в такий спосіб журналістика просто **"заспамиться"**, перетвориться в якусь дошку оголошень. І ми розуміємо, що це вже не буде медіа, тому що функція в медіа якраз у тому, щоб передавати, щоб здійснювати **суспільний контроль**", — наголосила очільниця ІМІ.

Нагадаємо, 28 квітня 2026 року Верховна Рада підтримала в першому читанні законопроєкт № 15150 – проєкт нового Цивільного кодексу України. Наші експерти проаналізували його та виділили 11 пунктів потенційних загроз медійній сфері. Читайте за посиланням у коментарях.

№ 2.069

Ніл Фергюсон: Україна - Корея Другої холодної війни

[Посилання](#)

2026-05-22

НИЛ ФЕРГЮСОН, ПЕРЕКЛАД "ХВИЛІ"

Чому Україна перетворилася на провідного військового новатора світу, як ринки небезпечно помиляються щодо Ірану, а нова Карибська криза може спалахнути навколо Тайваню вже завтра

Ми не напередодні 1914 року - ми вже всередині Другої холодної війни, і Україна в ній те саме, чим була Корея в першій. Так вважає історик Ніл Фергюсон, і на живому записі подкасту School of War у Нью-Йорку він пояснює ведучому Аарону Макліну, що з цього випливає.

Наприклад: Київ став провідною у світі державою у війні дронів - і тепер Америка змушена просити український досвід, щоб захищатися самій, водночас і далі принижуючи Зеленського.

А наступна Карибська криза, за Фергюсоном, вибухне довкола Тайваню - і може статися буквально завтра.

1. Які аналогії працюють сьогодні

Аарон Маклін: Ніле, я хочу почати з питання про те, як використовувати історію, щоб осмислювати поточні події. Ви бавитеся прикладною історією у своїй фірмі *Greenmantle* (це ваша консалтингова компанія). І коли я кажу "бавитеся", я маю на увазі, що ви провідний фахівець країни.

Мені хочеться розпитати вас про саму природу мислення через історичні аналогії, але ще й притиснути вас до стіни: які саме аналогії або які їхні частини найкраще описують сьогоднішній день? Є розхожі - 1939 рік. Ви нещодавно писали про 1956-й і Суец - аналогія, про яку страшно навіть думати, до неї ми ще повернемося. У більш оптимістичному настрої я іноді згадую 1948 рік і блокаду Берліна - може, ми в пізньому періоді сорокових?

Але почну я з найпопулярнішої: чи не перебуваємо ми в роках, що передували Першій світовій?

Я задам тон уривком з Вінстона *Черчилля*. Це з книги "The World Crisis" ("Світова криза" - його історія Першої світової; є в нього й історія Другої світової), яка, як заведено в Черчилля, значною мірою про самого Черчилля - світова криза, побачена очима Вінстона Черчилля. У першому томі він пише про період перед війною і про розрив між британською політичною елітою та суспільством:

"Упродовж усіх цих десяти років двоїстість і розлад були лейтмотивом британської політики, і ті, чийм обов'язком було оберігати безпеку країни, жили одночасно у двох різних світах думки. Був реальний, видимий світ з його мирними заняттями та космополітичними прагненнями - і був світ гіпотетичний, світ за порогом свідомості: світ, тієї ж миті цілковито фантастичний, а наступної, здавалося, готовий прорватися в реальність; світ страхітливих тіней, що рухаються судомними сполученнями крізь бездонні перспективи катастрофи".

Ніл Фергюсон: "Бездонні перспективи катастрофи". У виконанні Черчилля це справді звучить краще.

Аарон Маклін: То що ж - цей період схожий, скажімо, на 1911 чи 1912 рік? Допоможіть нам зрозуміти, як узагалі думати про такі питання.

Ніл Фергюсон: Передусім, мені дуже приємно бути з вами сьогодні ввечері й бути поруч з Аароном, який робить таку важливу справу - наново будить суспільний інтерес до військової історії. Це важливо, бо військову історію як предмет в університетах фактично скасували якийсь час тому. На історичних факультетах більшості провідних університетів, якщо подивитися на програми курсів, військової історії просто немає - прикрий провал, у якого будуть наслідки.

Тож це чудова нагода зробити крок назад і зайнятися тим перемиканням між минулим і теперішнім, якому я присвятив життя.

Однією з перших тем, про які я писав, була Перша світова - і писав я про неї тому, що в ній воював мій дід. Перше історичне питання, яке я поставив собі ще хлопчиськом, було таке: як, скажіть на милість, мій дід у сімнадцять років опинився на Західному фронті, воюючи з німцями? Він провів на тій війні три роки. Його військовий послужний список знищили під час Другої світової, тож деталей ми не знаємо, але він напевно бачив жахливі речі. Його точно поранили під час німецького весняного наступу 1918 року, після чого відправили назад на перепідготовку - до фронтової служби він був уже непридатний.

Тож моє перше питання було: як це сталося?

І відповіді на нього можна, лише якщо подивитися на тих, хто ухвалював рішення влітку 1914 року, і зрозуміти, як вони - кожен по-своєму - в європейських столицях, включно з Лондоном, дійшли висновку, що воювати краще, ніж не воювати.

Черчилль написав цю книгу як apologia pro vita sua (виправдання власного життя), бо сам був одним із тих, хто ухвалював рішення.

З усіх членів ліберального кабінету Герберта Асквіта він був найзапеклішим прихильником війни. Як перший лорд адміралтейства саме Черчилль рвався вплутатися в Першу світову і вдався до тих наступальних дій, які, ймовірно, і втягнули Османську імперію у війну на боці німецько-австрійських Центральних держав.

Тож книгу треба читати, тримаючи в голові:

— Черчилль був одним із тих, чиї рішення прирекли мого діда майже на три роки в неуявних умовах. Дід був рядовим, а умови, в яких служив рядовий одного з шотландських гірських полків, нам дуже важко уявити.

Чималу частину ранньої кар'єри я витратив на те, щоб передати, яким був той досвід, - мене так вразило, що мільйони чоловіків по обидва боки, на безлічі фронтів, молодих, а подекуди й геть хлопчаків, пройшли через цей неймовірно затяжний період боїв.

Тож головна думка книги "Жаль війни" (The Pity of War, 1998 рік - вийшла так давно, що мене трохи пересмикує від самої лише дати) була в тому, що

— ті, хто ухвалював рішення, виходили з хибного аналізу витрат і вигод.

Вони, наприклад, думали, що війна буде короткою. Майже всі вони так думали.

Питання із зали: Такої помилки ніхто ніколи не робить.

2. Ілюзія короткої війни

Ніл Фергюсон: Саме так. "Ілюзію короткої війни" як термін я вперше дізнався від історика Джеймса Джолла.

Вдумайтеся: скільки разів ви особисто піддавалися ілюзії короткої війни? Я - піддавався. На початку війни між США та Іраном я думав, що вона буде короткою. Я так і сказав у подкасті Free Press чи не в день, коли війна почалася.

Тож, ілюзія короткої війни. Усі думали, що впораються до Різдва. Не думав так лише німецький генеральний штаб, який знав, що це буде війна на виснаження, - вони були професіоналами. А аматори, які ухвалювали рішення в більшості європейських столиць, вважали, що війна буде короткою і що не воювати - гірше. Усі вважали, що не воювати гірше.

Німці вважали, що гірше чекати, бо росіяни переозброяться і до 1916 року стануть невразливими, - отже, воювати треба в 1914-му, поки ще можна, цитую, "більш-менш скласти іспит". Це формулювання Мольтке. І далі ланцюжком.

Щойно вони ухвалили це рішення, вирішувати довелося всім іншим - і всі інші теж вирішили, що воювати краще, ніж не воювати.

Підсумок - приблизно десять мільйонів загиблих у боях або через них, і куди більше смертей у наступній пандемії грипу, яку рознесли солдати, перекинуті за моря.

Велика визначальна катастрофа, яка задала ХХ століттю траєкторію масового вбивства, - і сталася вона тому, що

— люди на кшталт Черчилля прорахувалися, як і більшість воєн.

Аарон Маклін: Тобто ви дуже спритно ухилилися від питання, Ніле.

Ніл Фергюсон: А мені здавалося, я блискуче на нього відповів.

Аарон Маклін: Відповідь була блискуча. Я прочитав цей уривок ось чому: бувають дні, коли я - як людина, яка багато про це думає, - цілком виразно уявляю, як повна людська катастрофа розгортається, наприклад, у західній частині Тихого океану, і дуже швидко. А йдучи вулицями Мангеттена чи навіть Вашингтона, я відчуваю, що більшість людей живуть у тому, іншому світі. Ось у цьому для мене й значущість порівняння.

Ніл Фергюсон: Дайте я розкажу історію з життя, а потім дам ту відповідь, якої, ви маєте рацію, не дав. Ще рано. Я тільки розігриваюся.

У січні я був у Давосі, у Швейцарії, на Всесвітньому економічному форумі, в українському павільйоні. Українці зробили приголомшливе відео - комп'ютерне, згенероване ШІ, - з атаками "шахедів" на Брюссель, Париж і сам Давос. Мушу зізнатися, я із задоволенням дивився, як Давос розносить "шахед". І я сказав українцям, які це зробили:

"По-перше, це блискуче. А по-друге, це нікого не переконає, що таке може статися з їхнім містом. Нікого".

Бо на сьогодні, хоч би де ти був - у Парижі чи в Дубаї, - ти думаєш, що таке буває лише в Україні. Що таке буває лише в Києві та Харкові.

*Ось той самий **розрив**, про який ви говорите. І досі по всій Європі, навіть зараз, навіть після того, що сталося в Затоці, пересічний громадянин не здатен уявити війну у своєму місті.*

Мене особливо вражає, що лондонці цього не уявляють - не думають, що це може статися з ними, і що британська політика може бути цілком поглинута грою в музичні стільці в дусі "Монті Пайтона", де змінні півдурки по черзі стають прем'єр-міністром.

А я їм:

— ви взагалі розумієте, що поцілити по вас зараз навіть легше, ніж у сорокові? Набагато легше.

Тож розрив є. У цьому ви маєте рацію.

Але я не думаю, що це 1914-й, 1913-й чи 1911-й, і причина - ядерна зброя.

Між витоками Першої світової і тим становищем, у якому ми сьогодні, є фундаментальна відмінність:

— з появою ядерної зброї аналіз витрат і вигод змінюється, бо будь-яка ядерна держава змушена куди серйозніше думати, перш ніж іти на війну, ніж люди 1914 року.

Ті недооцінили масштаб звичайної війни, яку починали, але їм принаймні не доводилося тримати в голові повне знищення мільйонів людей за порівняно невеликої кількості обмінів ударами.

Тож аналогії з 1914-м і 1939-м не працюють - і користуватися ними в будь-якому разі треба дуже обережно, бо їх затягали.

3. Ми у Другій холодній війні

Ніл Фергюсон: Зрештою, щойно ви входите в епоху ядерної зброї, все змінюється, і ми потрапляємо в царину холодної війни.

Сам термін першим ужив *Орвелл* - буквально за кілька днів після атомних бомбардувань Хіросіми та Нагасакі, у вражаючому есе "The Bomb and You" ("Бомба і ти"), яке стало своєрідним начерком "1984".

Орвелл, геній, зрозумів, що з появою цієї зброї небаченої руйнівності змінюється сама природа суперництва великих держав.

Його думка була така:

— держави, що володіють ядерною зброєю (він припускав, що їх буде лише три), насправді нездатні вести Третю світову.

Вони змушені перебувати в "мирі, який не є миром".

Ось його визначення холодної війни.

Це куди ближче до того, де ми зараз. Я вже вісім років стомливо повторюю: ми у Другій холодній війні.

Як і в Першій холодній, є дві наддержави, здатні вести повномасштабну Третю світову, - це США та Китайська Народна Республіка.

У військовому сенсі вони майже в тому самому становищі, в якому були США та Радянський Союз.

— В економічному - ні, тут усе зовсім інакше.

Але як рамка це куди корисніше.

І розуміти, що ми у Другій холодній війні й перебуваємо в ній уже якийсь час, - це не фантазія.

Китайці зрозуміли це раніше за нас.

— Ось чому наші проблеми будуть не з 1914-го і не з 1939-го. Вони куди більше схожі на 1950 рік - Корейську війну - і на 1962-й, Карибську кризу.

Бо, як і в Першій холодній війні, у Другій є можливість гарячих і проксі-воєн усередині загальної структури суперництва наддержав.

І, на мою думку, війна в Україні - це Корейська війна Другої холодної:

— перша по-справжньому гаряча війна, в якій обидві сторони мають проксі.

— *Росія по суті китайський проксі, а Україна була західним проксі.*

А Карибська криза, якщо вона станеться, станеться на Тайвані.

— Це буде тайванська напівпровідникова криза.

Моє вихідне припущення весь цей час було таке:

— «у якийсь момент ми наново програємо Карибську кризу докола Тайваню, і це стане найнебезпечнішим моментом Другої холодної війни».

4. Есе Путіна 2021 року

Аарон Маклін: Тож ми, люди Заходу, сидимо тут і мислимо цими історичними аналогіями - не лише щоб прояснити момент, а й загалом з міркувань:

— господи, як нам не допустити війни?

А наші супротивники теж мислять історично - і не завжди з тією самою метою.

Тому я проведу нас крізь російський історичний погляд і китайський.

Ось слова такого собі Володимира Путіна - ви вловите різницю в стилі між його текстом і текстом Вінстона Черчилля. І я, чесно кажучи, думаю, що стиль дещо говорить про Путіна. Це з есе, яке він опублікував у 2021 році, під назвою

"Про історичну єдність росіян і українців". Я роздрукував забагато, дам лише для аромату:

"І росіяни, і українці, і білоруси - спадкоємці Давньої Русі, що була найбільшою державою Європи. Слов'янські та інші племена на величезному просторі - від Ладоги, Новгород, Пскова до Києва й Чернігова - були об'єднані однією мовою (зараз ми називаємо її давньоруською), господарськими зв'язками, владою князів династії Рюриковичів. А після хрещення Русі - й однією православною вірою. Духовний вибір Святого Володимира, який був і Новгородським, і Великим Київським князем, і сьогодні значною мірою визначає нашу спорідненість. Київський престол посідав чільне місце в Давній Русі. Так повелося з кінця IX століття".

І далі в тому ж дусі, мабуть, у X, XI і XII століття приблизно з тією ж швидкістю.

Ніл Фергюсон: Я прочитав це повністю. Неймовірно нудно. Я читав це дорогою в Україну - їхав туди у вересні, здається, 2021 року. Про статтю я вже знав, вона вийшла, по-моєму, в липні, і я читав її дорогою до Києва.

І тієї ж миті зрозумів:

— Росія піде війною на Україну.

Вона вже потроху воювала, і так з 2014 року, а прочитавши статтю, я з упевненістю зрозумів, що Путін задумав повномасштабне вторгнення.

5. Війна Росії проти України

Ніл Фергюсон: Стаття була маніфестом того, що в 1930-ті називали аншлюсом (так нацисти позначили приєднання Австрії), - маніфестом анексії України.

У ній за допомогою тенденційних історичних міркувань стверджувалося, що в Україні немає національної ідентичності.

Що української національної ідентичності не існує зовсім.

Пам'ятаю, як приїхав до Києва - а я буваю в Україні щороку приблизно з 2010-го - і сказав українським друзям:

— *"Усе дуже погано. Він збирається вторгнутися в країну у великому масштабі. Ви не готові, і ми не готові".*

Увесь період з вересня до лютого наступного року був для мене болісним, бо

— я бачив, як відбувається жахливий провал стримування.

Українці були його частиною, бо не могли повірити. Вони справді не могли повірити, що він на це піде, і дуже неохоче вірили, навіть коли їм це казали авторитетніші за мене люди.

Але США та європейці того року цілком провалили стримування Путіна.

— Вони, навпаки, послабили санкції щодо "Північного потоку - 2".

Вони дали сигнал:

— якщо Путін піде на такий крок, вони відповідатимуть - вгадайте чим - санкціями.

А я весь час пояснював:

— **«санкції його не стримують».**

Він сприйме їх такими ж порожніми, як слова Барака Обами в 2014-му, коли вони анексували Крим.

Час був болісний.

Пам'ятаю, як мій друг і колега по Greenmantle Кріс Міллер (автор книги "Chip War" про війну за чипи) підтвердив мій здогад у блискучій статті, написаній у грудні 2021 року, де передбачав - я добре це пам'ятаю - з 80% впевненістю повномасштабне вторгнення.

Ми не могли нікого змусити в це повірити.

— Більшість вважала, що ми нагнітаємо. Пам'ятаю ефір з Іеном Бреммером і Фарідом Закарією, де вони казали, що це все просто якийсь вигадливий театр кабукі.

А потім, звісно, почалася найбільша сухопутна війна з 1945 року.

І ось чого ніхто, включно зі мною, не міг передбачити в лютому 2022-го:

— **що війна все ще йтиме в 2026-му, на п'ятому році.**

Ось що я маю на увазі під «ілюзією короткої війни».

Ми з Крісом Міллером бачили, що війна буде, але жоден із нас не думав, що вона затягнеться.

Ми вважали, що росіяни переможуть швидко.

І навіть після того, як у них не вийшло - після того як українці рішуче виграли битву за Київ, - ми дивовижним чином продовжували чекати, що буде врегулювання:

— за такого провалу путінської стратегії не вірилося, що він продовжить воювати.

І лише до вересня 2022, наскільки пам'ятаю, ми усвідомили, що це буде затяжна війна на виснаження.

— Тоді мене й осінило: а, це ж Корейська війна.

Ось у чому ми перебуваємо.

Це буде одна з тих воєн, де перший рік дуже рухливий, а потім усе намертво грузне.

І ця аналогія - повертаючись до питання, як працювати з історичними аналогіями - добре ілюструє суть.

Увесь цей час я шукав правильну аналогію.

— Може, це Зимова війна, між Фінляндією та Радянським Союзом? Не зовсім підходило.

Але щойно ми зрозуміли - а, це Корея, і китайці будуть спонсорами Росії, а США та європейці підтримають Україну, і це тягтиме війну далі, але вона стане в глухий кут, - ось це й було важливе прозріння.

На мою думку, аналогія виявилася правильною. Спрацювала добре.

Аарон Маклін: Як ви знаєте, Путін написав і інше есе - здається, роком раніше, у 2020-му, - про те, що Радянський Союз був, по суті, невинний у початку Другої світової.

Ніл Фергюсон: Я і це читав.

Кумедно бачити, як Путін «косплеїть історика».

— Він наче вмів це робити - або, може, якась російська версія ChatGPT зробила це за нього.

— Він пише це ніби по-історичному. **Ніби по-історичному - у тому сенсі, що все має правдоподібний вигляд.**

І якщо ти взагалі нічого не знаєш, читається так:

— о, непогано, хлопець, мабуть, попрацював над матчастиною.

Але будується все на дико тенденційному аргументі, що Радянський Союз, який, звісно, був на боці нацистської Німеччини...

Аарон Маклін: Ну, у них же не було вибору. У цьому й суть.

Ніл Фергюсон: Саме так. **«Їх змусили підступні поляки, підступні британці, підступні французи».**

Насправді це шедевр тенденційної аргументації, і студентів варто було б змушувати це читати

— щоб показати, що за правильних риторичних прикрас можна збудувати геть, абсолютно нікчемний аргумент.

Аарон Маклін: Я згадую про це тому, що війна, очевидно, посідає в голові Путіна величезне місце - ось із цієї досить збоченої точки зору.

Він же прощає пакт Молотова - Ріббентропа, а ближче до кінця там іде захист Ялти як основи світового порядку - тієї самої конференції, де Європу ділять.

Ніл Фергюсон: Черчилль і там доклав руку.

Аарон Маклін: Саме так.

6. Американський міф про Другу світову

Аарон Маклін: Хочу запитати вас про історичну пам'ять у Сполучених Штатах - і про те, як, коли я був хлопчиськом, виглядав наш ключовий стратегічний міф.

І під міфом я маю на увазі не щось завідомо хибне, а всеохопну історію, яку ми собі розповідаємо, - історію, яка, на мою думку, більш-менш правдива.

Ідеться про участь Америки в Другій світовій як про епізод, що починається з прикрого ізоляціонізму, а потім перетворюється на героїчне національне підприємство, яке величезною мірою сприяє розгрому нацизму та японського імперіалізму.

Важливою темою в ньому проходить Голокост.

Я ріс у вісімдесяті. Мій батько воював.

І тут як з афганцями: якщо поговорити з афганцями, виявляєш, що вони впевнені, ніби Британська імперія перестала гнобити їхню країну буквально за день до їхнього народження. Імперія пішла - і вони народилися. Для мене, п'ятирічного Аарона, Друга світова закінчилася приблизно за день до того, як я з'явився на світ. Був такий дуже поганий хлопець, Гітлер; він хотів захопити світ; і мій тато його зупинив. Там були й інші - дядько Джек, дядько Френк, - але переважно це був мій тато. І це було досить незвично для людини, народженої в 1981-му, бо я був пізньою дитиною в житті батька. У мене ще були друзі, чії діди воювали.

Тепер, звісно, усе це пішло.

І я думаю, що вороги повоєнної американської великої стратегії - і зліва, і справа (ліві вороги були й у моїй молодості, але сьогодні найпомітніші саме праві, в особі, скажімо, Такера Карлсона та інших)

— правильно розпізнали в цій історії те, що треба нишком розмити, якщо хочеш фундаментально змінити курс Америки у світі.

І як у них із цим успіхи? Усе, кінець? Друга світова як історія американського героїзму і як основа для роздумів про Америку й світ - це вже мертва буква? І якщо так, то що нам робити, Ніле?

7. Антиісторія

Ніл Фергюсон: Є історія, і є антиісторія.

Історія стоїть на науковій праці - на читанні документів, листів і щоденників епохи, на розумінні минулого, на проникненні в уми тих, хто ухвалював рішення. Це історія.

А антиісторія - це коли ти приходиш на подкаст Такера Карлсона, і він каже:

— "Ви великий історик", при тому що ти не написав жодної історичної книги, і далі ти просто все вигадуєш.

І коли постать на кшталт Даррила Купера подають як серйозного історика, я в цей момент остаточно переконуюся, що «подкасти, певно, справа рук диявола».

Ця підозра давно мене не відпускає.

Я розумію, що ми зараз у подкасті, але дозвольте все ж зауважити: подкасти, ймовірно, справа рук диявола, а книги - справа рук Бога, і історія - в книгах.

Історію можна дізнатися лише з книг, бо тільки в книгах є виноски, а тільки у виносках є посилання, які можна перевірити й переконатися, що нічого не вигадано.

Тож коли хтось на кшталт Купера приходить на подкаст Карлсона і заявляє:

— "Ні, справжнім лиходієм Другої світової був Черчилль; у німців було кілька євреїв, яких треба було годувати, їжі на всіх трохи бракувало, ну вони ніби й померли" - коли люди починають говорити таку кричущу брехню, треба висловлюватися проти.

Це не історія. Це антиісторія.

І ви маєте цілковиту рацію, Аароне:

- 1) — вона має на меті підірвати наше розуміння минулого, а
- 2) — потім нишком наново узаконити темний бік - знову зробити націонал-соціалізм прийнятним.

Бо наступна стадія після Даррила Купера - це вже Нік Фуентес із його "Гітлер - це круто".

Так, у молодих чоловіків трансгресивна поведінка - норма. Я й сам колись був панк-рокером.

— У пізньому підлітковому віці є особлива насолода говорити все, що розлютить твоїх батьків. Це можна зрозуміти.

Але коли трансгресія - це узаконити Гітлера, а отже, і Голокост, ти потрапляєш у дуже темне місце, у якого будуть непередбачені наслідки.

І, підозрюю, для тих, хто розносить цю брехню, вони виявляться кепськими.

8. Справа життя Білла Баклі

Ніл Фергюсон: Цих демонів довго заганяли назад. У Білла Баклі (Вільяма Баклі, батька повоєнного американського консерватизму) це забрало довгі роки - по суті, стало справою його життя:

— витіснити сегрегаціонізм, антисемітизм, ізоляціонізм і берчизм (ідеологію ультраправого "Товариства Джона Берча") з американського консервативного руху.

Це й була справа життя Баклі, і він її зробив. Було дуже важко, бо все це сиділо глибоко, зокрема й у його власній родині.

Але його успіх уможливив адміністрацію Рейгана

- консервативну Америку, цілком відірвану від усієї темряви 1930-х і ранніших епох.

Трагедія нашого часу, на мою думку, в тому, що все, що зробив Баклі, відіграно назад, і з вражаючою швидкістю

- *усе повернулося. Повернувся відвертий расизм. Повернувся антисемітизм. Повернувся ізоляціонізм.*

Усе повернулося, і позбутися цього наново доведеться, мабуть, стільки ж років, скільки пішло в Баклі.

Іноді мені здається, що наша доля - безкінечно повторювати ці болісні цикли інтелектуального очищення, коли доводиться проходити крізь усе наново.

— Британії явно доведеться наново пройти сімдесяті, і наново тетчеризм, наново всі процедури затягування пасків, які були необхідні.

— А в США це буде повторне переоблаштування консерватизму за лекалами Баклі.

9. Повернення антисемітизму й соціалізму

Ніл Фергюсон: Єдине, що я б додав:

— для мене найтривожніша риса нашого часу - **відсутність нових ідей.**

Це справді сумний вирок нашій культурі - що антисемітизм може повернутися і справа, і зліва, що соціалізм і націонал-соціалізм знову в ходу.

Цим ідеям сотні років. Вони сягають 1840-х, а ми не здатні вигадати нічого нового?

На дворі 2026 рік, а ми тягнемося до ідей майже двохсотлітньої давнини, щоб зрозуміти наш світ?

ШІ вже тут - і ні, соціалізм. Соціалізм. Скільки разів це треба спробувати, перш ніж ми нарешті визнаємо провал? Коли?

Аарон Маклін: Як і антисемітизм...

Ніл Фергюсон: Визначення божєвілля - «робити одне й те саме двічі й чекати іншого результату».

Із соціалізмом це звучить як "давайте спробуємо одне й те саме 115 разів - і спробуємо в Нью-Йорку. Може, тут спрацює". Щастя.

Аарон Маклін: Антисемітизм, звісно, сягає ще далі за 1840-ті. І, здається, час щось міняти. Можна для різноманітності зненавидіти валлійців чи щось таке.

Ніл Фергюсон: Валлійці й самі чудово дають раду з ненавистю до валлійців. Тут допомога не потрібна.

10. Картина світу президента Трампа

Аарон Маклін: Ми обіцяли людям, Ніле, що поговоримо про Іран.

Час настав. Залишуся в історичній площині. Якщо згадати виступ президента Трампа 28 лютого, де він викладав і пояснював війну американському народові, він почав в історичному ключі й дав огляд ірано-американського суперництва з 1979 року - і іранського віроломства.

Пам'ятаю, мені промова сподобалася; у якийсь момент я навіть сказав: ось цю частину промови я міг би написати сам. І його доводи про порочність іранського режиму видалися мені незаперечними.

У мене давно є улюблена теорія про президента Трампа: якщо щось було важливим у 1980-ті, воно важливе для нього. І це, до речі, дуже корисний інструмент, щоб розуміти його картину світу...

Ніл Фергюсон: Можна я уточню? На мою думку, ви схибили років на десять.

Ключ до розуміння Дональда Трампа - те, що сталося в 1970-ті.

Аарон Маклін: А Ендрю Ллойд Веббер був популярний у сімдесяті? Бо це важливо.

Ніл Фергюсон: Попкультуру залишу вам.

Але Ніксона в Трампі куди більше, ніж будь-хто готовий визнати.

Дуже важливо розуміти, що в президента ніксонівський характер.

— Мало хто знає, але саме Ніксони розгледіли в Трампа задатки політика.

Вони були знайомі в 1980-ті. Ніксон був, звісно, опальним експрезидентом, який намагався реабілітуватися як великий державний діяч, а Трамп - новачком у світі нерухомості.

Вони познайомилися, разом вечеряли, і є чудовий лист Річарда Ніксона Дональду Трампу, який закінчується так: "Пет бачила вас учора в одному з вечірніх шоу" - Пет, його дружина - "і вважає, що у вас велике політичне майбутнє". Тобто Ніксони розгледіли це раніше за всіх.

У Трампа ті самі вороги, що в Річарда Ніксона:

— The New York Times, Гарвард, бюрократія - хоча Трамп називає її "глибинною державою".

І є в Трампі щось від переграння ніксонівського президентства, тільки цього разу Ніксон перемагає.

Це дуже важливо тримати в умі.

Далі - і це справді важливо, і люди зазвичай це прогавлюють.

Те, що робить Трамп - на кшталт поїздки в Пекін на величезний прекрасний саміт незрозуміло про що, - це і є бажання бути Ніксоном.

Президентові хотілося, щоб саміт став виставою. Зміст був не такий уже й важливий; важливо було приїхати в Пекін і отримати прийом по червоній доріжці.

У президента те саме ставлення до американських союзників, що було в Ніксона:

— «вони наче прихвосні, і їм треба нести куди більшу частку, ніж зараз».

Сила-силенна речей, які робить Трамп, дуже ніксонівські.

Наполегливе "я миротворець" - Ніксон робив це постійно.

— Це був один із його чергових прийомів: що він великий миротворець.

Тож я віддаю голос сімдесятим - і це важливо ось чому.

1) — Після всього, що він наговорив перед війною, чому Трамп її заповор?

2) — Чому Трамп зам'явся, коли йому сказали: "Тепер треба ввести спецназ і флот і силою відкрити протоку"?

Йому, я в цьому досить упевнений, сказав голова Об'єднаного комітету начальників штабів: ось що ми маємо зробити зараз.

І коли Трамп оцінив операцію, він вирішив, що вона надто ризикована.

Чому? Страх Картера. Страх стати Джиммі Картером.

— Чому він так мучився через порятунок збитих льотчиків?

— Страх Джиммі Картера.

Дональда Трампа куди більше переслідують сімдесяті, ніж вісімдесяті.

Він набагато сильніше поглинутий тими подіями, ніж заведено думати, і це ключ до розуміння того, чому ми там, де ми є.

Згадайте:

— є причина, з якої жоден попередній президент не хотів брати Річарда Ніксона за взірець.

Подумайте. Чому це було непопулярно?

— Ніксона, звісно, занапастив Вотергейт - а скандал завжди знаходиться.

У другому терміні скандал завжди знайдеться.

Ми ще не сказали "Епштейн", але Епштейн - це той самий скандал, який ніяк не зникне.

Вотергейт був таким самим; довго було неясно, в чому саме скандал.

Але друга причина падіння Ніксона - нафтовий шок.

— А чому стається нафтовий шок? Бо Річард Ніксон стає на бік Ізраїлю у Війні Судного дня в жовтні 1973-го, саудівці запроваджують нафтове ембарго, і це ембарго приблизно вчетверо збільшує ціну на нафту, що підриває економіку США і всього світу. Фондовий ринок за Ніксона падає на 45% від піку до дна.

Тож трагедія Трампа в тому, що він, гадаю, сам того не усвідомлюючи, переграє 1973-74 роки.

Кіссінджеру знадобилося понад чотири місяці, щоб змусити саудівців зняти нафтове ембарго, - і приблизно стільки ж піде на те, щоб знову відкрити Ормузьку протоку.

Ці ніксонівські паралелі, на мій погляд, і є ключ до розуміння того, де ми.

Знову - аналогія як спосіб зрозуміти масштаб і ймовірну траєкторію:

— зрозуміти, що коротким це не буде, що не можна ось так просто знову відкрити Ормузьку протоку. Не зараз. Не тепер, коли іранці довели, що контролюють її, і не тоді, коли ти не готовий оскаржити цей контроль військовою силою.

11. Війна в Ірані

Аарон Маклін: Вражає, цей страх Картера, як ви його назвали.

Порятунок того екіпажу F-15 у певному сенсі був повтором операції "Орлиний кіготь" - тієї самої знаменитої провальної операції з порятунку заручників у Тегерані. Чому вона провалилася? Її згорнули через піщану бурю на самому початку, але при виведенні сил на передовому пункті дозаправки в іранській пустелі, неподалік Ісфাহана якраз, американський гелікоптер зіткнувся з американським літаком - і сталася катастрофа. Загибло кілька американців, і це стає знаковою катастрофою картерівської епохи.

Тож армія та Об'єднане командування спеціальних операцій (яке, як відомо, почасти й було створене у відповідь на ту трагедію) пройшли великий шлях.

У нас був такий самий передовий пункт дозаправки в іранській пустелі, і його майстерно використали, щоб урятувати тих двох членів екіпажу. Запевняю вас, імовірність того, що вони обрали цей пункт напередодні вночі по гугл-картах, дорівнює нулю. Той аеродром майже напевно був намічений для удару по ядерних об'єктах, і його, ймовірно, обстежили на землі ще до того, як використали для нагальнішого завдання. Тож у цьому сенсі прокляття зі спільноти спецоперацій вигнано.

Але що до протоки - повертаючись до сімдесятих-вісімдесятих - і до питання про те, що Трамп пам'ятає з історії:

— Ормузька протока - це велика тема 1980-х.

Ходить один комікс із "The Far Side" (це серія Гері Ларсона) - сподіваюся, в залі є її фанати. На ньому круїзний лайнер заходить у протоку, і підпис: "Через низку прикрих навігаційних помилок "Човен кохання" зайшов в Ормузьку протоку".

Це 1988 рік. Для багатьох біль від закриття протоки досі здається чимось теоретичним. Ціни на заправці трохи підросли, але вони й раніше підіймалися до такого рівня, і світ не завалився.

Пару тижнів тому - словом, протягом місяця - ви написали блискучий розбір у *Free Press*, де [розклали три сценарії](#) за термінами, один із яких ми вже [пройшли](#).

— Перший сценарій був: що, як протока відкриється сьогодні? Тож ми вже на пару тижнів пізніше за це. Далі - літо, і потім, здається, осінь.

Опишіть, що на нас чекає.

Ніл Фергюсон: Якщо виходити з того, що все затягується, у мене є проста інверсія старого принципу *економіста* Руді *Дорнбуша*.

Принцип Дорнбуша свідчив:

— «Події відбуваються довше, ніж очікуєш, а потім - швидше, ніж можеш уявити».

Так от, в історії навпаки:

— «Війни починаються дуже швидко, набагато швидше, ніж очікуєш, але закінчуються набагато довше, ніж думаєш».

Ось де ми.

У моїх сценаріях, як ви й сказали,

1) — перший ми пройшли два тижні тому.

2) — Другий - протока все ще закрита до 4 липня; не впевнений, що це взагалі все ще мій базовий сценарій. Навіть за нього ми отримуємо інфляцію понад 4% і певний удар по зростанню.

3) — Якщо протока закрита й у третьому сценарії, до Дня праці, інфляція буде вже на 5%, і удар по зростанню буде відчутним. Грубо кажучи.

І ось чому цього шоку немає на фондових ринках?

— Це велика проблема, якщо вас це хвилює, - а ми в Нью-Йорку, тож хвилює всіх.

— Це справжня загадка, адже шок дуже, дуже великий.

Міжнародне енергетичне агентство називає його найбільшим шоком на енергетичному ринку за всю історію - більшим, ніж 1973-74 роки, більшим, ніж 1978-79 та Іранська революція.

І загадково, що ми все ще близькі до історичних максимумів на ринках акцій.

Здається, тут Тайлер Коуен (економіст). Тайлере, ви тут? Ось ви де. У нас триває суперечка - бо в цьому й увесь сенс Free Press: ми сперечаємося.

— Тайлер каже: "Ринок має рацію. Ринок бачить, що це не біда, скоро все скінчиться. Вір у ШІ. Відчуй ШІ. Відчуй AGI (загальний штучний інтелект)".

— А я кажу: ринок має рацію точнісінько так, як мав рацію в липні 1914-го, як мав рацію у вересні 1929-го, як мав рацію в жовтні 2007-го. **Це все ринкові максимуми перед падінням.**

І чому я думаю, що виграю суперечку (хоча хтозна - це історія, її завжди важко передбачати), - бо весь масштаб шоку ще не дійшов до американської економіки ніде, окрім ціни на бензин.

Він не дійшов до економіки США через канал добрив, а це величезний шок для добрив.

Фермери це знають, а споживачі їжі - ще ні.

Це попереду.

Шок у нафтохімії докотився до Азії, але не до Walmart - але докотиться, бо цей шок рухається зі швидкістю нафтового танкера чи контейнеровоза.

Тож весь масштаб збою від закриття Ормузької протоки американці ще не відчули.

Цікаво, що фондовий ринок - запізнілий індикатор, а опитування громадської думки - випереджальний.

І опитування обвалилися.

Президент на по-справжньому нових мінімумах. Здається, Девіду Шору (це аналітик і фахівець з опитувань) довелося продовжити вертикальну вісь на графіку, щоб умістити всю глибину непопулярності цієї адміністрації.

За всіма ключовими питаннями - за інфляцією, звісно - справи на дні.

А єдине, чим електорат і так уже був невдоволений, - це вартість життя, і тут я підкидаю вам ще 200 базисних пунктів інфляції.

Як це піде? Тож, на мою думку, опитування випереджають фондовий ринок, і ринок ось-ось скоригується - так би я оцінив, - бо до нього ще не дійшло.

А ось ринок облігацій розуміє. Дохідність 30-річних паперів зараз повернулася туди, де була у 2007-му. У 2007-му. Згадайте, що сталося після 2007-го.

Аарон Маклін: І серед безлічі труднощів із моделюванням - те, що Ормузька протока не схожа на вимикач. Якщо тільки не станеться

1) — колапс іранської держави або

2) — вони просто не махнуть рукою і не скажуть "гарзд, відкрито" (друге мені здається малоімовірним, а першого ми не знаємо)...

Ніл Фергюсон: А колапс держави мав настати дуже швидко - через операцію "Економічна лють", яка мала влаштувати Ірану блокаду, і все мало обвалитися в гіперінфляцію.

Що ж, я все ще чекаю цього результату.

Аарон Маклін: Тож годинник тут цокає незрозуміло як.

Тут дві різні моделі.

1) — Одна - **спробувати прорахувати біль в іранській економіці;** питання цікаве й важке. Але ще важче - і це те питання, яке важить, - не те, скільки в Ірані коштує те чи те і чого їм забракне. Важливо,

2) — **як усе це впливає на розрахунки людини** на кшталт Вахіді (це Ахмад Вахіді, той, хто зараз керує КВІР - Корпусом вартових ісламської революції) і хто, судячи з усього, слугує сполучною ланкою з новим верховним лідером.

Як відповісти на це бодай якоюсь моделлю?

А для всіх інших, для решти світу, саме закриття протоки - це не вимикач. Це вентиль.

Навіть якщо перезапустити проєкт "Свобода" і проводити судна конвоями - і, скажімо, висадити морпіхів на острові Кешм (що, на мою думку, може бути дуже ефектним епізодом, якщо до цього дійде), - усе одно 130 суден на день ви не проведете. Ніяк. Рух не йшов на повну і під час операції Earnest Will (операція ескорту в 1980-ті).

Буде, не знаю, не можна сказати - 50%, 40%, 30%.

Ніл Фергюсон: Дайте я поставлю питання вам, Аароне, бо це справді по вашій частині.

Мені здається, якщо подивитися на "танкерну війну" та Earnest Will, 1987-88 роки, коли США та інші держави відновили потік комерційного судноплавства через протоку під час ірано-іракської війни, - це було не без витрат, не без ризиків, але вдалося.

І я починаю побоюватися, що більше ми так не можемо.

А якщо більше не можемо, то ми не та гіпердержава, якою себе вважаємо. Адже визначальна риса статусу великої держави - в тому, що твій флот може гарантувати свободу судноплавства, тримати відкритими ключові протоки.

Це вже питання до вас.

Я чесно не знаю відповіді: я гадаю,

— чи не підривають нові асиметрії, створені війною дронів, те морське панування, що було фундаментом Pax Americana (американського світопорядку).

12. Новий стан військової справи

Аарон Маклін: Це головне питання дня.

Зізнаюся, коли стартував проєкт "Свобода" (я, звісно, вболіваю за його успіх), як дослідника мене до жаху цікавило, як усе обернеться, - рівно з цієї причини. Не забуваймо: ще в 1980-ті Earnest Will привів до операції "Богомол", коли кораблі Рейгана потопили частину іранського флоту після того, як американський військовий корабель підірвався на міні. Багато з цього вже було. Це було дороге підприємство. Воно не відновило трафік до рівнів, що були до ірано-іракської війни. Це було трудомістко, дорого - флот доби холодної війни кидав на це завдання чималі ресурси.

І, до речі, ніщо не нове: Пентагон був проти. Пентагон не хотів; це відвертало увагу від Радянського Союзу. Ми ж маємо зосередитися на головному супротивнику - вони були категорично проти всієї цієї метушні в Перській затоці.

Ніл Фергюсон: Вони взяли лише тому, що Совети зголосилися зробити це першими.

Аарон Маклін: Так, так, правильно.

За принципом "ну гаразд, якщо вони збираються, то й нам треба".

Тож, до вашого питання.

На перший погляд новий стан військової справи справді грає на руку Ірану.

Пройдемося по цьому.

Згадайте Україну й битву за Чорне море.

— Українці, у яких у 2022 році флоту майже й не було, спромоглися досить успішно відтіснити російський Чорноморський флот - те, що не на дні Чорного моря, - на схід і північний схід, де він ховається.

Реальна картина трохи складніша:

— росіяни подекуди завдали ударів у відповідь, усе рухливіше, але як заголовок це не вводить в оману.

І українці зробили це з усіма наворотами сучасної війни. Коли ми думаємо "асиметрія", нам спадають на думку В'єтконг або "Талібан".

Ні - це державна асиметрія: потужна (хоч і менша, ніж супротивник) держава, що використовує безпілотники, безекіпажні надводні апарати, дані.

Ось та частина війни в Україні, якій, на мою думку, приділяють недостатньо уваги:

— люди вважають її війною дронів. А вона не меншою мірою війна даних.

Річ у тім, що дрони пов'язані в єдину мережу, що є управління, здатне синтезувати всі дані, які йдуть назад від сенсорів, використовувати ШІ, щоб допомагати розпізнавати цілі, ухвалювати рішення й наводити зброю.

Ось що очистило Чорне море від російського флоту.

І ось дивишся на цей приклад і думаєш: ох, це ж на руку іранцям, бо їм не потрібен... Уся суть у тому, що флот не потрібен, щоб очистити акваторію.

Що ми робитимемо, відправляючи свій флот у цей вир?

Це, мабуть, і було частиною розрахунку в березні-квітні - не просто вводити флот США, і чому щоразу, коли ми проводимо флот крізь протоку (а за останні тижні ми робили це пару разів), це перетворюється на тир: палять з усіх боків.

Але ось другий погляд - і це те, що ще належить перевірити:

— нові технології працюють в обидва боки. Вони не лише й не очевидно грають на руку слабшому.

Один із найцікавіших моментів, що я бачив за той короткий період, поки працював проєкт "Свобода", був... Пам'ятаєте? Це гарне питання.

Ніл Фергюсон: Вона була така коротка, що, можливо, стала найкоротшою операцією у військовій історії - здається, її згорнули за 24 години.

Аарон Маклін: Так, украй коротко. Здавалося б, командувати такою операцією має військово-морське командування або, може, морська піхота. А ви часом не пам'ятаєте навскидку, якому підрозділу армії США доручили знову відкрити Ормузьку протоку?

Ніл Фергюсон: Не знаю.

Аарон Маклін: Штабу 82-ї повітрянодесантної дивізії. Дивно, правда? Коли про це повідомили, я подумав: ось це по-справжньому цікаво, і ось чому. 82-га

повітрянодесантна входить у більшу структуру у складі армії - 18-й повітрянодесантний корпус.

А 18-й повітрянодесантний корпус - це той самий підрозділ, який у 2022 році допомагав українцям і вчився разом з українцями, як ефективно вбивати росіян.

Саме він найближче підійшов до цього керованого даними, ШІ-центричного способу ведення війни, який обкатується в Україні, і почасти на Близькому Сході, хоча, чесно кажучи, в Україні це куди витонченіше з обох боків.

І офіцери, які брали участь у тій роботі в 2022 році, тепер обіймають вищі посади в різних частинах цього корпусу - зокрема командир 82-ї повітрянодесантної.

І, гадаю, важливим чинником було те, що для цієї операції обрали саме цей підрозділ - з командного пункту, який узагалі не біля води.

Чому?

— Бо у своїй основі всі ці бої в різних середовищах - повітряні, наземні, морські - мають тепер однаковий вигляд. Це все дані. Це все ШІ. Це все - пов'язувати сенсори із засобами ураження й ухвалювати рішення на потоці.

Тож, Ніле, щоб підбити ризику: другий погляд дає привід для надії - якщо хочеш, щоб це спрацювало (а я хочу, але мені ще й цікаво побачити це на практиці).

Якщо вибудувати ситуацію, де в тебе є постійне спостереження за іранським узбережжям і достатньо засобів ураження поблизу, щоб швидко знищувати помічені загрози, ту саму гру можна відіграти назад проти іранців.

У темпі ти ніколи не зведеш вхідний вогонь з боку Ірану до нуля. До речі, у 1980-ті ми теж не зводили - вони продовжували ставити міни й стріляти по суднах упродовж усієї Earnest Will.

Earnest Will закінчилася лише з кінцем ірано-іракської війни - і, мабуть, тому президент Трамп і не хоче за це братися:

— тягнутися це буде рівно стільки, скільки захочуть іранці.

Тож побачимо.

Якщо виходити з того, що в якийсь момент ми візьмемося за це знову (а я згоден з вашим аналізом, що вибору в нас, по суті, немає), ми побачимо, наскільки ефективно військові США зуміють використати ці нові інструменти

війни, щоб перехопити ініціативу й темп у цієї дуже серйозної асиметричної загрози.

І це війна, яка ведеться по-справжньому по-новому.

13. Як Трамп ставиться до України

Ніл Фергюсон: Перш ніж відкрити зал, **варто додати:**

— є щось парадоксальне в тому, що Сполученим Штатам потрібен український досвід війни дронів.

Одна з речей, які мені найважче перетравити, - це зневажливе ставлення президента Трампа до України, раз за разом: те приниження президента Зеленського, як торік в Овальному кабінеті.

Але Україна сьогодні - провідна у світі військова держава у війні дронів.

І саме тому Україна досі здатна стримувати російське вторгнення, а в останні тижні й тиснути росіян назад, - бо українці показали нам, що означає винаходити під колосальним тиском.

Їхнє досягнення - акт надзвичайного героїзму.

Хочу віддати належне українському народові за його мужність, але й за винахідливість.

І ось ми тут - і тепер вони потрібні нам, щоб допомогти нам із захистом від "шахедів". "Шахеда" сконструювали іранці, продали росіянам, росіяни їх покращили, а тепер росіяни відправляють покращені "шахеда" назад іранцям. Як гукнеш, так і відгукнеться, чи не так?

Аарон Маклін: Цілком згоден. Я щойно там був. Ви бували багато разів від початку війни; я - лише раз, і це неймовірно вражає. Мені було ніяково: оскільки за всю війну я там доти жодного разу не був, я збирався так, ніби їду на поле бою, - і я справді провів пару днів під Харковом, де мої карго-штани й усе інше були до місця. Але в цьому ж я ходив і в Києві, де матері ведуть дітей до школи, а молодь сидить у кав'ярнях, і при цьому місто щочоночі закидають дронами й балістичними ракетами.

Ніл Фергюсон: Останнього тижня-двох били особливо тяжко. Статистика шокує. **Щочоночі нальоти дронів і часті удари балістичними ракетами по тому, що явно є житловими районами українських міст.**

І це була ознака провалу Росії:

— їй довелося перейти до терористичних бомбардувань мирних мешканців, бо вона не могла перемогти на фронті.

А перемогти на фронті вона не могла тому, що українці зуміли опанувати війну дронів.

Більшість у цій країні досі не розуміє природу нової війни, бо почасти річ у масштабі. Це зсув до автономної маси. Якби я попросив вас угадати, **скільки дронів Україна виробила за минулий рік 2025, ви б, мабуть, помилилися на порядок, бо це три мільйони**. Три мільйони.

Росіяни зробили чотири, але в українців кількісна перевага.

Ми сильно відстаємо, бо коли говориш з людьми з оборонних технологій у США, їхні серійні обсяги - частка від цього. Ми все ще не розуміємо, про яку масу йдеться.

І ми поки цього не торкнулися, може, торкнемося в дискусії, але коли думаєш про можливий конфлікт із Китаєм, доводиться припустити - раз китайці лідери у виробництві комерційних дронів, - що три мільйони для них можуть бути десятою часткою того, що вони здатні розгорнути.

Тож це, на мою думку, змінює саму природу війни сильніше, ніж революція у військовій справі 1990-х.

14. Ризики конфлікту довкола Тайваню

Аарон Маклін: Де ви зараз, Ніле, щодо ризиків - якщо не сценарію вторгнення на Тайвань, то істотного підвищення градусу в західній частині Тихого океану?

Як, на вашу думку, Сі дивиться на баланс сил? Як сюди вписується ШІ? Куди ми, на вашу думку, рухаємося?

Ніл Фергюсон: Буду стислим, бо вже час відкривати зал.

Я не думаю, що Китай вторгнеться на Тайвань.

— Це вкрай важке завдання для будь-якої армії. Не думаю і що вони влаштують блокаду Тайваню.

Не думаю, що вони взагалі робитимуть військові кроки проти Тайваню.

Думаю, вони застосують lawfare - тиск юридичними, а не військовими методами.

І набагато раніше, ніж більшість думає, Китай заявить про свій суверенітет.

Зробить це, сказавши:

"Слухайте, це ж провінція Китаю, чи не так? Ви всі згодні, що це частина Китаю".

Більшість країн світу скаже: звісно.

Більшість корпорацій скаже: звісно.

І тоді китайці скажуть:

"Що ж, ми стягуватимемо мито з торгівлі цієї провінції Китаю".

І багато хто скаже: гаразд.

А ось якщо Китай зробить такий хід (а зробити його він може, просто відправивши до Тайбея зграйку суден берегової охорони), США опиняться у вкрай важкому становищі.

Бо якщо Китай успішно заявить суверенітет над торговельними зв'язками Тайваню, у нього з'явиться можливість перекрити імпорт ЗПГ (зрідженого природного газу), на якому тримається тайванська економіка, і обмежити експорт напівпровідників із заводів TSMC (тайванського виробника чипів), від яких залежить увесь бум довкола ШІ.

Їх же майже всі роблять там. Усі передові напівпровідники, майже всі - понад 90% - звідти. Тож ми не зможемо це так залишити.

Що б ми зробили, на мою думку, - влаштували б щось на кшталт Берлінського повітряного мосту, тільки куди громіздкішу операцію, бо це був би морський і повітряний міст: спробувати зберегти бодай якийсь канал торгівлі з Тайванем, який не контролюють китайці.

Це була б колосальна й дуже важка військово-морська операція.

І решта світу побачила б призвідником ескалації саме США, а не Китай, що поставило б нас у становище дипломатичної слабкості.

Рік тому я запитав одного з радників президента Макрона:

— скільки європейських країн підтримали б США в разі з Тайванем?
Його відповідь - нуль.

Доводиться запитати себе, хто на сьогодні взагалі підтримав би США, - і список короткий. Японія. Австралія. Британія, може, й сказала б, що підтримує США, але чого б це коштувало?

Бо Сполучене Королівство, по суті, роззброїло себе до рівня приблизно 1667 року. Тож це була б словесна підтримка від того, хто на даний момент виявиться прем'єр-міністром.

Тож становище дуже, дуже хитке.

Тож, загальноприйнята мудрість, консенсус серед експертів:

— навіщо Сі Цзіньпіну йти на такий страшний ризик?

Він щойно вичистив свою військову комісію. Там нікого. Він не може. І він може почекати до тайванських виборів у січні 2028-го.

А навіщо йому чекати? Навіщо чекати, коли ми щойно показали, що в нас є кіберзброя під назвою Mythos?

Американська компанія Anthropic оголосила, що в неї є найпотужніша кіберзброя в історії - Mythos.

І для ясності: три дні тому вони опублікували статтю, де прямо кажуть - так, увесь сенс у тому, щоб перемогти Китай у гонці ШІ, і ми перемагаємо, бо в них немає обчислювальних потужностей. У нас у 11 разів більше обчислювальних потужностей, ніж у них. Тож у нас є і кіберзброя, і потужності.

Був би я Сі Цзіньпіном, мене б це зовсім не заспокоювало.

1) — Бо ми вже провели зміну режиму у Венесуелі - ото вже вдалося.

2) — Потім спробували в Ірані - не дуже. Зміну режиму отримали, але режим вийшов ще радикальніший, ніж попередній; тож не зовсім те, - але зміна режиму.

Тож був би ти Сі Цзіньпіном, доведеться припустити, що план зміни режиму є і для Пекіна, і, може, Mythos - частина цього плану.

То навіщо чекати?

Моя позиція сильно розходиться з консенсусом, і я можу виявитися так само неправий, як щодо фондового ринку - і, без сумніву, мені на це вкажуть, якщо так і вийде.

Але мені здається, чекати йому не варто.

А отже, тайванська напівпровідникова криза, яка, як я сказав, і є Карибська криза Другої холодної війни, дуже близька. Може статися завтра.

Аарон Маклін: Ваш пасаж про британський військовий потенціал нагадав мені ще одного великого коміка 1980-90-х, у тій самій темі - Дейва Баррі (американський гуморист), який у своїй, здається, історії ХХ століття описує початок Другої світової так:

"А потім італійська армія вторглася у Францію і майже дійшла до Ніцци, перш ніж у неї зламалася вантажівка".

І на цьому давайте відкриємо зал для запитань.

15. Запитання із зали

Питання із зали: Перша і Друга світові закінчилися тому, що переможені сторони усвідомили: вони більше не хочуть терпіти біль і руйнування. Чи бачите ви тут паралель із війною в Ірані?

Ніл Фергюсон: Ні.

Бо поразка в 1918-му - це коли німецька армія завалилася в масовій хвилі капітуляцій, такій величезній, що британські війська не справлялися з числом німців, які здавалися. Ось це був кінець війни.

А в 1945-му Червона армія була в Берліні, винищуючи й гвалтуючи населення, у безпосередній близькості від бункера Гітлера. Поразки такого штибу ми іранському режимові явно не завдамо.

16. Межі повітряної могутності

Ніл Фергюсон: Можете додати до цього, Аароне, - **у можливостей повітряної могутності є межі.**

Сьогодні я був з адміралом Майком Малленом (колишній голова Об'єднаного комітету начальників штабів), який висловив таке спостереження: перемоги такого штибу не можна досягти виключно з повітря. Це просто неможливо.

І це стійка хибна думка американської політики - перебільшувати силу повітряної війни, як і силу санкцій.

Зараз у нас є санкції, є блокада і є можливість відновити повітряну війну. Цього не вистачить, щоб досягти тієї перемоги, яка потрібна, щоб знову відкрити Ормузьку протоку і нав'язати Ірану угоду кращу, ніж СВПД (Спільний всеохопний план дій - ядерна угода з Іраном).

Зараз украй імовірно, що переговори дадуть угоду гіршу, ніж СВПД, і що ми залишимо Ірану можливість закривати Ормузьку протоку на власний розсуд. Це буде велика стратегічна поразка, яку ніяк не прикрасиш.

Аарон Маклін: Згоден з оцінкою меж повітряної могутності.

Додам лише одне: **сьогодні в повітряної могутності є такий ступінь точності - навіть порівняно зі світанком ери "сенсор - удар" у 1980-90-ті, - що вона межує з чимось небаченим.**

— Ми бачимо це в ізраїльських "обезголовлювальних" ударах у Тегерані. Бачили в 2025-му, коли били по ядерних учених: снаряд влучає в північно-західний кут спальні, а не в південно-східний - через усе, про що ми говорили: дані, ІІІ, плюс є й агентурна розвідка, але не лише вона. Це збір усіх цих розрізнених шматочків даних, які живлять процес.

Але я згоден у тому сенсі, що це лише означає: можна вбивати безліч конкретних людей і знищувати дуже конкретні об'єкти в темпі і з такою точністю, яка раніше була просто неможлива.

Але якщо це не пов'язано з "...а далі що?" - треба ж домовити стратегічну фразу до кінця, - а зробити це, мабуть, не можна самою авіацією.

У Венесуелі стратегічну фразу домовили так:

— "У нас є група людей, з якою ми працюємо, і вони прийдуть на зміну".

Ось і вся решта фрази.

Ніл Фергюсон: Так. А ось *Делсі* не було.

Аарон Маклін: Так.

Ніл Фергюсон: У Тегерані не було своєї *Делсі* (*Делсі* Родрігес, прагматична постать з оточення влади, яка у Венесуелі очолила перехід після усунення Мадуро). Вони думали, що така людина є, але її не було. Почасти тому, що ізраїльтяни його вбили.

Аарон Маклін: Ну так.

Ніл Фергюсон: Усяке трапляється.

17. Чи можна обернути історичний ревізіонізм

Питання із зали: Величезне спасибі за бесіду. Ви говорили про ревізіонізм, про його розповзання й небезпеку - і ми всі бачили частину цієї небезпеки, очевидно, з антисемітизмом, навіть коли Мамдані (Зохран Мамдані) днями виклав пост про Накбу (вигнання палестинців у 1948 році) і про замовчування довкола неї.

Ви також говорили про історичний контекст, на який можна спертися, розмірковуючи про війну й конфлікт.

Чи є такий контекст, на який можна спертися, - де стався вдалий розворот назад того ревізіонізму, який ми бачимо зараз?

Ніл Фергюсон: Думаю, ХХ століття було своєрідним затяжним *Historikerstreit* (німецькою - "суперечка істориків"), затяжним конфліктом істориків.

Розмова почалася з черчиллівського викладу Першої світової. Це був не німецький виклад Першої світової. І справді, суперечка про причини Першої світової і про природу німецького краху була довгою битвою 1920-х.

До 1930-х гору взяли ревізіоністи, і офіційною стала Dolchstoßlegende (легенда про удар ножом у спину).

Німецький уряд 1930-х зумів цілком переписати історію поразки Німеччини так, що вона перестала бути поразкою на фронті (якою й була, як я казав) і стала ударом у спину, в якому особливо лиховісну роль зіграли євреї.

Цю історіографію стерли в 1945-му, а потім розгорілася нова битва за курс німецької історії.

Я дорослішав як молодий історик, намагаючись розібратися у великих битвах німецьких істориків - між

- 1) — тими зліва, хто намагався зрозуміти історію Німеччини як фундаментальний розрив між суспільним устроєм і модернізацією, і
- 2) — консервативнішими істориками, які трактували її як наслідок німецького Mittellage (серединного положення) - положення в центрі Європи.

Для мене урок у тому, що історія - це постійна суперечка, безкінечна суперечка, в якій певні правила наукової праці священні.

Ось чому я кажу, що подкасти - не спосіб вести історичну суперечку.

Єдиний спосіб вести історичну суперечку - через наукові статті й книги, де ми можемо викласти нашу позицію, - і можемо витримати або не витримати випробування суворою дискусією.

Почасти те, що пішло не так за мою кар'єру, - це занепад якості історичної дискусії, крутий занепад, який я вперше помітив, коли написав книгу про Британську імперію, - це було понад двадцять років тому, у 2002 чи 2003 році.

Я висунув, як мені здавалося, дещо провокаційну тезу:

— що за мірками більшості імперій Британська імперія була загалом доброю імперією, що вигоди переважили витрати.

Витрати я виклав настільки чесно, наскільки міг, і постарався показати, що вигоди були істотними. **Жодної справжньої дискусії довкола тієї книги, якої я очікував, не було.**

Була спроба очорнити автора і кинути тінь на мотиви написання книги.

І ось це для мене й стало початком деградації нашого інтелектуального клімату.

Замість того, щоб сперечатися з висунутими мною аргументами, передусім намагатися посперечатися з економічними доводами, критики просто заявляли:

— говорити будь-що добре про імперію - недобросовісний проєкт, бо імперія завжди і всюди є зло.

Думаю, щойно ми відходимо від добросовісної суперечки, в якій ідеться про пред'явлення доказів, ми вже не можемо зберігати інтелектуальну чесність.

Історія перестає бути суперечкою про докази й стає вправою в пропаганді.

І це, боюся, і є сюжетна арка моєї кар'єри.

Я намагався тримати ті наукові стандарти, на яких був вихований, але бачив, як вони в'януть в університетах і в пресі, - поки ми не приходимо до безглуздя на кшталт Даррила Купера і Такера Карлсона.

Це дуже сумно.

І за це буде дуже висока ціна - дуже, дуже висока ціна за те, що ми дозволяємо антиісторії витіснити історію.

18. Історія про батька Аарона

Аарон Маклін: Це не спроба відповіді, а радше роздум, який викликає ваше питання.

Частина моєї тривоги через обвал звичної історії про Другу світову - в тому, що вона стає історією в тому сенсі, що майже не залишилося людей, які її пам'ятають.

— А чому взагалі цінно, коли поруч є ті, хто пам'ятає? Поясню історією.

Один із моїх перших спогадів - мені в ньому років шість чи сім - як я з батьком і матір'ю на відпочинку в тодішній Західній Німеччині.

Мій батько, двадцятирічним другим лейтенантом армії США, брав участь у звільненні Дахау. І ось ми у вестибюлі, здається, готелю "Генерал Вокер" - готелю під управлінням армії США в районі Мюнхена.

Батько питає в німця-порт'є дорогу до Дахау. А порт'є - який тоді здавався мені дорослим, але, гадаю, був зовсім молодим чоловіком, - пояснює дорогу й додає:

"Так, але навіщо вам туди? Зараз же це все просто єврейська пропаганда".

Це один із моїх перших спогадів.

Пам'ятаю батька - він був високий, як я, але при цьому наче два мене, скотчем склеєні докупи. Величезний був чоловік. І запальний. Він зблід, потім почервонів, а потім сказав:

"Я своїми власними очима бачив, що там було. Не смій, чорт тебе бери, казати мені, що це все просто єврейська пропаганда".

І хто здатен сказати таке зараз? Хто здатен вимовити першу частину цієї фрази? Дедалі менше людей.

Ніл Фергюсон: Одна з причин, з якої я взявся за цей епічний проєкт - життєпис Генрі Кіссінджера, - в тому, що двадцять років тому я побачив його рукопис про звільнення концтабору Алем - есе, яке він назвав "Вічний жид".

— У ньому описана його зустріч, як німецького за народженням єврейського солдата, з польським в'язнем концтабору.

І, читаючи це есе, я зрозумів, що маю написати життя цієї людини - людини, у якої був неймовірний досвід: утекти з Німеччини в Нью-Йорк у 1938-му біженцем, а потім повернутися в Німеччину в 1944-му, воювати в Арденнській битві, опинитися при звільненні концтабору - і пізніше дізнатися, що десяток членів його родини вбито нацистами.

Тож найвеличніше покоління нам живим не зберегти.

Вони відходять один за одним, і залишилося їх небагато.

Але в нас є, на мою думку, моральний обов'язок як в істориків - зберігати їхній досвід живим і доносити до наступного покоління і покоління після нього, що означало воювати в тій війні і чому так життєво важливо пам'ятати природу злочинів тоталітарних режимів.

Ми маємо пам'ятати природу цих злочинів.

Якщо ми про це забудемо, вони стануться знову.

Аарон Маклін: На цьому й зупинимось. Пані та панове, дякую, що прийшли на School of War від The Free Press. Подякуймо разом зі мною Нілу Фергюсону.

***

№ 2.070

Тиха кампанія у Західній півкулі: Фрідман розповів, що Трамп робитиме з Кубою

[Ссылка](#)

2026-05-23

ДЖОРДЖ ФРИДМАН, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Джордж Фрідман - про те, чому голодуєчий острів за 90 миль від Флориди тривожив кожного американського президента з часів заснування США і чому Трамп віддасть перевагу колапсу вторгненню

***

Крістіан Сміт: Вітаю, це подкаст *Geopolitical Futures*, з вами Крістіан Сміт.

Влада США нарощує тиск на Кубу відтоді, як Дональд Трамп повернувся до Білого дому. Цього тижня Міністерство юстиції оголосило, що висуне обвинувачення президенту Куби Раулю Кастро, а держсекретар Марко Рубіо виступив із рідкісним відеозверненням до кубинців, розкритикувавши керівництво країни й запропонувавши нові відносини зі США.

Отже, на тлі кризи на Кубі - чи зважаться США на дії проти острівної держави?

У цьому випуску ми обговорюємо, що довга історія відносин США та Куби каже про нинішній момент, навіщо США взагалі діяти й якими будуть наслідки.

У студії зі мною голова та засновник *Geopolitical Futures* Джордж Фрідман. Вітаю, Джордже.

Джордж Фрідман: Вітаю.

Крістіан Сміт: Джордже, перш ніж перейти до останніх подій - трохи історії.

Про відносини США та Куби ми згадуємо переважно починаючи з 60-х: Фідель Кастро, а не його брат Рауль, затока Свиней, Карибська криза, усе в такому дусі.

Але насправді історія значно довша й важливіша, чи не так?

1. Куба і доктрина Монро: довга передісторія

Джордж Фрідман: Саме так, вона сягає початку XIX століття. Куба була там само, де й завжди, але належала Іспанії.

Доктрину Монро (принцип, за яким США не терплять втручання європейських держав у справи Західної півкулі) ухвалили багато в чому саме з прицілом на Кубу - ми не довіряли іспанцям, побоюючись, що вони перекриють південь Сполучених Штатів.

Згодом США запропонували викупити Кубу в іспанців - ті відмовилися.

Зрештою ми воювали з Іспанією: іспано-американська війна великою мірою крутилася навколо Куби. Коли згадуєш Теодора Рузвельта і його атаку на пагорб Сан-Хуан - то Сан-Хуан був на Кубі. Ми туди вторглися.

Ту війну ми виграли.

Куба стала одним із трофеїв. Іншим було Пуерто-Рико, а ще Філіппіни. Усе це ми забрали в іспанців. І Куба була головним трофеєм.

Усерйоз обговорювали, чи не зробити Кубу штатом США. Вирішили не робити.

Але дуже довго США лишалися тут панівною силою - поки не прийшов режим Кастро.

— А цей режим, як і попередні, лояльні до Іспанії, був глибоко відданий Радянському Союзу.

Цього США стерпіти не могли - з тієї самої причини, про яку я казав:

— Флоридська протока між Кі-Уестом і Кубою завширшки 90 миль (близько 145 км). Якби хтось перекрив цей шлях, американська торгівля - а вона значною мірою йде через узбережжя Мексиканської затоки - була б заблокована.

Для економіки США це могло обернутися катастрофою.

Звідси й стара приказка про становище кубинців:

— *вони надто далеко від Бога й надто близько до Сполучених Штатів.*

І в цьому є своя правда.

Згадайте:

— під час Карибської кризи ми через Кубу мало не почали ядерну війну з Радами.

Тож тема давня.

Це не якийсь дивний винахід Трампа. Він продовжує довгу традицію американського занепокоєння, що сягає доктрини Монро.

За нинішніх обставин він хоче щось зробити з Кубою - почасти через картельну тему, в яку кубинці були втягнуті, по суті самі виступаючи свого роду картелем і збуваючи товар у США.

Тож причин для занепокоєння у Вашингтона кілька.

Ця низка тривог почалася з Фіделя Кастро й комуністичного режиму.

Коли СРСР упав, кубинці багато в чому втратили російську підтримку. Їхня економіка почала загнивати, а США відступили вбік. Зараз світ зовсім інший, але треба розуміти: Куба займала уми американських президентів чи не від моменту заснування США.

2. Чому важливі ці 90 миль

Крістіан Сміт: Джордже, минулого разу ми говорили про Кубу в січні.

Ви це вже зачепили, але нагадайте слухачам про географію та геополітику.

Як ви сказали, Куба за 90 миль від Кі-Уеста і Флориди. Хтось може подумати: ну, Джордже, це ж далеко - чому цей морський шлях такий важливий? Це ж не Ормузька протока, яка значно вужча. Чому це так принципово?

Джордж Фрідман: По-перше, важливо ось що:

щонайменше половина товарів, які США ввозять і вивозять, іде не через Нью-Йорк чи східне узбережжя, а через Мексиканську затоку.

Флоридська протока - головний морський шлях до США і зі США.

Колись 90 миль були серйозною перепорою. Сьогодні - вже ні. Так, порівняно з іншими вузькими місцями вона ширша, але за наявності морських мін, підводних човнів, всіляких суден перекрити її держава цілком здатна.

Такого не траплялося, але в Першу світову побоювалися, що це зроблять німці.

Те, що вони цього не зробили ані в Першу, ані в Другу світову, було великою дурницею з їхнього боку.

Нам це сильно нашкодило б. Тож, якщо придивитися, загроза існує в потенціалі.

І не менш важливо:

— до Куби зі США легко дістатися.

Тому, коли йдеться про картелі, базуватися почасти на Кубі перед фінальним кидком у США було дуже зручно. Кубинці були пов'язані з картелями.

І є фундаментальний факт: на Кубі немає уряду - є кубинська армія.

Ця армія більше не ідеологічна.

По суті це злочинна організація, яка тримає Кубу в підпорядкуванні, але водночас має зв'язки по всьому регіону - у наркоторгівлі та не тільки.

Куба відійшла далеко від того, що комусь подобалося через ліві погляди, далеко від часів Фіделя Кастро. Його брат Рауль ще тут, але сам режим складається з армії - єдиної великої організації в країні, здатної все це втримувати.

Тож країна і зубожіла, і пригноблена.

США не зацікавлені рятувати кубинців від цього гніту, але в довгостроковій перспективі їх нервує сама наявність такого сусіда - як у минулому, так і в майбутньому.

3. Як Куба вписується у стратегію Західної півкулі

Крістіан Сміт: Це явно непогано лягає в нову стратегію адміністрації з наголосом на Західній півкулі. Ми бачили це на прикладі Венесуели на початку року.

Як сюди вписується Куба - з погляду стабілізації регіону на користь Америки, як це сформулювала б адміністрація?

Джордж Фрідман: Згадайте:

доктрина Монро - це та сама доктрина Трампа: ми не хочемо глибокого європейського чи іноземного впливу в Латинській Америці, у Західній півкулі.

І особливо на Кубі - бо вона так близько.

— Зараз іноземного впливу, скажімо з боку Росії, небагато, але великий вплив латиноамериканських картелів і таке інше.

Тож це давнє питання американської геополітики.

Дивишся на мапу - і бачиш, як близько Куба. До того ж це не маленький острів. Відстань між Нью-Йорком і Чикаго дорівнює довжині цього острова. Він вузький, але довгий - і потенційно перекриває всю затоку. Це потенційна загроза. І вже точно колосальний подразник. **А зараз, коли Трамп повертається до старої політики недопущення чужинців у Західну півкулю, Куба не може лишитися осторонь.**

Як я вже казав у наших попередніх бесідах:

- 1) — коли США увійшли до Венесуели з двома авіаносцями і бозна-скількима ще кораблями, я сказав
- 2) — це не про Венесуелу. Щоб її заблокувати, стільки не потрібно. Це про Кубу.

Так і виявилось.

Розгром режиму Мадуро вибив одну з опор Куби.

Адже згадайте: людьми, які охороняли Мадуро, президента Венесуели, коли ми увійшли туди силами "Дельти", були кубинці.

Його охороняла не власна армія, не венесуельці. Його охороняли кубинці. Ось у цьому контексті занепокоєння США стає зрозумілим.

4. Що США можуть зробити: ставка на колапс

Крістіан Сміт: *Ми [подкаст про геополітику](#), військовою тактикою і подібним не займаємося.*

Але що, на вашу думку, США можуть реально зробити тут, Джордже?

Чи може йтися про зміну режиму, про воєнну акцію?

Чи побачимо ми хід у дусі венесуельського - спробу блискавично увірватися й схопити Кастро?

— Вони ж уже в процесі висування обвинувачень Кастро - так само, як вчинили з Мадуро.

Що ми можемо побачити?

Джордж Фрідман: Надія американського уряду, гадаю, на колапс кубинської економіки - який уже стався.

Рівень життя на Кубі - як у третьому світі. У них немає електрики. Ми перекрили постачання нафти. Становище катастрофічне.

Головна надія, гадаю, на повстання на Кубі.

Але самій армії є що втрачати - її офіцери люди забезпечені, живуть у достатку, - тож вони, найімовірніше, зможуть такий бунт придушити.

Отже, перший крок

— спробувати домогтися, щоб країна сама повалила військову силу.

Вторгнення може коштувати дуже дорого. І, гадаю, Трамп засвоїв урок: навіть якщо США - найсильніша держава світу, у конкретній ситуації, як з Іраном, можна зіткнутися з безліччю труднощів, як уже було в минулих війнах.

На мою думку, Трампові осоружна ідея вторгтися в країну. Куба велика, як я й кажу. Знадобиться багато військ. Армія, найпевніше, битиметься, і битиметься, можливо, непогано.

Тому американська стратегія зараз, гадаю, проста:

— дати Кубі й далі котитися вниз - і за рівнем життя, і в найнеобхіднішому.

Це не те, що нав'язали Сполучені Штати. Це результат поведінки самого режиму - задовго до того, як Трамп прийшов до влади.

Але основна стратегія, гадаю, така:

— довести справу до точки, коли в країні стане настільки катастрофічно погано, що розвалиться навіть армія, - і тоді ми увійдемо.

Хоча, можливо, це «видавання бажаного за дійсне».

Перспектива наземної війни проти зневірених, добре озброєних і навчених солдатів - не з приємних. Тож ми тиснутимемо, пробуватимемо все можливе - наприклад, заяви про те, що 94-річному братові Кастро тепер висунуть обвинувачення у злочині, у тому, що багато років тому він збив якийсь літак. Ось такий тиск і чинитимуть.

Але, підозрюю, іти війною на Кубу - а ми робили це лише одного разу, за Теодора Рузвельта, - було б нерозумно. Та й чужими руками, як у затоці Свиней, теж вийшло не найкраще.

5. Навіщо на Кубу їздив голова ЦРУ

Крістіан Сміт: На початку місяця там побував голова ЦРУ.

Як гадаєте, навіщо?

Джордж Фрідман: Над цим я сам сушу голову вже якийсь час.

Директор ЦРУ зазвичай не веде відкритих переговорів з іноземними урядами.

Якщо спробувати побудувати теорію, навіщо його відрядили, то я підозрюю:

— США хотіли дати кубинцям зрозуміти, наскільки глибоко Куба пронизана нами - у тому сенсі, що ми знаємо всю їхню агентуру, всі їхні сили й засоби.

Ми також були в курсі того, чим вони займалися в Латинській Америці з наркаторговцями та іншим.

Можливо, це був ризикований крок, але навряд чи кубинці настільки божевільні, щоб убити голову ЦРУ.

А ця людина, директор ЦРУ, - людина оперативної роботи, не дипломат. Він приїздить, контролюючи одну з найпотужніших розвідок світу.

Можливо, це був сигнал:

— ви воюватимете не з армією США - ви воюватимете із силами таємних операцій, які вас знищать.

Ризикну припустити - суто припустити, - що одне з його послань було про те, як багато ми про них знаємо: що вони роблять і де перебувають, щоб дати зрозуміти - ніщо з їхніх дій для нас не невидиме.

Сподіваюся, для ЦРУ невидимого й справді немає, - інакше ми б уже програли.

Але я намагаюся зрозуміти, навіщо його відрядили, і це моя найкраща версія. Якщо в когось є версія краща - дайте знати, бо в мене іншої немає.

6. Венесуельський сценарій

Крістіан Сміт: Чи є, на вашу думку, частка правди в припущенні, що він був там, аби почасти повторити те, що США зробили з чиновниками Мадуро, - сказати декому:

— «слухайте, ми вас не чіпатимемо й навіть дамо грошей, якщо дозволите нам фактично взяти управління країною на себе?»

Джордж Фрідман: Я взагалі не певен, що ми хочемо керувати цією країною. Вона в катастрофічному стані. Не думаю, що США здатні просто воскресити її власним правлінням.

До того ж на Кубі знайдуться й ті, хто виріс за цього режиму й буде налаштований вороже.

Ми хотіли б змінити уряд.

Подивіться, що ми зробили у Венесуелі: прибрати Мадуро, схопили, заарештували, вивезли до себе. Над новим урядом у нас є вплив - ми його певною мірою й створили, - але здебільшого порядкують у Венесуелі вони самі.

Крістіан Сміт: Тобто в сенсі - привести більш дружній до Америки уряд?

Джордж Фрідман: Вже точно ми хотіли б менш ворожий. А чи буде він дружнім - залежить від того, як ми поводитимемося з ним потім.

Але, чесно кажучи, навіть якщо ми поводитимемося з ним погано, це все одно буде значно краще, ніж нинішній уряд поводитьсь зі своїм народом.

Це уряд, чия економіка завалилася не через американське втручання, а сама собою.

Рівень корупції був такий високий: армія живе в достатку, а більше - ніхто.

Тож надія тут на те, що кубинці й справді, судячи з ознак, у глибині душі смертельно втомилися від цього режиму, але бояться проти нього діяти. І якщо ми якось знімемо цей страх, вони зможуть керувати собою самі - під сильним впливом США, як у Венесуелі.

7. Чому Куба - не Мексика

Крістіан Сміт: Повернімося до розташування Куби й до ширшої картини - чи виправдані взагалі будь-які дії США.

Зустрічний аргумент, Джордже: є безліч країн, у яких під боком є сусіди. Скажімо, Мексика поруч зі США - і вона не під п'ятою Вашингтона, а в майбутньому може зайняти й ворожу позицію.

Чому б і її не підкорити так само, як, можливо, підкорять Кубу?

Джордж Фрідман: По-перше, це значно більші країни.

По-друге, вони не становлять загрози - їхня армія не може напряму проникнути на територію США.

І нарешті - саме на Кубі Ради розмістили ядерну зброю.

Це був поворотний момент для США. Я тоді вже жив на світі. Ми були нажахані.

І тоді ожив старий *страх доктрини Монро*:

— що європейська держава використає Кубу як плацдарм для підриву Сполучених Штатів.

Тож, якщо подивитися на розташування, на близькість, на те, наскільки Куба ворожа й ворожа давно, - є причина побоюватися її сильніше, ніж Мексики чи інших країн.

Те саме видно і в інших державах. В *Англії*, пригадую, була невелика проблема з островом на ім'я *Ірландія*. Воювали вони довго.

Тож коли у великої держави під боком є острів - як Тайвань, - вона дивиться на нього інакше, ніж на всі інші країни.

Ви в Лондоні - ви, можливо, й не застали ті ірландські війни, але тривали вони довго.

Ось у такому контексті це й варто бачити: ось острів, який потенційно перекриває доступ США до багатьох куточків світу, острів, на якому якась ворожа країна може розмістити ядерну зброю.

Уявіть, що Іран розмістить там ядерну зброю. Це надто лячна думка.

Ми хотіли б дружній нам уряд. Не думаю, що ми маємо намір підкорити й розчавити острів. Куди охочіше ми налагодили б добрі відносини.

Цим певною мірою керує Марко *Рубіо* - він кубинського походження.

У США величезна кількість кубинців, уже виросло наступне покоління, - а Флорида штат на виборах важливий.

Тож почасти річ і в цьому: вплив кубинських мігрантів у Флориді та інших місцях - одна з рушійних сил.

Але, з іншого боку, не забувайте:

— кубинці на межі голоду, без електрики по багато годин і днів, і самі, підозрюю, хотіли б змін.

Тож це можливо.

8. Острови в геополітиці: Ірландія, Тайвань, Куба

Крістіан Сміт: Раз уже зайшлося про острови, Джордже, - що саме робить їх у геополітиці настільки важливими?

Річ у значущості морських шляхів і в здатності цих країн їх перекривати?

Джордж Фрідман: Дуже навіть.

У випадку Англії та Ірландії: Британія була морською державою, контролювала землі по всьому світу, і Ірландія, ставши ворожою силою, могла б хоча б почасти перекрити шлях її флоту.

З Тайванем у китайців те саме. Тайвань сидить просто в проході між Японією та Філіппінами, і ворожа держава перекриває їм вихід у Тихий океан.

Для США у ХІХ столітті це й було ключове питання.

А під час Карибської кризи ключовим було те, що Радянський Союз використовував Кубу як плацдарм проти Сполучених Штатів.

Зараз це вже не проблема держави, а проблема картелів.

Куба тісно пов'язана з картелями. Армія заробляє на картелях великі гроші. І це до того ж потенційна база для закидання товарів у США.

Тож, дивлячись на ці острівні країни, цікаво відзначити: іноді вони становлять справді велику небезпеку - або думають, що становлять, або думають, що можуть.

І ось так само, як Британія реагувала на Ірландію, а Китай - на Тайвань, ми реагуємо на Кубу.

9. Чи можна дозволити собі дві війни

Крістіан Сміт: Як це позначиться на самих США?

Штати зараз тією чи іншою мірою зайняті тим, що відбувається з Іраном. Якими будуть наслідки - чи можуть вони дозволити собі вплутатися ще й у Кубу, можливо, водночас?

І до того ж:

— попереджають, що ми можемо побачити пів мільйона кубинців, які тікають з острова до Флориди через тамтешні економічні негаразди.

Якою буде картина в середньостроковій і довгостроковій перспективі?

Джордж Фрідман: Якби ми спробували вторгнутися, то, підозрюю, наземних сил у нас вистачить, щоб вести обидві війни. І кубинська війна, гадаю, була б досить короткою:

— *кубинської армії вистачає, щоб тримати в шорах власний народ, але навряд чи вистачить, щоб протистояти США.*

До того ж це, по суті, наймана армія - поки ти в армії, у тебе все гаразд. А найманці найменше хочуть помирати за батьківщину.

Тож, гадаю, таку кампанію провести було б можливо.

Але на війні ніколи не знаєш, чим усе обернеться.

— США думали, що В'єтнам буде легкою прогулянкою, - у чомусь вийшло інакше.

Тож Трамп був обережний - аж до іранської історії, де він, на мою думку, переоцінив свою здатність залякати іранців і зломити їхній спротив.

А війни непередбачувані. Тому, гадаю, американська стратегія - не воювати.

Жодної наступальної потуги, яку кубинці могли б кинути проти нас, немає.

Тож один зі шляхів - просто дати їм і далі котитися вниз, принагідно прибираючи з дороги їхню верхівку:

— наприклад, узяти Рауля Кастро, усунути його, вивезти й судити.

Усе це символічно, але когось може налякати.

10. Небезпечна не Куба, а її слабкість

Крістіан Сміт: Схоже, це з тих ситуацій, де, як і з Іраном, ніхто не знає, що буде, поки все не почнеться, - якщо почнеться.

Припустімо, кубинська економіка просідає далі, відбувається зміна режиму або виникають тісніші відносини зі США, як, схоже, і хоче Марко Рубіо. Ви зауважили, що впродовж історії Куба завжди була проблемою для Америки. Що завадить цьому повторитися в майбутньому?

Якщо не брати ідею анексувати Кубу - що завадить їй знову стати антиамериканською з часом?

Джордж Фрідман: Річ у тім, що **сама собою Куба не проблема.**

Проблемою завжди була її окупація чужою державою - чи то Іспанією, чи то Радянським Союзом.

Ось тоді питання про Кубу поставало всерйоз: іноземний військовий контингент будь-якого штибу, розміщений там, мав би безліч можливостей.

У кубинців їх немає. Кубинці не можуть на нас напасти. Кубинська армія - по суті поліція, внутрішня поліція, що керує країною, а заразом і картель, панівна корпорація, якщо хочете.

Тож загроза для США походить не стільки від самої Куби, скільки від того, що іноземні держави можуть Кубу використати.

Зараз ми начебто досягли з китайцями розуміння з багатьох питань, і відносини поки що мають непоганий вигляд. Але

уявіть, що Китай захотів би нас довести й почав би завозити на Кубу війська, ракети чи будь-що ще.

Тож Куба сама собою значуща лише своїм розташуванням і загрози не несе. Але в руках будь-якої іншої країни, яку вона може до себе запросити, вона здатна обернутися страшною небезпекою - як ми бачили в 60-ті.

Тож річ не стільки в загрозі, яку несе Куба, скільки в її слабкості та в можливості окупації.

Тут і вступила доктрина Монро: ми не хотіли там нікого. І звідси ж виросла Карибська криза.

І це, на мій погляд, випереджувальний хід - не обов'язково проти Китаю й навіть не проти Росії. Але зараз, раз уже ми зосереджуємося на Західній півкулі, єдина потенційна вразливість США, якою могла б скористатися іноземна держава, - це Куба.

Поки Куба ворожа до США сама собою, вона їм не загрожує. Але варто їй відкритися іноземному окупанту - і це вже зовсім інший розклад.

Ось у цьому, гадаю, і логіка.

Усе не так складно: ця територія небезпечна, якщо її утримує той, хто нас не любить і в кого є зброя, щоб її використати. Зараз її займають ті, хто нас не любить, - кубинські військові, - але самі собою вони для нас не загроза. І ось це ідеальний момент, щоб розв'язати питання.

11. Що буде далі

Крістіан Сміт: Мабуть, на це сам режим і розраховує.

Джордже, як на вашу думку, чим усе скінчиться?

Чи побачимо ми Кубу, більш дружню до США, - дореволюційну Кубу 1950-х?

Джордж Фрідман: Що ж, дореволюційна Куба була дружня до США - але почасти тому, що американська мафія, базована в самих Штатах, мала в Гавані великі інтереси.

Там можна було відмивати гроші, тримати гральний бізнес, повертати всілякі кримінальні справи.

Якщо подивитися фільми - про життя в Гавані їх знято чимало.

Чи стане Куба такою знову?

Найпевніше, ні: злочинці сьогодні діють не так. Може, й так, просто я про це не знаю, - але начебто не так.

А якщо подивитися на Кубу, то ключова розвилка така:

- 1) — або дати катастрофі розвиватися,
- 2) — або втрутитися у справи країни достатньо, щоб дати народові піднятися проти цього режиму - який кубинці анітрохи не люблять, - і розчистити дорогу повстанню.

Це було б цілком логічно. А шлях до цього - різко послабити саму армію. Один зі способів показати, що ми на це підемо, - узяти Кастро, викрасти його й таке інше, і вивезти до США.

У будь-якому разі, що сильніше ми тиснемо - і доступом до нафти, і по економіці, і всім іншим, - то слабші вони стають.

А що слабші вони і що гірший рівень життя на Кубі... що ж, армія - дуже потужний інструмент проти цивільних.

Народ може піднятися, а може й ні.

Може піднятися з американською допомогою.

Тож у американців є кілька варіантів.

- 1) — Один - таємний: відправити ЦРУ організувати повстання.
- 2) — Інший - ударити воєнною силою.
- 3) — І третій - просто відійти вбік і дати їм варитися у власному соку, скільки зможуть, з великою ймовірністю краху в довгостроковій перспективі.

Ще пару місяців тому я б сказав: Трамп не вторгатиметься на Кубу.

Зараз я Трампа передбачити не беруся - але й кубинська армія теж.

Крістіан Сміт: На цій ноті, Джордже, спинімося. Велике спасибі, як завжди, що були з нами. І дякую вам за те, що слухаєте. Наступного тижня нового випуску не буде, але він вийде за тиждень - тож побачимося за два тижні. Звісно, на geopoliticalfutures.com ви знайдете всю нашу аналітику, включно зі щотижневими статтями Джорджа. Велике спасибі. До побачення.

Джордж Фрідман: До побачення.

***

№ 2.071

***